

ŽELEZAR

TEDNIK – GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SŽ ŽELEZARNE JESENICE

ŠTEVILKA: 49. LETO: XXV

JESENICE, DNE 9. DECEMBRA 1976

Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstdnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl – Naslov: Uredništvo Železarja, SŽ – Železarna Jesenice. Številki internih telefonov: urednik 483, administracija 484. Tisk: GP Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72

PREK 10.000 DELAVCEV IN OBČANOV NA SLAVNOSTNI OTVORITVI HLADNE VALJARNE BELA

»Republika, k tvojemu trinajsetemu rojstnemu dnevu ti jese- niški in slovenski železarji čestitamo z novo delovno zmago z novimi proizvodnimi kapacitetami – z novo hladno valjarno. 115.000 ton plemenite hladno valjane pločevine letno za našo predelovalno indu- strijo, to je naše darilo, darilo združenega dela tebi republika, tebi so- cialistična samoupravna domovina.« S temi besedami je recitator pričel veliko slavo ob otvoritvi nove hladne valjarne in občinskem praznovanju dneva republike, ki se ga je v nedeljo, 28. novembra udeležilo prek 10.000 delavcev in občanov.

Med gosti je glavni direktor Žele- zarne Peter Kunc, ki je otvoril slavo, pozdravil sekretarja izvršne- ga komiteja predsedstva CK ZKJ Staneta Dolanca, častnega občana Jesenic in častnega člana delavskega sveta Železarne Franca Leskoška- Luka, Sergeja Kraigherja, Lidijo Šentjerc, Marjana Breclja, Štefana Nemca, Janeza Barboriča, Ljuba Jasniča, Zvoneta Dragana, Janka Smoleta, Aleksandro Kornhauser, Gregorja Klančnika in številne druge predstavnike družbenopoli- tičnega in gospodarskega življenja. Za njim je spregovoril predsednik

delavskega sveta Železarne Lojze Kalan, slavnostno zborovanje pa je pozdravil in čestital k veliki delovni zmagi tudi sekretar Stane Dolanc. Vse tri govore v nadaljevanju v celoti objavljamo.

Sledil je izredno ustrezno izbran in kakovostno izveden kulturni program, ki so ga pod zanesljivo roko dirigenta Ivana Knificca izva- jali: moški komorni zbor Stane Zagar iz Kroepe z zborovodjem Egijem Gašperšičem, moški vokalni oktet tovarne Veriga Lesce pod umetniškim vodstvom Marjana Jemca, ženski in moški zbor Jesenice z zborovodjema Milkom Škober- netom in Romanom Ravničem, moški zbor društva upokojencev Jesenice z zborovodjem Janezom Ponikvarjem in Ivanom Knificem, moški zbor Vintgar Blejska Dobrava z zborovodjem Janezom Ponikvar- jem, mladinski zbor Blaž Arnič – gimnazija Jesenice z zborovodjem Jankom Pribošičem, mladinski zbor

osnovne šole Prežihov Voranc z zbo- rovodjem Romanom Ravničem, pihalni orkester Jeseniški železarji z dirigentom Ivanom Knificem, solist, član ljubljanske opere Jeseničan Jaka Jeraša in recitatorji Janez Kavčič, Franci Pogačnik in Slavko Polanc. Scenarij je naredil in za program odgovarjal Joža Varl, pomemben delež pa so dodali sode- lavci z dobrim ozvočenjem in uspešno dekoracijo. Skupno je pri iz- vedbi programa sodelovalo 340 pevcev, godbenikov in recitatorjev. Celoten program sta prenašala tudi RTV Ljubljana in radio Ljubljana.

Po pozdravnem pismu, ki so ga udeleženci zborovanja poslali pred- sedniku republike Josipu Brozu-Ti- tu, in Internacionali, je delavec Že- lezarne Marjan Kramar simbolično otvoril začetek poskusne proiz- vodnje v novi hladni valjarni Bela. Gostje in udeleženci slavja so si zatem ogledali novi obrat Železarne.

Mnenja udeležencev zborovanja pa tudi tistih, ki so zborovanje spremljali prek televizijskih zaslo- nov so bila zelo enotna, namreč da otvoritev nove hladne valjarne in občinska proslava dneva republike, sodi med najuspešnejše povojne kulturno-politične manifestacije na Jesenicah.

(Nadaljevanje na 8. strani)

OBLIKOVANJE NOVEGA SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA O ZDRUŽEVANJU V SLOVENSkih ŽELEZARNAH

Organi družbenopolitičnih organizacij ZK, sindikata in mladine so že trasirali pot za uveljavitev zakona o združenem delu v SŽ. Eko- nomska povezava, dohodkovna soodvisnost, usklajeno poslovanje, učinkoviti razvoj in vizualna enotnost te organizacije združenega dela morajo zagotoviti kakovostni premik in prihodnost slovenskega žele- zarstva.

Ob tridesetletnem jubileju naše Federativne socialistične repu- blike Jugoslavije je zvezna skupšči- na 26. 11. 1976 sprejela pomemben dokument, ki bo spodbujal in usmer- jal naše dohodkovno samourpavne odnose, z a k o n o z d r u ž e n e m d e l u. Kljub temu da še nimamo vseh temeljnih zakonskih predpisov in da bodo sledili tudi spremljajoči zakoni, ni več razloga za odlašanje takega združevanja dela in sredstev, ki bo pospeševalo ustvarjanje nove vrednosti, povečevanja dohodka in optimiziralo koriščenje akumulacije. Ne državna regulativa, temveč do- hodkovni odnosi znotraj gospodar- stva in na drugih področjih svobod- ne delitve dela bodo usmerjevalec in usklajevalec družbene reprodukcije. V tem procesu bodo posebno vlogo morale odigrati sestavljene organi- zacije združenega dela, saj bodo te poleg delovnih organizacij prve mo- rale razviti dohodkovno soodvisnost med združenimi delovnimi organi- zacijami.

Slovenske železarne so sestavljena organizacija združenega dela, na okrožnem gospodarskem sodišču marca 1975 registrirana pod št. 981/00 kot združeno podjetje Ljub- ljana z neomejeno subsidiarno odgo- vornostjo. Ta SOZD ima obliko re- produkcijskega sistema, v katerem delovne organizacije združujejo na- črtovanje proizvodnje ter razvoja, financiranje enostavne in razširjene reprodukcije, skupni nastop na trži- šču oskrbovanja, prodaje ter eko- nomске propagande, sestavine orga- nizacijske in kadrovske politike ter družbeno pravne uveljavitve.

POZDRAVNO PISMO PREDSEDNIKU REPUBLIKE, TOVARIŠU TITU

Iz veličastnega zborovanja ob otvoritvi nove hladne valjarne in praznovanja dneva republike so poslali predsedniku republike tovarišu Titu naslednje pozdravno pismo:

S posebnim ponosom praznujemo rojstni dan naše republike. Spominjamo se na dneve, ko se je sredi bojev in številnih žrtev, iz upora zatiranih in brezpravnih, v plamenih in ruševinah rojevala republika. Takrat smo pod vodstvom ZKJ in tvojim vodstvom postavili globoke in neuničljive temelje novi, pravičnejši in boljši družbeni ureditvi. Vse te pridobitve moramo ohraniti in prenašati na nove generacije.

Največji uspeh ob letošnjem praznovanju je sprejetje zakona o združenem delu, s katerim smo odločno zarisali naše poti in začrtali naš lepši jutri. Njegova določila bo- mo izvajali v združenem delu in tako dosegli večje delovne zmage, s katerimi bo vsak naslednji rojstni dan republike še lepši in slovesnejši.

Letošnje praznovanje pa je za nas še prav posebno slovesno, saj puščamo v obratovanje novo hladno valjar- no, ki je v ponos železarjem in jugoslovanskim narodom. Zavedamo se, da moderne hladne valjarne brez sodelova- nja združenega dela in celotne družbene skupnosti ne bi mogli zgraditi.

Tebi, tovariš Tito, izrekamo veliko zahvalo za to, da živimo v taki družbi in ti želimo srečen praznik, z željo, da ga še dolgo praznujemo skupaj.

Jesenice, 28. novembra 1976

RAZPRAVA O RESOLUCIJI DRUŽBENEGA PLANA V SRS V LETU 1977

V skupščini SR Slovenije te dni delegati obravnavajo osnutek re- solucije o politiki družbenega plana SR Slovenije v letu 1977, s poroči- lom izvršnega sveta skupščine SRS o izvajanju družbenega plana SR Slovenije v letu 1976.

S sprejemanjem novih srednje- ročnih družbenih planov SR Slove- nije in SFR Jugoslavije ter številnih samoupravnih sporazumov in druž- benih dogovorov je začel proces sa- moupravnega družbenega planira- (Nadaljevanje na 9. strani)

PRED SEDMIM OBČNIM ZBOROM DIATI

V teku so priprave za sedmi redni občni zbor Društva iznajditeljev in avtorjev tehničnih izboljšav železarne Jesenice, ki združuje v svo- jih vrstah okrog 200 članov, ki so pripravljeni za razmeroma nizke nagrade in odškodnine delati več, kot je njihova poklicna naloga. Društvo v Železarni obstaja že več kot petnajst let in je pri pospeše- vanju inovacijske dejavnosti odigralo pomembno vlogo. Seveda pa je treba tudi povedati, da v društvu še niso vključeni vsi člani.

Da bi upravni odbor društva dobil ustrezna stališča ter predloge za morebitno spremembo načina dela društva, je vsem tistim, ki se ukvar- jajo z tehničnimi inovacijami, poslal anketni list. Želja upravnega odbora je, da bi na ta način dobili predloge za boljše organiziranost in dejav- nost društva.

Kljub doseženim uspehom v času delovanja društva imamo še veliko nerešenih problemov. S povečano aktivnostjo se večajo tudi problemi, katerih rešitev zahteva vse več an- gažiranja, tako upravnega odbora kakor tudi celotnega društva, oziro- ma članstva. Morda bo kdo očital, da nismo nikoli zadovoljni. Menim pa, da je tisti, ki ni nikoli zadovo- (Nadaljevanje na 6. strani)

POZDRAVNO PISMO IN ČESTITKA GENERALNEGA SEKRETARJA ZJŽ

DRAGI JESENICANI!

V imenu skupščine Zdru- ženja jugoslovanskih žele- zar in vseh njenih članic, kakor tudi v svojem imenu vas pozdravljam in se pri- družujem slovesnosti in čes- titkam ob veliki delovni zmagi, ki daje našemu go- spodarstvu pomemben in- dustrijski objekt, usklajen s temeljno delitvijo dela in razvoja črne metalurgije v Jugoslaviji. S to vašo de- lovno zmago ste dokazali, da se z dobro organizacijo dela tudi veliki objekti lahko zgradijo v načrtova- nem času.

Hladna valjarna na Jese- nicah se uvršča med naj- večje in ekonomsko najpo- membnejše objekte, ki bodo s startom v letu 1977 pri- spevali k pospešitvi indu- strijske proizvodnje.

Veliko je število delovnih organizacij, ki so priprav- ljene da že sedaj sklenejo dolgoročne dogovore, ozi- roma sporazume o oskrbo- vanju z elektro in nerjavni- mi trakov in vaše valjarne.

Svoje mnenje delim ne samo z delavci jugoslovanskih železar, temveč tudi s številnimi porabniki teh proizvodov, da je ta objekt zgrajen v pravem času in da se z njim priključujemo prizadevanjem za zmanjša- nje uvoza kakovostnega re- promateriala, oziroma na- porom vse naše družbe za izboljšanje gospodarske strukture in kakovostnejše- ga in učinkovitejšega go- spodarjenja.

Delavcem Slovenskih železar, posebno delavcem železarne Jesenice želim, da bi bila ta delovna zmaga spodbuda za nove dosežke in nove uspehe v času, ko se z borbo za jeklo borimo za boljšo materialno osno- vo naše socialistične skup- nosti.

Djordje Mesečkovik
generalni
sekretar ZJŽ

Množica delavcev in občanov med slovesnostjo

OBLIKOVANJE NOVEGA SAMOUPRAVNEGA...

(Nadaljevanje s 1. strani)

in Store septembra 1969. Razne okoliščine so ovirale, da se ta sestavina socialističnega samoupravljanja ni razrasla. Glavna coka je bila miselnost, da so kreditna razmerja za našo samoupravno ureditev edino možna, ta je še vedno močno ukoreninjena. Dalje smo do sedaj skoraj v celoti zanemarjali družbeno komponento dohodka in nehoti razvijali prepričanje o avtonomnem razpolaganju z ugotovljenimi dohodkom, ne oziraje, kje je v resnici ustvarjen. Razumljivo je, da so v takem položaju tudi znotraj SZ dominirali klasični blagovni odnosi in da je cena, ne oziraje na realnost odraza vrednosti, bila glavni regulator medsebojnih poslovnih odnosov. Zakon o združenem delu pa je sedaj jasno povedal, da dohodek pripada tistim TOZD, oziroma DO, ki so ga resnično ustvarile. Dohodkovna vertikalna povezava od surovin do končnih izdelkov na domačem in tujih tržiščih mora odpraviti pridobivanje nepridelanega dohodka in medsebojno eksploatacijo.

Dohodkovna soodvisnost je v Slovenskih železnarh v zarnetku nastopila po ustanovitvi interne banke leta 1972 in so s sodelovanjem združenih sredstev DO SZ v razne razvojne projekte. Dohodkovna povezava v medsebojnem blagovnem prometu pa je v SZ šele na začetku. Kalkulacijska zapletenost tega problema in medsebojno nezaupanje delovnih organizacij SZ sta preprečila sporazume, rešitve so DO iskale izven SOZD v državnih organih z zahtevami za povišanje cen, ki so zatem tudi v notranjem blagovnem prometu imele svoje posledice. Materialno spodbujanje izvoza je bil prvi premik širjenja rizične skupnosti in razvijanja dohodkovnih odnosov v sferi blagovnega prometa.

Preslabe ekonomske vezi med združenimi DO so bile glavna slabost SOZD SZ. Poleg subjektivnih razlogov, zakaj se v sedmih letih še ni razvilo ožilje enotnega ekonomskega organizma združenega dela, so glavni vzroki bili objektivne narave. Z zakonom o združenem delu so objektivni pogoji za razvoj dohodkovnih odnosov v SZ dani, zato se bodo kopja začela lomiti na subjektivnih ovirah v samem združenem delu.

To ne pomeni, da v času od ustanovitve ZP SZ ni bilo mnogo doseženega. Ta sestavljena organizacija združenega dela ima svojo preteklost, v kateri so prevladovali kratkotrajni interesi, prihodnost pa bo morala temeljiti na dolgoročnih vezeh združenih delovnih organizacij.

Potem ko so se zaradi težkega ekonomskega položaja železarne Jesenice, Ravne in Store po dveh letih intenzivnih pripravah združile, so z letom 1970 prvič pričele skupno poslovati. Vzajemno so si razdelile proizvodni program, smelo pristopile k odpravi nerentabilne proizvodnje, izdelale usklajeni rednjeročni načrt proizvodnje in razvoja za obdobje 1971 do 1975, sprejemale letne gospodarske načrte, pričele skupno oskrbovanje proizvodnje in enotnej nastopati na tržiščih. Koordinacija in dogovarjanje sta bila torej glavno področje delovanja skupnega podjetja, zato je ob skromnih skupnih službah timski pristop predstavnikov združenih železarn bil skoraj zključna metoda dela.

PRVO MESTO V SLOVENIJI

Tudi ob takih začetkih solidarnostnega izboljševanja ekonomskega položaja, so bili materialni in dohodkovni rezultati v kratkem času prisotni. Od leta 1969 do leta 1973 je porasla:

- proizvodnja surovega jekla na 395.500 ton ali za 21 %
- gotovega blaga na 643.00 ton ali za 27 %
- celotni dohodek na 3.430 milijonov din ali za 92 %
- osebni dohodki bruto na 515 milijonov din ali za 119 %
- bruto akumulacija na 386 milijonov din ali za 210 %

V tem času se je uspešno povišala produktivnost in sicer v blagovni proizvodnji na 52 ton na zaposlenega letno ali za 19 %

Potem ko so se na podlagi gospodarskih rezultatov začeli kazati prvi brisi reprodukcijskega sistema, je zključna potreba po širjenju SZ v horizontalni in vertikalni smeri združenja. Že na podlagi ustavnih določil se je pričel izdelovati osnutek porazuma o združenju, odprt udi za predelovalce jekla slovenskih železarn. Za 30. rojstni dan republike novembra 1973 je bil sklenjen samoupravni sporazum o združenju delovnih organizacij v SZ. S tem je bil postavljen temelj SOZD SZ, slovenske železarne so tudi v razširjenem obsegu napredovale.

V primerjavi z letom 1973 so v etu 1975 dosegle:

- surovega jekla 795.000 ton ali 4 % več,

- blagovne proizvodnje 741.000 ton ali 15 % več,
- celotnega dohodka 7.164 milijonov din ali 108 % več,
- osebnih dohodkov bruto 1.046 milijonov din ali 103 % več
- bruto akumulacije 1.075 milijonov din ali 180 % več.

S tem rezultatom so se Slovenske železarne v proizvodni sferi med OZD po celotnem dohodku povzpelle na sedmo, po dohodku pa na deseto mesto v Jugoslaviji in po obeh kazalcih na prvo mesto v Sloveniji.

Letošnje leto 1976, ki je ob enem prvo leto novega petletnega načrta gospodarskega in socialnega razvoja SFRJ, v gibanju proizvodnje ni bilo tako uspešno. Stabilizacijski ukrepi so vplivali na zoževanje porabe jekla v državi, v spremenjenih in zaostrenih pogojih prodaje pa so se Slovenske železarne prepočasile znašle, znatno povečani izvoz pa tudi ni kompenziral zmanjšane prodaje doma in prišlo je do padca proizvodnje.

Surovega jekla, ki je osrednji kazalec proizvodnih rezultatov, bomo po oceni dosegli okrog 780.000 ton ali 1,9 % manj kot lani. Eksterne realizacije bo dosegene okrog 7 milijard din in bo padec znašal 1,2 % osebnih dohodkov bruto bo okrog 1.230 milijonov dinarjev ali 16,5 % več in bruto akumulacije okrog 1 milijarde din ali 7 % manj kot leta 1975.

SREDNJEROČNI CILJI SZ

Z rezultati proizvodnje prvega leta petletnega načrta ne moremo biti zadovoljni, zadovoljni pa smo lahko z vključevanjem naše SOZD v temelje sistema družbenega načrtovanja. Slovenske železarne so bile med prvimi OZD, ki so razpolagale z izdelanim in 29. julija sprejetim samoupravnim sporazumom o temeljnih srednjeročnega načrta proizvodnje ter razvoja za obdobje 1976 do 1980. Na podlagi tega dokumenta so SZ bile tudi podpisnik dogovora o temeljnih družbenega plana SR Slovenije, ki so ga sklenile 30. julija letošnjega leta.

Sporazum o temeljnih srednjeročnega načrta pomeni nov korak v gradnji SOZD SZ kot sistema dohodkovno soodvisne reprodukcijske skupnosti, ki jo povezuje:

- načrtovanje proizvodnje ter blagovnega prometa,
- načrtovanje in optimiziranje razvoja,
- združevanje sredstev in dohodkovno soodvisnih naložb,
- optimalnejše oskrbovanje s surovinami in energijo,
- skupni nastop pri plasmajih,
- enotno uvajanje sodobnih organizacijskih oblik dela,
- enotno vodenje raziskovalne dejavnosti,
- usklajevanje v kadrovske politiki in samoupravni regulativi,
- enotna prisotnost v asociacijah, zavodih za plan ter denarnih institucijah in SIS.

Vloga slovenskega železarstva je opredeljena že v dolgoročnem konceptu razvoja, predvsem pa v sporazumu o temeljnih srednjeročnega načrta proizvodnje in razvoja. Do leta 1980 morajo delovne organizacije, združene v SOZD SZ, v primerjavi z letom 1975:

- povečati blagovno proizvodnjo na 850.000 ton ali za 30 %
- povečati prihodek na 12,4 milijarde din ali za 73 %
- povečati izvoz na 100 milijonov dolarjev ali za 160 %
- povečati zaposlene na 18.200 delavcev ali za 10,6 %

Da bi dosegli te cilje, je treba oplemeniti strukturo proizvodnje jekla, razširiti predelavo znotraj SZ, preko poslovne skupnosti izdelave ter predelave jekla in neposredno v organizacijah združenega dela spodbujati predelavo kvalitetnih izdelkov, ki jih je opredeljeno tudi v družbenem planu SR Slovenije, ki pravi:

»V skladu s politiko in cilji dogovora o osnovah družbenega plana Jugoslavije za razvoj črne metalurgije v obdobju 1976–1980 bo treba z gradnjo, razširitevami in specializacijo zmogljivosti za proizvodnjo jekla ter ob znatno večji naslonitvi na domače vire energije in osnovne surovine postopno zmanjševati uvoz, tako da bi do leta 1980 v Jugoslaviji krili okoli 80 odstotkov potrebe po jeklu z domačo proizvodnjo in hkrati izvozili določene soritmente. V to se vključuje program razvoja slovenskih železarn z usmeritvijo v izdelavo pretežno kvalitetnih jekel ter v višjo stopnjo predelave izdelkov ob povečanju celotnega obsega proizvodnje. Glede na tako usmeritev pa bo morala naše predelovalna industrija še naprej kriti precejšen del potreb z dobavami iz drugih območij Jugoslavije oziroma iz uvoza. To zahteva dolgoročno in samoupravno urejevanje razmerij med porabniki in proizvajalci metalurških izdelkov v SR Sloveniji in SFR Jugoslaviji ter usmerjanje investicij v prestrukturiranje proizvodnje, postopno usklajevanje proizvodnih programov med proizvajalci in pre-

delovalci proizvodov črne metalurgije, da bi tako dosegli večji delež porabe domačih jekel v predelovalni industriji.

Omenjene usmeritve so upoštevane v samoupravnem sporazumu o srednjeročnem planu razvoja slovenskih železarn in v dogovoru o temeljnih družbenega plana razvoja SR Slovenije v letih 1976–1980. Po teh dokumentih bo razvoj črne metalurgije slonel na usmeritvi v večanje deleža kvalitetnih vrst jekel in višje stopnje predelave ob tesnejšem sodelovanju s predelovalno industrijo. Temelj hitrejšega razvoja bodo modernizacija, rekonstrukcija in izgradnja proizvodnih zmogljivosti; v jeklarnah z zamenjavanjem SM postopka, predvsem za proizvodnjo plemenitih jekel, tehnološko posodobitvijo in širjenjem elektro-jeklarstva; v primarni predelavi z usklajitvijo proizvodnih naprav z zmogljivostjo surovega jekla, v hladni predelavi z dograditvijo hladne valjarne in usklajitvijo vlečnih zmogljivosti. Proizvodnja surovega jekla se bo v tem petletju povečala za 25 %, v tem delež plemenitih jekel za 9 strukturnih točk. S samoupravnim sporazumom v okviru poslovne skupnosti za izdelavo in predelavo jekla bodo natančneje opredeljene naloge, sredstva in obveznosti, ki jih prevzemajo organizacije združenega dela za uresničevanje takšnega razvoja črne metalurgije.

S podpisom dogovora o temeljnih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976 do 1980 pa so Slovenske železarne prevzele tudi neposredno odgovornost, da bodo svojo petletno obvezo izvršile.

Cilji SOZD SZ so do leta 1980 torej jasno začrtani s sporazumom o temeljnih srednjeročnega načrta. Naloge in pot, kako se do tega cilja pride, so v tem dokumentu le nakazane. Sprejeti je treba še dopolnilne dokumente in nov, z zakonom o združenem delu usklajen samoupravni sporazum o združenju v SOZD SZ. Že sam samoupravni sporazum o temeljnih srednjeročnega načrta s predvidenim spodbujanjem izvoza, določili o blagovnem prometu v smeri oskrbovanja in medsebojnega prometa, predpisanim združevanjem sredstev in zlasti obvezo, da se združena sredstva smejo uporabiti le na dohodkovni osnovi, odpira vrata dohodkovni soodvisnosti. Se korak naprej pa mora seči nov sporazum o združenju v SOZD SZ.

DOHODKOVNI ODNOSI – SAMOUPRAVNA PRIHODNOST

Dohodkovni odnosi, ki so postali temelj našega samoupravnega družbeno ekonomskega sistema, morajo postati osnovni pogoj združevanja delovnih organizacij SOZD SZ. Dosedanje slabe ekonomske vezi so bile razlog, da se je znotraj SZ krhala specializacija, nastajale duplirane zmogljivosti, ustavljali proizvodni agregati zaradi uvažanja polizdelkov in krepilo obnašanje zapiranja v plotove delovnih organizacij. Združevanje ne pomeni le ugodnosti, temveč tudi obveze. Dohodkovna soodvisnost bo vnesla nov duh v SOZD. Vsaka organizacija odreja svoje pogoje za včlanitev, zato mora te opredeliti tudi sestavljena organizacija združenega dela Slovenske železarne. Namensko združevanje dela in sredstev, sodelovanje v učinkovite razvojne projekte in udeležba v prihodku bodo tvorili dohodkovno soodvisnost in ekonomsko vezilno sredstvo organizma SOZD SZ. Na tej platformi naj bi se gradil nov sporazum o združenju v SOZD SZ. Kar iz objektivnih razlogov nismo mogli storiti v preteklosti, moramo storiti v prihodnosti, če želimo, da SOZD ne bo le asociacija s koordinacijskimi funkcijami brez cementa, ki združene DO povezuje v trdno ekonomsko celoto.

Iz te temeljne platforme je treba oblikovati nadgradnjo od samoupravnih do poslovnih organov in skupnih strokovnih služb. Po tej platformi je treba izdelati tudi pogoje za združevanje v SOZD SZ.

SOZD SZ mora biti odprta za združevanje OZD v horizontalni in vertikalni smeri.

V horizontalni smeri mora združene OZD obvezovati na:

- specializacijo proizvodnje,
- medsebojni blagovni promet polizdelkov,
- skladen razvoj,
- racionalno skupno oskrbovanje,
- enoten in medsebojno dopolnjen nastop pri prodaji,
- združevanje sredstev za udeležbo pri naložbah srednjeročnega načrta.

V vertikalni smeri mora združene OZD obvezovati na:

- pretežno koriščenje kvalitetnega in plemenitega jekla ter komponent DO SZ kot reprodukcijskega materiala za svojo proizvodnjo,
- ugotavljanje prihodka od prodaje končnim porabnikom in na izračun udeležbe v prihodku proporcionalno z vložnim ter porabljenim sredstvom in delu,

Gostje na slovesnosti — od leve proti desni Stane Dolanc, Franč Leskošek, Luka in Sergej Kraigher ter delavec Marjan Kramar, ki je simbolično otvoril novo hladno valjarno Bela

— izvozno naravnost in delitev deviznega prihodka od prodaje na zunanja tržišča,

— usklajevanje razvoja proizvodnih zmogljivosti s proizvodnjo reprodukcijskega materiala,

— združevanje sredstev za udeležbo pri naložbah srednjeročnega programa.

Celotna poslovna politika SOZD Slovenske železarne mora biti do leta 1980 naravnana v uresničevanje zahtevnih ekonomskih ciljev. Na te cilje in na daljnosežnejše smotre mora predvsem biti motiviran nov samoupravni sporazum o združenju v Slovenske železarne.

Ob nastajanju novih jugoslovanskih integralnih železarn in upoštevaju drugih energetskih, lokacijskih in kadrovskih pogojev bo prihodnost slovenskega železarstva le v plemenitih in žlahtnih jeklih. Temu strukturalnemu premiku morata slediti tudi slovenska kovinska in elektro industrija, predvsem pa mora taka razvojna politika biti vgrajena v SOZD SZ. To je tudi predpogoj, da bodo Slovenske železarne leta 1980 dosegle svoje visoko postavljene cilje in zagotovile nadaljevanje kristalizacije proizvodnega procesa v visoko vredne izdelke v naslednjem pet- in desetletnem obdobju.

ZDRUŽEVANJE V SZ Z OPREDELJENIMI CILJI

Razumljivo je, da bodo železarne Jesenice, Ravne in Store ostale jedro SOZD Slovenske železarne, vendar se bodo tudi te delovne organizacije morale zavedati svojega poslanstva tako z intenziviranjem plemenitenja proizvodnega programa pri jeklu kot pri predelovalnih obratih.

Izgradnja nove sodobne hladne valjarne železarne Jesenice pomeni pravi skok na področje plemenitih in žlahtnih jekel. Podobni, ne tako obsežni projekti se oblikujejo tudi v drugih dveh železnarh, zato se lahko trdi, da so usmerjene pravilno, niso pa še na poti, ki jih sigurno vodi k cilju. Železarne same pa ne bodo dosegle obveze SOZD SZ do leta 1980, potrebne so tudi druge organizacije združenega dela. V proizvodni sferi pri združenju v SOZD SZ so zaželeno tiste OZD, ki so pretežno orientirane na kvaliteta ter plemenita jekla in so izvozno atraktivne.

Pri združenju v Slovenske železarne mora biti odprta možnost za vključevanje v delovne organizacije ali v SOZD. Katera oblika združevanja v sfero SOZD Slovenske železarne bo sprejemljiva, bo odvisno od navezanosti, lokacije in drugih okoliščin. Pomembno mora biti predvsem, ali pridruženje novih OZD kot TOZD v delovne organizacije, ali kot delovne organizacije v SOZD SZ pomeni olajšavo pri zasledovanju osrednjih petletnih ciljev in perspektive slovenskega železarstva. Tudi za sedanje predelovalne delovne organizacije SZ morajo veljati ista načela, pri vključevanju v nov sporazum pa imajo veliko prednost. To pomeni ne želje za krovom, temveč naravnost na cilje srednjeročnega načrta bi morala biti osnovni pogoj za združevanje delovnih organizacij združenega dela v sfero SOZD Slovenske železarne. To mora veljati tudi za ustanavljanje novih organizacij združenega dela.

Na področju storitvene dejavnosti, denarnega in blagovnega prometa morajo biti kriteriji podobni. Metalurški inštitut že ima svojo vlogo v petletnem razvoju, vendar se bo moral še bolj intenzivno vključiti v plemenitenje proizvodnje in predelave jekla. Zaželeno bi bila tudi učinkovita inženiring organizacija, ki bi pospeševala razvoj in prisotnost SZ v večjih investicijskih projektih zlasti za izvoz.

SREDSTVA IN METODE DELA

Interna banka mora prerasti v banko Slovenskih železarn z lastno upravljalno strukturo; njena prisotnost pa pogojuje pravi razvoj dohodkovne soodvisnosti v SOZD SZ.

Podobno velja tudi za blagovni promet. Odpreti je treba možnost za združitev v SZ take trgovske hiše, ki bo pospeševala izvrševanje srednjeročne proizvodne naloge SZ, ali za okrepitev dejavnosti lastnega blagovnega prometa z vsemi posledicami.

Logično je, da bo za usklajevanje zapletenega skupnega pohoda proti cilju jasnejše prihodnosti slovenskega železarstva v sestavljeni organizaciji potrebno združevanje dela in sredstev. Skupno bo treba vršiti koordinacijo in operativne naloge tako pri načrtovanju proizvodnje ter razvoja, marketinga, finančnih, organizacijskih, kadrovanju in drugih zadolžitvah. To pomeni, tudi v prihodnje bo potrebna skupna strokovna služba ali delovna skupnost na sedežu SZ. Ta bo na razpolago samoupravnim organom, poslovdstvu in družbeno političnim organizacijam SZ.

Delavski svet SZ bodo sestavljale delegacije delovnih organizacij, usmerjal pa bo poslovno politiko in razvoj, sprejemal gospodarske načrte in zasledoval njihovo izvrševanje. Za izpeljavo sklepov bo imel izvršilni organ; za nevtralno opazovanje poslovanja in doseganje sprejetih ciljev pa naj bi bil poseben kontrolni organ.

Pomembno za doseganje zastavljenih ciljev bo tudi poslovdstvo. Po sedanjih zasnovah naj bi to bil kolegijski poslovdni organ, ki bi ga tvorili: predsednik, dva podpredsednika in štirje člani. Prvi trije bi naj bili na teh zadolžitvah stalno zaposleni, drugi štirje pa naj bi bili izbrani iz kolegijskih poslovdnih organov delovnih organizacij, praviloma njihovi predsedniki.

Razumljivo, da bodo kot do sedaj morali v poslovdski sferi biti prisotni tudi drugi strokovni delavci delovnih organizacij po vseh sektorjih smereh proizvodnje in druge poslovne aktivnosti Slovenskih železarn. Stalno bi kot obvezo morali imeti pred seboj sporazum o temeljnih srednjeročnega načrta proizvodnje in razvoja Slovenskih železarn do leta 1980, pa nam bo hitro jasno, da bomo v slogi lažje dosegli predvidene cilje, zato moramo v tem duhu tudi oblikovati in sprejeti nov samoupravni sporazum o združenju v SOZD Slovenske železarne.

Zakon o združenem delu nam predpisuje, da moramo leta 1977 urediti dohodkovne odnose, v roku dveh let pa se moramo v celoti prilagoditi temu obsežnemu in za razvoj samoupravljanja izredno pomembnemu predpisu. Smo na dobri poti, da bomo našo zakonsko nalogo v delovnih organizacijah in v sestavljeni organizaciji združenega dela Slovenske železarne pravočasno speljali. Naloge niso lahke, ob prizadevanju vseh pa sigurno uresničljive. Zavedati se moramo, da z gradnjo dohodkovnih odnosov gradimo našo samoupravno prihodnost.

Gregor Klančnik

V ŠAMOTARNI IZPOLNILI LETNI PLAN

Sodelavci v šamotarni so, 7. decembra, izpolnili svoj letni plan, ki je bil zaradi ukinitve obrata programiran samo za enajst mesecev. V tem času so izdelali 14.200 ton raznih šamotnih izdelkov.

DESETDNEVNO OBRATOVANJE POTISNE PEČI

V soboto 4. decembra je začela obratovati potisna peč v valjarni bluming, ki bo predvidoma obratovala deset dni. Ker ta čas obratujejo tudi tri globinske peči računajo, da bodo povečali proizvodnjo in obratom zagotovili ustrezen vložek.

IZVRŠEVANJE PROGRAMA SKUPNE IN GOTOVE PROIZVODNJE TER ODPREME V NOVEMBRU

Obrat	Skupna proizvodnja			Gotova proizvodnja			Odprema
	progr.	izvrš.	%	progr.	izvrš.	%	
Plavž	13.600	12.685,3	93,3				
SM jeklarna	26.100	26.004,2	99,6				
El jeklarna	15.500	16.702,0	107,8				
Livarna	147	161,9	110,1	60	32,7	54,5	32,7
Šamotarna	400	687,8	171,9		99,9		99,9
TOZD TALIL.	55.747	56.241,2	100,9	60	132,6	221,0	132,6
Bluming	39.000	38.540,3	98,8	300	370,9	123,6	330,6
Štekel	10.300	9.248,9	89,8	3.400	2.318,4	68,2	3.025,6
Term. obd.	3.200	3.340,3	104,4	3.200	3.304,9	103,3	3.180,3
SKUPAJ	52.500	51.129,5	97,4	6.900	5.994,2	86,9	6.536,0
Valj. žice	10.500	9.907,3	94,4	4.200	4.190,1	99,8	4.056,3
Valj. prof.	2.300	2.507,4	109,0		9,7		9,7
Valj. deb. pl.	8.300	7.202,1	86,8	8.250	7.087,4	85,9	7.287,5
TOZD VALJ.	73.600	70.746,3	96,0	19.350	17.281,4	89,3	17.889,5
Hlad. valj.	2.450	2.469,2	100,8	2.400	2.393,4	99,7	2.372,7
Žičarna	5.600	5.604,4	100,1	3.835	3.916,4	102,1	3.841,4
Profilarna	1.700	2.033,0	119,6	1.660	2.003,2	120,7	2.008,7
Podbojarna	40	46,7	116,8	40	46,5	116,3	50,7
Jeklovlek	1.400	1.475,6	105,4	1.400	1.475,6	105,4	1.573,7
Elektrodni	1.500	1.571,1	104,7	1.500	1.562,7	104,2	1.489,1
Željarina	940	1.034,0	110,0	940	1.033,8	110,0	1.033,0
TOZD PREDEL.	13.630	14.234,0	104,4	11.775	12.431,6	105,6	12.449,3
HL. valj. B.	1.500	500,4	33,4	1.200	180,6	15,1	180,6
ŽELEZARNA	144.477	141.721,9	98,1	32.385	30.026,2	92,7	30.652,0

TOZD Talilnice

PLAVŽ:

Tokrat obrat ni bil uspešen, saj je bilo izdelanih le 423 ton grodja dnevno. Hod plavža 1 ni bil normalen. Bilo je veliko prisilnih posejanih peči zaradi slabe propustnosti vsipa. Tudi vsebnost žvepla je bila višja kot običajno. Poraba koksa je bila dobra, to je 645 kg na tono, in na plavžu 2 so dosegli celo doslej najnižjo porabo.

26. novembra je preteklo pet let, odkar je bil plavž 2, po remontu v letu 1971, stalno v obratovanju. Običajno smo s pečmi obratovali štiri leta. Vsekakor je to uspeh in stroški bodo ugodnejši zaradi manjših izdatkov za remont.

MARTINARNA:

Doseženi so bili ugodni kratki časi trajanja šarž, ki so znašali 6 ur 38 minut, vendar je bila dosežena dnevna količina jekla le 866 ton. Delen vzrok je v manjših pečeh, ki so bile na razpolago za obratovanje, nekaj krivde pa je v napakah (nepopolne teže), saj je bilo osem šarž slabo odlitih.

Ker v oktobru še ni bilo podatkov za izplen, je sedaj potrebno poudariti, da je bil izplen celo boljši, kot je planiran.

ELEKTRO JEKLARNA:

Z 10,4 šarže in s 595 tonami jekla na dan je obrat dosegel doslej najvišjo proizvodnjo. V 30 dneh obratovanja sta bili izdelani 16.702 toni jekla, kar je izreden uspeh. Trajanje šarž je znašalo 4 ure 36 minut. Tudi dosežen izplen je bil v oktobru boljši od planiranega.

V enajstih mesecih letos je bilo izdelano 457.346 ton jekla. Ostane nam torej še 42.654 ton, da dosežemo pol milijona ton jekla, kot smo ga prvič dosegli leta 1974.

Ce bo martinarna izdelovala po 870 ton dnevno in elektro jeklarna toliko kot v novembru, potem bomo pol milijona ton tudi dosegli.

LIVARNA:

Livarji so izdelali 161,8 tone odlitkov in tako že tretji mesec presegli 160 ton odlitkov.

V izredno kratkem času je bil izdelan spomenik talcem na Koroški Bili, ki je bil svečano odkrit za dan republike.

ŠAMOTARNA:

V tem mesecu smo v glavnem zaključevali s proizvodnjo opek. Pauker stiskalnica je izdelovala zadnjo ponovično opeko 24. novembra, zadnja opeka pa je bila pečena 2. decembra. Tako sedaj organizirajo obratovanje mlinov za izdelavo mas, mletje surovin za varilne elektrode in mletje raznih, še uporabnih materialov.

MOŽNOSTI ZA DOSEGANJE LETNEGA PLANA:

PLAVŽ:

Do letnega plana manjka še 9.486 ton. V normalnih pogojih to ne bi smelo biti težko izvedljivo, vendar nam prav sedaj plavž ne dela dobro.

MARTINARNA:

Možnosti so, da dosežemo 313.000 ton jekla. Primanjkljaj bo torej velik, a ne po krivdi obrata, ampak zaradi pomanjkanja naročil od aprila dalje.

ELEKTRO JEKLARNA:

Dosedanji rezultati dajejo možnost, da bo plan presežen za 1.700 ton.

Jeklarji pa imajo veliko obvezo, da dobavijo potrebno jeklo valjarni bluming za valjanje in trake za hladno valjarno Bela. Tako moramo dnevno izdelati po dve šarži dinamo jekla. Pri tem je potreben izredno čist vložek. Zato je sortiranje jeklenih odpadkov v jeklnah, na blumingu in v vseh obratih predelave prvenstvene važnosti. Ker pa dnevno rabimo 500 ton starega železa od domačih dobaviteljev in iz uvoza, bo potreben poseben dogovor za dosledno izdajanje barvnih kovin in škodljivih primesi. Če je to možno pri nekaterih inozemskih dobaviteljih, smo upravičeni zahtevati to tudi od naših domačih dobaviteljev.

LIVARNA:

Do plana manjka še 169,4 tone. Potrebni bodo posebni napor, da bo plan dosežen.

ŠAMOTARNA:

Do letnega plana manjka samo še 92 ton, kar bomo z masami lahko dosegli. Stanislav Čop

TOZD Valjarne

Mesec november v obratih TOZD Valjarne, oziroma na skupno in blagovno proizvodnjo, ni bil najbolj uspešen. Z izjemo valjarne profilov, ki je dosegla zelo dober proizvodni rezultat, so vsi ostali obrati zaradi različnih vzrokov proizvedli manj, kot je predvideval plan.

VALJARNA BLUMING:

Skupnih zastojev, ki jih je bilo 26,62 % na obratovalni čas, je bilo preveč, da bi lahko ta valjarna dosegla boljši rezultat pri skupni proizvodnji. To še posebno zato, ker smo v oktobru zaradi obratovanja samo dveh globinskih peči (tretja je bila v generalnem remontu) adjustirali in odpremili v nadaljnjo predelavo vso obstoječo zalogo polizdelkov iz adjustaže v tretji hali. V novembru je 13 dni še obratovala potisna peč, dokler ni pričela obratovati po končanem generalnem remontu globinske peči št. 3. V tem obdobju smo prevajali preko potisne peči 5.201 tono slabov.

VALJARNA ŠTEKEL:

Vzporedno s slabšim delom valjarne bluming, tudi valjarna štekel ni bila v stanju doseči boljših proizvodnih rezultatov. Bronx škarje so s 4.689 tonami dosegle doslej najboljši proizvodni rezultat. S planom predvideno proizvodnjo je dosegel tudi oddelek adjustaže štekel na Javorniku.

VALJARNA ŽICE:

Ta obrat ni dosegel planirane skupne in blagovne proizvodnje zaradi previsokih zastojev, ki so znašali 35,98 % na obratovalni čas. Predvsem je bilo preveč elektro zastojev s 5,91 %, ki so bili posledica dolgotrajnejših težav z regulacijo hitrosti med navijalci žice in prog 250 Ø. Poleg tega smo imeli ob koncu meseca tudi probleme s pečjo, zaradi okvare dna in obratovanja s samo eno gredo.

VALJARNA 2400:

V tej valjarni je v novembru nekoliko padla poprečna debelina izvaljene pločevine. Poleg tega smo imeli krajši remont na potisni ograjni

peči. Nekaj težav je bilo tudi zaradi zmanjšane zaloge medfazne proizvodnje. Skupni rezultat vsega tega sta bili nižji skupna in blagovna proizvodnja, kot sta bili za novembra planirani.

VALJARNA PROFILOV:

Z zelo dobrim delom je ta valjarna precej presegla planirano skupno proizvodnjo. Blagovne proizvodnje letos nismo planirali.

Avugst Karba

TOZD Hladna predelava

Po aprilu je mesec november v skupni proizvodnji, kakor tudi v odpremi na tržišče, najuspešnejši mesec. Po sedmih mesecih so prvič v novembru kar štiri obrati presegli količino, predvideno v družbenim planom v skupni proizvodnji, in trije blagovno proizvodnjo, oziroma štiri, ker profilarna zaostaja samo 0,56 %. Preseganje plana v hladni valjarni za 19,35 % in elektrodnem obratu za 7,62 % pa je omogočilo, da je celotna TOZD dosegla odpremo, praktično enako družbenemu planu 99,53 % ali 0,47 % pod družbenim planom. V skupni proizvodnji pa zaostaja za družbenim planom samo 2,78 %. Posamezni obrati pa so dosegli naslednje rezultate:

HLADNA VALJARNA:

Zaradi maksimalne obveze je operativni program izpolnila 100,8 %, vendar to pomeni kar 7,83 % preko družbenega plana. Odpremljena količina pa pomeni kar 19,35 % več, kot je predvidena blagovna proizvodnja z družbenim planom.

Z dodatnim delom ob prostih sobotah delavcem hladne valjarne uspeva doseganje izredno dobrih rezultatov.

ŽIČARNA:

Programirana količina je enaka količini, predvideni z družbenim načrtom, in je v skupni proizvodnji tudi dosežena, v odpremi pa je za 5,39 % manjša od družbenega plana. Odprema je nekaj manjša zaradi večjih dobav vlečene žice v nadaljnjo predelavo in ne za direktno prodajo.

PROFILARNA:

Od junija 1975 je november drugi mesec, ko je proizvodnja v profilarni presegla 2.000 ton mesečno. Zaradi pomanjkanja naročil, so operativni programi postavljeni nižje od družbenega plana. Zato je operativni program močno presežen, vendar do družbenega plana manjka celih 13,38 %. Odpremljena količina pa pomeni 99,44 % količine, predvidene z družbenim planom, ker je predelava profilov v vrtni podboji veliko pod družbenim planom.

VRATNI PODBOJI:

V tem obratu še vedno dosegamo izredno nizke količine, v primerjavi z družbenim načrtom samo 20,14 %, ker tržišče še vedno ni normalno osvojeno.

JEKLOVLEK:

Zaradi pomanjkanja naročil smo v tem obratu 16,64 % pod količino, predvideno po družbenem planu. Operativne programe prilagajamo situaciji z naročili, zato te presegamo. Asortiment proizvodnje pa je bistveno spremenjen, saj izdelujemo maksimalne količine brušenih jekel, ki zahtevajo do petkrat več dela kot vlečena jekla.

ELEKTRODNI OBRAT:

To je edini obrat, v katerem v letošnjem letu nismo čutili pomanjkanja naročil na domačem tržišču. Z izredno velikim deležem izvoza v tem obratu forsiramo proizvodnjo vse leto, zato tudi močno presegamo obveze po družbenem načrtu.

ŽELJARNA:

Forsirana proizvodnja in sprememba asortimenta sta omogočila,

da smo v tem obratu dosegli, oziroma presegli količino, planirano z družbenim planom. Uspeh je toliko večji, ker smo to proizvodnjo dosegli samo z žičniki. Proizvodnje bodoče žice še vedno ni in smo s proizvedeno količino žičnikov pokrili celotnih 95 ton izpadle bodoče žice.

Franc Vičar

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK – 13. 12.	GASSER FRANC	REKAR VINKO
TOREK – 14. 12.	KORDEŽ FILIP	ROZMAN JANEZ
SREDA – 15. 12.	TUMA SLAVKO	ERZEN STANE
ČETRTEK – 16. 12.	PIKON JANEZ	ROZAR VINKO
PETEK – 17. 12.	ZUPANČIČ MARTA	PEZDIRNIK JOŽE
SOBOTA – 18. 12.	ULČAR MARJAN	KAVČIČ EDO
NEDELJA – 19. 12.	VARL ALOJZ	RAVNIK JOŽE

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 358
vezni telefon je: 410

Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Na proste sobote, nedelje in praznike dela: od 6.00 do 18.00 ure
dnevni dežurni od 18.00 do 6.00 ure
nočni pa

Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni zgradbi TOZD-VET.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 13. do 18. decembra bodo delale naslednje obratne ambulante:
dopoldan: I. in IV. obratna ambulanta,
popoldan: II. obratna ambulanta.
V soboto, 18. decembra, samo dopoldan I. obratna ambulanta.

Zobna ambulanta:

dopoldan: I. zobna ambulanta,
popoldan: II. zobna ambulanta.
V soboto, 18. decembra, samo dopoldan I. zobna ambulanta.

Ordinacijski čas dopoldan od 6.30 do 13. ure, popoldan od 13. do 19.30, v soboto samo dopoldan od 6.30 do 13. ure.

PERSONALNE VESTI – NOVEMBER

V tem mesecu je bilo sprejetih na delo 40 oseb, 33 oseb je prenehalo z delom v železarni Jesenice.

UPOKOJENI SO BILI: Cilka BAJT, 1932, elektrodni obrat – 21 let v ZJ, Anton ČERNE, 1916, transport. – 36 let in pol v ZJ, Anica KOCJAN, 1930, elektrodni obrat – 23 let v ZJ, Franc KRISTAN, 1923, valjarna profilov – 29 let v ZJ, Jože MLINAR, 1922, martinarna – 29 let in pol v ZJ, Franc REKELJ, 1916, strojne delavnice – 32 let v ZJ, in Dominik VAJDEC, 1920, valjarna Bela – 14 let in pol v ZJ.

Vsem upokojenim sodelavcem želimo, da bi dolgo uživali težko zasluženi pokoj!

ODŠLI V JLA: Vejso Adrovič, 1954, strojne delavnice, Dušan Klinar, 1957, strojno vzdrževanje, Suad Ljutić, 1957, valjarna profilov, in Marko Plečnik, 1957, elektrodni obrat.

IZKLJUČENI: Ismet Jujić, 1957, jeklovlek.

OBVESTILO

V nedeljo, 12. decembra, bo ob 12. uri pri spomeniku NOB na Pokljuki

SPOMINSKA SLOVESNOST,

KI JE POSVEČENA PADLIM BORCEM 3. bataljona Prešernove brigade. V ta namen so se družbenopolitične organizacije občin Jesenice in Radovljica odločile, da organizirajo pohod z Zatrniko do spomenika na Pokljuki.

Odhod treh avtobusov bo ob 7.30 izpred Čufarja na Jesenicah, s postanki na vseh postajah do Zirovnice. Vse udeležence pozivamo, da se toplo oblečejo in obujejo. Povratek bo predvidoma med 13.30 in 14. uro s Pokljuke.

Prehrana in prevoz sta brezplačna.

Organizacijski odbor

VABILO NA OBISK VEČERA OPERNIH APOKRIFOV

Komisija za kulturo pri osnovnih organizacijah sindikata Železarne organizira v ponedeljek, 13. decembra

OBISK VEČERA OPERNIH APOKRIFOV V LJUBLJANI

katerega bodo izvajali umetniki brnske komorne opere iz ČSSR. Prevoz in obisk sta brezplačna, svojo prijavo pa sporočite na tajništvo sindikata Železarne do jutri, 10. decembra do 12. ure.

Komisija za kulturo

REKORDNA PROIZVODNJA NA LAHKIH PROGAH

Izmena Franc Markelj na lahkkih progah je 26. novembra dosegla rekordno enodnevno proizvodnjo pri valjanju Ø 26,5 v čisti teži 51.698 kg.

Delavci, zaposleni na lahkkih progah, so se potrudili tudi tokrat, ker se zavedajo potreb v jeklovleku. Najvišjo dnevno proizvodnjo so

dosegli kljub ukinitvi ene izmene. Četudi je predvidena ukinitve lahkkih prog, ki so med najstarejšimi obrati v Železarni, delavci naloge uspešno izpolnjujejo. Dosežena rekordna enodnevna proizvodnja naj bo spodbuda tudi delavcem, zaposlenim v ostalih obratih Železarne. Z rekordno proizvodnjo je izmena Markelj na dostojen način počastila tudi 29. november – praznik republike. K doseženemu uspehu sodelavcem izmene Markelj iskreno čestitamo.

SAMOUUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

55. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO PRI DS ŽELEZARNE

Predsednik odbora za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarne Emil AZMAN je sklical 55. sejo za sredo, 24. novembra, s temle dnevnim redom: pregled sklepov zadnje seje, informacija o gradnji hladne valjarne Bela, predlog finančnega plana hladne valjarne Bela, rebalans sklada skupne porabe, analiza finančnega rezultata za oktober, ocena doseganja operativnega plana za november, predlog operativnega programa za december, samoupravni sporazum o temeljnih planov Ljubljanske banke in njenih enot za obdobje 1976-1980, imenovanje centralne inventurne komisije, informacija o generalnem popravilu in rekonstrukciji elektro-obločne peči BBC, dopis Službe družbenega knjigovodstva Kranj v zvezi s spremembo izplačilnega dne in pripis razlike.

Na osnovi poročila glavnega direktorja, kako so se izpolnjevali sklepi zadnje seje, so ugotovili, da so izvršeni. V zvezi s sklepi 52. seje pa so sprejeli zapisnik odbora samoupravne delavske kontrole TOZD hladna predelava, v katerem navajajo, da je krivec za reklamacijo firme Hermann Schmidt, naprava. Na seji so menili, da naprava ni edini razlog, temveč, da so tudi subjektivni momenti. V zvezi s ostalimi ugotovitvami v zapisniku pa bodo naprej ukrepali poslovodni organi TOZD Hladna predelava.

V nadaljevanju seje so sprejeli informacijo o gradnji hladne valjarne Bela, ki jo je pripravil sektor za novogradnje, in jo posredovali v razpravo in potrditev še delavskim svetom TOZD s predlaganimi zaključki. Strinjali so se, da se iz sredstev projekta za hladno valjarjo Bela nabavijo tele naprave:

- pleskarski stroj - Pangborn - preko Production Machinery,
- Lecco aparat IR 12 C,
- 2 kosa - povijalna stroja za povijanje kolobarjev s papirjem,
- 2 kosa - visokotlačna kompresorja za dušik,
- pri firmi Waterbury Farrel potrebni rezervni deli, za kar so na razpolago še neangažirana sredstva za uvozno opremo.

V nadaljevanju seje so razpravljali o predlogu finančnega plana hladne valjarne Bela in se strinjali, da se tako, kot je predloženo, da v razpravo poslovnemu odboru hladne valjarne Bela.

Na predlog finančno računskega sektorja so razpravljali o rebalansu sklada skupne porabe in se strinjali, da se iz kategorije »družbeni standard« prenese na splošno porabo 1 milijon din. S tem bo v kategoriji splošne porabe zadostna količina sredstev za pokrivanje vseh obveznosti do konca leta. Ob analizi finančnega rezultata za oktober so ugotovili, da je bila skupna in blagovna proizvodnja v oktobru uspešna. Nižji so bili tudi stroški proizvodnje, slabša pa je bila prodajna cena, ki je pogojena predvsem z rekordno proizvodnjo. Predvsem pa ni zadovoljiva dinamika odpreme. Ostanek dohodka je tak, kot je predviden z akcijskim programom do konca leta. Zato so ponovno naročili TOZD, da zagotovijo kontinuirno odpremo preko celega meseca in da mora biti odprema v decembru zaključena do 25. decembra, ker je kasneje ne bi mogli niti fizično niti ne bi bilo pravega finančnega učinka.

Manjša poskusna proizvodnja hladne valjarne Bela ni posledica samo dela v novem obratu, temveč je povezana z luženjem in dobavo iz železarne Smederevo, ki še vedno ne poteka tako, kot je bilo dogovorjeno.

Na osnovi informacije glavnega direktorja o oceni izpolnjevanja operativnega programa za mesec november so ugotovili, da bo dosežena proizvodnja, ki po količini ustreza trendu, predvidenem v zadnjem četrtletju.

Sprejeli so tudi informacijo o operativnem programu za december in ugotovili, da se močno približuje družbenemu planu in v celoti tisti količini gotove proizvodnje, ki jo moramo do konca leta izdelati, da bomo dosegli cilje akcijskega programa. Hladni valjarni Bela so ob tem priporočili, da svoj del izpolni in po možnosti preseže.

V nadaljevanju so razpravljali o predlogu samoupravnega sporazuma o temeljnih planov Ljubljanske banke in njenih enot za obdobje 1976 do 1980 in se strinjali, da ga podpišejo.

Za podpisnika so imenovali direktorja finančno računskega sektorja Mitjo Medveška.

Na predlog finančno računskega sektorja so imenovali centralno inventurno komisijo železarne Jesenice, ki bo opravila inventuro za gospodarsko leto 1976.

Strinjali so se s predlogom TOZD Talilnice o generalnem popravilu in rekonstrukciji elektro obločne peči BBC in predlagali delavskim svetom TOZD, da o njem razpravljajo in sprejmejo predlagane zaključke. Ko bo projekt v zaključni fazi, ga je treba ponovno predložiti v obravnavo odboru za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarne in delavskim svetom TOZD.

Seznanjeni so bili z dopisom Službe družbenega knjigovodstva, podružnice Kranj, v zvezi s spremembo izplačilnega dne in pooblastili direktorja finančno računskega sektorja, da se o najboljši rešitvi dogovori s predstavnikmi SDK.

Ob koncu seje so se na predlog nabavnega sektorja - uvoza strinjali s pripisom razlike, ki je nastala, ko je Ferimport Zagreb za nas uvozil iz Poljske žico. Jerca Šimnic

TOZD Hladna predelava

37. SEJA ODBORA ZA KADRE IN MEDSEBOJNA RAZMERJA

V torek, 23. novembra, je bila 37. redna seja odbora za kadre in medsebojna razmerja TOZD Hladna predelava. Predsednik odbora Rok Globočnik je za sejo predlagal naslednji dnevni red: pregled sklepov prejšnje seje, poročilo o gibanju delovne sile v mesecu oktobru, sprejem in obračun delavcev v oktobru, premestitve, reševanje prošelj in razno.

Člani odbora so najprej pregledali sklepe prejšnje seje in pri tem ugotovili, da so bili sklepi v glavnem izvršeni. Neizvršen je ostal edino sklep, ki se nanaša na ponovni sprejem dveh delavcev. Sprejem pa ni bil izveden, ker je strokovna komisija predlagala, naj se zaradi problematičnosti prošeljcev in neizpolnjevanja pogojev za sprejem, sklep ne izvrši.

O gibanju delovne sile je poročal kadrovnik Janko Kavalir. Iz poročila je bilo razvidno, da je znašal stalež zaposlenih v mesecu oktobru skupno za TOZD Hladna predelava 1135 delavcev, kar je 27 manj, kot je predvideval plan. Razlika v primerjavi z normativom pa je minus 147 delavcev ali 11,4 %. Stalež v posameznih obratih temeljne organizacije Hladna predelava je bil naslednji:

hladna valjarna 232

profilarna 89

vrtni podboji 46

jeklovlek 164

žičarna 280

elektrodni obrat 223

žebeljarna 87

V mesecu oktobru je bilo poleg rednih delavcev zaposlenih tudi osem upokožencev in štirje pripravniki.

Odbor je pregledal in potrdil tudi sprejem in razporeditev delavcev, ki so si v mesecu oktobru pridobili lastnost delavca v združenem delu. Novo sprejetih je bilo pet delavcev, ki so bili razporejeni v naslednje obrate:

hladna valjarna 1
profilarna 2
vrtni podboji 2

Odbor je potrdil tudi obračun delavcev, katerim je v mesecu oktobru prenehala lastnost delavca v združenem delu. Obračunanih je bilo skupno deset delavcev iz naslednjih obratov:

hladna valjarna 6
žičarna 2
profilarna 1

Nadalje je sledila obravnava predlogov premestitev, ki so jih podala obratovodstva, in pa reševanje individualnih prošelj za premestitev in ponovni sprejem. J. S.

38. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

V sredo, 24. novembra, je bila 38. redna seja odbora za gospodarstvo TOZD Hladna predelava. Predsednik odbora Stane Horvat je za sejo predlagal naslednji dnevni red: pregled sklepov prejšnje seje, proizvodno in finančno poročilo za mesec oktober in predlog operativnega programa za mesec december.

Pri pregledu sklepov prejšnje seje so člani odbora ugotovili, da so sklepi v celoti izvršeni. Sledilo je poročilo o proizvodnih rezultatih, na osnovi katerega je odbor ugotovil, da je bila proizvodnja v tem mesecu dobra. Vsi obrati temeljne organizacije Hladna predelava, razen žičarne, so presegli količine, ki so bile predvidene z operativnim progra-

mom. Dalj časa pa se je odbor zadržal pri podatkih, oziroma analizi stroškov za mesec oktober. Iz poročila je razvidno naslednje odstopanje stroškov:

- Hladna valjarna je v oktobru uspela znižati stroške poslovanja za skupno 835.006 din, in sicer pri vložku za 729.860 din ter pri predelavi za 105.146 din. Pri vložku so

stroški nižji zaradi nižjih planskih cen nabavljenih toplo valjanih trakov, pri predelavi pa zaradi presejanja plana.

- Tudi žičarna je v mesecu oktobru imela nižje stroške obratovanja, in sicer za 1.777.194 din. To znižanje pa se deli na vložek v višini 887.930 din in na predelavo v višini 889.264 din. Pri vložku so stroški nižji zaradi boljšega izplesa in nižjih planskih cen nabavljenih valjane žice, pri predelavi pa pri vseh stroških, kot so osebni dohodek, embalaža, fiksni stroški in material na delovni nalog.

- Profilarna je v tem mesecu obratovala z višjimi stroški, in sicer za 238.329 din. Pri vložku je zabeleženo sicer malenkostno znižanje za 39.640 din, zaradi boljšega izplesa, medtem ko je pri predelavi zvišanje za 277.969 din. Zvišani so stroški na vseh postavkah, največ pa pri osebnem dohodku, vzdrževanju in fiksni stroški.

- Zvišanje stroškov izkazuje tudi obrat vrtnih podbojev, skupno za 764.976 din. Zaradi boljšega izplesa so stroški pri vložku nižji za 43.290 din, pri predelavi pa je zvišanje za 808.266 din, in sicer predvsem zaradi nizke proizvodnje.

- Jeklovlek prav tako beleži zvišanje stroškov skupno za 263.236 dinarjev. To zvišanje se nanaša na vložek v višini 144.962 din in na

predelavo v višini 118.274 din. Pri vložku so stroški višji, ker je bil izpelen pri dražjih kvalitetah slabši, pri cenejših pa boljši. Pri predelavi pa so stroški zvišani pri primarnih stroških, gorivih, vzdrževanju in fiksni stroških.

- Elektrodni obrat je obratoval z višjimi stroški, skupno za 637.783 din. Pri vložku je zvišanje za 610.280 din, pri predelavi pa za 27.503 din. Pri vložku so stroški večji zaradi slabšega izplesa, pri predelavi pa zaradi večje porabe.

- Tudi žebeljarna izkazuje v mesecu oktobru zvišanje stroškov skupno za 120.439 din. Pri vložku je sicer znižanje za 33.020 in to zaradi boljšega izplesa, medtem ko je pri predelavi skupno zvišanje za 153.459 din in to zaradi embalaže in materiala na delovni nalog.

Na seji so obravnavali in potrdili predlog operativnega programa za mesec december, ki predvideva naslednje količine:

- skupna proizvodnja

	družbeni	operativni
hl. valjarna	2.500 ton	2.650 ton
žičarna	6.100 ton	5.800 ton
profilarna	2.470 ton	1.900 ton
vrtni podboji	220 ton	40 ton
jeklovlek	1.900 ton	1.300 ton
el. obrat	1.420 ton	1.500 ton
žebeljarna	1.130 ton	1.025 ton

SKUPAJ TOZD 15.740 ton 14.215 ton

- blagovna proizvodnja

	družbeni	operativni
hl. valjarna	2.280 ton	2.470 ton
žičarna	4.480 ton	3.970 ton
profilarna	2.290 ton	1.850 ton
vrtni podboji	220 ton	40 ton
jeklovlek	1.900 ton	1.300 ton
el. obrat	1.414 ton	1.500 ton
žebeljarna	1.130 ton	1.025 ton

SKUPAJ TOZD 13.715 ton 12.155 ton

Na seji so ugotovili, da so bile v obratih TOZD Hladna predelava dosežene naslednje prodajne cene:

hladna valjarna	9.950 din
žičarna	10.323 din
profilarna	8.221 din
vrtni podboji	22.898 din
jeklovlek	16.255 din
elektrodni obrat	11.554 din
žebeljarna	8.812 din

Ob sklepu so obravnavali še sanacijo lužilnice v HVZ, ki se v zadnjem času močno pogreza, in v ta namen odobrili prenos neangažiranih sredstev iz konta 043-31-77 - popravilo raznih objektov, in ostala prosta sredstva na nov konto za sanacijo lužilnice. J. S.

ČESTITAMO

Na elektrotehniški šoli na odseku za jakit tok v Ljubljani, je v preteklem mesecu diplomirala IVANA FENZ iz obrata RTA. Iskreno čestitamo in želimo veliko delovnih uspehov.

Železarski globus

SOVJETSKA ZVEZA

V železarni Čerepovec, ki leži južno od Leningrada, bodo zgradili nov plavž. To bo za zdaj največji plavž na svetu. Imel bo koristno prostornino 5.500 kub. metrov. Njegova letna proizvodna zmogljivost bo 4,5 milij. ton grodlja.

SOVJETSKA ZVEZA

V Sibiriji so odkrili nove rezerve železove rude. Kot kažejo dosedanje raziskave, so rezerve železove rude večje kot tiste v centralni Rusiji in Ukrajini. Tudi kvaliteta rude je zelo dobra. Ruda vsebuje namreč 62 % železa.

Sodelavec v martinarni

PREGLED SESTANKOV SDS

V minulih štirinajstih dneh je bila v temeljnih organizacijah in v delovni skupnosti zelo razgibana dejavnost samoupravnih delovnih skupin, ki so se sestajale v okviru zborov delavcev temeljnih organizacij in delovne skupnosti zaradi razprave sporazuma o osnovah plana za leto 1977, zaradi odločanja o prispevku enodnevnega zasluška za Posočje in o cepljenju proti gripi. Začeli pa so se že sestanki samoupravnih delovnih skupin v okviru drugega zbora delavcev temeljnih organizacij in delovne skupnosti Železarne zaradi razprave in sprejemanja samoupravnih sporazumov o osnovah razvoja samoupravnih interesnih skupnosti do leta 1980. Sestankov samoupravnih delovnih skupin je bilo toliko, da bi bilo že samo naštevanje tistih, ki so imele sestanke, preobsežno, ko pa bi hoteli pisati o tem, kaj so skupine obravnavale, pa bi zagotovo zmanjkalo prostora. Zato smo se odločili, da zapišemo nekaj o rezultatih prvega zbora delavcev temeljnih organizacij in delovne skupnosti.

V okviru prvega zbora delavcev so se sestale vse samoupravne delovne skupine razen dveh, ene iz elektroobločne peči in ene iz transporta. Po prvem vprašanju, ki je bilo na dnevnem redu teh zborov glede solidarnostne pomoči prebivalcem prizadetega potresnega območja Posočja, se v tej drugi akciji nismo preveč izkazali in smo pri izpitu solidarnosti potegnili slabšo oceno kot pri prvi akciji. V celotni Železarni se je brez omahovanja izreklo 4327 delavcev ali 68 % za to, da podarimo še en enodnevni zaslužek, 528 delavcev ali 8,3 % je sicer bilo za solidarnostno pomoč, vendar so želeli to dnino nadomestiti z delom na eno prosto soboto v decembru, kar 70 delavcev ali 1,1 % pa je solidarnostno pomoč odklonilo in glasovalo proti. Mogoče je za določeno število opravičljivo, da so se odrekli solidarnosti za voljo večjih izdatkov, ki jih imajo zlasti družinski očetje v de-

cembru za ozimnico, kurjavo, tople obleke in podobno, pa je prav gotovo med tistimi, ki so se odrekli solidarnosti, več takšnih, ki bi lahko prispevali enodnevni zaslužek, kot pa tistih, ki bi jim takšen prispevek povzročil težave v družinskem proračunu.

Na osnutek samoupravnega sporazuma o osnovah plana za leto 1977, ki je bil tudi na dnevnem redu prvega zbora delavcev, so številne samoupravne delovne skupine imele pripombe in predloge. Vse te pripombe in predloge smo zbrali, sedaj pa jih bomo še uredili, ker je na posamezne točke osnutka več pripomb, ali enakih ali pa zelo podobnih, in jih predložili strokovni službi, da jih obdela in pripravi za usklajevanje. Večina samoupravnih delovnih skupin je namreč izvolila delegata, ki bo na zboru delegatov samoupravnih delovnih skupin zagovarjal stališča svoje skupine in jih usklajeval s stališči ostalih delegatov.

Tudi v tretji točki dnevnega reda prvega zbora so samoupravne delovne skupine dobro sodelovale, na žalost pa jih je bilo veliko, ki te akcije niso prav razumele. Socialno zdravstvena služba je želela, da bi preko izjav delavcev prišla do približnega števila tistih, ki se nameravajo cepiti proti gripi, kajti cepivo je drago in bi bilo škoda, ko bi ostalo, po drugi strani pa tudi ne bi bilo prav, da bi ga zmanjkalo. Tisti vodje samoupravnih delovnih skupin, ki so to akcijo prenesli na delavce samoupravnih skupin zgolj kot informacijo in jih pozivali, da se cepljenja udeležijo v čim večjem številu, niso zadovoljili želji socialno zdravstvene službe, še manj pa so storili to tisti, ki so odkrito odklonili sodelovanje, s pripombo, da se ne dajo »preštevati«. Namen je bil dober, za uspeh pa še ne vemo, kakšen bo, ker smo morali približno število delavcev, ki se bodo cepili le preceniti, ne pa tudi ugotoviti.

Na drugem zboru delavcev, na katerem obravnavamo predlog samoupravnih sporazumov o razvoju samoupravnih interesnih skupnosti do leta 1980, so se razprave zelo živahno začele in

nemalo je obratov, ki so jih že zaključili. Tudi pripomb in zahtev je precej. Pripombe sproti zbiramo, ko pa bo konec razprave, jih bomo uredili, uskladili na zboru delegatov samoupravnih delovnih skupin in usklajene posredovali delegatom, da jih prenesejo na skupščine posameznih samoupravnih interesnih skupnosti.

Kljub tako usmerjeni široki razpravi, pa so nekatere samoupravne delovne skupine obravnavale tudi druga vprašanja, ki so za njih problematična, rešitve pa pomembne. Napišimo nekaj teh.

VALJARNA BLUMING ŠTEKEL

Samoupravna delovna skupina bluming 3 zahteva, da se ponovno odpre delovno mesto na prevlačniku.

VALJARNA DEBELE PLOČEVINE

Samoupravna delovna skupina valjarna 2400/3 je obravnavala proizvodno problematiko, zlasti so razpravljali o napakah, zaradi katerih skupina ne dosega predvidenih ciljev. Med drugim predlagajo, da se ne spreminja smer valjanja, kadar valjajo slabe, dobavljene iz Smedereva, da se mora priprava dela prilagoditi izrabljenosti valjev, da je treba, kolikor je to mogoče, zopet na semaforu prikazovati začetno in končno debelino valjanca, kolikor ni mogoče takoj, je to treba urediti ob generalnem remontu. Sami pa so se dogovorili in obvezali, da bodo še bolj pazili na dimenzije pločevine. Prizadeti delavci te skupine zahtevajo, da se začne reševati priznanje beneficirane delovne dobe tudi za flemarje. Samoupravna delovna skupina odprema 2400 je obravnavala okoliščino službe za varstvo pri delu in pripomnila, da pri njih normativ ni popolnjen in da se novo sprejeti delavci ne morejo v nekaj tednih naučiti celotnega procesa dela, zlasti pa ne varnega dela.

RAZMIŠLJANJE DIJAKOV ZDRAVSTVENE ŠOLE

Za nami je prvo redovalno obdobje in z njim rezultati, ki jim ne moremo reči uspeh. Na oddelčnih konferencah, razrednih urah in redovalni konferenci je bila glavna točka dnevnega reda učni uspeh in slišati je bilo zelo malo pozitivnih pripomb. Zato smo se zamislili. Kje je vzrok? Najprej smo ga morali poiskati pri nas samih. Slabe ocene so navadno posledica lenobe, nezanimanja, nezadostnega učenja, splošne pasivnosti. Vsak od nas je pogledal malo vase in odkril razne pomanjkljivosti. Toda, tako je na vseh šolah, pri vseh dijakih. Nekateri so bolj, drugi slabši. Nam pa vedno očitajo, da se glede uspešnosti ne moremo primerjati z drugimi jeseniškimi srednješolci, še najmanj pa z gimnazijci. Zato vrtamo, premišljujemo in iščemo dalje. Nazadnje ugotovimo, da se v našem drugi srednješolski jeseniški občini ne morejo primerjati z nami — glede pogojev šolanja.

Ali lahko hodniku z dvema učilnicama in z majhnim kabinetom rečemo primerna šola za 180 dijakov — 221 kv. metrov ali 1,2 kv. metra na učenca. Naš delovni dan se začne zgodaj zjutraj, včasih že ob šestih in mnogokrat traja do sedmih zvečer. Celodnevna šola torej, vendar v slabem pomenu. Vmes imamo seveda čas za kosilo, pa tudi čas za učenje bi se našel. Tega lahko izkoristijo samo tisti dijaki, ki so domačini. Pa še tistim se navadno ne izplača hoditi za eno uro domov. Kam naj gredo vozači? V šoli prostora ni. Na hodniku so garderobne omare in miza, kjer ima prostor dežurna učenca. V lokalih se mogoče lahko kadi, kaj popije in poje, toda učiti se ne da. Kje je naš prosti čas? Zvečer se nam včasih zljubi sesti pred televizor, vzeti v roke knjigo ali oditi v kino, toda strah nas postane, če pomislimo na urnik drugega dne.

V šoli smo dobri prijatelji, lepo se razumemo. Lahko bi imeli kakšne izvenšolske dejavnosti in krožke, pa se spet vse ustavi pri prostoru. Kako naj torej učenec na naši šoli dosega uspehe, ki jih dosega učenci drugih šol? Šele takrat, ko bodo urejeni prostorski problemi in ko bo razbiti urnik normalen, bomo lahko govorili o raznih primerjavah.

Saj še rastline ne morejo uspevati v majhnem in neprimernem prostoru, kaj šele človek. Vse to bi se nekako preboleti in se sprijaznili z dej-

stvom, da gradnja nove zdravstvene šole še ni v načrtu. Toda očitki nekaterih predavateljev, predvsem gimnazijskih, da nismo za nobeno rabo, nas bolijo. Vsak mlad človek in določene sposobnosti, ki se mu v šoli lahko še bolj razvijejo ali pa okrnijo. Žal nam je, da gimnaziji ne moremo biti hvaležni, ker nam je odstopila dva razreda, saj se tam počutimo nezaželeni. Z večino gimnazijskih predavateljev pa ne najdemo skupnega jezika in v nekaterih njihovih izjavah je čutiti omalovaževanje. Ne vemo, zakaj.

Kljub vsemu pa imamo nekaj, za kar so dijaki drugih šol prikrašani.

To je delo z bolniki, kjer spoznavamo, kako potrebni sta toplota in človečnost za vsakega človeka. In kako lep občutek te prevzame, če te nekdo potrebuje in ti je hvaležen. Ko bi se malo več razumevanja našlo tudi pri nekaterih teoretičnih predmetih, bi bilo tudi za nas lažje. Saj smo se končno zavestno odločili za svoj poklic, ki je dovolj težaven, in ga nameravamo doseči — kljub vsem težavam, ki jih imamo že zdaj.

V času, ko se govori o raznih samoprispevkih, bi se morala tudi za zdravstveno šolo najti pomoč. Saj je zdravstveno osebe ob vsakem času še kako potrebne.

Učenci III. letnika
Zdravstvene šole
Jesenice

JAVNA TRIBUNA DELNO USPELA

V soboto, 4. decembra, je bila v kulturnem domu v Kamni gorici javna tribuna pod naslovom V mladini je prihodnost, podnaslovljena pa kot Idejnopolitična usposobljenost mladim. Organizatorji so povabili vse osnovne organizacije ZSMS v radovljiški občini, od osnovnih in srednjih šol do organizacij združenega dela in krajevnih skupnosti, prav tako pa predstavnik družbenopolitičnih organizacij. Kmalu se je izkazalo, da je bil odziv kljub obveščeni slab, od predstavnikov družbenopolitičnih organizacij pa je bil prisoten le predstavnik sindikata. Vseeno je bilo v dvoranci okrog sto mladim in ti so v razgovoru pokazali, da so še kako zainteresirani, da tovrstno izobraževanje steče, bodisi v že uveljavljenih oblikah, zlasti pa še v novih in v veliko večjem obsegu.

Zanimivo je bilo slišati, kako je uveljavljeno samoupravljanje učenec na osnovni šoli Staneta Zagarja v Lipnici, prav tako so srednješolci prizadeto razpravljali o svojih problemih. Tudi v organizacijah združenega dela, smo slišali, so mladi še kako aktivni, žal pa je bilo teh mladincev premalo, da bi lahko dobili popolnejšo sliko v občinskem merilu. Najbolj aktivne so seveda osnovne organizacije v krajevnih

skupnostih, zlasti tiste, ki imajo svoje prostore.

Zlasti kritični pa so bili mladi, ko je beseda stekla o izobraževanju na seminarjih in v mladinskih političnih šolah. Za seminarje so menili, da so pogosto preobsežni in preutrujajoči, saj so dnevni programi običajno prenapolnjeni, pa tudi predragi, ker nekajednevno bivanje v hotelu občutno obremeni proračun. Zato so navzoči navdušeno sprejeli predlog svojega tovariša, da je treba seminarje organizirati tudi v naravi, jih združiti s pohodi, kot primeren objekt pa je bil predlagan Partizanski dom v Vodicah. Tako bi idejnopolitično usposabljanje združili z negovanjem tradicij iz NOB.

Postavljeno je bilo tudi vprašanje, kako tisti mladinci, ki so absolvirali mladinske politične šole v občinskem in republiškem merilu, prenašajo pridobljeno znanje naprej. Tudi za mlade komuniste, so kritično menili, da se njihovo delovanje še vse premalo pozna pri delu ZSMS.

Tako je javna tribuna kljub nezadovoljivemu obisku delno uspela. Izražena je bila želja, naj bo tovrstnih tribun še več, po vsej občini in v čim krajših razmakih, saj problematika še zdaleč ni izčrpana, nasprotno, šele načeli smo jo. Za vse tiste, ki se sobotne razprave niso udeležili, pa bo center za obveščanje in propagando pri OK ZSMS Radovljica pripravil poseben bilten, gradivo bo širši slovenski javnosti posredovala revija Mladina, kratko poročilo o tribuni pa smo videli tudi na televizijskih zaslonih.

M. V.

SREČANJE MLADIH IZ ŽIC IN PRIPADNIKOV JLA

V petek, 26. novembra, smo učenci zaključnih letnikov tehničnih šol železarskega izobraževalnega centra Jesenice gostili vojakke iz karavle France Prešeren iz Planine pod Golico.

Tekmovali smo v odbojki, šahu in malem nogometu ter s tem počastili dan republike. To je bilo obenem tudi zadnje srečanje mladega vodnika Stevana Šarca, predsednika OO ZSMS karavle France Prešeren, pred odhodom iz JLA.

Najprej smo tekmovali v šahu, kjer smo zmagali učenci ŽIC z rezultatom 2:1. Z rezultatom 2:1 smo zmagali tudi v odbojki, graničarji pa so dobili srečanje v malem nogometu z rezultatom 5:4.

Po tekmovalju je bilo tovariško srečanje.

Upravi šole in OO ZSMS ŽIC se zahvaljujemo za pripravljeno srečanje. Želimo si še sodelovanja, kajti le tako se krepi bratstvo in enotnost med jugoslovanskimi narodi in narodnostmi.

Pavla Mikelj — ŽIC

VABILO MLADIM

Komisija za kulturo pri KS ZSMS železarne Jesenice bo organizirala v petek, 10. decembra, ob 19. uri v delavskem domu Albina in Julke Pibernik na Javorniku

KVIZ na temo: Železarne Jesenice — včeraj, danes, jutri. Sodelujejo OO ZSMS iz Železarne. Vse mladince iz Železarne, kakor tudi ostale, vabimo, da se kviza udeležijo v čim večjem številu in da pridejo spodbujati sodelujoče.

Kulturna komisija
pri KS ZSMS
ŽELEZARNE Jesenice

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje...

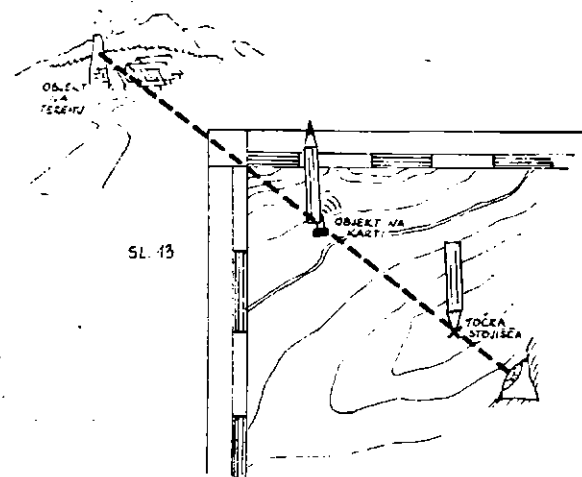
Tito

ORIENTACIJA KORISTNA V MIRU — NUJNA V VOJNI

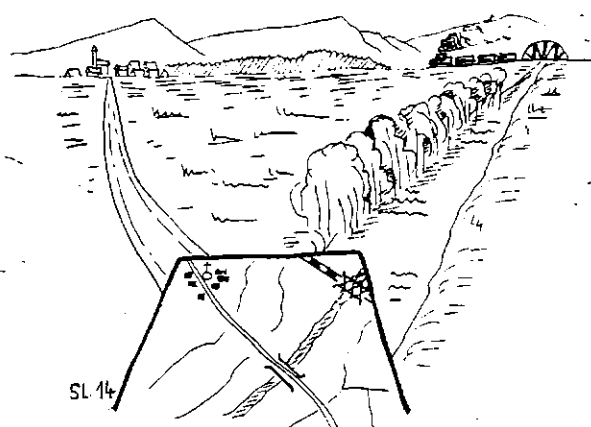
Če busole nimamo, lahko uporabimo metode približne orientacije. Dovolj točna je orientacija po znanih objektih, vendar moramo pri tem tudi natančno določiti točko našega stojišča na karti in razpoznavati objekte, s pomočjo katerih bomo karto orientirali.

V točko stojišča na karti zabodemo svinčnik ali drug vitek predmet. Ko določimo položaj nekega vidnega markantnega objekta na terenu tudi na karti, položimo podoben predmet tudi na tem mestu. Sedaj vrtimo karto toliko časa okoli točke stojišča, da se oba predmeta, ki na karti označujeta točko stojišča in mesta objekta, pokrijeta z objektom na terenu.

To pomeni, da se smer med stojiščem in objektom na karti pokrija s smerjo med stojiščem in objektom na terenu. Karta je tako orientirana. (sl. 13). Za kontrolo pa ta postopek lahko ponovimo proti drugim objektom.

Možna je tudi orientacija po linijah. Ta način lahko uporabljamo le na preglednem terenu. Pogoj za orientacijo je, da na terenu najdemo linijo (cesto, reko, železnico itd.), ki je prikazana tudi na karti. Postavimo se na tako linijo in poravnamo smer linije na karti s smerjo linije na terenu. Obenem se za točnejšo orientacijo orientiramo še po drugih linijah ali objektih (sl. 14).

DOLOČITEV STOJIŠČA NA KARTI

Pri orientaciji karte po znanih objektih smo videli, da je potrebno najprej določiti točko stojišča. To je potrebno tudi pri mnogih orientacijskih in drugih nalogah.

Stojišče lahko določimo, če vsaj dva ali tri objekte s karte poznamo tudi na terenu. Seveda moramo te objekte videti z naše stojne točke. Z busolo izmerimo azimute, do teh objektov. Te azimute vpišemo na karto. Če poznamo samo dva objekta je naša stojna točka v sečišču obeh azimutov. Pri treh objektih pa sečišča azimutov zaradi manjših napak pri risanju in merjenju tvorijo majhen trikotnik. V tem primeru nam stojišče predstavlja težišče trikotnika (sl. 15). Če je ta trikotnik večji moramo postopek ponoviti, ker smo napravili napako.

LJUBO JASNIČ — PONOVO PREDSEDNIK RK ZSMS

19. in 20. novembra je bila v Ljubljani seja republiške konference ZSMS. Prvi dan so na problemskem delu delegati razpravljali o mladinskih delovnih akcijah in o informiranju, naslednji dan pa je bila volilna in programska seja konference za drugo obdobje po 9. kongresu ZSMS. Delegati so pregledali in ocenili delo prvega pokongresnega obdobja ter si začrtali nove akcije za prihodnje obdobje.

Na seji so delegati za predsednika Zveze socialistične mladine Slovenije ponovno izvolili Ljuba Jasniča iz železarne Jesenice, za sekretarja pa Vita Habjana. K ponovni izvolitvi Ljuba Jasniča čestitamo tudi mladi železarji ter mu želimo uspešno in plodno delo do desetega kongresa ZSMS.

J.

HLADNA VALJARNA JESENICE

Samoupravna delovna skupina žarilnica 1 je obravnavala proizvodno problematiko. Dogovorili so se, da bodo z delom pričeli točno ob uri in da bodo delali do konca izmene, da bodo od vsake šarže jemali »probe« za preizkus, da bodo bolje nadzirali nivo tesnilnega olja v podstavku pri vsakem šaržiranju in, da bodo žarjeni material dostavljali v hladno valjarno na mesto, ki je določeno.

ŽIČARNA

Samoupravna delovna skupina žičarna I/2 želi pojasniti, kdaj se bodo zamenjali iztrošeni valji na Vaughn 5/6 stopenjskih strojih za koničenje. Sedaj se ne da več koničiti na dimenzijo Ø 2 mm. Samoupravna delovna skupina žičarna I/3 predlaga, da se vse dimenzije patentirane žice z visoko trdnostjo in majhnimi tolerancami ponovno normirajo. Menijo, da takšne žice ni mogoče vleči s sedaj normiranimi hitrostmi. Samoupravna delovna skupina žičarna II/2 sprašuje, koliko časa bodo še delale ponoči delavke na VAC žici. Samoupravna delovna skupina žičarna II/3 pa ugotavlja, da se pri razpravi in ugotavljanju krivice za kvaliteto reklamacije ponavljajo v večini imena enih in istih delavcev. Menijo, da bi proti tem delavcem morali ukrepati. Samoupravna delovna skupina patentirni- ca 2 je obravnavala kvaliteto problematiko in smatrala, da je zaradi zboljšanja kvalitete treba povečati nadzor pri žičarjih in v valjarni žice na Beli. Žičarji morajo bolje paziti na udrtost in na tolerance, predpisane v delovnem nalogu, v valjarni žice pa morajo bolje navijati kolobarje, da ne bo v njih več koncev, kot se sedaj večkrat dogaja. Samoupravni delovni skupini pocinkovalnica 1 in 2 predlaga, da bi v pocinkovalnici ponovno uvedli kot zaščitno sredstvo mleko in da bi se na primeren način stimuliralo razkladanje raznih pomožnih materialov (lugov, kislin, cinka in podobno), kar opravijo v rednem delovnem času.

Samoupravna delovna skupina adjustaža žičarne je tudi obravnavala kvaliteto problematiko. Dogovorili so se, da bodo končne izdelke temeljiteje pregledovali, glede površin in dimenzij. Ugotavljajo, da zelo primanjkuje posteljic za nakladanje žice, zaradi česar se sedanje prenakladajo. Menijo, da bi rabili najmanj 50 novih posteljic.

PROFILARNA

Samoupravna delovna skupina profilarna 3 se pritožuje zaradi neurejene delitve malice, zaradi česa izgubljajo veliko časa. Samoupravne delovne skupine obratovodstvo, profilarna 1 in predelava se tej pritožbi pridružujejo, poleg tega pa imajo pripombo k ogrevanju obrata, ki ni rešeno, kljub večkratnim urgencam in prošnjam. Sprašujejo, ali bodo res morali kot prejšnja leta tudi letos kuriti koše, kar povečuje stroške za nabavo kuriva, pa tudi že tako slabo delovno okolje še slabša.

STROJNO VZDRŽEVANJE

Samoupravni delovni skupini strojno vzdrževanje je- klarne 1 in 2 predlaga, da se čimprej uvede napredovanje na delovnem mestu z določenimi kriteriji, ne pa z osebno oceno in da se končno uredi kantina v jeklarni ter se s tem razbremenijo kantinerke težaškega dela. Samoupravna delovna skupina žerjavni oddelek Jesenice pa meni, da bo za normalno delo novo organiziranje remontne delavnice nujno potrebno nabaviti primerno montažno stiskalnico 800 k/p in montažno avto dvigalo.

ELEKTROVZDRŽEVANJE

Samoupravna delovna skupina elektrovzdrževanje Bela 4 predlaga, da se uvedejo ure za manjkajoče pri službeni in bolezenski odsotnosti. Sprašujejo, kdaj bo izpolnjen sklep o uvedbi napredovanja na delovnem mestu; delavci s površinske obdelave sprašujejo, kdaj bodo nehali trgati kable pri magnetnem dvigalu in predlagajo, da bi se za delavce iz Bohinja

avtobus z Dobrave ustavil na Kočni in jih pobral. Tako bi lahko prej prišli na delovno mesto.

TRANSPORT

Samoupravne delovne skupine vleka — promet 1, 2 in 4 zahtevajo, da se v garderobah vleke in prometa zaposlijo čistilke v dveh izmenah, ker pri sedaj povečanih prostorih ena sama ne zmore kvalitetno opraviti dela.

DELOVNA SKUPNOST

Samoupravna delovna skupina finance zahteva, da se ponovno odpre kantina v stavbi »pokojniškega«, samoupravna delovna skupina oddelek za ekonomske analize in plan ter oddelek za sisteme pa je nasplošno obravnavala problematiko kantine. Ugotavljajo, da, kljub opozorjanju na neprimerne razmere v naših kantinah, ni bilo nič narejenega za izboljšanje stanja. Še kar naprej ni nožev, servira se na papir, ista delilka deli hrano in dela z denarjem in podobno. Skupina zahteva pojasnilo odgovornih organov.

Vseh pripomb, ki jih imajo samoupravne delovne skupine k neurejenim razmeram v naših kantinah, niti ne zapišemo, ker se stalno ponavljajo, so podobne, čeprav v različnih skupinah. Kazalo bi realizirati sklep odbora samoupravne delavske kontrole, da je treba samoupravne delovne skupine seznaniti s problematiko kantine in zbrati stališča, kako to vprašanje centralno in dokončno urediti.

Center za proučevanje samo-
upravljanja in informiranje —
Milan Polak

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

ELEKTROJEKLARNA

V ponedeljek, 15. novembra, je bila 11. redna seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata. V prvi točki dnevnega reda so razpravljali o praznovanju dneva republike.

V razpravi je bil predlog za imenovanje načelnika odbora narodne zaštite v TOZD Talilnice. Predlog je bil sprejet.

Tajnik osnovne organizacije sindikata je obrazložil predlog sindikalne liste za leto 1977. Največ pozornosti so posvetili tistim točkam sindikalne liste, kjer so obravnavane pravice delavcev pri sprejemanju raznih oblik dohodka (osebni dohodki, socialno zavarovanje, regres, nadomestila za nočno delo ob nedeljah in praz-

nikih). Obravnavali so priprave na letno konferenco osnovne organizacije sindikata, ki bo izvedena v dneh med 18. in 27. decembrom. Strinjali so se tudi s predlogom kandidatov za bodoče člane delavskega sveta in izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata.

Ob sklepu se je bila v razpravi še prošnja sodelavca Sahartliča za denarno pomoč. Odbor osnovne organizacije sindikata se s prošnjo sicer strinja, vendar naj bi povedali svoje mnenje še sodelavci na sestankih samoupravnih delovnih skupin. Beseda je tekla še o pomoči prizadetim ob potresu v Posočju. Elektrojeklarji so glede na višino izplačane pomoči med prvimi v Železarni. Predlagali so, naj bi podatke o pomoči priza-

detim v Posočju objavljali v Železarni. Izvršnemu odboru je bilo posredovano še pojasnilo o delitvi ozimnice, glede na kritične pripombe zaposlenih sodelavcev. Izdelali so tudi ključ za razdeljevanje ozimnice v prihodnje.

ADJUSTAŽA BLUMING

15. seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata je bila v četrtek, 18. novembra. Ugotovili so, da so sklepi, sprejeti na 14. seji, v celoti izpolnjeni. Izvršni odbor osnovne organizacije sindikata je razpravljal o organiziranju družbene samozastite v adjustaži bluming in se strinjal s posredovanjem predlogom.

Sindikati Železarn bodo posredovali številne pripombe k predlogu sindikalne liste za leto 1977. Soglašali so s predlogom, da nadaljujejo z zbiranjem možnih kandidatov za samoupravne organe v temeljni organizaciji združenega dela. Strinjali so se s predlogom, da bo letna konferenca osnovne organizacije sindikata 8. januarja 1977 z družabnim večerom.

SESTANEK KOORDINACIJSKEGA ODBORA V HLADNI VALJARNI BELA

Sestanek koordinacijskega odbora je bil v soboto, 20. novembra. Sodelavec Mladen Azimović je posredoval obširno informacijo o samoupravnih organiziranosti hladne valjarne Bela – proizvodnja. Poudaril je, da mora biti vsaka temeljna organizacija oblikovana tako, da delavci v njej lahko uresničujejo samoupravne odnose. V hladni valjarni na Beli naj bi v končni fazi imeli 14 samoupravnih delovnih skupin. Tako naj bi delavski svet štel 15 delegatov, 2 člana pa bi sodelovala po službeni dolžnosti. Koordinacijski odbor pa je bil seznanjen tudi s predlogom možnih delegatov za delavski svet in izvršne organe.

VALJARNA 2400

V ponedeljek, 22. novembra, je bila 12. seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata. K osnovni plani za leto 1977 osnovna organizacija sindikata nima pripomb. Zagotovili naj bi le zadostne količine vložka, da bi lahko v celoti realizirali predvidene obveznosti.

Izvršni odbor ima precej pripomb k predlogu sindikalne liste za leto 1977 in so jih posredovali sindikatu Železarn.

Še v decembru naj bi izvedli letno konferenco osnovne organizacije sindikata. O opravljenem delu bodo poročali: predsednik, tajnik in blagajnik osnovne organizacije sindikata ter obratovodja.

Izvršnemu odboru osnovne organizacije sindikata je bila posredovana informacija, da bo osnovna organizacija ZSMS organizirala akcijo, namenjeno prizadetim ob potresu v Posočju. Udeležencem te akcije je osnovna organizacija sindikata odobrila sredstva za prevoz in prehrano. OO ZSMS namerava v decembru organizirati poučno ekskur-

zijo v tovarno športnega orodja ELAN, z ogledom tovarne ter muzeja NOB v Begunjah. Obenem nameravajo organizirati srečanje z mladino omenjenega tovarne. Za izvedbo te ekskurzije so na seji odobrili 1.500.– din.

Do konca leta 1976 naj bi ugotovili, če je potrebno dodeljevati denarno pomoč socialno ogroženim članom kolektiva. Obravnavana so bila tudi kadrovska vprašanja, glede na pritožbo sodelavca Grvala. OO sindikata se strinja s predlogom, naj bi ob reorganizaciji pri delavskem svetu TOZD valjarne 2400 oblikovali komisijo za kadrovska vprašanja. Potrdili so tudi predlog za sestavo odbora za SLO in družbeno samozastito.

MARTINARNA

V torek, 23. novembra, je bila 14. seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata. Sklepi prejšnje seje so bili izpolnjeni. Obratovodja Alojz Kalan je poročal o poslovanju

Železarn v devetih mesecih letošnjega leta. V martinarni bi morali v devetih mesecih izdelati okrog 13.000 t jekla, vendar naloge zaradi pomanjkanja naročil niso v celoti opravili.

Seznajeni so bili s predlogom sindikalne liste 1977. Imajo naslednje pripombe: za nočno delo predlagajo dodatke v višini 45 % in za malico 250 din.

V razpravi je bil ponovno zakon o združenem delu. Tov. Zalokar poudarja, da je bil omenjeni zakon na sestankih samoupravnih delovnih skupin premalo obravnavan.

Prizadetim ob potresu v Posočju so namenili 10.000 din pomoči.

Vodjem izletov so naročili, da pripravijo poročila. Prav tako je treba do prihodnje seje izvršnega odbora sindikata pripraviti seznam tekmovalcev, ki so se udeležili različnih tekmovanj. Sedmim delavcem so odobrili denarno pomoč, ker so že dalj časa na bolezenskem dopustu.

PRED SEDMIM OBČNIM...

(Nadaljevanje s 1. strani)

ljeno, ki išče pri svojem delu vedno nove rešitve ter odstranjuje vse, kar ni dobro, aktiven ustvarjalec naše današnje stvarnosti. Celotna naša dejavnost sloni na iskanju nečesa novega, ljudje, ki jih teži samozadovoljstvo in mislijo, da bodo počivali na doseženem, ne oblikujejo naše bodočnosti. Problemi obstajajo, ti pa zahtevajo priznanje ter načrten pristop k odpravljanju.

V Železarni, kjer imamo razmeroma dosti dobro organizirano inovatorsko dejavnost, smo v dobrih dvajsetih letih sprejeli že pet pravilnikov za urejanje dejavnosti na področju racionalizacij in tehničnih izboljšav. Lahko rečemo, da je vsak pravilnik želel dati ljudem, ki se ukvarjajo s to aktivnostjo, najbolj ustrezno priznanje, naj si bo to v moralnem ali materialnem pogledu.

Število predlogov, oziroma realiziranih tehničnih izboljšav zelo počasi raste, veliko hitreje pa raste vrednost izračunanih koristi. Za to sta lahko dva razloga, to sta, kvalitativno boljši predlogi in povečane stimulacije. Tako smo, v primerjavi z letom 1971 in z enajstimi meseci 1976, dosegli skoraj desetkratno povečanje vsote izračunanih prihrankov. V Železarni smo tudi organizirali oddelek za zaščito industrijske lastnine. Pokazali smo tudi vrsto drugih razumevanj od inovacijske dejavnosti. Toda, kljub temu da smo v lanskem letu sprejeli samoupravni sporazum za urejanje odnosov – avtor tehnične inovacije – Železarna, nismo dosegli tistega, kar smo si avtorji tako želeli. To pa je povečan delež od ustvarjenih koristi.

V letu 1976 je znašal delež avtorjev samo 3,4 % od dokazanega prihranka, 1972 le še 3 %, leta 1973 3,5 %, v letu 1974 1,9 %, v letu 1975 2,6 %, v letošnjem letu, ko smo v enajstih mesecih presegli že dve milijardi dinarjev prihranka, pa je delež avtorjev 2,38 %. Z navedenimi odstotki udeležbe avtorji nikakor ne moremo biti zadovoljni.

Občni zbor bo moral spregovoriti o inovacijski dejavnosti tudi izven Železarn ali, bolje rečeno, oceniti

uspešnost dejavnosti družbeno političnih in gospodarskih organizacij v zadnjih dveh letih, ki sta bili proglašeni za leti tehničnih inovacij in zaštite industrijske lastnine. Lahko rečemo, da je bilo za pospeševanje inovacijske dejavnosti izrečeno, tako v zveznem kakor republikanskem merilu, izredno veliko besed in sprejetih stališč, z namenom, da bi pospešili to dejavnost. Bilo je veliko sestankov, seminarjev in simpozijev, potrošenega je bilo veliko denarja. Toda rezultat ni bil enak naporom in dobri volji vseh pristojnih delavnikov. Nismo uspeli, da bi celotno akcijo prenesli v samoupravne organe, nismo uspeli prepričati gospodarske organizacije, da je pospeševanje našega gospodarstva možen samo s povečanjem inventivne dejavnosti.

Na občnem zboru bo potrebno spregovoriti tudi o reorganizaciji ter o delu komisij pri samoupravnih organih. Z novo samoupravno reorganizacijo se bo število TOZD povečalo. Bistveno se mora, vzporedno z novo samoupravno organiziranostjo, menjati tudi odnos do gospodarjenja, kamor sodi tudi dejavnost tehničnih inovacij. Saj uspešno realizirani predlogi tehničnih inovacij prispevajo k boljši proizvodnji, zmanjšanju proizvodnih stroškov, boljši kakovosti, varnejšemu delu, zmanjšanju fizičnih naporov. Skratka, vsak izračunan element navedenih dejavnosti se odraža v proizvodnji ali, bolje rečeno, v gospodarjenju. Ocenimo uspešnosti pa daje lahko samo TOZD in zato le-te lahko rešujejo vprašanje odškodnin, oziroma stimulacij. V bodoče naj bi bili to odbori za gospodarstvo pri delavskih svetih TOZD.

Morda bo anketa, ki sedaj kroži med člani in tudi nečlani, dala določene smeri za to razpravo. Uspešnost razprave, kakor tudi na osnovi te sprejeti zaključki, bodo odvisni od članov samih, od udeležbe na občnem zboru in od razprave na aktivnih novatorjev, ki bodo organizirani še pred občnim zborom društva.

Stane Torkar

TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI

RAZVOJ SONCA

Nad temperaturo pet milijonov stopinj je postala kinetična energija vodikovih jeder dovolj visoka, da je omogočila njihova taljenja. Tako se je pričela preobrazba vodika v helij in s tem vrsta zapletenih jedrskih reakcij. S tem se je zaenkrat končalo tudi krčenje Sonca. To je doseglo svoj najmanjši premer, ki je bil celo nekoliko manjši, kot je sedanjí.

Sprva je imelo Sonce približno naslednjo kemično sestavo: 70 % vodika, 28 % helija in 2 % težkih elementov. Obstoječi vodik je in bo zadostoval skupno 9,9 milijarde let. V tem obdobju lahko dobavljata Sonce s spreminjanjem vodika v helij, s sevanjem svojo energijo. Ker je staro že okoli 4,7 milijarde let, se bo še približno pet milijard let središče Sonca postopno obogatilo s helijem. To spreminjanje bo spremljalo počasno večanje njegovega premera in svetilne moči. Vendar bodo te spremembe na Zemlji komaj zaznavne. Spreminjanja klime na Zemlji, ki so nastopala v različnih geoloških obdobjih, imajo druge vzroke kot spremembe na Soncu. Omeniti je treba tudi to, da ni mogoč nastanek zvezde, ki ima 60-krat večjo maso kot Sonce. V tem območju mas je sevalni pritisk tako visok, da se zunanje plasti zvezde izločijo in preidejo v medzvezdni prostor. Nasprotno pa v tistih zvezdah, ki imajo mase manjše kot 0,08 sončne mase, ni temperatura v središču zadosti visoka, da bi lahko nastale potrebne jedrske reakcije.

Planet Jupiter je primer ponesrečene zvezde, ker je njegova masa skoraj stokrat premajhna. Zato v njegovem središču ni jedrskih reakcij. Kljub temu pa se na tem planetu odvija določeno težnostno krčenje. To ima za posledico sevanje energije, ki jo lahko opazimo na področju radijskih valov.

KONEC SONCA

Ko bo v približno petih milijardah let porabljen vodik v središču Sonca, bo njegov premer naglo narasel. Postal bo tako imenovani »rdeči velikan«. Premer bo dosegel skoraj današnjo krožno pot planeta Merkurja. Istočasno se bo tudi povečala njegova svetilna moč za približno tisočkrat.

Danes poznajo številne zvezde te vrste, ki so starejše kot Sonce ali pa so se hitreje razvijale, ker imajo večjo maso. Pri tem je treba vedeti, da, čim težja je zvezda, tem hitreje porabi svojo zalogo vodika. Zvezdi za 1, 2,5 in 15 sončnih mas, ustrezajo časi porabe vodika deset milijard, 130 milijonov in deset milijonov let. Ker so v vesolju zvezde različnih mas, je možno teoretično predvidene razvojne dobe potrditi z opazovanjem zvezd, ki so danes v različnih fazah svojega razvoja.

»Rdeči velikani« so precej nestabilni in je ta faza znatno krajša kot faza zgorevanja vodika. Medtem ko se bo premer Sonca širil, bo nastopila v središču težnostno krčenje. Pri tem se bo zvišala temperatura in jedra helija se bodo pretalila v druge elemente. Tako se bosta pri temperaturi 100 milijonov stopinj združili dve helijevi jedri v eno jedro berilija. Ta se bo ponovno združila z drugim helijevim jedrom in nastal bo ogljik. Z reagiranjem nadaljnjih helijevih jeder bodo lahko nastali tudi drugi elementi, kot so kisik, neon in podobno, do kalcija. Istočasno se bodo razvijale še druge reakcije, ki bodo omogočile nastanek nadaljnjih elementov. Ti procesi sproščajo le malo energije. Zato pa so osnovne važnosti za teorijo nastanka elementov.

Vse te reakcije bodo sorazmerno močne in jih ni mogoče primerjati z »minimi« jedrskimi reakcijami Sonca v sedanjem stanju. Ta dogajanja vodijo verjetno do nastanka nove zvezde, imenovane »nova«, in planetarnih meglic. Pri tem preidejo zunanje plasti zvezde v vesolje, medtem ko planetarna meglica obdaja zvezdo, iz katere je nastala. »Nova« pa imenujejo zvezdo, za katero je značilno izredno povečanje njene svetilnosti v zelo kratkem času.

Obe fazi ne trajata dalj časa kot milijon let. V tem času nastane v središču sistema manjša zvezda. Poprečna gostota takšne zvezde je 1 t/kub. cm. Pri tej fazi sledi v obdobju milijon let močno zmanjšanje premera in svetilne moči. Ko bo Sonce doseglo to fazo, se bo v obdobju nekaj milijard let zelo počasi ohlajevalo. Njegova svetilna moč bo počasi upadala in končno bo postalo temno.

ZEMLJA IN RAZVOJ SONCA

Kakšne razmere lahko pričakujemo na Zemlji med opisanim potekom razvoja Sonca? Teoretično lahko obstaja na Zemlji življenje, dokler premer Sonca ne bo presegel za trikrat

svoje sedanje vrednosti. Potem, ko bo pričela izhlapevati voda morji, se bo na zemeljski površini kmalu lahko talil svinec. To pa bo pomenilo istočasno tudi konec celotnega življenja.

Kasneje, ko bo Sonce postalo temno, bi se lahko voda na zemeljski površini v principu ponovno kondenzirala in nato zmrznila. Vendar lahko pričakujemo, da se bo celotna voda že davno prej razkrojila in izgubila v medplanetarnem prostoru. Nedvomno pa bo to stanje razvoja Sonca znatno prekratko, da bi lahko omogočilo ponoven nastanek življenja na Zemlji.

V začetku tega sestavka je bila omenjena zveza med na Zemlji uporabljenimi viri energije in sončno energijo. Reakcije, ki potekajo v zvezdah, pa kažejo nadalje na zvezo med kemičnimi elementi, iz katerih sestoji Zemlja, in razvojem zvezd. Iz vodika nastaja z jedrskimi reakcijami v notranjosti zvezd vseh 92 stabilnih elementov periodičnega sistema. V zvezi s Soncem je bilo že omenjeno, da se njegov vodik neprestano spreminja v helij, iz katerega bosta kasneje nastala vodik in kisik.

V zvezdah, ki imajo večjo maso kot Sonce, nastajajo s taljenjem jeder helija z različnimi izotopi ogljika in kisika vsi elementi do železa. Najprej so to izotopi neona, magnezija, silicija in podobno. Težji elementi, kot je železo, nastajajo izključno v zvezdah »super novah«. Te nastajajo pri eksploziji zvezd z maso, ki je večja kot približno štiri sončne mase. Pri teh orjaških eksplozijah naraste svetilna moč nenadoma do 100 milijonkrat in v nekaj dneh ponovno pojenja.

V nadaljnjih fazah razvoja zvezd je nastanek težkih elementov močno pospešen. Za te faze so značilna močna kipežja in eksplozije. Ne glede na to, ali so za zvezdo katastrofalne ali ne, imajo nedvomno te eksplozije za posledico izmetavanje materije. Ta materija se ponovno vrne v medzvezdni prostor, ki je s tem obogaten s težkimi elementi. Kasneje ta materija prične ponoven ciklus, kondenzira se kot oblak plinov in prahu v nove zvezde in planete. Torej ponoven ciklični proces v kozmičnih razmerjih. Te nove zvezde so bogatejše s težkimi elementi kot stare zvezde.

Zato je zelo zanimiva ugotovitev, da so elementi zemeljske površine, po kateri hodimo, ogljik, iz katerega smo, in kovine, ki jih uporabljamo, nastali pred mnogimi milijoni do milijardami leti v notranjosti zvezd, ki so danes že davno ugasle.

KONEC

SLAVNOSTNA SEJA DELAVSKEGA SVETA ŽELEZARNE

S slavnostno sejo delavskega sveta Železarne, ki je bila v petek, 26. novembra, v dvorani gledališča na Jesenicah ob prisotnosti številnih gostov in prejemnikov priznanj za sodelovanje pri izgradnji hladne valjarne Bela in prejemnikov priznanj za večletno sodelovanje z glasilom Železar, ob njegovi 25-letnici, se je pričelo praznovanje ob otvoritvi nove hladne valjarne Bela.

Po Internacionali, ki jo je izvedel pihalni orkester Jeseniških železarjev je predsednik delavskega sveta Ljudez Kalan pozdravil vse navzoče in predal besedo glavnemu direktorju vodja gradnje Emilu Ažmanu o poteku izgradnje — oba govora v nadaljevanju v celoti objavljamo. Joža Varl, glavni in odgovorni urednik, pa je govoril o 25-letnici Železarja in 40-letnici Našega kovinarja (objavljeno v 47.—48. številki Železarja). Predsednik je za govori prebral vse

prejemnike plaket z diplomami, ki so jih prejeli posamezniki in organizacije za zasluge pri izgradnji nove hladne valjarne in prejemnike spominskih značk z listino za večletno sodelovanje pri oblikovanju tehnika Železar ob njegovi 25-letnici. Priznanja so bila podeljena na sprejemu v restavraciji Kazina.

Delovnemu delu seje je sledil krajši kulturno-umetniški program, ki sta ga izvajala vokalni oktet DPD Svoboda France Prešeren Zirovnica — Breznica in pihalni orkester Jeseniških železarjev.

GLAVNI DIREKTOR ŽELEZARNE O GOSPODARSKEM POMENU HLADNE VALJARNE BELA

Dosedanja proizvodnja Železarne je bila naravnana na proizvodnjo toplo valjanih proizvodov, ki kljub prodoru v višje vrste kvaliteten jekel vendarle ne prenesejo dolgih transportnih poti, zato je njihova konkurenčnost za bolj oddaljene kupce vse manjša. Proizvodnja pa tudi nima značaja izvoznega proizvoda. Pred leti načrtovan razvoj je zato predvideval, da Železarne preide od proizvodnje jekel za široko potrošnjo na proizvodnjo specialnih proizvodov. Temu programu je po takrat znani tehnologiji najbolj ustrezala valjarina bluming z dodatkom valjarne štekel. Že v takratnih osnutkih pa je bila predvidena tudi izgradnja hladne valjarne, vendar ni bil definiran proizvodni program nove hladne valjarne.

Tržne analize so pokazale, da bo potrošnja posameznih vrst proizvodov, kot so: nerjavna hladna valjarina pločevina, dinamo pločevina, trafo pločevina, nizko ogljikova hladna valjarina pločevina, še vrsto let za jugoslovanske predelovalce visoka uvozna postavka. Hitro se razvijajoča procesna industrija, tako bazna kemična, prehrambena, hladilna itd. potrebujejo predvsem nerjavne hladno valjane pločevine, ki so odporne proti kislinam in obstojne v vlažni in topli atmosferi.

Hladno predelani trakovi in pločevina so zaradi višje stopnje predelave nekoliko bolj cenjeni na tržišču, imajo višjo prodajno ceno in zato transportna komponenta na konkurenčnost ne vpliva tako zavirajoče. Ob izredno visoko razviti elektro in kovinsko predelovalni industriji v Sloveniji pa je proizvodnja hladne valjarne postavljena skoraj v center potrošnje tega materiala. Zato je njena konkurenčnost v dolgoročni naravnosti prav v tem, da v neposredni dohodkovni povezanosti z okolisko elektro in kovinsko predelovalno industrijo ustvari nov tip proizvodnje, tako za domače kot izvozne potrebe.

Prav na osnovi zmanjševanja uvoza za jugoslovansko gospodarstvo in večje možnosti izvoza finalnih proizvodov smo se v Železarni odločili za izgradnjo hladne valjarne za proizvodnjo žlahtnih in plemenitih kakovosti. Ostale kvalitete v hladno valjani pločevini in trakovi pa sta po dogovorih prevzeli železarni Skopje in Smederevo, kar predstavlja dolgoročni dogovor o delitvi dela med sedanji jugoslovanskimi železarnami.

Hladna valjarina Bela bo letno proizvedla na sedaj postavljenih napravah 15.000 ton nerjavne pločevine in trakov, 30.000 ton dinamo pločevine in trakov ter 70.000 ton raznih sortimentov ogljikovih hladno valjanih pločevin in trakov. Po količini proizvodnje sodi med srednje velike hladne valjarne, po asortimentu proizvodnje pa kot hladna valjarina žlahtne in plemenite pločevine predstavlja optimalno zmogljivost za evropske razmere, po opremljenosti pa predstavlja najosodobnejšo izvedbo, tako elektro kot tudi mehanske opreme, razporeditev naprav in izbrane tehnologije.

Nova hladna valjarina bo zaposlovala nekaj nad 350 delavcev. Struktura zaposlenih je na zelo visokem nivoju, zato so delavci kadrovani iz ostalih obratov Železarne. Novi proizvodi bodo nudili dodatne možnosti zaposlitve kadrov na področju prodaje, financ, organizacije dela, vzdrževanja, avtomatike itd. Hladna valjarina bo s svojo proizvodnjo v vrednosti čez 1.500 milijonov din na leto bistveno povečala produktivnost na zaposlenega.

Hladna valjarina za plemenite kvalitete je investicijsko veliko bolj intenzivna, kot so to valjarne za ma-

sovno proizvodnjo, zato je uspešnost naložbe odvisna predvsem od finančne konstrukcije, izbire opreme, kakovosti tržnih analiz in dinamike izgradnje proizvodnih naprav. Prebriske izkušnje iz preteklega investicijskega obdobja, ko so redne tranše jugoslovanske investicijske banke kasneje tudi po več let, so nas pripeljale do zaključka, da je ob izgradnji nove hladne valjarne potrebno predvsem na tem področju narediti veliko več.

Projekt, ki je ob prijavi potreboval 1.451 milijonov din finančnih sredstev, se je zaradi spremembe tečaja dolarja in inflacije doma podražil na 1.753 milijonov din. Če k temu pristojemo še potrebno povečanje za pokrivanje dodatnih obratnih sredstev, bo skupno projekt zahteval 1.951 milijonov din finančnih sredstev. Železarne je iz lastnih virov sodelovala s 520 milijoni din, 270 milijonov din bo dala Ljubljanska banka, kredit tujih bank bo ob koncu znašal 768 milijonov din, ostalo pa so komercialni krediti in sovlagateljski deleži tujih partnerjev.

Največji strošek pri izgradnji hladne valjarne predstavlja uvozna oprema — okrog 500 milijonov din, sledijo obratna sredstva s 400 milijoni din, nato gradbena dela z nekaj čez 300 milijoni din itd.

Hladna valjarina na Jesenicah je skupna investicija vseh temeljnih organizacij združenega dela Železarne. Pri združevanju sredstev sodelujejo tudi članice sestavljene organizacije združenega dela Slovenske železarne, slovenska predelovalna industrija, ki je preko združenih sredstev v banki podprla kreditiranje hladne valjarne, in tuji partnerji.

Več kot polovico potrebne finančne vsote smo zbrali od tujih kreditov, opreme, sovlagateljev in bank. Devizna sredstva so bila v Narodni banki sproti konvertirana v dinarsko vrednost, zato pa smo obveznosti do jugoslovanskih dobaviteljev in izvajalcev montažnih in gradbenih del plačevali tekoče.

Velik del kreditov, s katerimi je projekt hladne valjarne obremenjen, bo v prvih letih proizvodnje, zlasti pa v prvem letu, ko proizvodnja še ne bo polno tekla, predstavljal veliko obremenitev za novo hladno valjarino. Od dobro in uspešno usklajenega dela znotraj hladne valjarne in med temeljnimi organizacijami ter od izpolnjevanja dogovora s Smederevom pri dobavi slabov, oziroma nabavi tople valjanih trakov iz drugih virov je odvisno, kako hitro bo hladna valjarina polno zaživel, in pričela v celoti dajati sadove, zaradi katerih smo jo zgradili.

Za nadaljnji razvoj Železarne predstavlja hladna valjarina osrednjo temeljno organizacijo, saj je možno z dodatnimi proizvodnimi linijami v novih dodatnih halah, na že rezerviranih in komunalno urejenem zemljišču dograditi nove linije za povečano proizvodnjo dinamo trakov od sedanjih 30.000 na 60.000 ton, povečati proizvodnjo nerjavnih jekel od 15.000 na 45.000 ton in pričeti s proizvodnjo trafo pločevine. S tem pa Železarne prehaja ne samo na področje hladne metalurške predelave, temveč tudi na bistveno povečano proizvodnjo plemenitih in žlahtnih kakovosti jekel.

Širši gospodarski pomen hladne valjarne predstavlja oskrba elektro in kovinske predelovalne industrije iz domačih virov in jo s tem osvobaja stalnega uvoza. S tem pa, zlasti socialistična republika Slovenija, bistveno znižuje devizni primanjkljaj. Hladno valjani trakovi in pločevina olajšujejo elektro in kovinsko predelovalni industriji prodor tudi po tehnološki strani. Ob sodobni proizvod-

nji hladno valjane pločevine in trakov in sodobni predelovalni tehnologiji je konkurenčnost naših tovarnov bistveno povečana. Proizvodi iz hladne valjarne Bela pa bodo omogočili tudi razvoj novih proizvodov, zlasti na področju hidrometalurgije, procesne tehnike, nuklearne tehnike, letalske tehnike, živilske industrije itd.

Projekt hladne valjarne in njegova izvedba že sama po sebi pomenita delovni uspeh. Nove metode, ki smo jih uporabili pri pripravljalnih delih za izgradnjo hladne valjarne, kot so montaža podsklopov v tovarnah — dobaviteljih, mrežni program za sestavo in usklajevanje vseh aktivnosti, projektni tim za izvedbo posameznih del in funkcionalno povezovanje vseh delov Železarne pri tem projektu, so v celoti izkoristili znanje železarjev in drugih strokovnjakov znotraj Železarne ter v neposredno povezanih delovnih organizacijah.

Predpriprava projekta je bila izredno temeljita. Zato smo že ob samem začetku gradnje bili na vrsto stvari dobro pripravljeni, kar je med drugim omogočilo, da je bila hladna valjarina zgrajena za naše razmere v rekordnem času. Pri tem moram poudariti, da se je jugoslovanska industrija, ki je sodelovala pri izgradnji, dobro vključila v tak sistem dela in s tem dokazala, da lahko gradimo tudi hitreje.

Financiranje projekta, minimalne podražitve v času izgradnje, tekoče spremljanje vseh stroškov projekta, hitra gradnja, so primer, kako naj se taki projekti obravnavajo. Dobili smo že številna priznanja mednarodnih trgov prav s področja dela, na katerih v Jugoslaviji kronično bolehamo. Bilo bi prav, da vse izkušnje, ki smo jih dobili pri izgradnji, koristno prenašamo na druge tovrstne projekte, če že v celoti ne prevzamemo izgradnje teh projektov.

Izgradnja same valjarne ni bistveno motila okolice in na sedanjo ureditev, ko odpiramo hladno valjarino, smo lahko v celoti ponosni. Mislim, da ni neskomorno, če trdim, da je vstop na Jesenice dobil pravo sodobno industrijsko podobo. Pri tem so v veliki meri ohranjene zelene površine, vse prometnice so sodobno asfaltirane in urejene z vsemi potrebnimi infrastrukturnimi objekti.

Notranja ureditev, tako delovnih mest, delovnih pogojev kot tudi transport in proizvodnja sama, je tako, da lahko vzbujajo zaupanje ne samo pri metalurgh, ki so vse preveč navajeni težkih del in zato hitro zadovoljni, temveč tudi pri tistih, zlasti mlajših kadrih, ki si želijo svetlih, zračnih, čistih delovnih prostorov. In če je taka ocena dana od delavcev, ki v obratu že delajo, potem so bili napori in vložena sredstva upravičeni, uspeh hladne valjarne, gledano dolgoročno, pa je zagotovljen.

EMIL AŽMAN O IZGRADNJI HLADNE VALJARNE

Otvoritev hladne valjarne Bela je pred nami. S tem zaključujemo večletno delo pri pripravi in skoraj triletno delo pri realizaciji projekta. Za tako dolgo obdobje dela na projektu, v katerem se je vsak trenutek kaj dogajalo, ko so se vsaki dan vrstile težave in uspehi, je zelo težko v kratkem dati vsestranski opis. Zato se bom moral omejiti le na nekatere glavne značilnosti in podatke o izgradnji.

Izgradnja hladne valjarne sega s svojimi idejnimi začetki že v čas izgradnje vročih valjarn na Beli. Že takrat je bilo jasno, da bo treba proizvodnjo vročih valjarn finalizirati v hladni valjarni. Resneje smo pristopili k izdelavi programov v letu 1970, ko je bila imenovana posebna grupa za pripravo investicijskega programa hladne valjarne. Izdelan program je oktobra 1971 delavski svet Železarne potrdil, istočasno pa je potrdil tudi odkup licence za izdelavo dinamo hladno valjanih trakov. Ta odločitev je narekovala še intenzivnejše delo pri dopolnjevanju investicijskega programa, predvsem na področju izbire in razporeda opreme, ekonomske upravičenosti in pri iskanju virov financiranja. Tako sta nastala dopolnjena programa v avgustu 1972 in 1973. Zadnji je bil osnova za vse nadaljnje delo na vseh področjih izgradnje hladne valjarne. S potrditvijo pogodb tujih dobaviteljev proizvodne opreme in z odobravitvijo osnovnih pogojev za sklepanje finančnih pogodb je 29. decembra 1973 delavski svet Železarne v soglasju z delegacijami temeljnih organizacij združenega dela dokončno potrdil projekt hladne valjarne.

Z izgradnjo smo pričeli konec januarja 1974, ko so bile s tujimi dobavitelji podpisane pogodbe o dobavi proizvodne opreme in ko so pričeli teči dobavni roki. Slavnostna otvoritev gradbišča je bila 28. februarja 1974, ko je predsednik delavskega sveta Železarne prerezal vrvice in smo pričeli z zemeljskimi deli.

Celotna gradnja je bila planirana z mrežnim programom, ki je imel za osnovo pogodbene roke dobave dokumentacije in opreme tujih dobaviteljev. Ti roki so bili za naše razmere sorazmerno kratki, vendar smo smatrali, da je nujno držati se teh osnov in vse predhodne ter kasnejše aktivnosti temu prilagoditi. Zato so se takoj pokazale kritične točke, kot izgradnja proizvodnih hal, postavitev žerjavov in izdelava projektov ter s tem v zvezi temeljev nekaterih ključnih naprav. Ta dela bi lahko povzročila kasnitev izgradnje. Od kasnejših aktivnosti sta bili najpomembnejši montaža in testiranje naprav, vendar pa nista bili vezani neposredno na dobavni rok opreme. Določali pa sta končni rok izgradnje.

Pri vseh teh glavnih delih nismo smeli mimo vrste energijskih in pomožnih objektov, brez katerih ne bi mogla steti proizvodnja. Posebno ti objekti so bili običajno v projektih slabo obdelani in v terminskih planih preohlapno postavljeni. Pri izdelavi mrežnega programa nas je vodila tudi odločitev, da predvsem zaradi tehnološko-proizvodnih omejitev ne bomo pričeli s proizvodnjo vseh treh kvaliteten grup hladno valjanih trakov naenkrat, ampak postopno, od najmanj zahtevne proizvodnje trakov na globoki vlek do zahtevnih nerjavnih trakov.

Še eno posebnost mrežnega programa je treba omeniti, in sicer, vne-

sli smo tudi aktivnosti vzporednih dejavnosti, ki s fizično gradnjo niso imele posebne zveze, pa so bile izredno pomembne za uspeh celotnega projekta. Te dejavnosti so bile priprava kadrov za vodenje izgradnje in za poznejšo proizvodnjo, izdelava vseh organizacijskih sistemov od čisto tehnološkega do samoupravnega, priprava vlozka v predhodnih obratih od jeklarne do valjarne štekel, spremljanje dogajanj na tržišču in organizacija novih proizvodov in še vrsta drugih dejavnosti. Šele ta celovito izdelan mrežni program, z zelo tesno planiranimi roki posameznih aktivnosti in praktično brez rezervnih časov, je omogočil, celo za svetovne razmere, postavitev objekta v kratkem 30-mesečnem roku, od pričetka do poizkusne proizvodnje. Po mrežnem programu smo tako imeli planirani začetek poizkusne proizvodnje hladno valjanih trakov za globoki vlek konec julija letos, ostalih dveh kvalitete pa do konca leta.

Sama izgradnja je potekala v raznih obdobjih različno uspešno. Posebno začetno obdobje z izgradnjo proizvodnih hal, prejemanjem dokumentacije od dobaviteljev opreme in s projektiranjem temeljev ter instalacij naprav je bilo zelo težavno. Vse je bilo povezano med seboj in kasneje na eni strani so povzročale težave na drugi. To obdobje je trajalo do druge polovice lanskega leta. Kljub vsemu pa mislim, da sedaj ob koncu izgradnje lahko ocenim, da so bile navedene kritične aktivnosti planirane zelo tesno in celotno to obdobje le ni bilo neuspešno. Če k temu dodamo, da je bila v lanskem avgustu na istem mestu, kot bo v nedeljo slovesna otvoritev hladne valjarne, velika proslava železarjev ob obletnici osvoboditve, samoupravljanja in velike stavke, da je bilo že takrat gradbišče, še posebej pa okolica urejena, potem lahko to štejem za poseben uspeh pri gradnji v tem obdobju.

Drugo obdobje z izgradnjo temeljev naprav, izgradnjo energijskih in pomožnih objektov, montažo opreme in testiranjem naprav je bilo mnogo bolj uspešno kot prvo. Čeprav so se ta dela pričevala pri nekaterih napravah s precejšnjo zamudo, je izvajalcem z dobrim delom in ob dobri koordinaciji s strani vodstva projekta uspelo zaključiti delo v razmeroma kratkih rokih. Tako je ob koncu izgradnje zamuda znašala le dva do tri mesece, glede na planirane čase. Testna proizvodnja hladno valjanih trakov za globoki vlek se je pričela že v oktobru in je trenutno že veliko medfazne in okoli 500 ton prodane testne proizvodnje. Začetek poizkusne proizvodnje dinamo in nerjavnih trakov pa je predviden v prvem tromesečju prihodnjega leta. Pri tem so praktično, razen lučilne linije za nerjavne trakove in nekaj manjših adjustažnih strojev, vse preostale naprave postavljene in so v testiranju. Pomembno je omeniti, da je bil na novih napravah v tem tednu uspešno lužen in zvaljan tudi prvi trak iz dinamo jekla.

Potek gradnje sem opisal zelo skopo, ker je nemogoče navesti vsa dela. Za prikaz obsega projekta v ilustracijo navajam le nekaj zanimivih podatkov.

Vrednost vseh gradbenih del, opreme, montaže, carine, transporta in raznih ostalih del je 2 milijardi dinarjev. Projekt ima 40.000 kvadratnih metrov pokritih površin,

10.000 kvadratnih metrov fasad in 7.400 kvadratnih metrov steklenih površin. Izvršeno je bilo 250.000 ku-bičnih metrov izkopov zemlje, položenih 65.000 kvadratnih metrov opa-žev, vgrajenega je bilo 35.000 kub. metrov betona in 2.100 ton armatur. V temelje je bilo vgrajenih 38 km cevi za kable, 2.500 temeljnih vijakov itd. V proizvodne hale je bilo vgrajenih 4.070 ton konstrukcij in v ostale objekte nadaljnjih 1.000 ton. Izdelanih je bilo za 650 ton prekritij, ograj in ostalih zaščit. Zelo obsežna so bila tudi dela pri ureditvi okolice hladne valjarne. Tako je bilo urejenih 21.000 kvadratnih metrov asfaltnih površin, 7.800 kv. metrov zelenice, 1.200 m ograj in položenih 1.180 m tirov.

Ni manjši niso podatki o opremljenosti, saj je bilo dobavljeno 4.500 ton uvozne opreme in 1.000 ton domače, nadalje 13 transformatorskih postaj, okrog 300 večjih in manjših elektro razdelilnikov ter usmernikov, preko 600 elektro motorjev in tako naprej. Vgrajenih je bilo preko 2.400 ventilov, 21.000 prirobnic in armatur, 46 km cevi, 5.000 kv. metrov izolacij, 325 km kablov itd. itd.

Za to delo je bilo porabljenih preko 580.000 ur. Maksimalno je bilo na gradbišču 510 delavcev, od tega 220 gradbenih in 290 monterjev. In kar je najpomembnejše pri vsem delu, nismo imeli nobene težje poškodbe.

Če navedem samo še nekaj podatkov, kot na primer, da smo prejeli okrog 16.000 načrtov od tujih dobaviteljev, sklenili približno 500 pogodb, da smo imeli ogromno korespondenco, preko 3000 telekov in pisem s štirimi glavnimi tujimi dobavitelji v obe smeri, da smo poslali preko 1300 medobratnih dopisov, 900 dopisov izven Železarne in okrog 320 domačih telekov, mislim, da je slika obsega del popolna.

Pri tem je sodelovala cela vrsta domačih delovnih organizacij, kot celota ali preko svojih temeljnih organizacij, in veliko število tujih podjetij. Vseh skupaj je bilo preko 100. Težko bi našteval posamezne domače organizacije ali tuja podjetja, ker so vsi, vsak na svojem področju, prispevali k uspehu podjetja.

Delo, ki je bilo opravljeno, je rezultat sodelovanja in naporov velikega števila sodelujočih. Pri tem pa je potrebno posebej poudariti delež, ki smo ga dali delavci Železarne. Delali smo vsak na svojem področju, vsak v svojem sektorju ali temeljni organizaciji v skladu z zadolžitvami, ki nam jih je narekoval projekt. S tem smo izkoristili v polni meri lasten kader, ki je zaradi svojega tako teoretičnega znanja kot prakse in zaradi interesa za uspeh lastnega projekta dal mnogo več in bolj kvalitetnega dela, kot bi ga dobili od drugih organizacij.

In ne nazadnje, ko govorimo o sodelujočih, moramo dati priznanje tudi samoupravnim organom Železarne, še posebej delavskemu svetu Železarne, ki je preko organov v temeljnih organizacijah in skupnih službah stalno aktivno in kreativno spremljal projekt hladne valjarne in s tem prispeval pomemben delež k njegovi realizaciji.

Ob zaključku naj poudarim, da ni pomemben samo delež, ki smo ga mi dali projektu, ampak so pomembne tudi koristi, ki jih je projekt dal nam, saj smo se ob delu vzgajali in izpopolnjevali. Upam si trditi, da smo železarji sposobni tudi v bodo-ri izpeljati enake ali celo večje projekte, kot je bila hladna valjarina Bela.

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

Železarski globus

15.11.1974
Iranska in japonska vlada sta sklenili pogodbo za skupno gradnjo tretje iranske železarne. Zgradili jo bodo v mestu Isfahan, investicijski stroški pa bodo znašali milijardo dolarjev. Pričela bo obratovati leta 1981.

JAPONSKA

Japonska železarska družba Nippon Kokai pripravlja gradnjo nove velike integralne železarne z letno zmogljivostjo 12 milij. ton surovega jekla. Locirana bo v zalivu Atika na severu otoka Honsu. Predvidevajo, da bo prvi plavž v tej železarni pričel obratovati leta 1985.

JAPONSKA

Petega oktobra 1976 je pričel obratovati v železarni Oita, ki pripada družbi Nippon Steel Co., največji plavž na svetu. Ima 5060 kub. metrov koristne prostornine, premer talnika 14,8 m, 40 pihalnic in pet prebodnih odprtin. Dnevno proizvaja 12.000 ton grodlja.

PREK 10.000 DELAVCEV IN OBČANOV

(Nadaljevanje s 1. strani)

POZDRAVNE BESEDE STANETA DOLANCA OB OTVORITVI HLADNE VALJARNE

V izredno čast mi je, da vam lahko hkrati ob praznovanju dneva republike čestitam k vašemu resnično velikemu delovnemu uspehu, k otvoritvi nove valjarne. Rad bi ob tej priliki poudaril, da otvoritev valjarne nima samo pomemben ekonomski značaj. Mislim, da je potrebno poudariti, da ima zgraditev valjarne na Jesenicah izredno pomemben politični pomen. Gre za to, da otvoritev valjarne pomeni novo zmago samoupravnega združenega dela, nov dokaz sposobnosti samoupravne socialistične družbe v Jugoslaviji, pomeni skupaj z mnogimi drugimi delovnimi uspehi in zmagami po vsej naši domovini nov odgovor vsem tistim, ki dvomijo v življenjsko sposobnost samoupravnega socialističnega sistema. To je nov odgovor vsem tistim, ki so do včeraj mislili ali pa mislijo še danes, da gre v Jugoslaviji za nekakšen eksperiment, za preizkušanje neke politične koncepcije. To je potrditev dejstva, da je vse to, kar se danes v Jugoslaviji dogaja, nadaljevanje naše socialistične revolucije. To je dokaz, da je odločitev jugoslovanske partije o samoupravnem poti graditve socialistične zaveznosti in pravila, ki izhaja iz njene politike že pred vojno, med vojno in neposredno po njej.

Rad bi ob tej priliki poudaril, da revolucionarne tradicije delavskega razreda, vođenega s Komunistično partijo Jugoslavije že pred vojno, pomenijo začetek nove etape, novega obdobja graditve družbenih odnosov. Tudi tukaj, na Jesenicah, so bili komunisti v letih pred vojno na čelu gibanja delavcev, ki so bili izkoriščani, ki so delali dvanajst ur pod nemogočimi pogoji v železarni. To so nadaljevali borci na Gorenjskem, v Sloveniji, po vsej Jugoslaviji med vojno v boju zoper okupatorja in domače izdajalce. To so nadaljevali jugoslovanski komunisti skupaj z vsemi drugimi delovnimi in naprednimi ljudmi v Jugoslaviji takoj po vojni, v obdobju obnove, izgradnje.

To je nadaljevanje vsega tistega, kar je jugoslovanska partija na čelu s tovarišem Titom odločila leta 1948. To pomeni potrditev zakona o izročitvi tovarn v upravljanje našemu delavskemu razredu. Zato, tovariši, vemo, da je vse, kar se dogaja v Jugoslaviji, posledica zavestne odločitve naše partije, delavskega razreda Jugoslavije. To ni nikakršen eksperiment, temveč pot, ki našim delovnim ljudem edino ustreza, ki pelje naše narode v srečno, zanesljivo socialno in nacionalno bodočnost.

Poleg tega, mislim, da je izredno pomembno, da vemo, da pomeni otvoritev te valjarne, odločitev o njeni izgradnji, zmago nad tistimi koncepti, ki so bili prisotni določen čas v slovenski in tudi jugoslovanski ekonomski koncepciji o tem, da ne potrebujemo takih objektov. Ko smo v tistih časih razpravljali, po kateri poti se razvija naše gospodarstvo, so bili politiki oziroma

grupe politikov, ki so mislili, da bodo z demagoškimi odločitvami in pravljicami o tem, kako naj bo Slovenija turistična dežela s hoteli, smučišči itn., skratka naj bi Slovenci postali ljudstvo sobaric in natakarev, pripeljali Slovenijo v položaj, v katerem bi delavski razred v Sloveniji in Jugoslaviji izgubil pozicije, ki jih ima in ki jih s svojo tradicijo in s svojim delom tudi zasluži. 20. in 21. seja centralnega komiteja zveze komunistov Jugoslavije, odločitve centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije so prelomile s takimi koncepti. Danes gradimo Slovenijo kot moderno razvito industrijsko deželo, kot deželo modernega delavskega razreda z vsemi posledicami, ki iz tega izhajajo. Zavedamo se, da je samo ta pot edina možna pot v našo bodočnost, ki zagotavlja slovenskim delovnim ljudem socialni in nacionalni obstoj.

Poleg tega mislim, da ne bi smeli pozabiti, da je ta valjarna nastala kot rezultat prizadevanj združenega dela ne samo Slovenije, temveč vse Jugoslavije. Ne samo zaradi združevanja sredstev, ne samo zaradi združevanja dela, ampak tudi zaradi tega, ker so pri gradnji te tovarne neposredno sodelovali ljudje in organizacije združenega dela iz vseh naših republik.

OTVORITVENI GOVOR GLAVNEGA DIREKTORJA

Po tem, ko je glavni direktor Železarne Peter Kunc otvoril slovesnost in pozdravil goste ter vse navzoče, je nadaljeval:

Letošnje praznovanje dneva republike je po vsej domovini še prav posebno slovesno. Pred petindevetimi leti so se jugoslovanski narodi kot en mož uprli okupatorju in to je bil začetek herojske revolucije, v katere plamenih se je rojevala naša republika.

Za nas, ki živimo tu, na vstopu v Gornjesavsko dolino, pa je praznik še prav posebno pomemben, saj smo v svojem razvoju dosegli nov mejnik. Z današnjo svečano otvoritvijo nove hladne valjarne smo dobili sodobno, tako po tehnologiji kot po tehnični opremljenosti urejeno valjarno, ki bo še dolgo let predstavljala temeljni kamen naše proizvodnje.

Naprave so razmeščene v proizvodnih halah, ki imajo skupno površino 40.000 kvadratnih metrov, urejenih je 8.000 kvadratnih metrov zelenice in preko 20.000 kvadratnih metrov asfaltiranih površin. Celotni objekt je skladno vgrajen v okolico.

Skupno je vgrajenih skoraj 10.000 ton jeklenih konstrukcij in opreme od preko 100 različnih dobaviteljev. Med njimi so največ sodelovali naši domači dobavitelji, kot so: Metalna, IMP, Rade Končar, Djuro Djaković, Hidromontaža, in tudi dobavitelji: General Electric, Waterbury Farrel, Production Machinery, Ruthner in

Bratstvo in enotnost dobivata vsak dan v vsej naši domovini potrditev z rezultati, kot je ta valjarna in kot so mnogi drugi objekti v našem gospodarstvu, na negospodarskem področju itd. Bratstvo in enotnost sta tudi danes med najvažnejšimi elementi našega političnega življenja, ker nam zagotavljata svobodo, moč in samoupravno socialistično ureditev. Mislim, da Jugoslavija tudi v tem pogledu lahko služi kot primer vsem sosednim državam, kot primer ureditve nacionalnih odnosov mnogim v svetu, tudi tistim, ki mislijo, da so nacionalno vprašanje res idealno rešili.

Zato nas čudi, da v Avstriji in Bolgariji tako ravnaajo z našimi narodnostnimi manjšinami. Pred nekaj dnevi je Edvard Kardelj v svojem intervjuju avstrijskemu časopisu »Profil« povedal, kako gledamo na rešitev in na nadaljevanje naših odnosov s sosednjo Avstrijo pa tudi z Bolgarijo. Tovariš Kardelj je v tem intervjuju zelo jasno povedal, da Jugoslavija nima do nikogar nikakršnih pretenzij, vendar pa bo vsa Jugoslavija in ne samo Slovenija v odnosu do Avstrije ali Makedonije v odnosu do Bolgarije, branila pravice in obstoj naših nacionalnih manjšin, naših bratov in sestra v Avstriji in Bolgariji, ki imajo pravico do svojega jezika, svoje kulture, na svojo nacionalno pripadnost. Koncept, ki je bil predstavljen v tem intervjuju, je politika vse Jugoslavije, je politika, ki jo sprejemajo vsi naši delovni ljudje. Tega naj se zavedajo tako oni v Avstriji kot oni v Bolgariji.

(Delo, 1. dec. 1976)

drugi. Največje gradbene organizacije, kot so: Gradis, Sava, Projekt, pa so vgradile preko 2.000 ton različnih armatur in 35.000 kubičnih metrov betona.

Letna zmogljivost nove hladne valjarne Bela je 15.000 ton nerjavnih trakov, 30.000 ton dinamov trakov in 70.000 ton mehkih hladno valjanih trakov. Po količini jo uvrščamo v srednje velike hladne valjarne, po proizvodnem asortimentu v optimalne, po tehnologiji pa v najsoodnejše.

Valjarna zaposluje nekaj nad 350 delavcev in ker so strokovne zahteve izredno visoke, so ti delavci kadrova predvsem iz ostalih obratov Železarne. Nova proizvodnja pa bo nudila dodatno zaposlitev kadrom na področju prodaje, organizacije dela, financ, avtomatike in podobno. Vrednost njihove proizvodnje bo ob polnem obratovanju znašala 1.500 milijonov dinarjev, kar predstavlja izredno visoko produktivnost na enega zaposlenega.

Projekt bo skupno z obratnimi sredstvi potreboval 1.951 milijonov dinarjev, s čimer se uvršča med največje objekte, ki jih letos odpiramo v naši širši domovini. Največji strošek pri izgradnji predstavlja uvozna oprema, saj znaša njena vrednost okrog 500 milijonov dinarjev, za obratna sredstva predvidevamo 400 milijonov dinarjev, gradbena dela pa so stala preko 300 milijonov dinarjev.

Med otvoritvijo nove hladne valjarne Bela

Financiranje tako velikega projekta je bilo vsekakor težka naloga. Železarne je iz lastnih sredstev že prispevala 520 milijonov dinarjev, 270 milijonov dinarjev je vloženi združenih sredstev slovenske industrije preko Ljubljanske banke, skoraj 800 milijonov din pa je vloženi finančnih in komercialnih kreditov tujih partnerjev, ostalo pa so sovlagateljski deleži tujih partnerjev po principu Joint Venture in drugi krediti. Prav ta, strokovno izredno podrobno izdelana finančna konstrukcija, je omogočila sprotno plačevanje vsem dobaviteljem opreme in izvajalcem del, da bi v enem samem trenutku investicija ogrozila likvidnost Železarne same, interne banke Slovenskih železarn ali pa bančnih ustanov, ki pri tem sodelujejo.

Širši gospodarski pomen hladne valjarne predstavlja stalno oskrbo elektro in kovinsko predelovalne industrije iz domačih izvorov in jo tako osvobaja stalnega uvoza. Kvaliteto proizvodov nove hladne valjarne zagotavljajo dolgoletne izkušnje, lastno raziskovalno delo ter

sodelovanje s firmo Armco, s katero imamo pogodbo o Know-How.

Ta pločevina bo preko sodobne tehnologije v predelovalni industriji bistveno povečala našo skupno konkurenčnost, tako na domačem kot tujem tržišču. Pločevina iz hladne valjarne Bela pa bo omogočila tudi razvoj novih proizvodov, zlasti na področju hidrometalurgije, procesne tehnike, neuklearne tehnike, letalske tehnike, živilske industrije, bele tehnike in drugje.

Valjarna predstavlja zaokrožitev že pred desetletjem začete investicijskega programa, vendar pa tudi tudi osnovo za nadaljnji razvoj. V novo zgrajenih, oziroma dodatnih halah bodo z novimi proizvodnimi linijami lahko povečali proizvodnjo nerjavnih trakov na 45.000 ton in dinamov trakov na 60.000 ton. Možna pa bo preiti tudi na proizvodnjo transformatorske pločevine in trakov. S tako zasnovano proizvodnjo pa Železarne dokončno prehaja ne samo na področje hladne metalurške predelave, temveč na proizvodnjo predvsem žlahtnih in plemenitih hladno valjanih trakov in pločevine.

GOVOR PREDSEDNIKA DS ŽELEZARNE LOJZETA KALANA

Neučakano in v velikem pričakovanju smo se pripravljali na današnji slovesni dan, ko se bomo železarni železarskih Jesenic in z njimi delovni ljudje in občani tega gorenjskega kota zbrali tu, pod strehami modernih industrijskih hal nove hladne valjarne, da svečano proslavimo njeno otvoritev. Zaključek gradnje hladne valjarne in pričetek njenega obratovanja pomeni nam, železarnem veliko delovno zmago. S to svečano proslavo, s tem veličastnim zborom delovnih ljudi, naznanjamo vsej naši socialistični družbi, da so se zaključila dela na eni izmed največjih investicij v SR Sloveniji in da bo nova hladna valjarna na Jesenicah pričela obratovati. Vloženi delež združenih sredstev se bo pričel vračati nazaj na naš samoupravni družbi, našemu združenemu delu. Z današnjim dnevom postajata naša socialistična samoupravna družba in njeno gospodarstvo bogatejša za pomembno visoko produktivno industrijsko napravo, ki bo v bodoče oskrbovala naš trg, naše predelovalce jekla s kvaliteto hladno valjano pločevino, ki smo jo morali vse doslej v velikih količinah uvažati. Pričetek obratovanja hladne valjarne ne pomeni torej samo to, da smo postali bogatejši, temveč pomeni, da smo postali glede preskrbe s tem pomembnim reprodukcijskim materialom tudi bolj gospodarsko samostojni.

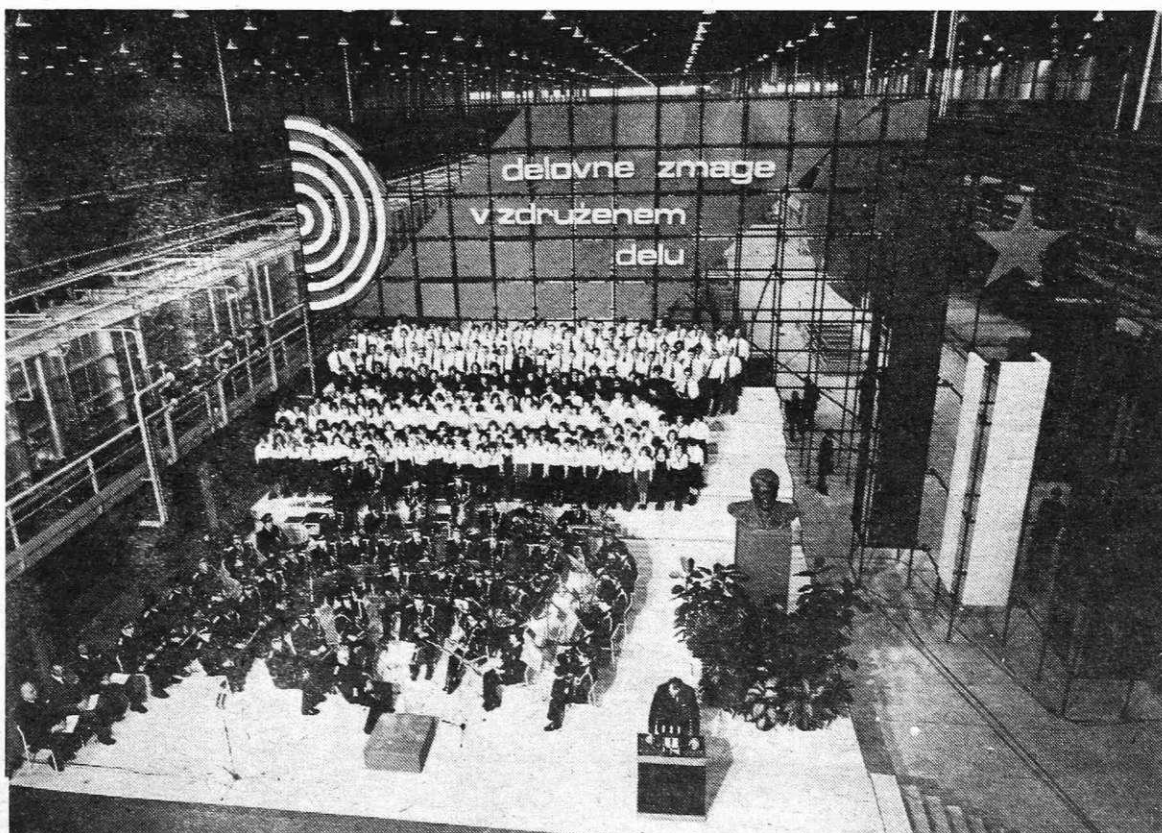
Pričetek obratovanja hladne valjarne pomeni za vse naše socialistično gospodarstvo velik napredek, še poseben pomen pa ima za nadaljnji razvoj gospodarstva v tem našem, gorenjskem kotu. Proizvodnja kvalitetne, hladno valjane pločevine pomeni za nas, tukajšnje železarje, velik dosežek. S proizvodnjo hladno valjane pločevine bo postalo naše jeklo bolj dodelano, bolj uporabno in zaradi kvalitetne izbire bolj iskano. Izdelki iz našega jekla v obliki hladno valjane pločevine bodo zaradi vložnega dela nosili tudi večjo vrednost na enoto teže, kar je za gospodarstvo tega kraja še posebno pomembno. Gorenjski kot nima sam svojih surovin, niti nima pravih prostorskih možnosti, da bi šel v korak z razvojem proizvodnje cenovnih, masovnih jeklenih polproizvodov. Tu, v našem kraju je bogastvo v delovnih izkušnjah, v kvaliteti izdelkov in pridnih, spretnih rokah delovnih ljudi. Da bi lahko izkoristili to skrito bogastvo in ga spremenili v denarno, tržno vrednost, pa nam je potreben razvoj v smeri višje predelave jekla, v smeri, ki nam jo bo omogočila proizvodnja v novi hladni valjarni.

Pričetek obratovanja tega novega objekta pomeni torej za nas, železarje novo kvaliteto in velik korak v razvoju proizvodnje, kakor tudi novo pridobitev predelovalcem in potrošnikom, našega jekla. Zato je

naše veselje na tej veliki slovesnosti ob otvoritvi hladne valjarne toliko večje. Ponosni smo na veliko pridobitev in veselimo se, da bomo tako naši družbi prispevali nov, pomemben delež v skupnem socialističnem samoupravnem gospodarskem razvoju.

Otvoritev in pričetek obratovanja nove hladne valjarne pa ne pomenita samo velike gospodarske pridobitve, temveč imata mnogo širši družbeni pomen. Pričetek gradnje tega objekta sega v čas, ko smo se izrekli za novo ustavo in njeno revolucionarno določila, v čas, ko sta naše samoupravljanje in ves samoupravni sistem dobila novo popolnejšo in naprednejšo osnovo, ki je zahtevala od nas mnogo pomembnih odločitev. Privajali smo se na velike odgovornosti, na velike pravice in dolžnosti, ki nam jih je jasno opredelila nova ustava. In odločali smo, včasih bolj, včasih manj smelo, vedno pa v skrbni, da bi bile naše odločitve pravilne, da bi bile koristne tako nam samim, kakor tudi vsej naši socialistični družbi. Prav samoupravno odločanje ob gradnji hladne valjarne je bilo za nas samoupravljalce važna življenjska preizkušnja. Zaradi velikosti investicije smo se morali navaditi na to, da premišljeno in samoupravno – dogovorjeno združujemo sredstva in rezultate našega dela, da vsaka TOZD naše delovne organizacije in vsak posameznik v njej pretehtata pomembne odločitve ter tako samoupravno – sporazumno z združenimi močmi gradimo v združenem delu naš novi in lepši jutrišnji dan. Dostikrat nam v tem obdobju, ko smo se na zborih delavcev, na sestankih samoupravnih delovnih skupin samoupravno dogovarjali in odločali, ni bilo lahko. Mnogim so bili informacije, izračuni in pojasnila, ki smo jih zahtevali in dobivali od strokovnih služb, v začetku težko razumljivi ali sploh pretežki. Taki so kazali nezanimanje in pasivnost. Toda življenje je najboljša šola. Tako kot je nastajala in se gradila hladna valjarna, tako smo napredovali tudi v naših samoupravnih socialističnih odnosih. Tistih, ki še ne morejo ali nočejo sodelovati, je ostalo zelo malo in njih število bo v našem nadaljnjem razvoju iz dneva v dan manjše. Dokaz za to je naš današnji veličastni zbor, naša nova hladna valjarna in slovesnost ob njeni otvoritvi.

Medtem ko so tu na Belškem polju tekla v vsakdanji borbi s časom gradbena dela na tem velikem industrijskem objektu, so se na drugi strani v vseh delih naše delovne organizacije krepili in izpolnjevali samoupravni odnosi. Kot je rastla stavba nove hladne valjarne, tako se je dograjevala tudi stavba naših

Čez 300 nastopajočih je izvajalo kakovosten kulturni program

medsebojnih povezav, odvisnosti v združenem delu, medsebojne solidarnosti in samoupravno dogovorjenih odločitev. Ne zadošča, da so današnji samoupravni odnosi, kakor tudi celoten sistem samoupravljanja, jasno in določeno zapisani, da so opredeljeni v ustavnih določilih in zakonu o združenem delu. To sta samo temelj, osnova, ki omogoča vsej naši družbi, da nanj gradi veličastno stavbo take revolucionarne pridobitve, kot je sistem samoupravno urejene socialistične družbe. In graditelji smo mi, mi vsi, samoupravljalci, združeni v združenem delu, to je vsa naša socialistična samoupravna družba.

Naša nova ustava in zakon o združenem delu dajeta močno, trdno osnovo vsem nam, da gradimo in dograjujemo to veličastno stavbo socialističnega samoupravnega sistema vedno više in više, do vsemu svetu zavidljivih višin. Ta veličastna, svetla stavba samoupravnega sistema, ki jo gradimo, naj prežene dvome in premaga grenko zavist tudi vsem tistim, ki znotraj ali zunaj naših meja dvomijo v našo pot, v pravilnost naših rešitev, sposobnost ter moč naše samoupravno urejene socialistične družbe.

Menim, da smo v obdobju po sprejetju nove ustave, ki sovpada z obdobjem graditve hladne valjarne, napravili v samoupravnem smislu na področju samoupravljanja velik korak naprej. Tako kot so na tem polju nastajali vsak dan jasnejši obrisi nove hladne valjarne, tako so se v tem času vse jasneje očrtovale oblike samoupravno urejenega gospodarjenja, samoupravnega sporazumevanja, družbenega dogovarjanja ter povezovanja v združenem delu. Seveda pa se gradnja tega objekta in čas graditve ne dasta primerjati z izgrajevanjem in dograjevanjem tako vseobsegajoče stavbe, kot je naš samoupravni sistem v združenem delu. V obdobju pred sprejetjem nove ustave smo dajali pri graditvi stavbe samoupravnega sistema več poudarka tej zgradbi kot celoti. Z novo ustavo pa smo dobili možnosti, pravico in dolžnosti, da to zgradbo notranje izpopolnimo. Ta notranja ureditev našega samoupravnega sistema je takšna, da zagotavlja uresničevanje od vseh potrebnih zapisane pravice in dolžnosti, da z dohodkom gospodari in o njegovi delitvi in porabi odloča in sodeluje tisti, ki ga je ustvaril. To revolucionarno določilo nove ustave, ki je natančneje opredeljeno v zakonu o združenem delu, pa zahteva od slehernega člana naše socialistične družbe, od slehernega samoupravljalca v združenem delu tudi več angažiranosti, več pripadnosti, več sodelovanja, zrelosti in znanja, skratka več prednosti in zavesti, da le s skupnim delom in skupnimi naporimi lahko ustvarimo velike cilje vse naše družbe, vseh narodov in narodnosti naše socialistične federativne republike Jugoslavije. Zavedamo se, da nas na tem področju čaka tako kot doslej tudi v bodoče še ogromno dela, še mnogo truda in naporov, če hočemo, da bo naša veličastna zgradba socialističnega samoupravnega sistema zunanje trdna in močna, notranje pa prijetna, udobna in učinkovita, kar najbolj popolno urejena. In to mi hočemo! Gradili in dograjevali jo bodo do največje možne popolnosti do ciljev, za katere so trpeli in umirali naši borci v času narodnoosvobodilne borbe, do ciljev, za katere smo se izrekli in ki jih jasno opredeljuje naša ustava.

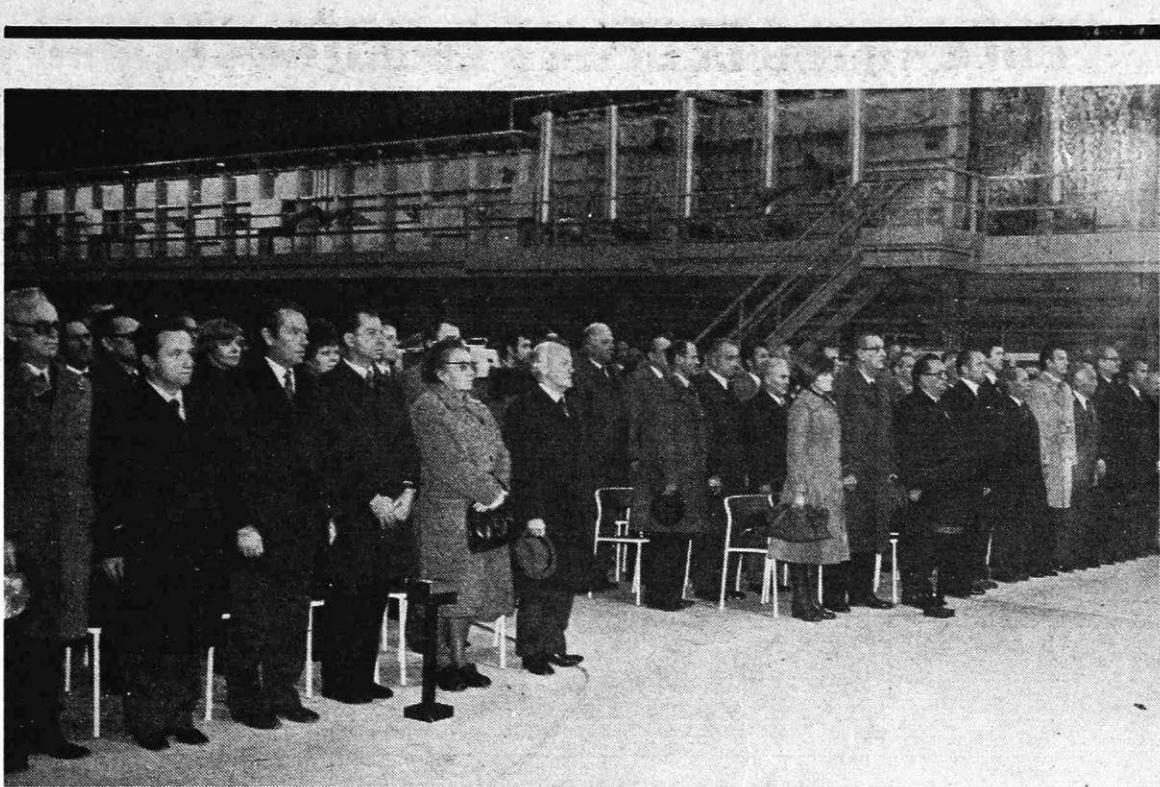
Pri naporih za nadaljnji razvoj in krepitev samoupravnega sistema smo dolžni vsi, sleherni član naše socialistične družbe, sodelovati, pomagati in prispevati vsak svoj delež. To ne pomeni le toliko, kolikor mora, temveč toliko, kolikor more. Le tako bo naš napredek, v interesu vsakega posameznika in vseh skupaj, čim hitrejši in zadovoljivi. Pri teh naporih pa so zagotovo komunisti kot najnaprednejša sila naše družbe, poklicani, da pospešujejo in usmerjajo naš celoten napredek. Komunisti, naj si bo kot samoupravljalci, kot člani sindikata in člani drugih družbenopolitičnih organizacij, kot delegati v skupščinah družbenopolitičnih in samoupravnih interesnih skupnostih ali kot člani samoupravnih organov, so dolžni, da kot najnaprednejši kažejo tudi drugim pot in jih na njej usmerjajo k skupnim ciljem in interesom naše najširše družbe, kot skupnosti narodov in narodnosti SFRJ. Pri skupno dogovorjenih in začrtanih ciljih ne more in ne sme biti omahovanja, tu smo združeni in skupnem interesu, zato nihče nima pravice stati ob strani, kadar se združujejo naporu vse družbe. Skupni cilji zahtevajo skupne napore, napore vseh in vsakogar. Vsi, povsod, ob vsakem času koristimo sadove našega skupnega združenega dela, zato je tudi dolžnost slehernega, da k skupnim rezultatom dela prispeva svoj največji možni delež. Pri krepitvi te zavesti, da je sleherni med nami del naše socialistične družbe, da ga družba potrebuje in da je od nje odvisen, zato ji mora pripadati v vsaj svoji osebnosti in doprinesati k skupnim rezultatom

združenega dela, imajo člani Zveze komunistov najpomembnejšo vlogo. S svojim zgledom, z aktivnostjo na vseh družbenih področjih, s svojim vplivom spreminjajo in pravilno usmerjajo tudi tiste člane naše družbe, ki so še vedno pasivni in premalo motivirani, da bi doprinesli k skupnim rezultatom dela svojim koristim primeren delež.

Seveda pa se krepitev in izpopolnjevanje našega samoupravnega sistema, kot temeljnega načina urejanja vseh naših medsebojnih družbenih odnosov, vsega našega splošnega in vsakdanjega življenja v ožjem in širšem smislu, ne končata le pri odločanju v TOZD, pri odločanju o delitvi in razporejanju dohodka. Samoupravljanje v širšem smislu sega v vse pore našega združenega dela, daleč prek tovarniških ograj, na vsa področja gospodarstva in družbenih dejavnosti ter družbenopolitičnih aktivnosti. Prek delegatov in delegacij je resnično lahko vsakdo prisoten povsod, kjer se načrtuje in odloča. Seveda se daje prednost skupnim ciljem družbe, ki so samoupravno dogovorjeni in urejeni. Naša samoupravno urejena socialistična družba posveča posebno skrb socialni varnosti vsakogar in vseh. Tudi tu je napravljen pomemben napredek v razvoju našega samoupravljanja. Solidarnost med vsemi deli naše družbe je pomemben dejavnik in jamstvo, da nihče ne more ostati brez pomoči, kadar ga prizadene nesreča ali je pomoči kako drugače potreben.

Ne samo tej notranji varnosti, temveč varnosti nasploh, je v našem družbenem življenju posvečena posebno velika skrb. Družbena samozastita je ena najpomembnejših sestavin naše samoupravne socialistične družbe. Vsak delavec in občan je na kateremkoli mestu in ob vsakem času tudi branilec pridobitev naše slavne narodnoosvobodilne borbe in socialistične revolucije. Nova ustava je v svojih določilih tudi v tem pogledu prinesla revolucionaren napredek. Na vseh področjih našega družbenega življenja se krepi in izpopolnjuje ideja o družbeni samozastiti, krepita in jačata se skladno z razvojem naše socialistične misli tudi znanje in spoznanje, da smo vsi dolžni šteti in braniti vse naše dosedanje pridobitve. Vse, kar imamo, smo si pridobili z mnogimi žrtvami med narodnoosvobodilno borbo ter z mnogimi naporimi in težkim delom v času po osvoboditvi. Ob teh spoznanjih in začrtanih ciljih, da na dosedanjih pridobitvah in uspehih lahko gradimo naprej vse hitreje in dosledneje svobodno, samoupravno socialistično družbo, je vsakomur jasno, da pridobljenega nikoli več ne damo. Zato je vsak član naše socialistične družbe, vsak samoupravljalcev, vsak občan dolžan budno paziti in braniti naše materialno in idejno bogastvo, kajti obramba naše socialistične skupnosti zagotavlja tudi vsakemu posamezniku največjo varnost. Trdim, da smo v pogledu zaštite in obrambe naše socialistične družbe napravili v zadnjih nekaj letih ogromno. Podružbljanje zaštite in obrambe pomeni, da sedaj bolj kot kdajkoli prej uresničujemo besede našega voditelja in idejnega tvorca vsega napredka, tov. Tita, naj delamo tako, kot da bo vedno mir in se pripravljamo na vojno, kot da bo jutri. Kljub tem uspehom pa nas vendar čaka na tem področju še veliko dela in izpopolnjevanja, kajti varnost ni nikoli tolikšna, da bi bila absolutna. Vsaka krepitev družbene samozastite pomeni večjo varnost, ta pa omogoča mirnejši in zato hitrejši in skladnejši nadaljnji razvoj naše družbe, našega samoupravnega socialističnega družbenega reda.

Jugoslavija kot svobodna socialistična država naših narodov in narodnosti uživa zaradi svoje miroljubne politike, zaradi neuvrčenosti in zaradi miroljubnega sodelovanja z vsemi narodi velik mednarodni ugled. Naši narodi in narodnosti, združeni v socialistični federativni republiki Jugoslaviji, gradijo na osnovi bratstva in enotnosti vseh, na osnovi enakopravnosti in mirnega sožitja z vsemi narodi in narodnostmi sveta, nov način življenja, skladno z razmerami in možnostmi, ki jih imamo. Enako kot pri nas v Jugoslaviji, se zavzemamo za pravice vseh drugih narodov, ki so sprejeli socializem kot nov način življenja, da si ga gradijo svobodno po lastni poti, kakor jim to omogočajo njihove specifične razmere in možnosti. Na osnovi enakopravnosti narodov in narodnosti, na osnovi neuvrčenosti in mirnega sožitja ter svobodnega lastnega razvoja, se danes mnogi narodi povezujejo med seboj, drug drugemu pomagajo in tako z združenimi močmi prispevajo k utrjevanju trajnega mira, svobode in prijateljstva vseh naprednih narodov. Naša dolžnost je, da vsa prizadevanja usmerjamo v te skupne napore, v delo in z njim dokažemo, da je naša samoupravna socialistična pot razvoja tista, ki omogoča vsem delovnim ljudem in občanom največje možnosti za uspešen gospo-

Gostje na otvoritveni slovesnosti

darski razvoj in mirno, enakopravno, svobodno življenje.

Nazadnjaške sile, ki hočejo ohraniti svet v starih, protislovnih in neekonomskih družbenih odnosih zaradi njihovega koristoljublja, nam seveda naš velik napredek zavirajo in poskušajo na vse načine zavirati naš nadaljnji razvoj. Zato moramo biti trdni, pazljivi, delovni in vztrajni ter pripravljeni, da branimo naš napredek povsod, na vsakem koraku naše pionirske samoupravne socialistične poti. Nedavni pojavi pri bližnjih sosedih nas dovolj očitno opozarjajo, da se je treba za pravice in napredek stalno zavzemati in boriti. Ni dovolj, da svobodo pridobiš — to je enkratno — svobodo je treba nato obdržati in jo braniti. To se je nedavno izkazalo v gonji proti našima manjšinama. Ogorčeni smo nad takšnimi poizkusi, obsojali smo in še obsojamo takšno ravnanje in jasno ter glasno izražamo svoj gnev proti takakajšnjim ekstremistom, prenapetostem in nadutostem, ki hočejo ločiti ljudi in njih pravice na osnovi pripadnosti tej ali drugi narodnosti. Na mnogih protestnih zborovanjih smo ostro obsodili takšno ravnanje in izrazili solidarnost z našima manjšinama ter zahtevali, da se jim priznajo vse pripadajoče pravice. Rezultati številčnega ugotavljanja naših dveh manjšin in skriti poizkusi njih likvidacije so znani. Prenapeta ekstremistična politična skupina, ki je povzročila to brezsmiselno početje, je ostala kljub divji gonji, pritiskom in izsiljevanju praznih rok in v manjšini. Mi imamo jasno začrtano pot, hočemo mir in enakopravnost, hočemo, da dobijo pripadniki naših manjšin vse pravice, ki jim pripadajo. Borili se bomo za pravico in enakopravnost vseh narodov, za spoštovanje med narodi, za miroljubno sožitje ter pravico vsakega naroda do svojega lastnega kulturnega in gospodarskega razvoja. To je naša pot in vztrajali bomo na njej, ker le ta lahko pripelje do enakopravnosti med narodi, do medsebojnega spoštovanja in do mirnega sožitja, tako da bi nam bilo vsem čim boljše.

Tudi naša današnja slovesnost, s tem veličastnim zborom, delovnih ljudi in občanov gorenjskega kota, naj bo prispevek materialni in idejni krepitvi v razvoju socializma in socialistične misli. Samoupravljalci te širše okolice smo ponosni na svoj uspeh, na našo delovno zmago in pridobitev. Ponosni smo, da s svojim delom prispevamo k skupnim koristim naše družbe in njenega razvoja. Toda za nas železarje, samoupravljalce tega kotička naše domovine, naš uspeh ne pomeni, da smo dosegli nekaj končnega. — Hladna valjarina je le velik korak, velik delovni uspeh in zato še večja pobuda, da s svojim nadaljnjim delom, z delovnim zanosom nadaljujemo svoj razvoj. Delo nas krepi, nam daje samozavest in vliva pogum, da nadaljujemo z enakim elanom in prispevamo čim več k skupnim dosežkom. Zavedamo se, da živimo v času, ko se staro in preživelo umika modernemu utripu življenja, ko fizično delo postaja domena modernih strojev in naprav. Ujeti moramo korak s časom, modernizirati našo celotno proizvodnjo, odpraviti težka delovna mesta in osvoboditi delavca težkega fizičnega napora. Kot samoupravljalcem, ki imamo dane vse pravice in možnosti, nam bo z združenimi močmi, v združenem delu to tudi zagotovo uspelo.

Produktivnost dela, ta pomeni vir materialnega blagostanja, ta materialna osnova razvoja in napredka, se mora dvigati — toda ne z izčrpanjem šibkih fizičnih zmogljivosti

človeka. Garažo naj brezčutni stroji, mi, samoupravljalci pa jim bomo s svojimi sposobnostmi, s svojo prodorno mislijo vsilili preko gumbov in relejev našo voljo, da bodo trošili svoje gigantske moči za naš napredni razvoj, za razvoj našega samoupravnega socializma, za korist vse naše socialistične družbe in z njo vseh naprednih socialističnih sil. Hladna valjarina, katere otvoritev slavimo na današnji dan, je eden od korakov na tej nujni poti našega nadaljnega socialističnega napredka. Slovesnost ob današnji otvoritvi hladne valjarne daleč presega svoj prvotni ožji okvir. Prerastla je v slavo in manifestacijo vseh delovnih ljudi in občanov širšega gorenjskega kota, v zborovanje in slovesnost, v veliko proslavo delovnega uspeha, mogočne delovne zmage delovnih ljudi v združenem delu. Slovesno otvoritev hladne valjarne združujemo s slovesnostjo občanov občine Jesenice, skupaj z občani občine Radovljica in ostalih krajev, katerih delavci združujejo svoje delo v železarno Jesenice. Ni slučajno, da je otvoritev tega velikega industrijskega objekta ravno ob prazniku dneva republike. Trudili smo se in smo ponosni, da lahko za ta veliki zgodovinski praznik, ko je bilo uradno razglašeno rojstvo nove svobodne socialistične federativne republike Jugoslavije, kot države enakopravnih narodov in narodnosti, prispevamo nov velik delovni dosežek, našo novo delovno zmago. Takrat je bil položen temeljni kamen, na katerega smo pod vodstvom našega učitelja, tvorca SFRJ in vseh naprednih idej, tovariša Tita, zgradili vse, kar danes imamo. Pod njegovim

vodstvom in z njegovimi idejami, ki so nas in nas vodijo od zmage do zmage, od uspeha do uspeha, smo dosegli ogromen napredek, ki ga ob prazniku dneva republike slavimo in na katerega smo zelo ponosni. Zato je to današnje slavlje za nas dvojna slovesnost — proslava delove zmage z otvoritvijo hladne valjarne in slovesnost v čast dneva republike. Ponosni in veseli smo, da na takšen način lahko proslavimo ta veliki dan.

Predno damo znak za otvoritev in pričetek obratovanja naše nove hladne valjarne, pa želim, da enako smelo in enako uspešno, kot je potekala gradnja, steče v njej nova proizvodnja. Naj se vrtijo valji in stroji in naj proizvajajo dobrine za našo samoupravno socialistično družbo, naj se čim uspešneje vračajo v njo vložena sredstva in omogoči nadaljnji napredek vse naše družbe. V imenu nas vseh želim delavcem, ki bodo združevali v tej bodoči TOZD svoje delo med seboj in z drugimi delavci, da z zadovoljstvom in čim uspešneje upravljajo in v svojo in skupno korist uspešno gospodarijo s to novo visoko produktivno industrijsko enoto.

Ob zaključku čestitam vsem k tej veliki delovni zmagi, čestitam k otvoritvi hladne valjarne, čestitam vsem delovnim ljudem in občanom občine Jesenice, občine Radovljica, kakor tudi vsem ostalim po naši svobodni domovini k 29. novembru, prazniku dneva republike. Vsem želim čim bolj prijetno praznovanje. Praznujte lepo, praznujte najlepše. Naj živi samoupravno združeno delo!

Naj živi praznik republike!

RAZPRAVA O RESOLUCIJI DRUŽBENEGA PLANA V SRS V LETU 1977

(Nadaljevanje s 1. strani)

nja na principu samoupravnega dogovarjanja o skupnih interesih.

Vsakoletna resolucija naj določa le ukrepe in akcije za uresničevanje srednjeročnega plana. Ob tako zastavljeni nalogi je nujno analizirati delo in rezultate izvajanja srednjeročnega plana v pretečenem obdobju in iz teh osnov začrtati naloge za naslednje 1977. leto.

V letu 1976 je bila intenzivna aktivnost za uveljavljanje samoupravnih družbeno ekonomskih odnosov v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela ter samoupravnih interesnih skupnostih. Proces združevanja dela in sredstev na temelju dohodka se je začel sicer razvijati, vendar prepočasno. Še premalo je dogovarjanja o konkretnih skupnih programih in združevanja sredstev za njihovo realizacijo. Samoupravni sporazumi o temeljnih planov razvoja na področju družbene dejavnosti so že v fazi razprav.

Gospodarska aktivnost je bila v zaostajanju, predvsem v prvem polletju, kar pa se v drugi polovici leta popravila. Industrijska proizvodnja bo le za 2 % večja, v primerjavi s predvidenimi šestimi odstotki, celotni družbeni proizvod pa 2,5 %, medtem ko je bil predviden pet odstotkov. Kljub temu pa se kažejo spremembe v strukturi proizvodnje v smeri skladnejšega gospodarskega razvoja. Povečuje se delež proizvodnje surovinske dejavnosti, narašča delež proizvodnje električne industrije, medtem ko strojogradnja stagnira. Stopnja zaposlenosti se je

zmanjšala, vendar ob tem produktivnost dela že drugo leto stagnira. Gibanje cen je umirjeno. Po ocenah se je življenjski standard povečal za 5 %, osebna potrošnja pa je narasla za 6 %, predvsem zaradi sistema potrošniškega kreditiranja, ki je bil uveljavljen za oživljanje gospodarske rasti.

Za celotno srednjeročno obdobje 1976—1980 je predvideno, da bi vlagali v osnovna sredstva slovenskega gospodarstva v korist energije, prometa, proizvodnje nekaterih važnih surovin in reprodukcijskega materiala ter kmetijske proizvodnje. Struktura vlaganj v SR Sloveniji je:

Dejavnost (v %)	realizacija 1975	ocena 1976	plan 1976—80
1. Gospodarska infrastruktura	21	32,7	34,8
2. Agroindustrijski kompleks	6,1	7	8,8
3. Proizvodnja surovin	6,9	6	9,4
4. Ostalo	66,6	54,5	47,5

Premiki v investicijah so očitni. Kaže se močna usmeritev v dejavnosti temeljnega pomena za naše gospodarstvo, to je, za gradnjo energetskih objektov. Gradnja se odvija po predvidenem programu, vendar z zamudami. Analiza navaja, da so

(Nadaljevanje na 12. strani)

PRODUKTIVNOST DELA V ELEKTROJEKLARNI

Za proizvodnjo elektro jekla imamo v železarni Jesenice na razpolago tri peči s kapaciteto 8 ton na BBC, 60 ton na ASEA in 70 ton na Lectromelt peči. Zaradi okvare transformatorja BBC peč ne obratuje.

Proizvodnja jekla v elektrojeklarni stalno narašča. Da bi dobili sliko stopnje napredka, naj povemo, da smo v železarni Jesenice proizvedli leta 1940 2.067 ton, leta 1950 8.093 ton, leta 1960 13.253 ton, leta 1970 136.956 ton in leta 1975 182.709 ton, letos pa računamo na 185.000 ton elektro jekla. Skok v zadnjem desetletju je bil omogočen z uvedbo ASEA in Lectromelt električne peči v obratovanje ter z veliko mero prizadevanj v obratu pri osvajanju teh-

nologije proizvodnje jekla v velikih pečeh ter vlivanja v večje bloke.

Proizvodnja, vloženo delo in produktivnost

Proizvodnja v tonah, vloženo delo, izraženo v številu porabljenih ur, in iz tega odnosa izračunana produktivnost so obdelani od leta 1973 dalje po polletjih.

V preteklih obdobjih smo proizvedli:

leto	1973	1974	1975	1976
peč pol.	1.	2.	1.	2.
ASEA t	34.309,2	33.182,8	39.240,5	40.655,8
Lectr. t	44.240,2	41.222,7	45.532,1	48.773,9
El. jekl.	78.549,4	74.405,5	84.772,6	89.429,7

V to proizvodnjo smo vložili delo, izraženo v porabljenih urah:

leto	1973	1974	1975	1976
pollet.	1.	2.	1.	2.
vloženo delo ur	157.516	157.513	164.301	162.384

Iz teh dveh vrst osnovnih podatkov lahko izračunamo produktiv-

nost. Ta je bila v teh obdobjih izražena v kg/opravljen uro:

leto	1973	1974	1975	1976
pollet.	1.	2.	1.	2.
kg/h moža	499	472	516	551

Sedaj si lahko zastavimo vprašanje, ali smo napredovali in kako smo napredovali?

Gibanje proizvodnje po pečeh in za vso elektrojeklarno je za polletja mogoče razbrati iz tabele. Za presojo vsega obravnavanega obdobja bomo izračunali trend naraščanja proizvodnje. Ta je: za ASEA podan z enačbo:

$Y = 34.141 + 1.758x$,
kjer pomeni Y izračunano proizvodnjo jekla v polletju pri pogojih, da je stopnja napredka enaka v vseh obravnavanih obdobjih: 34.141 ton pomeni na enak način izračunano proizvodnjo v prvem polletju 1973; 1.758 ton pomeni prirastek proizvodnje jekla v polletju, X je pa zaporedna številka obravnavanega polletja.

Tako je trend izračunan po metodi odstopanja najmanjših kvadratov.

Enačba nam pove, da smo napredovali v proizvodnji 5,15 % na polletje, kar je prav gotovo zavirljiv rezultat.

Za Lectromelt peč dobimo enačbo:

$Y = 43.047 + 1.243x$,
ki nam pove, da smo vsako polletje napredovali za 2,89 %, kar je prav gotovo tudi zelo lep uspeh.

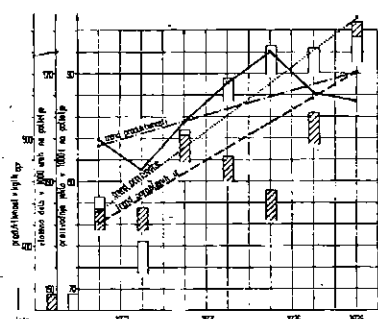
Za vso elektrojeklarno, oziroma povprečje obeh peči, dobimo enačbo:

$Y = 77.181,4 + 3.003,3x$,
ki nam pove, da je bila stopnja napredka proizvodnje 3,89 %, računana na polletje.

Dobimo:

leto	1973	1974	1975	1976
polletje	1.	2.	1.	2.
proizvodnja ton	0,95	1,14	1,05	1,03
opravljeno delo ur	1,00	1,04	0,99	0,98
produktiv. kg/h opr.	0,95	1,09	1,05	0,93

PROIZVODNJA, VLOŽENO DELO IN PRODUKTIVNOST

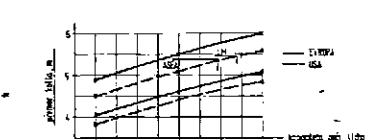

PROIZVODNJA

Kapaciteta električnih peči je določena s premerom peči, ki s površino in globino kopeli določa težo šarže. Na višino proizvodnje jekla imajo močan vpliv moči transformatorja in presek elektrod s premerom delilnega kroga, nadalje postopek izdelave šarže s količino dovedenega kisika, zahtev za rafinacijo šarže in delo z eno ali dvema žilindroma. V manjši meri vplivajo na šaržni čas še način šaržiranja starega železa ter časi popravil med šaržami.

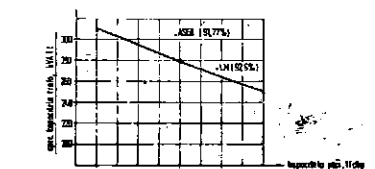
Pri presoji vpliva premera peči na težo šarže so v sliki 2 obravnavane evropske in ameriške elektro peči. Raztros podatkov je precej velik. V diagramu sta podani tudi naši peči. V primerjavi s sredino območja, bi po tem morali zakladati v ASEA okrog 70 ton, v Lectromelt pa 75 ton. Danes omejuje težo zakladanja peči prenosna nosilnost žerjava.

S.2 VPLIV PREMERA PEČI NA KAPACITETO - TEŽO ŠARŽE

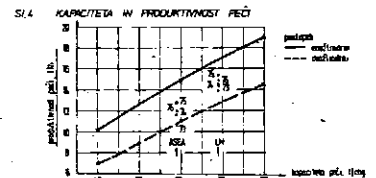

Pri presoji vpliva specifične moči transformatorja (KVA/t šarže) in težo šarže smo kot normalno stanje vrisali v diagram slike 3 krivuljo po podatkih iz Kapacitet osnovnih pogona železara. V diagramu sta vrisana podatka za ASEA in LM peč. LM leži dokaj na krivulji (odstopa za 2,5 %), medtem ko odstopa ASEA od krivulje za 8,2 %, iz razloga, ker peč ne zakladamo v »normalni« težji. Razlog za to sta kvalitetni asortiment in pomožna oprema peči, predvsem livni žerjav.

S.3 SPECIFIČNA KAPACITETA TRANSFORMATORJA IN KAPACITETA PEČI

Teža šarže določa s šaržnim časom produktivnost peči. Razmerje teže šarže in produktivnosti je podano v sliki 4, v odvisnosti od postopka izdelave šarže. V diagramu so izvalene krivulje »normalne« produktivnosti peči za eno- in dvožilni postopek. Dosežena produktivnost ASEA in LM peči je za leto 1973 do 1976 vnešena kot točka X v diagramu; kot točka o pa »normalna« produktivnost, pri pogojih, da dela ASEA 80 t, LM pa 70 t šarž z dvema žilindroma. Kratka ocena navedenih točk pove, da delamo boljše od »normalnega« nivoja. Izračun produktivnosti peči se nanaša na čisti čas trajanja šarže - T₁.

Produktivnost peči

Produktivnost peči računamo v razmerju proizvodnje jekla in časa obratovanja, kjer so izločeni časi remontov in daljše redukcije energije. (T₃).

Produktivnost peči se je gibala po obravnavanih polletjih takole:

peč leto	EA	EL	E jeklarna
1973 1. polletje	9,27	12,64	10,91
2. polletje	9,42	12,17	10,77
1974 1. polletje	10,44	12,20	11,32
2. polletje	10,09	12,17	11,12
1975 1. polletje	10,80	13,00	11,88
2. polletje	10,80	12,19	11,59
1976 1. polletje	10,81	12,48	11,64

Trend napredovanja produktivnosti izrazimo matematično z enačbo: za ASEA: $y = 9.172 + 0.276x$, kar predstavlja 3,01 % prirastek produktivnosti peči na polletje; za LM: $y = 12.37 + 0.0129x$, kar predstavlja 0,1 % prirastek produktivnosti peči na polletje; in povprečje elektro jeklarnje: $y = 10.849 + 0.157x$, kar predstavlja 1,45 % povprečni prirastek k produktivnosti peči na polletje.

Pri tem je treba poudariti, da je imela peč LM ostrejšo startno osnovo in je bila možna rezerva v produktivnosti manjša od ASEA (glej sliko 2 in 3).

Vpliv šaržnih časov na proizvodnjo

Skrajšanje šaržnih časov, časov remontov, redukcije energije in mirovanja med prazniki vpliva na povečanje proizvodnje.

Šaržni čas je sestavljen iz časa zakladanja peči, časa taljenja šarže, časa rafinacije šarže, deleža vročih popravil in deleža manjših zastojev na šaržo.

Čas zakladanja šarže

V obravnavanem obdobju smo dosegli naslednje čase zakladanja peči:

peč leto	EA	EL	E jeklarna
1973 1. polletje	18,3	19,6	19,0
2. polletje	18,4	20,4	19,4
1974 1. polletje	16,9	19,3	18,1
2. polletje	17,1	19,8	18,5
1975 1. polletje	15,1	16,8	16,0
2. polletje	14,3	16,6	15,5
1976 1. polletje	14,0	16,2	15,1
povprečje	16,0	18,3	17,2

z izračunanim trendom za ASEA: $y = 18,76 - 0,818x$, s skrajševanjem časa zakladanja 4,36 % na polletje;

za LM: $y = 20,48 - 0,725x$, s skrajševanjem časa zakladanja 3,54 % na polletje; in povprečje elektro jeklarnje: $y = 19,51 - 0,771x$, s povprečnim skrajševanjem časa zakladanja 3,95 % na polletje.

Trendi skrajševanja časov zakladanja pozitivno vplivajo na skrajšanje šaržnih časov.

Nadaljnje skrajševanje časov zakladanja peči je mogoče doseči z boljšo pripravo vložka, obratovanjem obeh peči v različnih fazah izdelave šarž in z vestnim delom posade peči.

Pod boljšo pripravo vložka razumemo boljši enakomerni razrez starega železa. Tak razrez naj omogoča, da se sesuje staro železo iz košare v peč brez motenj.

Pod obratovanjem obeh peči v različnih fazah izdelave šarž razumemo, da se faza zakladanja ne prekriva v danem času na ASEA in EL peči. Za zakladanje peči s košarami je za obe peči na razpolago en žerjav; poleg tega je v istem času mogoče zastaviti k peči le omejeno število košar, kar pri zaporednem zakladanju obeh peči lahko predstavlja ozko grlo.

Posada mora biti pripravljena pri zakladanju zaradi intervencij pri motnjah, ki nastopajo pri iztusu starega železa iz košare, pripravljeno mora imeti orodje za razkladanje večjih kosov (odpadnih bram, ingotov), zlasti pa mora biti žerjavovodja pravočasno pripravljena na žerjavu.

Čas zakladanja naj ne bi bil daljši od 10 min. na šaržo, kar je mogoče opredeliti kot cilj.

ČAS TALJENJA ŠARŽE

Čas taljenja je opredeljen s časovnim razponom med končanim zakladanjem prve košare starega železa in odvzemom prve poskusne količine iz taline. Odvisen je od teže šarže, kvalitete dovedene energije, pripravljenega vložka in moči transformatorja.

V obravnavanem obdobju smo dosegli naslednje poprečne čase taljenja šarže:

peč leto	EA	EL	E jeklarna
1973 1. polletje	2,40	2,38	2,39
2. polletje	2,26	2,35	2,33
1974 1. polletje	2,15	2,31	2,23
2. polletje	2,19	2,27	2,23
1975 1. polletje	2,08	2,25	2,16
2. polletje	2,15	2,32	2,24
1976 1. polletje	2,15	2,31	2,23
povprečje	2,19	2,31	2,26

Pri tem se je ugotovilo, da obravnavano obdobje trend izražen v enačbi: za ASEA: $y = 2,52 - 0,0621x$, kar pomeni, da se znižuje trajanje taljenja za 2,52 % na polletje; za LECTROMELT: $y = 2,58 - 0,0189x$.

pri zniževanju trajanja taljenja za 0,73 % na polletje;

in poprečno elektro jeklarna: $y = 2,56 - 0,0436x$, kar pomeni 1,7 % zniževanje časa taljenja na polletje.

Potreben čas taljenja šarže je mogoče določiti tudi iz bilance energije. Izračun bomo izvedli s predpostavko, da porabimo za taljenje 64 % šarži dovedene energije (po literaturi RADEX) in da delamo s cos $y = 0,72$ (podatek VEN). Pri teh pogojih izračunamo čas taljenja iz enačbe:

$$t_{\text{talj}} = \frac{\text{sp. poraba energije (kWh/t)}}{\text{moč transformatorja (KVA)} \cdot \text{popr. teža vložka (t)}} \cdot \cos$$

in dobimo:

E ASEA	specif. poraba energije na chg	čas taljenja za taljenje	ur min izračunan	ur min dosežen	min razlika	poprečna teža, ton
1973 - 1.	633,15	405,22	1 - 50	2 - 40	+ 50	58,52
2.	650,10	416,06	1 - 52	2 - 26	+ 34	58,39
1974 - 1.	608,45	389,41	1 - 47	2 - 15	+ 28	59,27
2.	627,39	401,53	1 - 49	2 - 19	+ 30	58,72
1975 - 1.	617,31	395,08	1 - 48	2 - 08	+ 20	59,06
2.	619,01	396,17	1 - 49	2 - 15	+ 26	59,57
1976 - 1.	614,20	393,08	1 - 48	2 - 15	+ 27	59,40

LECTROMELT

1973 - 1.	580,46	371,51	1 - 55	2 - 38	+ 43	69,40
2.	607,41	388,74	2 - 00	2 - 35	+ 35	69,45
1974 - 1.	587,16	375,78	1 - 57	2 - 31	+ 34	70,09
2.	604,36	386,79	1 - 59	2 - 27	+ 28	69,26
1975 - 1.	594,50	380,48	1 - 58	2 - 25	+ 27	69,94
2.	606,75	388,32	2 - 01	2 - 32	+ 31	70,20
1976 - 1.	600,00	384,00	1 - 58	2 - 31	+ 33	69,32

Iz tabele je razvidno, da je dejansko trajanje taljenja, v primerjavi s teoretičnim, na ASEA predolgo za 31 min. in na LECTROMELT za 33 min. ne da bi upoštevali, da lahko transformator krajši čas obremenimo nad njegovo močjo. S tem so opredeljene tudi možnosti skrajševanja časa taljenja šarže.

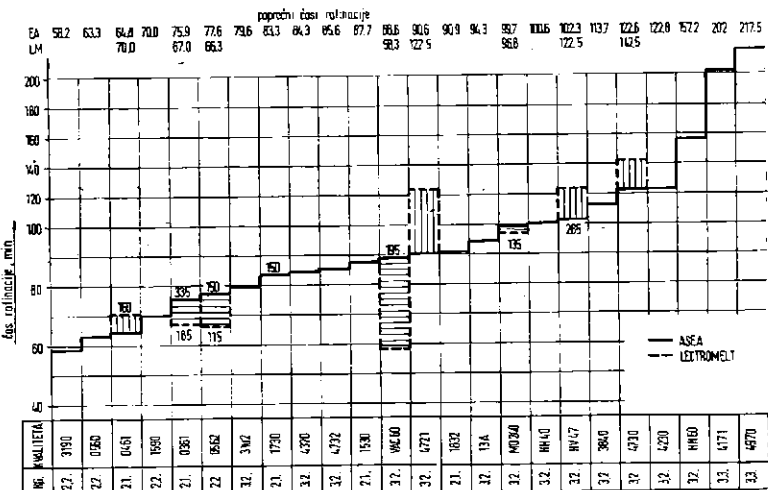
ČAS RAFINACIJE ŠARŽE

Čas rafinacije računamo od prve poskusne količine do prehoda šarže. Delimo ga v oksidacijsko obdobje in deoksidacijsko obdobje. Trajanje rafinacije je odvisno od mnogih vplivov: vpliv razlike med vsebnostjo posameznih elementov v času začetka rafinacije in prehoda šarže, vrsta postopka (eno- , dvožilni), količina legurnih dodatkov, količina vpihanega kisika med oksidacijskim obdobjem, vpliv dela posade in še drugi vplivi.

V obravnavanem obdobju smo dosegli naslednja poprečna trajanja rafinacije šarž:

peč leto	EA	EL	E jeklarna
1973 1. polletje	2,04	1,20	1,41
2. polletje	1,59	1,27	1,43
1974 1. polletje	1,52	1,32	1,42
2. polletje	1,48	1,28	1,38
1975 1. polletje	1,40	1,16	1,28
2. polletje	1,38	1,21	1,30
1976 1. polletje	1,39	1,21	1,30
povprečje	1,48	1,24	1,36

VPLIV KVALITETE JEKLA NA ČAS RAFINACIJE ŠARŽE

splošnem pa je v tej primerjavi mogoče trditi, da se nižje legirane kvalitete rafinirajo na EL hitreje kot na ASEA, višje legirane pa prej na ASEA kot na EL. Hipoteza, da je odvisen čas trajanja šarže, oziroma trajanje rafinacije, spet z izjemo vi-

sokolegiranih kvalitete jekla, od kvalitete - nomenklature grupe, ni potrjena. Da utemeljimo to trditev, smo vnesli v sliko na absciso nomenklaturno grupo kvalitete jekla, s pomenom 2,1 kvaliteta ogljikova jekla; 2,2 nizko legirana jekla, 3,2

MAVRICA
LJUBLJANA RESLJEVA 1

TRGOVSKO PODJETJE
s kemično - tehničnim blagom
na veliko in malo

vam nudi v grosističnem skladi-
šču Ljubljana - Šmartinska c.
št. 104
Maribor - Zrkovci št. 46

in v prodajalnah MAVRICA
- Gosposvetska 13
- Resljeva 1
- Wolfova 12
- Celovška 99/A
- Celovška 362
- Tržaška 24
- Nova Gorica, Kidričeva 20

vse vrste barv, lakov, kemikalij,
podnih oblog, tapet, sanitarno in
drugo keramiko ter vsa čistilna
sredstva in gospodinjne potreb-
ščine.

Cenjenim strankam se priporo-
čamo za obisk!

metalka

**blagovnica
v Ljubljani**

**INŠTITUT
ZA VARSTVO
PRI DELU
MARIBOR**

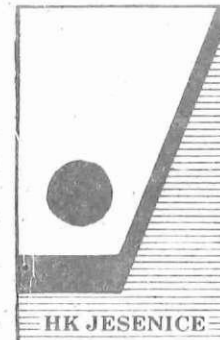
Ul. Štrauhovih 2
s svojimi enotami: v Celju, Ul. 29. novembra 31
v Ljubljani, Adamičeva 18
v Novi Gorici, Delpinova 33

opravlja

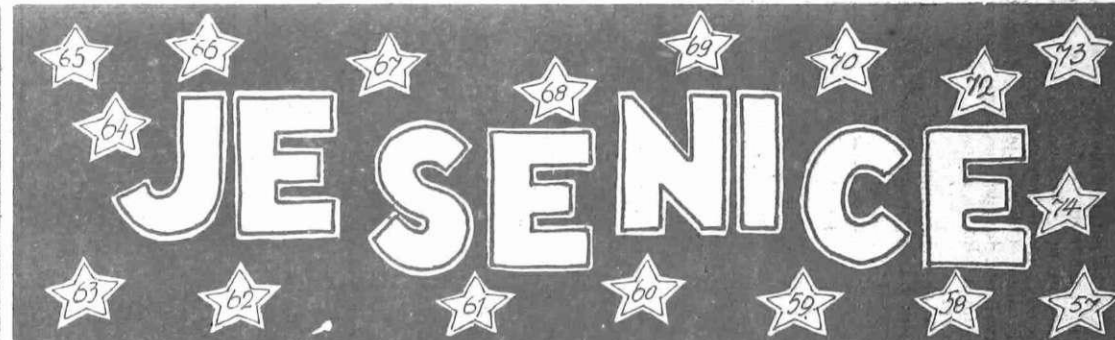
v skladu z zakonom o varstvu pri delu:

- preglede investicijsko tehnične dokumentacije,
- preglede sredstev za delo in sredstev za osebno varnost,
- raziskovalne naloge o pogojih dela, vzrokih nezgod, težiščih nevarnosti itd.,
- laboratorijske preiskave tehničnih škodljivosti in skrb za varstvo okolja,
- izobraževalne naloge in publicistično dejavnost.

Poleg tega se ukvarja tudi s projektivno dejavnostjo, v okviru katere izdeluje dokumentacijo za ureditev instalacij vseh vrst, toplotnih in klimatskih naprav za delovne in pomožne prostore, tj. za urejanje ustreznih delovnih pogojev.

Štev.: 13/II

9. decembra 1976

HOKEJ V OGLEDALU IN DRUŽBENI INTERESI

Na začetku priprav na novo hokejsko sezono smo zapisali, naj bi bila prizadevanja usmerjena na področje vzgoje in napredka mlade generacije.

Najbrž ni najbolj pomembno to, da bi se zadrževali pri slabem startu prvega moštva na prvih tekmah. Nestrpnost in prestiž v boju za najvišji naslov sta nas, ob grenkih izkušnjah, že večkrat zapeljala na stranska pota. Ni se namreč lahko otresti stare miselnosti, da na jeseniški hokej še vedno mnogi gledajo le skozi rezultate in zmage prvega moštva. Mislim, da je za hokej pomembna skrb pri vzgoji nove generacije, da bi lahko ohranili in razvijali bogato tradicijo hokeja na Jesenicah. Ob skorajšnji 30-letnici hokeja tudi ne bi smeli pozabiti na preteklost, zlasti na pomemben delež in uspehe starejše generacije.

Hokej na ledu sodi med najbolj zahtevne športne panoge. Zategadelj je tudi izbor najmlajših zahtevnejši, glede na vzgojni vidik in dolgoročni proces. V CSSR je, na primer, kar 12 let potrebno za vzgojo vrhunskega hokejista, ob bogatem zaledju v kadrih. Začetki pa segajo že v načrtno usmerjanje na šolah, ki so osnova njihove športne vzgojne dejavnosti.

Torej, naložba v mlade hokejiste je draga in dolgoročna investicija, ki se obrestuje le ob pravilni izbiri in načrtni kadrovske politiki. Mislim, da nam bosta v veselje in zadovoljstvo vzpon in rast hokeja, če bosta grajena na širši osnovi in na sodobnih dognanjih hokejske igre in tehnike. Ne bi smeli tudi mimo tega, da je športna vzgoja tudi sestavina vzgojno-izobraževalnega dela, oziroma splošne in strokovne izobrazbe na šolah in da se ta skupna prizadevanja društva in šole morajo odražati tudi v odnosu do dela, tako v šoli kot na delovnem mestu.

Posebej je treba ta vidik podčrtati pri usmerjanju in pri izbiri kandidatov v hokejsko šolo ali v pionirsko moštva. Brez pridnega učenja in dela ne bo vrhunskega hokeja, pa tudi ne zvezdic. Žal smo pri nekaterih mladih igralcih Kranjske gore in tudi Jesenic opažali slab odnos in neprimerno vedenje na igriščih, v javnem življenju, pa tudi na delovnih mestih. O tem je bilo slišati več kritičnih pripomb tudi v javnosti. Ob uspehih, ki so jih dosegli mladi igralci Kranjske gore in lanske sezoni, ne bi smeli tudi ne bomo pri vzgoji za vsako ceno odstopali od začrtane poti, ki smo jo zastavili po sklepih izrednega občnega zbora. Mislim, da je popustljivost pri vzgoji mladih lahko usodna in zapeljiva, zlasti za vrhunskega športnika, ki mora svoje življenje podrediti izrednim naporom in se odrekati osebnim interesom. Hokej na ledu bo lahko ostal tudi na vrhu najširšega interesa delovnih ljudi, če bodo hokejisti (vzorni športniki), vdani načelom amaterizma, in dokazovali svojo pripadnost v srčni in borbeni igri in tudi s pozitivnim odnosom do dela na delovnem mestu in v šoli.

Mislim, da je prav, da vnovič povemo, da nekateri uspehi ne bi smeli zamegliti tudi nekaterih slabosti. Zlasti, da bi hokej zaradi različnih aferic in konfliktov izgubljal na ugledu ter se pogrezal v pozabi ob praznih tribunah. Nadaljnji razvoj hokeja je odvisen od moralnih kvalitet in vzgoje igralcev, kakor tudi od samoupravne organiziranosti tudi v športu, zlasti pa od njegovega položaja v družbi, ki temelji na interesih delovnih ljudi in na njegovi samoupravni pripadnosti.

Ne glede na kategorizacijo in prednostno razvrstitev športov pri nas po panogah in na posameznike, je za razvoj telesne kulture najbolj pomembno, kakšni so družbeni interesi in vključevanje v samoupravne odnose. Družbeni interesi niso dirkalni konj, ki bi zaradi prioritete podiral ali preskakoval vse ovire, da bi tako za vsako ceno zmagal in ostal na vrhu. Tudi hokeja ne smemo zajemati visoko za vsako ceno, predvsem pa bi se morali zavedati, da šport ni samemu sebi namen in tako tudi ne hokej. Navdušenje in slava gresta kmalu v pozabo, če bi hokej jemali za elitni nastop zvezd, pozabljali pa bi na delo, brez katerega ugašajo najbolj svetle zvezde, ki jih na površje za trenutek dvigne slava.

Mislim, da ne bi smeli pozabiti, da šport ali katerakoli druga družbena dejavnost ne moreta uživati prioritete v družbi, če ni zanju družbenih interesov, interesov delovnih ljudi, kajti pomemben družbeni interes pomenijo tudi vrhunski plezalci na najvišjih gorah sveta, brez tribun in ploskanja gledalcev.

BE.

MEDNARODNI TURNIR '76

Jesenice

Lansko leto je bilo leto velikih jubilejev - 30-letnice zmage nad fašizmom, 40-letnice velike stavke jeseniških kovinarjev in 25-letnice samoupravljanja. V počastitev teh jubilejev je bil organiziran velik mednarodni hokejski turnir pod naslovom **ŽELEZARSKI TURNIR**. Tega turnirja sta se lani udeležili dve moštvi iz CSSR in moštvo Baidon iz železarskih Katovic na Poljskem, poleg domačega moštva. Turnir je bil izredno kvaliteten in ljubitelji hokeja so videli vse odlike tega hitrega in dinamičnega športa. Takrat je bilo tudi sklenjeno, da naj turnir postane tradicionalen.

Tako bo tudi letos v decembru organiziran kvaliteten mednarodni turnir v hokeju, na katerem bodo sodelovala moštva ZKL Brno - CSSR, HK Baidon Katovice - Poljska, HK Olimpija Ljubljana in domače moštvo HK Jesenice.

Tudi letošnji turnir je posvečen jubileju naše slavne revolucije, saj bomo prav v dneh turnirja praznovali 35-letnico ustanovitve Jugoslovanske ljudske armade.

Vsi pripadniki Jugoslovanske ljudske armade imajo na ta turnir prost vstop, kar velja tudi za učence osnovnih šol. Novost pa je tudi ta, da se je upravni odbor odločil, da za vse tekme na turnirju velja enotna vstopnina - 10 dinarjev.

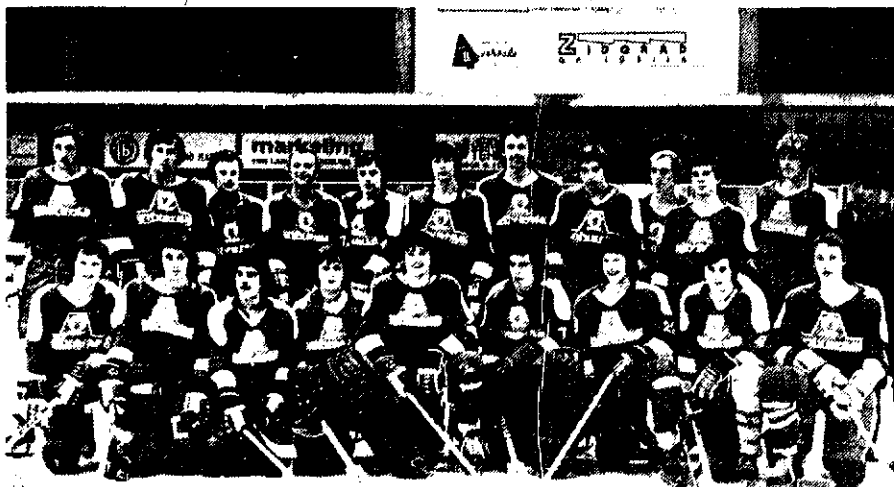
Prepričani smo, da bodo ljubitelji te hitre in dinamične igre, predvsem pa mladi in pripadniki JLA, prišli v halo v Podmežakli bodrit vse ekipe, ki bodo nastopale na turnirju. S tem bomo tudi lahko prispevali h krepitvi prijateljskih vezi med domačima ekipama, kakor tudi z gostujočima, ki prihajata iz prijateljskih držav.

Vseh teh uspehov ne smemo zamemariti, celo nasprotno, bilo bi škodljivo, ko jih ne bi poudarjali. Pa vendar je prav, da se že zaradi tega bolj prizadevno ukvarjamo z odpravljanjem raznih problemov, ki so tudi prisotni. Šport ne sme biti sam sebi namen. Telesno kulturne organizacije imajo tudi druge namene in naloge, ne pa zgolj športno delovanje. Športna dejavnost je človeška dejavnost in zato tudi družbena dejavnost, ki jo moramo zavestno usmerjati.

Kadrovska politika mora biti družbeno kontrolirana in pod nadzorstvom SZDL. Glede na pomembnost telesne kulture, ni dopustno, da se v raznih funkcijah pojavljajo ljudje, ki jih SZDL ni podprla. Tudi za te funkcije bi morala SZDL voditi evidenco kandidatov. Ti ljudje namreč vzgajajo našo mladino. Takšno kadrovanje mora biti pri-

Iztok Fedri

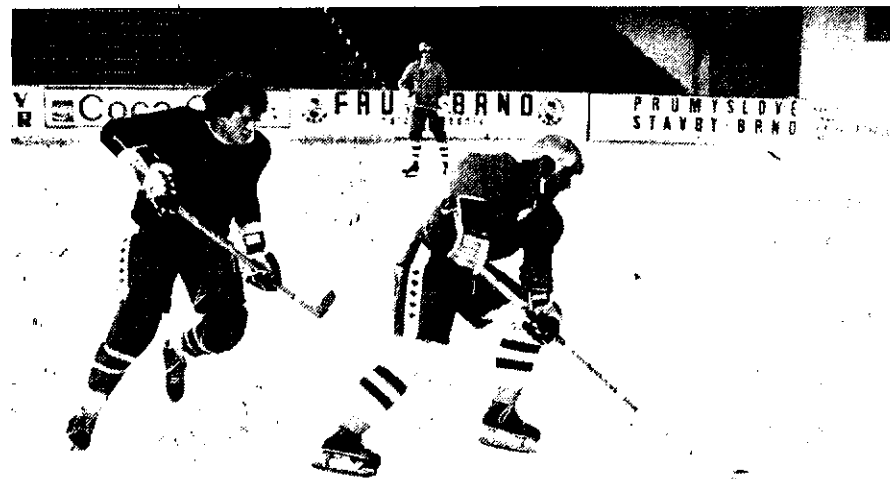

Druha moštnica HV Kranjska gora

O rezultatih seje bodo obveščeni vsi občinski komiteji, ki naj bi na podlagi tega materiala poskrbeli za pripravo sestankov o telesno kulturni problematiki v SZDL ter za uresničevanje na tej osnovi sprejetih sklepov.

DRZAVNO PRVENSTVO SFRJ 1976 - 1977

	HK JESENICE								
	HK OLIMPIJA Ljubljana								
	HK MEDVESČAK Zagreb								
	HK PARTIZAN Beograd								
	HK KRANJSKA GORA								

Na treningu – spredaj najstarejši Rado Razinger, v ozadju najmlajši Zvon Šuvak

Še en spomin na letošnjo turnejo v ČSSR. Predsednik HD Jesenice France Božič v prijateljskem razgovoru s slovitim ruskim trenerjem Tarasovim, ki se je v času turnee jese- niških hokejistov mudil v Čoških Rudjeh. V ozadju Mitja Verovčič

INDUSTRIJSKI BIRO

61001 LJUBLJANA, PARMOVA 33, P. P. 43

INDUSTRIJSKI BIRO
podjetje za izgradnjo industrije
LJUBLJANA, Parmova 33

prevzema in izvaja inženiringe za izgradnjo in rekonstrukcijo raznovrstnih industrijskih objektov, izdeluje projekte in ekonomske elaborate.

PETROL

NA VSEH NAŠIH BENCIN-
SKIH SERVISIH VAS BOMO
HITRO IN SOLIDNO PO-
STREGLI.

POLEG GORIV IN MAZIV
VAM NUDIMO TUDI AVTO-
MOBILSKO OPREMO, AVTO-
KOZMETIKO, GUME IN NAJ-
NUJNEJŠE REZERVNE
DELE.

**OKREPČALI SE BOSTE V
NAŠIH MOTELJH IN RESTA-
VRACIJAH.**

6

SKOZI ZGODOVINO IN RAZVOJ JESENIŠKEGA HOKEJA

PIŠE JANKO RABIČ

V naših zadnjih nadaljevanjih smo opisovali predvsem gradnjo in urejanje hokejskih objektov v Podmežaklju, danes pa se preselimo spet na ledeno ploskev. Z dograditvijo umetnega drsališča so se jeseniškimi hokejistom odprle nove možnosti za kakovostno rast tega športa, ki si je v železarskem mestu iz leta v leto pridobil več pristašev. Začetne negotovosti, da se ta šport na Jesenicah ne bo nikoli razvil, so se začele razblinjati, kloniti pa so morali vsi tisti, ki so na različne načine zavirali in otežkočali razvoj hokeja. Ob vsakodnevnih naporih, ne le na ledeni ploskvi, temveč tudi ob organizacijskih, materialnih in drugih vprašanjih, so igralcem in ostalim hokejskim delavcem stali ob strani številni privrženci tega športa, ki so fante bodrili, spodbujali ter jih prepričevali, da bo enkrat napočil trenutek, ko bo jeseniški hokej prodrl v jugoslovanski vrh.

UVRSTITEV NA DRŽAVNO PRVENSTVO

Hokejisti in uprava kluba so ves čas stremeli za tem, da se krepijo kondicijska sposobnost, znanje in izurjenost, tako moštva kot celote, kakor tudi slehernega posameznika. Z umetno ledeno ploskvijo je bila podaljšana sezona za več mesecev in to je omogočilo tudi več treningov.

Sezona 1956/57 bo za vse čase, lahko rečemo, z zlatimi črkami zapisana v zgodovini jeseniškega hokeja. Uresničil se je dolgoletni sen – osvojitve naslova državnega prvaka.

V tej sezoni so hokejisti najprej osvojili naslov slovenskih prvakov, kar je pomenilo, da so dobili »vovoznico« za sodelovanje na državnem prvenstvu. Že samo to, da so se hokejisti prebili na državno prvenstvo, je bil pravi praznik za navijače, ki niso skoparili s pohvalnimi besedami, poleg tega pa so bili tudi veliki optimisti, da bodo njihovi ljubljenci uspešno zaigrali tudi na državnem prvenstvu.

Uspeha na tako pomembnem tekmovanju, ni bilo moč predvideti, kajti, kot na dlani je bilo, da v vrh takratnega jugoslovanskega hokeja ostala moštva niso prišla po naključju. Tega se je zavedal sleherni član jeseniškega moštva in pred odhodom v Beograd se je celotno moštvo s podvojenimi močmi lotilo treningov in »piljenja« hokejskih veščin. Dnevi so tekli in končno je napočil dan odhoda na državno prvenstvo. Mrzlične priprave so tako dosegle vrhunec in jeseniško moštvo je z vse prej kot prijetnimi občutki odpotovalo v Beograd. Kako je potekalo prvenstvo, kako so igrali naši in nazadnje v dramatični tekmi med Jesenicami in Partizanom zmagali, je znani, dolgoletni hokejski delavec Berti Brun strnil v naslednje besede:

PRIHOD V BEOGRAD ...

V Beograd smo pripotovali nekaj dni pred začetkom prvenstva. Tako smo imeli dovolj časa za počitek po precej utrujajoči vožnji, nekajednevno prednost pa smo seveda izkoristili tudi za prilagoditev novemu okolju in spremembi zraka, kar v precejšnji meri vpliva na razpoloženost igralcev.

To sezono se je v Beogradu odvijalo deseto državno prvenstvo v hokeju na ledu. S skromno slovesnostjo se je prvenstvo začelo in v prvi tekmi sta se spopadli odlični moštvi Partizana in Ljubljane. Jeseničani

smo si tekmo ogledali vsi, saj je bilo to srečanje izredno pomembno za nadaljni razplet prvenstva. Oba nasprotnika sta bila najresnejša kandidata za osvojitve naslova prvaka. Po izredno dobri igri, polni lepih kombinacij, je zmagal Partizan z rezultatom 3:1.

Naše moštvo se je v prvi tekmi na državnem prvenstvu pomerilo s Crveno zvezdo in jo premagalo s 5:1. Tekma ni bila najboljša, saj naši hokejisti niso dali vsega od sebe, ker so jih naslednje dni čakali dosti močnejši nasprotniki.

NEODLOČEN IZID Z LJUBLJANO

V vsej hokejski javnosti v Beogradu je vladalo veliko zanimanje za tekmo med našim moštvom in Ljubljano. Občinstvo je bilo na strani Ljubljane, kar je razumljivo, saj bi naš poraz najbolj koristil Partizanu. Iz vseh teh razlogov smo se na tekmo dobro pripravljali in vložili vanjo ves trud. Naši fantje so začeli zelo dobro in bili vso prvo in drugo tretjino v premoči. Ploščica ni in ni hotela v gol, še več, ko je moštvo najbolj nadigralo nasprotnika, so Ljubljanci iz gneče pred našim golom dosegli vodilni zadetek. Nasprotnikom je vodstvo dalo novega poleta, saj so v obrambi energično razdirali vse napade našega moštva. V drugi tretjini je Kristanu vendarle uspelo izenačiti s strelom v prazen gol. Na tekmi se je posebno izkazal vratar Novak, ki je le nekaj trenutkov pred koncem tekme snel Prosenca s palice ploščice. Pri takšni premoči pravzaprav nismo pričakovali neodločenega rezultata. To je pomenilo, da moramo v odločilni tekmi zmagati, če hočemo osvojiti prvenstvo.

TELEGRAMSKO IZRAŽENE ŽELJE JESENIŠKIH NAVIJAČEV

Vse občinstvo v Beogradu je bilo na strani Partizana. Naši fantje so se zavedali,

da od občinstva v odločilnem spopadu ne morejo pričakovati niti trohice moralne podpore. Pred tekmo smo vsi doživljali težke in mučne trenutke. Tisto soboto so se fantje pripravljali na tekmo s srečanjem z Drvodelcem, Partizan pa je igral s Crveno zvezdo. V tej psihični napetosti so začeli od doma prihajati telegrami, ki so nas bodrili, iz njih pa je dihala ena sama goreča želja – zmagati! Vse prispеле telegramse so takoj odpirali in jih prebrali igralcem. Bodrilne besede so jim vlivale nov pogum in razpoloženje med igralci je bilo dobro. Tekma z Drvodelcem je bila le formalnega značaja. S polovičnimi močmi so naši fantje zmagali z 11:0. Telegrami so še vedno prihajali, vse bolj pa se je približeval tudi dan odločilnega spopada med našim moštvom in Partizanom.

ODLOČILNI SPOPAD S PARTIZANOM

Stadion na Tašmajdanu je bil tisti dan nabit poln. Jeseniško moštvo se je predstavilo v sivih dresih, Partizan pa v rdečih. Tako se je naposled začela najbolj dramatična in hitra borba, kot je Beograd v zgodovini jugoslovanskega hokeja še ni videl. Že prve minute so pokazale, da so naši fantje v premoči. Mi, ki smo stali za ograjo, smo bili kot na trnih, kajti, več kot očitno je bilo, da morajo s takšno igro zmagati. V šesti minuti je jeseniško moštvo povedlo z golom Turnška, ki je nepričakovano streljal mimo presenečenega vratarja Partizana v gol. Kmalu zatem je Tišler dosegel drugi gol in občinstvo na tribunah je onemelo. Samo moštvo Partizana kot tudi občinstvo tega nista pričakovala. Igra je postajala vse bolj dinamična, vrstili so se napadi in protinapadi, naenkrat pa – 3:0. Gol je dosegel Valentar.

(Se nadaljuje)

Spomin na tekmo v Salzburgu, kjer so jeseniški hokejisti igrali z domačim moštvom

PONOVNO PRVAKI V TEKMOVANJU ZA JUGOSLOVANSKI POKAL

Kar našim igralcem ni uspelo v borbi za najvišji naslov v državnem prvenstvu, v sezoni 1975–1976, jim je to uspelo v tekmovanju za jugoslovanski pokal.

Lanska sezona je pokazala, da je jeseniško moštvo v dvobojih z moštvom Olimpije na enaki ravni, ne glede na pomladitev moštva. Moštvo pa je manjkalo volje do zmage, predvsem pa se igralci niso mogli otresti kompleksa manjvrednosti, kar se je odražalo predvsem v nezbranosti v boju na igrišču.

Polfinale tekmovanja za jugoslovanski pokal pa je opozoril, da bo sezona 1976–1977 že bolj »vroča«, in da se bo morda tehnična obrnila le v prid jeseniškega moštva. Polfinale je bil namreč v bistvu že finale tega tekmovanja.

Sistem tega tekmovanja je bil v pretekli sezoni povsem nemogoč, nesprejemljiv in najbrž nova šola za hokejsko zvezo Jugoslavije.

Z zmago nad HK Olimpijo na Jesenicah in neodločen izid v Ljubljani, sta zagoto-

vila pot v finale, ki pa žal ni bil več odigran v lanski sezoni, temveč šele v začetku letošnje. Obe finalni tekmi s HK Partizan. Beograd, sta bili odigrani na Jesenicah. Prva se je končala z rezultatom 23:0 in druga 18:0, skupno je bilo tako v mreži HK Partizan kar 41 pakov.

Ta uspeh jeseniških hokejistov je le preveč bežno šel mimo nas, čeprav je bil uspeh nad moštvom Olimpije povezan z veliko voljo do zmage, kar je v prejšnjih tekmah manjkalo, in z željo osvojiti vsaj ta najvišji jugoslovanski naslov. Seveda pa je bilo to povezano s trdim delom tako moštva kot uprave kluba.

Ta uspeh jeseniškega hokeja je bil le bežno zabeležen tudi v sredstvih javnega obveščanja, predvsem osrednjih, morda tudi po krivdi takega sistema tekmovanja.

Mi pa izkoriščamo to priliko in igralcem HK Jesenice za osvojitve jugoslovanskega pokala za sezono 1975–1976 iskreno čestitamo.

Med treningom v CSSR

HOKEJSKI TURNIR OB DNEVU REPUBLIKE

Novembrski hokejski turnir v Ljubljani in decembrski na Jesenicah sta vključena v program priprav obeh moštev – to je, moštva HK Olimpije in HK Jesenice – in obenem priprav reprezentance SFRJ.

Ob dogovarjanjih o udeležbi na teh dveh turnirjih, sta se vodstvi klubov dogovorili, da bo iz prvega turnirja ena tekma odigrana na Jesenicah in sicer s HC Ferencvarosem, prav tako pa ena tekma iz decembrskega turnirja v Ljubljani in to med HK Olimpijo in KS Baidonom. S tem so hoteli zapolniti praznino, ki bi bila v tem času na Jesenicah, oziroma v Ljubljani.

Jesenško moštvo je odigralo prvo, otvoritveno tekmo na ljubljanskem turnirju 28. novembra z znano in močno ekipo HC Dinamo – Weisswasser – NDR in jo izgubilo z rezultatom 2:11. Po mnenju strokovnjakov, ne glede na izdaten poraz, pa je bila to najboljša tekma na turnirju. Tekma je bila hitra, dinamična in kljub visokemu porazu privlačna za gledalce.

Drugo tekmo je naše moštvo odigralo na svojem igrišču na Jesenicah naslednji dan, 29. novembra s prvakom Madžarske HC Ferencvarosem iz Budimpešte. Tudi ta tekma je bila dokaj privlačna za občinstvo. Domači igralci so imeli veliko priložnosti za doseg gola, ki pa jih niso znali izkoristiti. Sicer pa je gostujoče moštvo reševal

odlični vratar, ki je bil tudi ob koncu turnirja proglašen za najboljšega vratarja. Tekma je bila tudi dosti razburljiva, saj je bil dve minuti pred koncem rezultat 3:2 za goste. Toda domačini so v dveh minutah uspeli doseči dva gola in poraz spremeniti v zmago.

Tretja tekma v Ljubljani je pokazala, da so naši igralci sprejeli tekmo preveč prijateljsko in so igrali ležerno in nepovezano. Tako je domača Olimpija prvo tretjino zaključila v svojo korist. Drugo in tretjo tretjino pa je jeseniško moštvo zaigralo tako kot zna – kolektivno in hitro, ob upoštevanju vseh navodil trenerja in zaslužno zmagalo z rezultatom 7:3.

Turnir je pokazal, da so bili igralci iz NDR za razred boljši v vseh elementih igre in že drugič zaslužno osvojili pokal.

Jesenško moštvo je z drugim mestom na turnirju (lani zadnje) dokazalo, da se dolgoročno usmerjeno delo trenerja Bubnika že odraža v dobrem hokeju, dobri fizični pripravljenosti in v želji za zmago. Na teh tekmah je trener preiskoval vse, tudi mlajše rezervne igralce.

Vodstvo jeseniškega kluba je ljubljanski turnir ocenilo kot uspešen, kar pričakuje tudi od decembrskega na Jesenicah.

PREDSTAVLJAMO VAM

BRONISLAVA DANDA

V letošnjem letu se je jeseniški trenerski kader okrepil še z enim strokovnjakom iz Češkoslovaške. Pod Mežakljo je prišel nekoč odlični reprezentant Češkoslovaške Bronislav Danda.

Danda se je rodil 10. 1. 1930 v Pardubicah. Tam je tudi začel igrati hokej, sam pa je postal leta 1953 stalni član večkratnega prvaka njegove dežele ZKL Brna, kjer je dosegel tudi največje športne uspehe. Igral je v napadu, skupaj s trenerjem Jesenic Vlastimilom Bubnikom ter levim krilom Bartoljem. Ta napad je bil tudi reprezentančni napad in je bil znan po svoji hitrosti, duhovitosti in učinkovitosti. Za reprezentanco Češkoslovaške je Danda igral dvanajst let. Od aktivnega igranja se je poslovil leta 1969. Toda hokej na ledu je ostal njegova velika ljubezen. Seveda se je posvetil trenerskemu poklicu in je najprej odšel v Italijo, kjer je bil trener in je občasno tudi igral. Po vrnitvi v Brno se je posvetil študiju in končal trenersko šolo. Nato je bil trener ZKL Brna, treniral pa je pionirsko, mladinsko ter člansko moštvo.

V tem času si je nabral veliko znanja in izkušenj, kar bo nedvomno koristilo članskemu moštvu Kranjske gore, kakor tudi najmlajšim hokejistom v jeseniški hokejski šoli. To se je že izkazalo, kajti Kranjska gora igra v letošnjem državnem prvenstvu zelo dobro, še zlasti pa se je izkazala pred nedavnim v Ljubljani, ko je tekmo proti Olimpiji izgubila z rezultatom 6:8.

Ob predstavitvi Bronislava Danda ne smemo pozabiti, da je bil v svoji športni karieri pravzaprav »dvoživka«, tako kot tudi Vlastimil Bubnik. Poleg hokeja je namreč igral tudi nogomet. Nastopal je za Zbrojevko iz Brna, ki je tekmovala v prvi Češkoslovaški ligi. V tem moštvu je igral z uspehom pet let, nastopal pa je na dveh mestih, kot levo krilo in kot desna zveza.

mr

HOKEJSKI PORTRITI

MITJA VEROVŠEK

Mitja Verovšek. Ime, ki je že dve desetletji neločljivo povezano z jeseniškim hokejem. Prav od tistih prvih, organiziranih začetkov leta 1947 pa vse do danes. Kdo je pravzaprav Mitja Verovšek in kakšna je njegova bogata življenjska pot na športnem, oziroma na hokejskem področju? To je bilo poglavito vprašanje, ki sem si ga zastavil pred obiskom na njegovem domu. Moj načrt je bil namreč, da ga tokrat predstavim v naši novi rubriki Hokejski portreti.

Dogovorjena sva bila za ponedeljek dopoldan in ob mojem prihodu se je kmalu ob kavi razplamtel resnično sproščen pogovor. Mitja Verovšek je odprl knjigo svojih spominov, ki jih skrbno hrani v srcu in ki mu pomenijo zelo veliko. Žrtvovati domala vsa najlepša leta življenja neki stvari je veliko dejanje, ki se ga najbolj žaveda le vsak sam. Zvrhan koš prijetnih, žalostnih, veselih, težkih in hudomušnih spominov je tisti dan privrelo na dan in priznam, da sem jih kar težko zaokrožil v celoto, kajti težko je izluščiti res najpomembnejše in najbolj zanimive.

Mitja Verovšek je bil rojen leta 1912 v Ljubljani. S športnim življenjem se je srečal s šestnajstimi leti, ko je začel igrati nogomet pri bivši Iliriji v Ljubljani.

»Pri Iliriji sem igral več let,« se danes spominja. »Takrat sem se začel aktivno ukvarjati s športom, prej pa sem tudi že telovadil pri Sokolu. Leta 1936 sem prišel v službo v železarno Jesenice, kjer sem se zaposlil kot elektrotehnik, nekaj časa sem delal na plavžu, kasneje pa sem menjal službo, in sicer sem bil potem vodja službe za varstvo pri delu.

Takoj, ko sem prišel na Jesenice, so me povabili k takratnemu nogometnemu klubu Bratstvo, kjer sem potem igral štiri leta. Medtem sem obolev za meniskusom in prenehal aktivno igrati nogomet. Pri klubu sem potem še ostal kot tehnični vodja.

Prišla je okupacija in s športom je bilo za nekaj časa konec. Mitja Verovšek med NOB ni bil na Jesenicah, temveč je takoj na začetku odšel nazaj v Ljubljano, kjer je začel ilegalno delovati. Leta 1942 so ga v Starem trgu na Notranjskem aretirali belogardisti zaradi delovanja v OF. Najprej je bil zaprt v ljubljanskih zaporih, kasneje pa še v internaciji v taborišču Gonars. Po

okupaciji Italije pa je odšel v partizane, in sicer se je vključil v goriško-beneški odred. Svobodna domovina leta 1945 je za Mitja Verovška ponovno pomenila povratek v športno areno. Vrnil se je v Železarno, zraven pa se takoj vključil v športno dejavnost. Leta 1947 se je prvič srečal s hokejem, in sicer ga je tedanji prvi predsednik kluba Drago Cerar povabil k sodelovanju.

»Prevzel sem funkcijo tehničnega vodja prvega moštva in blagajniške posle. Hitro sem se vživel v novo vlogo pri hokejskem športu in z veseljem sem opravljal delo. Takrat se je jeseniški hokej šele rojeval in malokdo je verjel, da bo čez dolga leta postal tako priljubljen v našem železarskem središču. Prav prvih zametkov organiziranega hokeja se najraje spominjam. Takrat je vladal velik entuziazem, vsi igralci in funkcionarji smo delali z veliko ljubeznijo in tovarštvom, skupno smo odpravljali težave in prepreke, s katerimi smo se srečevali domala na vsakem koraku. Odgovorno delo smo si zadali na rame takrat, ko smo se lotili izgradnje umetnega drsališča in gradnje ustreznih objektov okrog njega. Spominjam se, koliko je bilo najrazličnejših težav pri gradnji hokejskih garderob, kjer sem bil predsednik gradbenega odbora, prav tako pa sem bil tudi v gradbenem odboru pri izgradnji umetnega drsališča.

Kljub težkemu delu in naporom, je bilo lepo, saj smo vsi vedeli, da ne gradimo zastonj, kajti hokejski šport je na Jesenicah hitro dobival vse več privržencev.

»Vam je danes morda žal, da ste toliko napravili za naš hokej?«

»Nikdar nisem niti za trenutek pomislil na to. Tudi, ko bi se še enkrat rodil, bi izbral takšno pot. Že v sokolskih vrstah sem kot telovadelec dobil veliko ljubezen do športa in danes sem vesel, da sem mu ostal zvest vse življenje. Sicer pa lahko omenim še to, da sem iz športne družine. Marsikdo se danes ne zaveda, kako lep, zanimiv in hkrati zdrav je svet športa. S svojo prehojeno potjo sem zadovoljen tudi zato, ker smo pri hokeju dosegli, kar smo želeli. Prijetno je danes tako obupati spomine, z zavestjo v srcu, da naše delo takrat ni bilo zaman.«

Ko je bil leta 1963 ustanovljen hokejski klub Kranjska gora, je Mitja Verovšek

postal njegov prvi predsednik. Čez nekaj let se je moral umakniti iz hokejske arene, ker je spet zbolel. Tudi v času bolezni ni mogel biti brez športa, nekaj časa je bil podpredsednik košarkarskega kluba Jesenice. Po ozdravitvi je spet prevzel funkcijo predsednika HK Kranjska gora, ki jo opravlja še danes.

Seveda to še niso vse njegove funkcije. Od osvoboditve do danes je član upravnega odbora športnega društva Jesenice, nadalje, član upravnega odbora HK Jesenice, delegat v slovenski hokejski zvezi, dolga leta član občinske športne zveze in še bi lahko našteval. Seveda pa ob vsem tem ne smem pozabiti omeniti, da je tudi ves čas aktiven v družbenopolitičnih organizacijah.

Za plodno in uspešno delo na športnem, oziroma hokejskem področju je prejel tudi vrsto priznanj. Tako je med drugim prejel medaljo za zasluge za narod, priznanje jugoslovanske zveze za šport in kulturo pri organizaciji svetovnega prvenstva v hokeju na ledu leta 1966 na Jesenicah, je dobitnik Gregorčičeve plakete in še bi lahko našteval.

Najino prijetno kramljanje se je kar širilo, tako da v tem prispevku že ne morem zapisati še vrste prijetnih vtisov in njegovega še danes živega spomina o zgodovini razvoja jeseniškega hokeja.

Pokramljala sva tudi o današnjih razmerah v jugoslovanskem hokeju, o nadaljnjih perspektivah jeseniškega hokeja pa o igralcih Kranjske gore in podobno. Prav gotovo se bo še kdaj našel kotiček v našem glasilu, da bom tudi preostalo kramljanje zvil v pisano besedo. Prav ob koncu si nisem mogel kaj, da sem Mitja Verovška vprašal še o tem, kaj počne v preostalih prostih uricah, ki jih pa žal nikoli ni preveč na razpolago.

»Rad grem v Črni vrh na sprehod, zaidem v gledališče, rad pa imam tudi morje. Seveda za te prijetnosti resnično ostane le malo časa, kajti prednost dajem svojemu dolgoletnemu konjičku – športu.«

Ko sem že zaprl beležko, je Mitja Verovšek še naprej prepletal svoje vtise in zapažanja o današnjem športnem svetu, o hokeju in tudi svetu okrog sebe. Upam, da mi ne bo zameril, če njegovo predstavitev v naši rubriki zaključim z njegovimi iskrenimi besedami iz družinskega življenja: »Vesel sem, da imam zelo razumevajočo ženo, ker sem bil toliko časa v tem obdobju odsoten od doma. Takšen sem pač po naravi in ne morem pomagati.«

Janko Rabič

Med treningom v ČSSR

PROGRAM PREDVIDENIH HOKEJSKIH TEKEM NA JESENICAH

14. decembra: HK Kranjska gora : HK Medveščak Zagreb,
15. decembra: HK Jesenice : HK Olimpija
od 17. do 19. decembra: mednarodni hokejski turnir:
17. decembra
ob 16. uri: HK Olimpija : ZKL Brno – ČSSR
ob 19. uri: HK Jesenice : Baildon – Katowice – Poljska
18. decembra
ob 19. uri: HK Jesenice : ZKL Brno
19. decembra
ob 16. uri: Baildon : ZKL Brno
ob 19. uri: HK Jesenice : HK Olimpija
30. decembra: Jesenice : Košice
3. ali 5. januarja 1977: HK Jesenice : EC Rosenheim
15. januarja: HK Kranjska gora : HK Jesenice.

Prvi napad HK Kranjska gora – od leve proti desni: Zvone Šuvak, Štefan Ščap in Drago Horvat

IZ PISARNE HK JESENICE

– V reprezentanci SFRJ sedaj nastopa že 12 igralcev HK Jesenice;
– Za mladinsko reprezentanco SFRJ je na seznamu zveznega kapetana 11 mladincev z Jesenice
– Ker bo člansko reprezentanco SFRJ treniral trener HK Olimpije Hayni, bo mladinsko reprezentanco treniral trener HK Jesenice Vlastimil Bubnik
– Mladinska reprezentanca SFRJ bo nastopila na evropskem prvenstvu v Španiji od 29. marca do 5. aprila 1977
– Letos bodo v mladinski reprezentanci lahko nastopili mladinci rojeni leta 1959 in mlajši
– Iz šol, v katere hodijo mladinci in pionirji HK Jesenice, nismo dobili nič kaj dobre novice. Če so mladinci in pionirji med najboljšimi na ledu, pa temu ni tako v šoli, tam so namreč med slabimi. Upravni odbor bo v zvezi s to informacijo primerno ukrepal.

SEZNAM DAROVALCEV ZA HOKEJSKO TOMBOLO

Gorenjska oblačila Jesenice, Melodija Mengeš, Merkur Kranj, Sava Jesenice, ZLIT Tržič, HP Gorenjka Jesenice, ABC Skofja Loka, Jure Kavalar Bled, Ljubljanska banka Jesenice, Merkur Lesce, ETP Kranj, Kompas Kr. gora, Gostišče MIKI Martuljek, Rožca Jesenice, Kovaštvo Krmelj Poljane, KŽK Kranj, EMI Poljane, Elektromaterial Reka, Ogrin Brnik, Reberšek, Tobak Jesenice, Universal Jesenice, Kovinotehna Jesenice, Labod Novo mesto, Slovenijales Ljubljana, Termopol, LIO Jesenice, Jeklotehna Maribor, Tekstilindus Kranj, Viator Kamnik, Istravino Reka, Sukno Zapuže, Veronika Sitar Domžale, Swaty Maribor, Gradis Jesenice, Tehnični biro Jesenice, Plan Zagreb, Kartonaža Cvetkovič Jesenice, Center slepih Skofja Loka, KORS Rogaska Slatina, Steklarna Rogaska Slatina, Marketing Ljubljana, ELIM Jesenice, Kovinska delavnica Bled, Železnina Radovljica, Žito Lesce, Zlatorog Maribor, Alpe Adria Kr. gora, Rožca Martuljek, Mesnica Sk. Loka – Kr. gora, Jelplast Kamna gorica, Belje Kr. gora, Emona Ljubljana, Pivovarna Union Ljubljana, Borovo Jesenice, Chemo Ljubljana, Cvetličarna ZVONČEK Jesenice, Kleindinst Karel Bled, ELMONT Bled, Tobačna tovarna Ljubljana, Vezena Bled, Tekstilni inštitut Maribor, SVIT Kamnik, STOL Kamnik, ALPREM Kamnik, Novotehna Kamnik, Drogerija Kamnik, Gostišče Planika Kamnik, Tina Bar Kamnik, Konf. Triglav Kamnik, Oblačila Kamnik, Pirs Ana Godič, Kalšnik Monika Zduša, Dolčič Ivan Moste, Lončarska zadruga Kamnik, TITAN Kamnik, Viator Kamnik, Diskont Kamnik, Zagar Ciril Kamnik, Vidervol Sonja Kamnik, Planika Kamnik, Usnje Kamnik, Ajdovc Stahovica, Svilanit Kamnik, Metalka Kamnik, Meso Kamnik, Zore Ivanka Kamnik, Flere Jože Kamnik, ETA Kamnik, Gost. pod skalco Kamnik, Rest. Stol Kamnik, Kern Ferdo Kamnik, Kern Filip Kamnik, Musterzani Kamnik, Koritnik Ludvik Kamnik, Prelesnik Peter Kamnik, Pogačar Štefka Kamnik, Kemperle Franc Stranje, KOČNA Kamnik, Rudnik Kaolina Kamnik, Spruk Franc Kamnik, Vetovac Franc Stranje, Blaž Podgoršek Stranje, PIK Takovo Gornji Milanovac, ZITO Ljubljana

Vsem darovalcem se hokejisti z Jesenic najlepše zahvaljujemo!

TOMBOLA PRIVLAČNA KOT VSELEJ

Kot vsako leto, je tudi za letošnjo veliko hokejsko tombolo na Jesenicah vladalo med občani veliko zanimanje. To zanimanje so predvsem zbujaali bogati tombolski dobitki, med njimi dva osebna avtomobila, »šampion Evropea Zastava 101 in fiat 750.

Septembrska nedelja ni obetala lepega vremena, to pa seveda ni motilo nekaj tisoč občanov, ki so se v popoldanskih urah zbrali na nogometnem stadionu Podmežaklja. Iz vseh krajev jeseniške občine, pa tudi od drugod so prišli. Kot zanimivost naj povemo, da se je delavski avtobus iz Rateč že pred Mojstrano »spremenil« v ribjo konzervo, tako da ni mogel sprejemati več niti delavcev, ki so imeli popoldan dnino v Železarni. (Morda skromen nasvet jeseniškemu Viatorju: ker se to letos ni zgodilo prvič, bi morda kazalo prihodnje leto na tej liniji pred tombolo uvesti dodatni avtobus.)

Sreča je, sreče ni. Tako so modrovali sami pri sebi obiskovalci tombole, ki so z vidno nestrpnostjo obkroževali številke na tombolskih karticah. Prvi srečnejši so kmalu pohiteli po manjše dobitke, ostali pa so se lepo nasmihali ter govorili: kar poberite najmanjše dobitke, kaj nas brigajo, ko pa smo vendarle prišli po avto, televizor... Očitno se je sreča letos malo bolj kot lani poigrala z živci obiskovalcev. Izvlečenih je bilo že več kot osemdeset števil, glavni dobitki pa so bili še vedno brez lastnikov. Končno se je le »odprlo« in »veliki finale« je zaključil letošnjo hokejsko tombolo.

Pa si pogledjmo še letošnje najsrečnejše obiskovalce tombole. Zastavo 101 je dobil zidar Vatrostalne Zenica Salim Čaušević, fiat 750 pa trgovska pomočnica Marja Markovec z Jesenic. Ostale tri glavne dobitke pa so s srečo »priigrali« dijak TSS Jesenice Drago Minarec, gospodinja, Rezka Damanjko in snajilka Olga Benedik.

Vsem v imenu našega uredništva čestitamo, še posebno pa čestitam sebi osebno, ki imam to »srečo«, da vsako leto na tomboli ostanem tudi brez najmanjšega dobitka. J. Rabič

plemenita nizko legirana jekla in 3.3 plemenita visoko legirana jekla. Kvalitete šarž smo uvrstili v osnovno (ASEA) razvrstitev pod pogojem, da je bilo izdelanih najmanj 20 šarž (izjema grupa 3.3), čase rafinacije šarž na EL pa smo k isti kvaliteti na ASEA le primerjali, brez omejitve števila šarž. Zato je teji analizi mogoče oporekati, ker v kvalitetah ni obravnavano enako število šarž, rezultati bi bili verjetno drugačni, ko bi lahko kvalitete izdelovali serijsko. Obeh zahtev zaradi raznovrstnosti našega programa in tekočih potreb ni mogoče izpolniti.

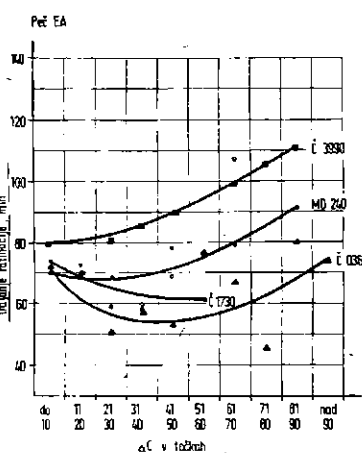
VPLIV ENO- DVOŽLINDRNEGA POSTOPKA NA ČAS RAFINACIJE

Izdelava jekla z eno ali večžlindrnim postopkom ima pomemben vpliv na produktivnost peči. Po podatkih kapacitet jugoslovanskih železarn je ta vpliv znižanja produktivnosti ponazorjen v diagramu 4. Iz obeh krivulj se lahko izračuna, da zniža dvožlindrni postopek kapaciteto peči med 30 in 35 %. V naši analizi smo lahko ugotavljali razliko le na eni sami kvaliteti (0361), ki se je v zadostnem številu šarž izdelovala na obeh pečeh. Na EL smo ugotovili še večji padec kapacitete, oziroma produktivnosti peči - 39 %, medtem ko je bil vpliv na ASEA manjši - 10 %, vendar je bilo mogoče na ASEA primerjati neprimerno manjše število šarž, zaradi česar podatki niso statistično dovolj zanesljivi. Upravičeno lahko domnevamo, da znižuje to razliko tudi induktivni mešalec na ASEA.

Odločitev izbire postopka ni prosta. Za večino kvalitet je dvožlindrni postopek izdelave šarže tehnološko predpisan. Včasih večžlindrni postopek pogosto zahteva predelovalca - kupca.

Slika 6

VPLIV ΔC NA TRAJANJE RAFINACIJE

VPLIV KOLIČINE LEGURNIH DODATKOV NA ČAS RAFINACIJE

Vpliv količine legurnih dodatkov je bil vsekakor pomemben v tistih časih, ko še ni bila modernizirana priprava legur in so se te zakladale v peč z lopato. Vrsta legur in čas, ko jih je treba dodajati v peč, imata lahko še danes vpliv na čas rafinacije. Ta vpliv pa je le težko reducirati na količino dodanih legur.

VPLIV RAZLIKE V VSEBNOSTI OGLJIKA OB ZAČETKU IN KONČANI RAFINACIJI NA ČAS RAFINACIJE

Količina ogljika, ki mora izgoreti v talini med rafinacijo, ima precejšen vpliv na trajanje rafinacije. Ogljik hitreje izgoreva pri višji kot pri nižji vsebnosti, zato ne moremo postaviti linearne enačbe. Poleg tega dobimo pri obeh pečeh bistvene razlike, zaradi česar je težko oblikovati ustrezno eksponencialno enačbo izločanja ogljika iz taline. Problem otežkoča še to, da je zaradi prekuhanja taline včasih potrebno ogljik tudi dodajati. Za natančnost enačb bi poleg tega potrebovali še temperature kopeli med rafinacijo in količino taline vpihanega kisika. Vseh teh podatkov pri analizi šaržnih kartonov ni bilo na razpolago.

Zato smo ta vpliv vendarle opredelili z omejeno stopnjo natančnosti. Analizirali smo šarže nekaterih kvalitet, ki so bile v lite v dovolj visokem številu šarž. Povprečni rezultati so vidni v diagramih 6. Med vrednostmi so izvele krivulje povprečnih vrednosti dane kvalitete, pri razlikah v vsebnosti ogljika na začetku in koncu rafinacije. Te razlike so grupirane v dekadne koncentracije.

Opazna je dokajšnja razlika med pečema ASEA in LECTROMELT. ASEA ima pri isti razliki ogljika manjši vpliv na trajanje rafinacije.

janje rafinacije in ga ni bilo mogoče osamiti.

ČAS VROČIH POPRAVIL, ZASTOJEV IN REDUKCIJ ELEKTRIČNE ENERGIJE

Vroča popravila se izvršijo na peči po vsaki šarži in zajemajo kontrolo stanja peči in potrebna popravila dna, sten in menjavo oboka.

Zastoji so prekinitev tehnološkega procesa zaradi drugih vplivov, kot lomi elektrod, tlacenje starega železa, čakanje na zrak, krajše prekinitve dobav elektroenergije in nepravilne dostave vložka, livne garniture, vzdrževalni zastoji itd.

Redukcije elektroenergije so daljše prekinitve dobave elektrike.

V obravnavanem obdobju smo dosegali naslednje čase, preračunane na šaržo v min.:

leto	ASEA			LECTROMELT			Skupaj	Poprečje
	vroč. popr.	zastoji	reduk.	vroč. popr.	zastoji	reduk.		
1973-1.	35	33	68	36	29	65	66	
2.	36	44	80	34	69	103	91	
1974-1.	27	36	63	27	47	74	68	
2.	32	23	55	29	29	58	56	
1975-1.	30	24	54	29	28	57	55	
2.	30	21	51	35	25	60	56	
1976-61.	29	17	46	32	24	56	51	
povprečje	31	28	59	31	36	67	63	

Za obravnavane čase nismo računali trenda, ker je to brez globljega pomena.

PRESOJA VPLIVA ŠARŽNIH ČASOV NA TRAJANJE ŠARŽE

V prejšnjih poglavjih smo obdelali gibanje časov in trende posameznih faz izdelave šarže. Kako vplivajo posamezne faze na povprečni skupni čas trajanja šarže, je za obe peči razvidno iz slike 7. Gibanja povprečnega trajanja faz šaržnih časov so v diagramih izražena v minutah. Vsi časi učinkovitega dela pri izdelavi šarž so v upadanju, neproduktivni - vroča popravila, so v stagnaciji, medtem ko se delež zastojev povečuje v porabi časa, še več pa v procentualnem odnosu, glede na čisto trajanje šarže T.

REMONTI PEČI IN IZKORISTEK KOLEDARSKEGA ČASA

Trajanje od obdobja do obdobja zelo niha in zanj ni mogoče izračunavati trenda. Nihanja povzročajo tudi termin izvajanja glavnih remontov. Na LECTROMELT peči je bilo v treh letih in pol porabljenih 180 ur za remonte več kot na ASEA.

Globarno trdimo, da bi lahko čas remontov skrajšali za eno tretjino, ko bi lahko izvedli dobro organizirano poteka remonta in v zadostni meri vnaprej pripravili vsa dela in precizirali delovne zadolžitve vsem udeležencem remonta. Trditve opiramo na danes že malo zastarelo analizo snemanja remonta na peči.

Porabljen čas za remonte je razviden iz tabele:

Leto	EA	EL	Poprečje elektrojeklarne
1973 - 1.	235,25	460,50	696,15
2.	418,20	252,25	670,45
1974 - 1.	283,55	246,30	530,25
2.	307,45	327,25	635,10
1975 - 1.	236,20	366,05	602,25
2.	438,35	463,45	902,20
1976 - 1.	258,45	243,00	501,45

Efektivni - produktivni delovni čas, kot vsota čistih šaržnih časov, popravi dna, vročih popravil in manjših zastojev, na eni strani, in neproduktivni čas peči, kot vsota časov remontov, daljših redukcij električne energije in praznikov na drugi strani, sestavljata koledarski čas.

V tabeli podajamo izkoristek koledarskega časa z nominalnim produktivnim časom, v primerjavi s časi mirovanja:

Leto	(v %)	Produktivni čas	Neproduktivni čas
1973 - 1.	82,9	17,1	
2.	78,2	21,8	
1974 - 1.	86,2	13,8	
2.	91,0	9,0	
1975 - 1.	89,6	10,4	
2.	88,9	11,1	
1976 - 1.	91,9	8,1	

vrsta ur	polletje	1973		1974		1975		1976
		1.	2.	1.	2.	1.	2.	
izdelavne ure		30.936	31.846	35.047	34.338	33.228	34.912	38.900
pomožne ure		184	366	175	736	552	320	720
vzdrževalne ure								
uslužbenci			184					
ostalo		633	1.728	1.629	1.553	1.800	1.860	718
SKUPAJ		31.753	34.124	36.851	36.627	35.780	37.092	40.338
plač. odsot.		3.744	4.324	5.136	6.098	5.632	6.705	5.545
SKUPAJ		35.497	38.448	41.987	42.725	41.412	43.797	45.883

Za izračun trenda smo uporabili efektivne ure brez plačane odsotnosti. Trend porabe ur je izražen z enačbo: $y = 32.799 + 1.094x$, kar pomeni prirastek 3,34 % na polletje.

V letu 1973 je bila v obratovanju tudi BBC, el. peč, ki se je zakladala s

VLOŽENO DELO

V prvem poglavju tega prispevka smo globalno na ravni obrata obdelali proizvodnjo jekla, vloženo delo, izraženo v opravljenih urah, in smo iz teh dveh podatkov določali gibanje produktivnosti dela v obravnavanem obdobju. Ugotovili smo, da ima proizvodnja, glede na produktivnost, pozitiven trend, izražen z: $y = 77.181,4 + 3.003,3x$,

ki nam je povedal, da narašča proizvodnja s 3,89 % na polletje. Vloženo delo ima, glede na produktivnost, negativen trend, izražen z: $y = 156.254 + 2.296x$, ki nam pove, da porabimo vsako polletje 1,47 % ur več za realizacijo proizvodnje.

Sedaj pa poskusimo razčleniti bolj natančno vloženo delo, izraženo v porabi ur. Razčlenitev je izvedena na osnovi evidentiranih primarnih stroškov.

SKLADIŠČE VLOŽENEGA MATERIALA

V tem delu so zajete porabljene ure, izvršene v pripravi starega železa in pripravi legur.

Gibanja porabljenih ur po strukturi porabe so bila naslednja:

vrsta ur	polletje	1973		1974		1975		1976
		1.	2.	1.	2.	1.	2.	
izdelavne ure		30.936	31.846	35.047	34.338	33.228	34.912	38.900
pomožne ure		184	366	175	736	552	320	720
vzdrževalne ure								
uslužbenci			184					
ostalo		633	1.728	1.629	1.553	1.800	1.860	718
SKUPAJ		31.753	34.124	36.851	36.627	35.780	37.092	40.338
plač. odsot.		3.744	4.324	5.136	6.098	5.632	6.705	5.545
SKUPAJ		35.497	38.448	41.987	42.725	41.412	43.797	45.883

koriti. Pri tem načinu priprave starega železa je bilo treba vložiti več dela na enoto teže vložka, česar iz porabe ur ni mogoče razbrati.

ASEA ELEKTRIČNA PEČ

V tem delu so zajete porabljene ure posade peči. Gibanje porabljenih ur je bilo takole:

vrsta ur	poll.	1973		1974		1975		1976
		1.	2.	1.	2.	1.	2.	
izdelavne ure		30.189	25.918	26.370	26.475	25.621	28.311	28.064
pomožne ure		3.212	2.388	2.072	1.918	2.056	2.367	2.624
vzdrževalne ure						96		
uslužbenci								
ostalo		307	671	139	454	425	396	109
SKUPAJ		33.708	28.977	28.581	28.847	28.198	31.074	30.797
plač. odsot.		4.714	4.432	5.000	5.230	4.784	5.063	4.792
SKUPAJ		38.422	33.409	33.581	34.077	32.982	36.137	35.589

Trend vložnega dela je izražen z enačbo:

ktivnost, ker se poraba ur znižuje s stopnjo 0,58 % na polletje.

$y = 30.554 - 176x$, kar da pozitiven vpliv na produktivnost, ker narašča poraba ur v stopnji 1,79 % na polletje.

LECTROMELT ELEKTRIČNA PEČ

Gibanje porabljenih ur je bilo na peči naslednje:

vrsta ur	polletje	1973		1974		1975		1976
		1.	2.	1.	2.	1.	2.	
izdelavne ure		20.626	19.536	20.993	19.261	20.930	21.870	23.391
pomožne ure		2.232	2.077	2.340	1.967	1.960	2.064	2.120
vzdrževalne ure								
uslužbenci								
ostalo		224	682	156	144	251	436	
SKUPAJ		23.082	22.295	23.489	21.372	23.141	24.370	25.511
plač. odsot.		3.272	4.451	2.821	2.826	2.880	3.706	3.120
SKUPAJ		26.354	26.746	26.310	24.198	26.021	28.076	28.631

Trend vložnega dela je izražen z:

VLIVALIŠČE

$y = 22.135 + 396x$, v tem vpliva negativno na produktivnost, ker narašča poraba ur v stopnji 1,79 % na polletje.

V tem oddelku so zajete ure, porabljene na pripravi livnih voz, pripravi kokil in pripravi ponvice. Porabljene ure so se gibale:

vrsta ur	poll.	1973		1974		1975		1976
		1.	2.	1.	2.	1.	2.	
izdelavne ure		54.741	53.968	57.872	58.757	57.148	55.171	53.037
pomožne ure			414	816	999	1.016	4.364	4.632
vzdrževalne ure								
uslužbenci								
ostalo		383	585	232	464	260	483	88
SKUPAJ		55.124	54.967	58.920	60.220	58.424	60.018	57.757
plač. odsot.		7.674	8.421	6.792	9.189	8.160	9.396	6.792
SKUPAJ		62.798	63.388	65.712	69.409	66.584	69.414	64.549

Trend porabljenih ur je izražen z: $y = 56.043 + 625x$, kar pove, da negativno vplivajo na produktivnost, ker narašča poraba ur v stopnji 1,12 % na polletje.

te ure, izvršene na žarenju legur in struženju lijakov in elektrod. V letu 1973 so se stružili še manjši bloki. Po ukinitvi tega dela se je število zaposlenih zmanjšalo.

ZARILNICA IN STRUGARNA

V obeh oddelkih - združena sta zaradi manjšega vpliva - so zajete:

Poraba ur je bila v posameznih obdobjih:

leto	polletje	1973		1974		1975		1976
		1.	2.	1.	2.	1.	2.	
izdelavne ure		5.923	4.844	4.675	4.469	3.389	3.864	5.326
pomožne ure			1.132					
vzdrževalne ure		826	299	866	365	352	416	152
uslužbenci								
ostalo		59	15	340	473	580	313	72
SKUPAJ		6.808	6.290	5.881	5.307	4.321	4.593	5.550
plač. odsot.		800	1.156	624	1.723	896	776	400
SKUPAJ		7.608	7.446	6.505	7.030	5.217	5.369	5.950

in ima trend: $y = 6472 - 312x$,

kar pomeni, da se poraba ur znižuje za 4,82 % na polletje.

V tem so zajete porabljene ure, osebja vodstva obrata, administracije (Nadaljevanje na 12. strani)

Železarski globus

BRAZILIJA

Tri železarske družbe, Siderurgica Brasileira SA iz Brazilije, Kawasaki Steel iz Japonske in Societa Finanziaria Siderurgica iz Italije, bodo skupno gradile novo integralno železarno v Braziliji, v kraju Tubaro. Izdelovali bodo različne vrste polproizvodov. Letno bodo lahko proizvedli tri milij. ton slabov. Z redno proizvodnjo bodo pričeli leta 1980. Celotni investicijski stroški bodo znašali 1,7 milijarde dolarjev.

JAPONSKA

Naprava za proizvodnjo železove gobe po postopku SL/RN, ki obratuje v železarni Fukuyama družbe Nippon Kokan, od novembra 1974 naprej, obratuje zelo dobro. V 70 metrov dolgi rotacijski peči s premerom šest metrov predelujejo mešanico 25 % plavžarskega prahu, 25 % prahu LD konvertorjev in 50 % fine železove rude, ki jo predhodno pripravijo kot pelete. Kot redukcijsko sredstvo služi premog. V tej napravi proizvedena železova goba ima stopnjo metalizacije 91 do 95 % pri letni

PRAZNOVANJE DNEVA REPUBLIKE NA HRUŠICI

V organizaciji delavskega prosvetnega društva Svoboda Hrušica je dramska sekcija tega društva, v počastitev praznika republike in 35-letnice vstaje, v nedeljo, 28. novembra, v dvorani doma družbenih organizacij na Hrušici uprizorila dramo iz partizanskega boja proti okupatorju in domačim izdajalcem, VIDA-STASA, avtorja Franceta Klinarja.

Pred predstavo je krajane in njihove goste, ki so do zanjega sedeža napolnili dvorano, pozdravil in jim čestital k prazniku republike, predsednik SZDL Hrušica Janko Kavalir.

Dramsko sekcijo sestavljajo v glavnem mladinci in mladinke. Zato

je prav, da so se odločili, da praznik republike počastijo z dramo, ki nam obuja spomine na težke čase, ko so se naši narodi uprli okupatorjem in njihovim pomagačem ter si z velikim trpljenjem in žrtvami priborili svobodo. Tudi pisateljeve želje ne presegajo meja teh zamisli, saj delo nima posebne literarne vrednosti, toda zelo nazorno prikazuje dogodke iz tega časa.

Že prvi stiki z dogajanjem na odru, na kolu privezan ustrelen partizan Mate, v ozadiju vas, »okrašen« z zastavami s kljukastimi križi, pretežno gledalca. Starejši se na mah spomnijo dogajanj in podobe naših krajev iz nedavne preteklosti, mladim pa naznanijo, da se bo v nadaljevanju drame dogajalo nekaj pomembnega. Vida (Stanka Razinger) ob kolu obžaluje junaško smrt svojega zaročenca Mateja, priseže, da bo maščevala njegovo smrt. Od partizanskega komandanta Staneta (Daro Habjan) dobi nalogo, naj ostane v vasi in postane navidezna ljubica komandanta SS (Alojz Mrvič) in sodelavka izdajalcev, župana (Dušan Majnik) in šimeta (Vojko Oman). Težko se odloči za to nalogo, ker se boji, kaj bodo rekli vaščani in tisti partizani, ki ne bodo obveščeni o njeni pravi nalogi. Vida dobi ilegalno ime STASA in tako postane osrednja oseba Klinarjeve drame, pri gledalcih pa junakinja, ki se je dobro znašla v vlogi »nemške cipe« in »izdajalke« vaščanov. Vida obvešča partizane o dogajanjih v nemški komandi in o planiranih hajkah. Odkriva domače izdajalce, nekatere sama likvidira in celo rešuje ujete partizane. Tako »zvezo« partizani izkoriščajo in se brez težav izogibajo ali pripravljeni pričakujejo hajke, minirajo skladišča in likvidirajo izdajalce. Vidin oče (Gidi Glavač) in brat ustrelenega Mateja Tone (Andrej Marinič) prezirata Vido, ker je postala izdajalka in ljubica komandanta SS. Nadaljnja dogajanja razkrijejo pravo vlogo

Vide-Staše. Pobesneli komandant SS se Vidi maščuje z mučenjem na kolu, očetu Tonetu in ostalim partizanom se razprši dvom, saj Vida le ni bila izdajalka.

Uprizoritev traja predolgo. Pet dejanj! Nekateri dialogi so predolgi ali nepotrebni, ker se velikokrat smiselno ponavljajo. Stanka Razinger je v vlogi Vide-Staše pokazala opazen uspeh. Talentirana je, »ne boji se odra« in ko bi imela priliko in pogoje, bi se lahko razvila v dobro igralko.

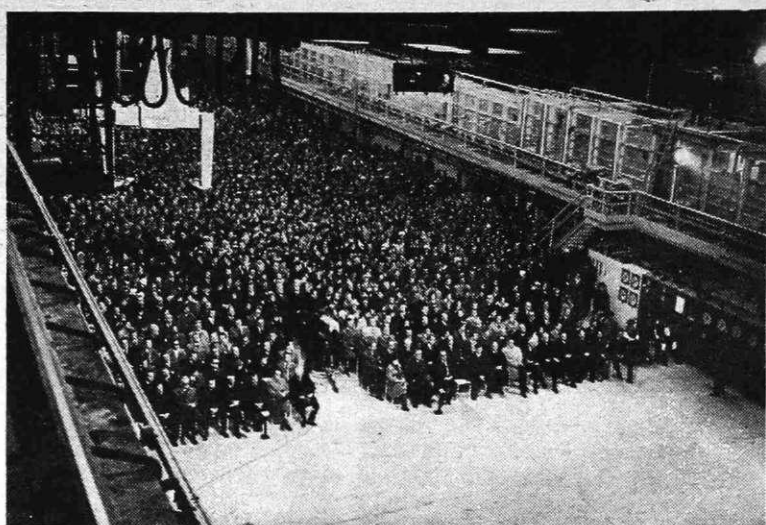
Gidi Glavač, je vlogo očeta ustvaril zelo dobro, gibi so bili zares »stari« in je škoda, da kot stari kmet ni bil tudi primerno maskiran. Pozornost zasluži Andrej Marinič v vlogi Toneta. Ostali sodelujoči Alojz Mrvič komandant SS, Dušan Majnik (župan-izdajalec), Vojko Oman (šime-izdajalec), komandant Stane (Daro Habjan), partizani in partizanke ter nemški vojaki so v mejah svojih amaterskih zmožnosti in z velikim trudom doprinesli, da je bila predstava krajanom Hrušice všeč, zato so jih večkrat nagrajevali z aplavzi.

Režijo je vodil Janko Veber, sceno je pripravil Aleks Gusev, luč in glasbene vložke (partizanske pesmi in nemške koračnice) je prilagajal dogajanjem na odru Viki Hodeček. Kostumi so izposojeni pri DPD Svoboda Kropa.

Dramo so ponovili v petek, 3. decembra. Predstava je bila namenjena dijakom srednjih šol z Jesenic. DPD Svoboda Hrušica je 1. decembra na ravnateljstva srednjih šol poslalo 300 vstopnic s prošnjo, da jih razdelijo dijakom po simbolični ceni 5 din! Uprava Svobode je bila obveščena, da bodo dijaki prišli na predstavo, pa je pripravila vse potrebno za normalni potek predstave (čiščenje, gretje, redarji, gasilec). Na žalost, prišlo je samo okrog deset dijakov in še nekaj učencev osnovnih šol, tako da je prireditev tekla pred okoli 25 gledalci! Kako so to komentirali prizadeti ni težko ugotoviti. Vsekakor sta to slabo razumevanje in podpora amaterski dejavnosti.

Odgovorni — učitelji, profesorji in mladinci — razmisli!

Franjo Ropret

Del udeležencev slavnostne otvoritve hladne valjarne Bela — v ospredju gostje

RAZŠIRITEV — MODERNIZACIJA ŽELEZNIŠKE POSTAJE JESENICE

Železniška postaja Jesenice je že dolga leta ozko grlo slovenskih in jugoslovanskih železnic, ki ne omogoča povečanja prometa. Že nekaj let ne napreduje ne potniški in ne tovorni promet, lani pa je bila mesece uvedena transportna zapora, ki je imela za cilj preusmeriti del tovornega prometa, ki je gravitiral na jeseniška železniška vrata v Jugoslavijo, na druge, obvozne proge. In če vse pogostejše slišimo, da ima železnica premalo dela, lahko upravičeno sklepamo, da ima to stanje delni izvor tudi v takšnih problemih, kakor je preozko železniško grlo jeseniške postaje, ki ne sprejema tistih nekaj tisoč vagonov prometa mesečno, ki bi jih lahko, in zato nekateri vagoni sploh ne pridejo na tire slovenskih in jugoslovanskih železnic.

Tega se železničarji in drugi družbenopolitični ter gospodarski dejavniki dobro zavedajo. Zato so že leta 1958 izdelali idejni načrt, ki ga je takrat odobrila republiška revizijska komisija in s katerim so predvideli razširitev in modernizacijo tirnih naprav na jeseniški železniški postaji. Del tega načrta je bil že izveden. Tako so v skladu s tem načrtom podrl tri nadvoze nad železniško progo. Zlasti tisti na začetku Prešernove ceste pri hotelu Pošta je predstavljal ozko grlo, ki je onemogočalo razširitev tirnih naprav. Zgradili so nov podvoz, ki je s svojo dolžino že prilagojen širitvi postajnega platoja. Prav tako so zgradili jugovzhodno od stavbe kurilnice novo vozovno delavnico in lep, sodobno opremljen ter drag prostor za skladiščenje premoga. Slednjega so gradili že v času, ko je bila na vidiku odprava parne vleke in tako na tem prostoru ni bila nikdar niti tona premoga, pač je bil denar vložen popolnoma nekoristno. Nemara je to celo ena izmed najbolj nesmotnih investicij v vsem povojnem obdobju v jeseniški občini. No, in tu nekje so se investicijska prizadevanja nehala. Lahko ugotovimo, da so bila izvedena le nekatera predela, ki so ustvarjala pogoje za dokončno modernizacijo in razširitev jeseniške železniške postaje.

Izračuni tirnih zmogljivosti, kakor jih predvideva idejni projekt, so narejeni tako, da zajemajo naraščajoči promet do leta 2005. Po zasnovi so tiri razporejeni v tri skupine. V prvi skupini so peronski tiri za potniški promet, uvozni tovorni tiri, izvozni — ranžirni tiri, tiri za železarno in zbirni tiri za delo na postajnem območju. V drugo skupino pa sodijo ranžirni tiri, tiri za opravljanje obmejnih opravil, tiri za napajanje in krmiljenje transportov živine in povezava na drže in izvlečne tire. V tretjo skupino pa sodijo podaljški peronskih tirov za odstranjevanje potniških garnitur.

Po dograditvi in modernizaciji bo postajni plato temeljito razširjen, nekaj sedanjih tirov pa bo odstranjenih.

Na harfi postajnega platoja naj bi bilo skupno 29 tirov, na prostoru ob

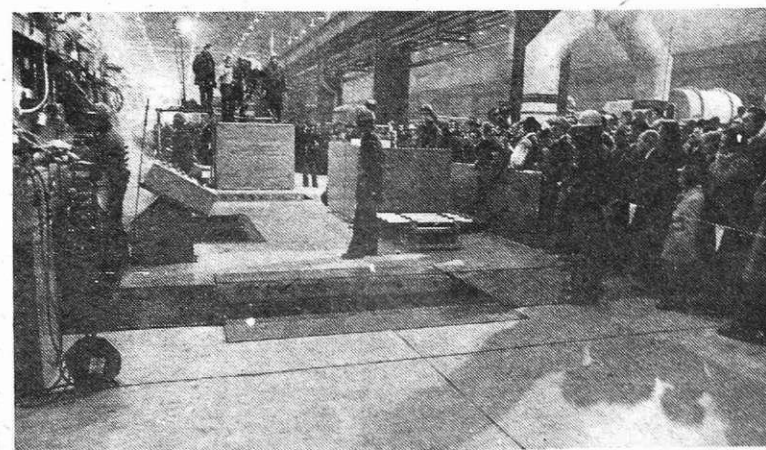
novem skladišču pa bo zgrajeno veliko omrežje novih tirov.

Pred dobrim mesecem dni so se na Jesenicah sestali predstavniki železniškega gospodarstva, občinske skupščine in vseh tistih delovnih organizacij, ki jih bo izgradnja in modernizacija železniške postaje prizadela. Postaja se bo najbolj razširila na prostoru med cestnim podvozom in zemljiščem splošnega gradbenega podjetja Gradis. Kurilnico naj bi pozneje porušili, v prehodnem času pa je predvidena v njej shramba muzejskih eksponatov starih lokomotiv. Sedanje skladišče bo porušeno. Novo bo zgrajeno zahodno od starega nadvoza v višini hotela Pošte. Novo skladišče bo dobilo cestno povezavo iz vzhodne in zahodne smeri. Na vzhodni strani se bo povezovala odceplila iz ceste, ki pride iz podvoza, in bo šla ob strugi Save proti zahodu. Iz zahodne smeri pa se bo dovozna pot odceplila od nove poti čez nadvoz pri klavnic in bo tekla preko novega mostu čez Jeseničico in mimo zemljišča GIP Gradis do novega skladišča. Ob skladišču je predvidena tudi gradnja prostorov za veterinarsko in fitopatološko službo. Celotno gradnjo bo potrebno uskladiti z načrti za regulacijo struge Save. Zato, da bi lahko izgradili novo železniško postajo, bo potrebno porušiti južno od sedanje postaje poslovne in delavniške prostore hotelskega podjetja Gorenjka, Kovinoservisa, Vodovoda in SGP Sava ter tesarski obrat Gradisa. Ogrnjen pa bo prostor Izolirke in Gradisa. Za vse bo potrebno poiskati nove lokacije, na katere bodo prenesli svojo dejavnost. Nova postaja bo omogočala tudi manipulacije s kontejnerji, ne bo pa omogočala manipulacij z avto vlaki. Zato bodo avto vlaki tudi pozneje vozili skozi Jesenice le v tranzitu. Ker je bil na prostoru vzhodno od Loga Ivana Krivca predviden prostor za izgradnjo nove razdelilne transformatorske postaje, bo treba najti tudi za te objekte novo lokacijo. Na osnovi sestanka, ki je razčistil vsaj začetne dileme, bodo v bližnji prihodnosti stekle priprave za dokončno urbanistično rešitev in izdelavo glavnih projektov nove, modernizirane železniške postaje.

Predračun za izgradnjo postaje znaša 210 milijonov dinarjev. Gradnja bo potekala v štirih fazah in bo zaključena leta 1980. Prva faza izgradnje bo obsegala rušenje sedanje in gradnjo novega železniškega skladišča ter pripravo prostora za poznejše faze. Vrednost del v prvi fazi pa bo znašala 75 milijonov dinarjev.

Izgradnja in modernizacija železniške postaje bo predstavljala zelo zapleteno in obsežno delo in bo zaradi tega, ker potrebuje prostor, ki je povečini zdaj že zaseden, zvezana s toliko rušenji, da bo njena izvedba strokovno operativno nemara do slej najbolj zahtevno gradbeno delo v jeseniški občini po osvoboditvi.

2.

Z zanimanjem so si udeleženci slavlja ogledovali obratovanje nekaterih naprav v novi hladni valjarji Bela

HVALA ZA PRIZNANJE

Menim da je prav, če se nekdo od tistih, ki smo, 26. novembra prejeli priznanje za dolgoletno sodelovanje z glasilom delovnega kolektiva Železarne ŽELEZARJEM, javno zahvali za pozornost. Nekdo to mora narediti, čeprav najstarejši med njimi.

Verjetno že dolgo ni bilo tako prijetnega vzdušja med prejemniki plaketa in diplom za njihov prispevek pri izgradnji nove hladne valjarne in prejemniki spominskih značk z listino za dolgoletno sodelovanje z glasilom Železar, kakor ti isti večer. V tovarniški restavraciji Kazina, kjer so bila po slavnostni seji delavskega sveta Železarne priznanja podeljena, je vladalo res pravo tovariško vzdušje. Na srečanju ni manjkalo niti idej in obljub o nadaljnjem sodelovanju pri oblikovanju Železarja in njegovi nadaljnji vsebinski bogatitvi.

Srečko Šorli

SLOVO OD UPOKOJENCEV

Ob koncu novembra je sindikalni odbor valjarne profilov, skupaj s svojci povabil sodelavce, ki so letos odšli v pokoj. Le-teh je bilo v letu, ki se steka kar deset. Zbrali so se v domu upokojencev v Žirovnici, kjer so jih pozdravili in obudili spomine na prehojeno pot v Železarni, predsednik osnovne organizacije sindikata, predsednik osnovne organizacije ZSMS in obratovodja. Vsem so izročili lepa spominska darila in se jim zahvalili za njihov prispevek k razvoju obrata in Železarne.

Večerji je sledil družabni večer, na katerem so se tudi zavrteli in ubrano zapeli.

Vsi navzoči so bili mnenja, da so preživeli lep večer in se za pozornost in organizacijo organizatorjem zahvaljujejo. Zadovoljni so bili tudi s postrežbo v domu. Čeprav, so menili upokojeni sodelavci, so ta dan nestrpno pričakovali, so se šele ob slovesu zavedali dejstva, da je to resnično slovo od svojega obrata in Železarne.

Sodelavcem v obratu in organizatorjem se zahvaljujejo za darila in pozornost ter njim in vsem delavcem Železarne želijo še veliko delovnih uspehov in zadovoljstva.

PROSLAVA PRI UPOKOJENCIH

V soboto, 27. novembra, popoldne smo jeseniški upokojenci imeli v domu društva proslavo v počastitev našega največjega državnega praznika, dneva republike. Proslava se je pričela z nastopom moškega pevskega zbora društva upokojencev Jesenice, ki nam je pod vodstvom pevovodje Janeza Ponikvarja zapel nekaj borbenih pesmi jugoslovanskih narodov.

Predsednik društva Hanzl Verdnik je v slavnostnem govoru navedel nekaj zgodovinskih podatkov pred zasedanjem AVNOJA v Jajcu, pomen zasedanja za vse jugoslovanske narode in vpliv na zgodovinska dogajanja do danes.

Navzočim je čestital k prazniku in izrekel čestitke kolektivni Železarne k veliki delovni zmagi — otvoritvi nove hladne valjarne na Beli, ki bo imela v bodoče velik gospodarski in politični pomen za vso Jugoslavijo. Navzoči so s spontanim aplavzom potrdili izrečeno čestitko.

Po slavnostnem govoru smo si ogledali film o Titu, ki je pri vseh navzočih (polno zasedena dvorana) zapustil nepozaben vtis. V filmu smo spremljali življenje tov. Tita od dni še pred pričetkom revolucije pa do danes.

Delavski univerzi Jesenice in Mihiu Cencu, ki nam je film predvajal, se za njegovo prizadevnost in uslugo vsi gledalci najlepše zahvaljujemo.

Končni proslavi je sledil zabavni program tja do poznih večernih ur.

DELO DRUŠTVA UPOKOJENCEV ŽIROVNICA

Odkar je društvo upokojencev v Žirovnici prevzelo stavbo Zelenica in jo preuredilo v svoj dom, ki naj bi ne bil samo dom upokojencev, temveč zaradi lokacije in prostorov tudi na voljo ostalim društvom in organizacijam v krajevni skupnosti Žirovnica, ima odbor, predvsem pa njegov gospodarski odbor, dovolj dela. Le-ta se sestaja vsak tork in skuša kar najbolje reševati zadeve. Da bi ta cilj, namreč, večjo uporabnost doma, dosegli, je odbor društva povabil predstavnike vseh društev in organizacij na razgovor.

Posebnost zasedenosti prostorov v domu je v tem, da ga poleti zasedajo tudi upokojenci iz drugih območij, zanimanje zanj se je že tako povečalo, da se društvo že dogovarja z zvezo društev upokojencev Slovenije za razširitev kapacitet prenočišč, medtem, ko po sezoni prostori niso dovolj izkoriščeni. Društvena in družbenopolitična dejavnost pa sta prav v tem času, predvsem na deželi, dosti močnejša kot poleti, ko več ali manj kliče ljudi delo na polju, pri gradnji in podobno.

Prostore v domu že redno uporabljata pododbor kokrškega partizanskega odreda, ki se sestaja vsak prvi petek v mesecu, prostor uporabljajo tudi Elektro Žirovnica, včasih Planika in druge organizacije.

Odbor društva pa hoče bolj razgibati tudi lastne vrste. Prejšnjo soboto je organiziral večer za osemdesetletnike. Pripravil jim je lep program, v katerem so sodelovali vokalni oktet in citraši z Jesenic, tovariš Macič pa je z barvnimi diapozitivi pokazal motive iz raznih proslav in izletov. Nekaj 80-letnikov zaradi bolezni ni prišlo. Za novo leto bodo te najstarejše obiskali predstavniki društva.

Ob analizi te akcije je odbor ugotovil, da nekaj teh ljudi ni vključenih v naše društvo in da se ti čutijo prikrajšane. Tudi te bomo poiskali in se z njimi glede članstva pomenili. Odbor je tudi menil, da bi se glede te akcije morali meniti širše, s SZDL, RK in ZB NOV, zaradi enotnosti in obogatitve akcije.

Odbor si prizadeva tudi za ustanovitev pevskega zbora in doslej v zboru sodeluje že deset pevcev. Vabijo pa še ostale, predvsem tiste, ki so v zborih že peli, tudi druge, dobrodošli pa bodo tudi mlajši pevci.

Ker odbor računa s pogostejšim sestajanjem članov, pevski zbor lahko ta sestajanja lepo popestri. Ker se bliža novo leto, bomo ob pobiranju članarine spet »malo presenetili«. Letna članarina se namreč po sklepu zveze društev upokojen-

cev zviša od sedanjih 15 na 20 dinarjev. Sprememba bo tudi v vzajemni samopomoči. Ta se dvigne iz 40 na 50 din, s tem, da se dvigne tudi izplačilo od sedanjih 85 na 106 din.

T. Zupan

80-LETNIKI SO PRAZNOVALI

Društvo upokojencev Javornik — Koroška Bela se je tudi letos spomnilo članov, ki so že stopili v deveto desetletje. V ta namen so jim pripravili 10. novembra v lepo okrašeni dvorani doma sprejem s kulturno prireditvijo in pogostitvijo. Prišlo je 16 vabljanih, starih 80 in več let.

Slavje sta popestrila moški pevski zbor domačega društva, ki ga vodi Jaka Veber.

Jubilante je najprej pozdravil predsednik DU Javornik — Koroška Bela Bernard Svetlin, jim čestital k njihovem osebnemu jubileju, zaželel dobrega počutja in še mnogo let zdravja. S prisrčnimi besedami in željami pa so jih pozdravili tudi predstavniki republiškega izvršnega odbora društva upokojencev in številni drugi predstavniki sosednjih društev, družbenopolitičnih organizacij občine, Železarne in krajevne skupnosti.

Slavljenici so z neprikritim zadovoljstvom in pozornostjo spremljali program in marsikomu se je utrnula solza ganotja in sreče, da so še skupaj. Besede hvaležnosti in zahvale so bile iskrene in v eni sami želji, da bi se še srečali.

Proslavi in pogostitvi je sledil družabni večer, na katerem so jublanti dokazali, da se še znajo zavrteti. Razšli so se zadovoljni in dobre volje, pripeti rdeči nagelji pa so jih spremljali na poti v njihove domove kot dokaz, da so lahko tudi dnevi pozne jeseni srečni. Še mnoga zdrava leta naši drugi 80- in več letniki.

Slavnosti se je udeležilo tudi veliko število članstva, kar je praznovanje le še oplešalo in mu dalo še svečanejši izgled.

Četrtega novembra je društvo upokojencev za svoje člane izvedlo izlet v Prebold (ogled tovarne tekstila in nogavic) ter skozi Slovensko Bistrico in Pragersko v Ptuj. Tam so si udeleženci ogledali stari ptujski grad ter veliko vinko klet.

Izlet je bil zelo uspešno izveden, pa tudi vreme nam je bilo naklonjeno. Stajerska je bila v soncu in v prelivajočih se jesenskih barvah.

J.

»Zdaj moramo poslati v mirjavski okraj nekoga, ki bo držal doli časa in razpored organizacije. Dobro pa bi bilo, če bi poznal razmere, ljudi, da bi znal stikati čvrsto organizacijo. Iz mirjavškega okraja že leto dni nismo dobili nobenega novega partizana. Kako nadaljevati naš boj, če ne bo novih borcev. Menim, da nimamo veliko izbire,« je rekel neznanec.

Seveda nimate, zakaj sploh ta pogovor, je z bolečino pomislil Danči. Edini sem od tam, edini preživeli iz čete. Lahko bi se izgovarjal na marsikaj, ne bi sprejel, če bi me hoteli postaviti za komisarja čete, ne morem pa odbiti, da ne bom šel na mirjavski okraj, če me določi. Tega ne morem odbiti.

»Mi smo se prej pogovarjali,« je rekel neznanec, »da bi te poslali v mirjavski okraj za okrajnega sekretarja. Kaj misliš o tem?«

»Če lahko izbiram, potem rečem ne. Če imate drugega, ga pošljite. Če pa sem v tem trenutku edini, ki ga lahko pošljete, bom šel.«

Trije možje so povsem različno sprejeli njegovo odločitev. Neznanec je bil očitno navdušen in tega ni prikrival; komisar Jesen osupnjen in ni mogel skriti začudenja, medtem ko je kazal komandant Drzni žalosten obraz.

»Potem boš pač šel in z več prividnosti poskusil, kaj je mogoče napraviti.«

Neznani se je Dančiju le predstavil. Kot je že zaslutil, je bil okrajni sekretar s precej čudnim imenom — Dongo. Precej je pojasnil, da so mu rekli Dolgi, njegova hčerka, pa je nekemu obiskovalcu povedala: »Moj oči je Dongo,« in tako je prevzel to ilegalno ime. Drzni, ki mu je bilo očitno hudo, ker Danči odhaja iz bataljona se je z izgovorom pobral iz sobe. Dongo pa je Dančiju začel razlagati naloge. Jesen o političnem delu v odborih ni imel izkušenj, ker je bil ves čas partizanov in v vojaških enotah, imel pa je precej izkušenj, kako se izmikaš policiji, zmedeš sled, na katere znake in pasti kaže biti posebej previden. Počasi je Danči spoznaval, da se med številnimi navesti več ne znajde, ker jih že pozablja.

»Tole bi poprosil, naj gre Gams z mano,« je rekel ob koncu pogovora in prosiče gledal sekretarja Donga.

Namesto njega se je oglašil Jesen. Dančijev predlog ga je tako razburil, da ni mogel skriti nezadovoljstva in jeze.

»Tak veterinjak? Le kaj boš z njim? Še v bataljonu, ko ga poznamo, komaj shajamo z njim. Gams ni uporaben za nobeno samostojno nalogo,« je z ogorčenjem razlagal Jesen.

»Vzel bi ga za spremljevalca, za kurirja, če bo potrebno. To sem se prepričal: strahopeten ni! Najmanjšega znaka zbežanosti ni pokazal, pa je bilo hudo vroče.«

»Saj v kolektivu se znajde, ne rečem. Zato pa trdim, naj ostane v bataljonu.«

Dančija je nasprotovanje, ko je v njem zaznal jezo, se podžigalo.

»Midva ne bova nikakršni kolektiv. Če že moram v mirjavski okraj — vsi veste, da je tam nevarno — naj gre z mano nekdo, na katerega se lahko zanesem. Če nič drugega,

bo vsaj vedel s kom bom sodeloval. Zdaj ne vemo ničesar. Obljubim pa, do pomladi pošljemo najmanj dva borca v bataljon. Seveda, če bova z Gamsom do pomladi še živa.«

Prav ta slutnja, kako hudo nevarno bo, tudi Dongova podpora, ko je menil, da bi dva lažje upravljala naloge, so pomagale, da se je komisar Jesen nerad vdal.

»Mu grem lahko povedati,« je nestrno vprašal Danči.

»To privolitev ste izsilili,« je užaljen zamrmral Jesen in se izogibal njegovemu pogledu.

Dančiju je bilo vseeno. Če mora na mirjavsko, potem bo z Gamsom zabavneje in če se ni hudo premočil — tudi varneje.

»Gams, zdajle so me določili, da grem v mirjavski okraj za sekretarja. Dva sekretarja sta padla, zdaj pošiljajo mene,« je rekel Danči in napeto opazoval Gamsa.

»Hja, kako bi rekel, padeš tukaj, padeš tam. Ni velike razlike. Hrano boš imel boljše tam, ampak podliti te bodo kot psa brez značke. Ko zvedo za tebe, boš določen za odstrel. Hudič vedi, kako je to? Najbrž kar zabavno.«

»Bi tebe mikalo, da bi šel v tako?« je previdno vprašal Danči.

Gams ga je začuden pogledal. V njegovih očeh je opazil pretirano previdnost, ki pa jo je udušilo užaljeno nerganje. »Mene bodo dali, ja,« se je užaljen kremžil Gams. »Dobro vem, če bi imeli dovolj nabojev, nositi bi moral dva zaboja. Za tako moraš biti zanesljiv. Jaz pa, saj veš, komaj, komaj.«

»Izprosil sem, da greš lahko z mano. Res precej težko, a lahko greš, če te je volja in upaš. Edino, če bi rad nosil dva zaboja.«

Z naglico, ki je Dančija presenetila, je Gams stopil proti njemu in ga zgrabil za rob bluze. Usta povešena, stisnjena, oči so se mu preteče bleščale: »Danči, s takim se ne norčuj. Tako velika avša pa nisem.«

Sele zdaj je Danči doumel, koliko je Gamsu do tega, da bi šel z njim. Ampak ne verjame. Bo že verjel; v tako ga ne bo težko prepričati. Zdaj ga lahko še malo zdraži.

»Malo še lahko premišljaš, ampak kmalu se odloči. Zvečer odidem. S sabo pa lahko vzamem spremljevalca.«

Vzel je nahrbtnik in začel pregledovati, kaj ima v njem. Vse, kar je odveč ali bo lahko dobil boljše na mirjavskem, bo pustil borce. Presenečen je ugotovil, da lahko razen nabojev pusti vse, kar je v tem letu partizanovanja zbral. Poklical je borca, ki je še edini preostan od njegovega voda in mu ponudil vse stvari. Najprej borec ni verjel, da mu vse to res ponuja. Ko pa je zaslutil, da ne prismojuje, se ni prenehal zahvaljevati. Medtem je Gams naglo izginil.

Vrnil se je pordel v obraz, kot bi se prepiral. Povešal je glavo, kot kujav konj. Nekaj trenutkov je zamisljen stal ob Dančiju, potem pa mu je rezko predlagal, da bi šla v samotno, kjer se morata nekaj nujnega pogovoriti.

Dančiju se je Gams zdel vse bolj zabaven in tudi zapleten. Njegovo prismojavanje, želja, da bi težave preobrnili na smešno, je bila le krin-

ka, za katero se je skrivalo nekaj pousem drugega.

»Tako, zdaj pa odkrito, Danči,« je zasoplo rekel Gams s čudno zresnjem glasom. »Se zmerom je gledal rahlo jezljivo, osuplo.« Pogovoriti se morava. Tja, kamor greš, bo nevarno. Ampak ne gre za to. Zdaj je nevarno povsod. Zakaj hočeš s sabo prav mene? Veš, da nisem politično dobro zapisan, tvoje delo pa bo politično. Najbolj me čudi, zakaj me je Jesen sploh pustil s tabo. Ni treba, da bi zaradi mene ti tvegali življenje ali karkoli. Povem ti: učasih me vžge prismojavanje. Takrat, kot bi se mi stemnilo pred očmi in bi pamet zastala. Nestavljivo počnem nekaj, kar se pokaže za neumno. Ni preveliko tveganje, če vzameš mene s sabo? Že samemu ti bo hudo. Poleg vseh Nemcev, ki te bodo lovili bi moral skrbeti še zame?«

Danči ni precej razumel, zakaj mu Gams vse to pripoveduje. Sprva je že pomislil, da Gams sluti nevarnost in bi raje ostal v bataljonu. Ginjenost v njegovih očeh, ki jo je prvič opazil, pa ga je navedla na drugačno sklepanje. Bori se sam s sabo; sluti divje poteze v sebi; rad bi mu pomagal; najraje pa bi bil z njim, ker ga spoštuje in mu ne želi povzročati težav. Sluti pa, da ga bo v nekem trenutku neustavljivo zgrabilo, da bo napravil nekaj po svoje, kot je s pozivnico v nemško vojsko. Nič se ne bo Gamsu pretvarjal. Naslikal mu bo razmere takšne, kot jih sluti. Potlej naj se Gams odloči. Če meni, da se ne bo mogel krotiti, potem bo najbrž res najbolje, če ostane v bataljonu.

»Ker si bil tako odkrit, bom še sam povedal, zakaj sem zaprosil za tebe. Povedal ti bom, kaj pričakujem na mirjavskem. Hudo, najbolj hudičevo, kar si lahko predstavljaš! Bil sem v četi, ki je skoraj vsa padla. Ko so se pognali za nami, skoraj nismo imeli kotička, kjer bi se nekaj dni varno prikrili. Za nama se bodo prav tako pognali. Edino, kar bodo potrebovali — sled, izdajalca. Z najinima puškama, kaj bi proti zasedi? Le bežala bova. Spala največ v gozdu ali zabita pri kakšni kmetki hiši. Če bi zdržala leto dni, bi bil to že majhen čudež. Prej pa vojna ne bo končana.«

»To vem,« je mirno odvrnil Gams, »da je Dančija začudilo.« Zanimam me, zakaj naj bi šel ravno jaz s tabo? Politično ti ne bom pomagal. Toliko borca kot je v meni, ga je tudi v vsakem drugem, ki je že nekaj mesecev v bataljonu. Tega ne razumem ... zakaj — mene? Razumeš? Kdo bi mene vzel v tako? In zakaj?«

»Te samo to moti: zakaj sem izbral ravno tebe?«

»Rad sem na čistem, tudi s sabo. Mene sicer radi poslušajo, tudi ploskajo mi za veliko neumnost, a nihče resno ne računa z mano. Tam bo pa hudičevo resno. Tako, da bo še mene minilo prismojavanje.«

»Vidiš, Gams, morda sem v zmoti, ampak v tebi vidim nekaj odlik, ki bi mi lahko koristile. Dovolj bo kisto in ti si zabaven fant. Preizkusil sem te in ... atrdno vem, da nisi plačljiv. Predvsem pa znaš ohraniti mirne živce, če je potrebno. Prismojuješ, ampak za šaljivca moraš biti bistrejši od drugih. Kar se mi le dozdeva ... ti si zelo vit. Če se nisi tega ovedel, kmalu se ti bo posvetilo. Posebej, ker bo to hudičevo potrebno. In še zadnje, kar lahko vzameš tudi za lahkovernost: izvelela sva se iz težkega položaja. Srečno. Kaj če nama je usojena sreča? Včasih najbrž tudi to.«

Tako zresnjene Gamsa ni pomnil. Nekaj hipov je še napeto premišljeval, potem pa rekel s hripavim glasom, ki je kazal na zadrego.

Počasnih korakov se je ustavila tik pred njim. Bila je čedna Hitlerjeva mladinka, ki ji je ljubki obraz oblivala rdečica. Videti je bila še mlajša kakor v svoji obleki.

Werner jo je ogledoval z vidnim ugodjem. Sicer je bila med njeno ožjostjo in uniformo občutna neskladnost, a še vedno je njena drža izražala žensko ljubkost.

— Poslej se morate vedno oblačiti podobno. Vedeti morate da vam pristajajo le tesna oblačila. Tudi Alešu mora to ugajati. Računajte pa, da sprva ne bo pripravljen na to. Zapomnite si: nikoli ne bom prelomil besede. Če pa se vam ne bo posrečilo, bo seveda drugače!

Kmalu nato je Wernerjev avto zdrvel proti kaznilnici. Martino je to pot spremljal sam Werner. Nihče ju ni videl, za to je bila gestapovcu hvaležna. In ne da bi se zavedela, ji je bila tudi vožnja z avtom všeč. Predvsem to, da ju ni nihče stražil ali nadlegoval. Med vožnjo nista govorila. Kaj jima je storiti v zaporih sta že vedela, zato sta toliko bolj razmišljala.

Aleša so nekaj dni pustili pri miru. Bolj kot vprašanje, kdaj ga bodo spet odvedli k mučenju ali pred strel, ga je trlo uganjanje, kako je z Martino? Ga je poslušala in se iztrgala iz najvnihsanij?

Nenadoma so se spet spomnili nanj. — Kako da me niso poklicali že prej, je razmišljal po hodniku in ugibal, če ga vodijo zasliševati ali pa je končno prišla njegova zadnja ura.

So Filipa že ubili ali ne. Ga je Jesen ali kdo drug? Morda se je Martina le zbrala? Zdaj nas bodo zato pobili.

Motil ga je le stražar, ki ni kazal nobene surovosti niti nevljudnosti. Celo prijazno mu je pomagal pri hoji.

Stražar ga je odvedel v isto sobo, kjer ga je zadnjič čakala Martina. To je povečevalo Alešovo zanimanje in nestrpnost.

Komaj je stopil skozi vrata, ga je stražar zapustil. Ob oknu je s hrbtom proti vratom stalo postavno dekle. Tudi ko je zakašljal, je dekle še vedno gledalo skozi okno, da ji ni mogel videti obraza.

Obla ga je huda slutnja, kajti lasje so mu bili videti znani, le drugače so bili urejeni.

Tedaj se je dekle v obleki, ki jo je prepoznal za uniformo, naglo obrnilo.

— Martina, ti!

Aleš, ki je še pravkar premišljal o njej in Filipu, je po tistem srečanju ni več pričakoval. Sicer se je zanjo še vedno bal, kajti njene zadnje besede niso obetale nič določenega, vendar je računal, da ji bo trda stvarnost zunaj zidov pomagala najti pravo pot. Edina, ki je lahko pokazala izdajalca! V dolgih nočnih urah se je dostikrat bal, da ne bo zmogla vsega, malo manj kot prepričan pa je bil, da sem ne bo prišla več, da bo izginila vsaj v gozd. Zdaj je bila spet tu. Pogled nanjo ga je zadel tako nenadoma in mučno, kot bi vanj spustili električni tok.

IVAN JAN

MRTVI NE LAŽEJO

78

Torej ni storila ničesar! Če je lahko spet prišla sem, mora biti z njo hudo narobe!

Zabolelo ga je bolj, kot če bi mu tudi z rok pulili nohte.

Martina je bila pripravljena na začudenje, vendar je v sebi nisoila tudi zadnje besede, ki mu jih je rekla ob slovesu. Morda bo le dojel, kakšno igro je začela in ji bo omogočil, da se bo bojevala.

Zbrala se je in naglo stopila k njemu.

— Aleš, kaj me nisi nič vesel!

Hotela ga je objeti, Aleš pa se je obrnil tako, da tega ni mogla storiti. Strto sta zrla drug v drugega, dokler Martina ni povesila oči.

— Vesel bi bil samo, če bi bila tam ... že veš!

Werner ni prešlišal ničesar. V bližnji sobi mu je tolmač prevajal vse, kar je posnel prisluškovalni aparat.

— Vidi, da bi te bilo potem že konec. Zaradi tebe sem tu!

Aleša je v grlu stiskalo, da je komaj govoril, in čustva, ki so bila tako globoko v njem, so divjala in ga poganjala v obupno jezo.

— Neumnica. Kaj pa misliš, da bo drugače z menoj? In s teboj? Sovražnike poslušaj raje kakor mene!

— Aleš, kaj veš, kako mi je! Poslušaj! ...

Aleša je zbadlo, da je zavpil.

— Ti ... So te kupili?

— Ne vpij tako, saj veš, da se lahko rešiš!

— Pusti to! ... Kako je s Filipom? Si kaj storila? Povej!

Martina je samo gledala.

— Rekla sem ti, da bom storila najprej vse za tvojo rešitev, šele potem lahko govoriva o vsem drugem.

— Kako si mogla pozabiti, da je pot samo ena! ... Kako pa si oblečena?

Kot bi šele zdaj prepoznal, v čem je prišla k njemu, jo je divje stisnil za zapestja. V hipu pa je vsa moč v njem popustila in roke so mrtvo obvisle.

Martini se je zdelo, da jo je sam pripeljal tja, kjer naj bi začela mehčati njegovo trmo.

— Ne čudi se! Tudi to sem oblekla le zaradi tebe. V tem je dokaz, da ni samo ene poti. Nikoli ni samo ena ...!

Naprej ni upala. Aleš pa je hripavo zahteval:

— Nehaj!

— Takole ne boš prišel nikamor, je po kratkem premolku nadaljevala mileje.

— Če si zato prišla taka, kar pojdi!

OKTOBER V TUNIZIJI

Toda bili so žrtve, tako kot stari Grki, rimskih osvajalskih in uničevalnih legij. Kar je bilo zgrajenega na tleh severne Afrike, vse mogočne zgradbe Kartagine, še 10 stoletij pred prihodom Rimljanov, so uničili, za njimi pa še Vandali. Marsikaj so oropali in odpeljali na Aferinski polotok. Mladen se je razgovoril, da je bilo veselje. Drobil je podatke, kot bi jih stresal iz rekava.

»Aha, to je tisto, kar mu leži,« so, če vsi nemirni od dolgega pripovedovanja, ugotavljali mladi banjaluški sindikalisti in se od dolgočasja začeli zafrkavati med seboj, češ da jim je že doma dosti zgodovine, profesorjev in vsega, kar sodi zraven.

Usoda Kartagine nemara ni nobenega več ganila. Nekotik samo še starejši izletniki, najbolj pa je tragedijo starih ljudstev podoživljala upokojena profesorica iz Zagreba, ki srditost do Rimljanov in ogorčenja nad njihovim počitjem nikakor ni mogla skriti. Strašansko jo je motilo prerivanje Banjalučanov. Vsa vročična, je nenadoma vzrojila in začela zmerjati nemirneže, očitačoj jim duhovno uboštvo, netaktnost in kdove kaj vse. Seveda je dosegla prav nasprotno. Medtem ko so ji le rečki starejši pritrjevali, da ima prav, so bili drugi tihi. Res so tudi sindikalisti utihnili, osramočeni pa niso bili. Zlovoljno so se spraševali, kaj pravzaprav hoče od njih, saj so vendar šli na izlet za svoj denar, ne pa za njenega. Poleg tega pa so na dopustu, ne pa na študijskem popotovanju.

Brkati in dolgolasi učitelj Mujo je opolzko zaklel in se podal v bližnjo okrepčevalnico, njegova klapa pa za njim. Kmalu pa smo jim sledili tudi ostali.

TUDI V KARTAGINI NE GRE BREZ TRGOVINE

Na obrežju punske luke je na izravnanim platoju, temelju nekdanjih zgradb, več lepih restavracij, prodajalnih spominkov in kioskov, kjer se je drenjalo mnogo turistov različnih narodnosti. V ta kraj prihaja na dan več desetih turističnih skupin iz celega sveta. Največ je seveda Francozov, Nemcev in Amerikancev, nobena redkost pa niso tudi Japonci. Slednji so skoraj vsi do zadnjega oprtani z dvema ali s tremi fotoaparati in kinokamerami. Zdi se, da samo snemajo in nič ne jedo in ne pijejo. Pravo nasprotje nam. Jugoslovanom, ki smo mimogrede požehlali cele baterije steklene piva in sadnih sokov, si nakupili serije razglednic in polne plastične vrečke spominkov. Le odkod toliko denarja? Priročnost so izkoristili tudi krošnjari, ki so nas začeli nadlegovati in ponujati punske maske, slamnike, tam-tam bobne, kamele bice, ogrlice iz majhnih skoljk, kataloge in razglednice, pa tudi sadje. Neizprosno boj za obstanek priganja te siromašne može in fantiče, ki se cele dneve prazijo pri kartaginskih ruševinah, da zaslužijo vsaj kakšen milim. V deželi je še vedno veliko nezaposlenih. Le redkim je dana možnost, da dobijo delo v tovarnah ali na posestvih državnih farm. Družine so velike, saj ni nobena redkost, da imajo tudi več kot 10 otrok. Če jih vprašaš, zakaj tako, povedo, da imajo številnejše družine večji standard kot majhne. Od česa bi sicer živeli osamljeni stari starši, ko ne bi imeli otrok, ki čeprav malo, vsi skupaj le nekaj zaslužijo. Vse, kar spravijo skupaj, prinesejo glavi družine, najstarejšemu moškemu, očetu ali bratu. On razpolaga z denarjem in s premoženjem, skrbi za hrano, razporeja delo in odloča, kdo se bo s kom in za koliko kamel ali druge dote, poročil. Dejansko skrbijo otroci, predvsem sinovi, za starše in jih nikoli ne pustijo na cedilu, kot se to dogaja v bolj civiliziranim svetov. Navadna tunizijska družina na podeželju bolj živetari, kot živi. Njihova

osnovna hrana je kuskus in trdo pečene omlete, včasih ovčje meso in ribe. To velja seveda le za kolikor toliko poprečno družino, medtem ko nomadska plemena še tega nimajo.

Ko bolj spoznaš in vidiš te ljudi in njihovo življenje, jim moraš biti naklonjen. Nehote se primerjaš z njimi in vidiš, kako dobro se ti godi. Človek dobi občutek, da je ob, sicer opazni arabski in tunizijski samozavesti zlasti meščanskega prebivalstva, še vedno v teh ljudeh nekakšen kompleks odvisnosti ali želja, da poudarijo, da imajo tudi nekaj evropskega. Vpliv francoskih kolonizatorjev še dolgo ne bo izkoreninjen. Ob tem bi se dalo najti primerjavo tudi z nami, ki se tako z veseljem vdajamo vsem »dobrinam« in navadam zahodnega sveta, čeprav živimo v neprimerno ugodnejših pogojih in razmerah.

Pa pustimo razglabljanje in pojdemo, kamor smo namenjeni.

PALAČA PREDSEDNIKA BURGIBE

Današnje mestce Kartagina je čudovito letoviško naselje lepih vil in parkov, s širokimi asfaltiranimi cestami, kjer so rezidence tujih poslanstev in visoke tunizijske družbe. Na osrednjem križišču cest, ki se razdvajajo proti Tunisu in pravilnici arabski naselbini Sidi Bou Said, je v cvetličnem nasadu mogočen, nekaj nad tri metre visok gornji del kartageške stebra z jonsko glavo, ki so ga prenesli z ruševin. Tako kot vsaka skupina, smo se tudi mi namenili na ogled Sidi Bou Said, kamor vodi lepa, asfaltirana cesta proti severu, ob bujnih, zelenih parkih in vrtovih, v arabskem slogu stiliziranih hiš. Našo pozornost je pritegnila zlasti razkošna palača predsednika Burgibe. Pred širokimi in visokimi vrati iz močnih kovinskih palic, s pozlačenimi vrhovi v obliki stule, sta na vsaki strani ob kamniti stražarnici, nepremično stala gardista v blestečih čeladah s perjanico in v močno okrašeni modri uniformi.

(SE NADALJUJE)

ZAPOSLENOST NA GORENJSKEM IN V OBČINI

V letošnjih prvih mesecih je zaposlenost na Gorenjskem kazala znake upadanja. V maju je dosegla enako višino, kakor na začetku leta, v juniju in juliju pa je spet začela upadati. Tako beležimo v prvih sedmih mesecih letošnjega leta dokaj previdno in omejeno zaposlovanje, ki je v skladu z resolucijo o družbeno ekonomskem razvoju Slovenije.

V jeseniški občini je znašalo povprečno število zaposlenih v prvih sedmih mesecih letošnjega leta 14.268, konec julija pa je doseglo 14.332 delavcev. Ogromna večina zaposlenih je v družbenem sektorju, saj zaposluje zasebni sektor v jeseniški občini le 130 delavcev v poprečju prvih sedem mesecev, ali 137 konec julija letošnjega leta. Tako se zaposlenost tudi v jeseniški občini giblje, enako kot na Gorenjskem, v skladu z resolucijo o družbeno ekonomskem razvoju Slovenije za letošnje leto. Na zavodu za zaposlovanje pa pričakujejo, da, glede na umirjeno gospodarsko rast, zaposlenost tudi v drugi polovici letošnjega leta ne bo odstopala od resolucije.

Zaposlenost žena pa se je gibala v letošnjem letu nekoliko drugače kot skupna zaposlenost. Število zaposlenih žena je še vedno naraščalo nekoliko hitreje kot število zaposlenih moških. Še zlasti je očiten porast števila zaposlenih žena v jeseniški občini.

V poprečju je bilo v prvih sedmih mesecih letošnjega leta zaposlenih 5.156 žena, konec julija pa jih je bilo zaposlenih 5.222. Še vedno dokaj hitro naraščanje števila zaposlenih žena v jeseniški občini je posledica obsežnih investicij v preteklosti v takšne gospodarske obrate, v katerih lahko delajo pretežno žene. Kljub temu pa je v vseh gorenjskih občinah še vedno večje število zaposlenih žena kakor v jeseniški. V kranjski občini jih je bilo v poprečju sedmih mesecev letošnjega leta 14.487, v škofjeloški 6.485 in v radovljški 6.067. Pri tem pa je treba upoštevati, da imata škofjeloška in radovljška občina znatno nižje skupno število zaposlenih kakor jeseniška in da je zato odstotek zaposlenih žena v teh dveh občinah v skupnem številu zaposlenih znatno višji kakor v jeseniški občini. Seveda je odstotek zaposlenih žena višji kakor v jeseniški občini tudi v kranjski in trški, kar pomeni, da je v jeseniški občini še znatna rezerva ženske delovne sile in da bo treba tudi v bodoče še mnogo delati, da bi ustvarili dovolj delovnih mest za zaposlovanje žena.

Z.

RAZPOREDITEV SREDSTEV ZA AVTOCESTO

Predsedstvo gorenjskih občin je na izredni seji v začetku novembra ugotovilo, da na Gorenjskem posvečamo vse premalo pozornosti informiranju o cestni problematiki in da v sredstvih javnega obveščanja od lokalnih listov do RTV nismo dovolj

učinkoviti, da bi uspeli pravočasno in objektivno obveščati javnost o reševanju cestno prometne problematike na Gorenjskem, še zlasti v odnosu na ostale slovenske regije.

Poleg tega je predsedstvo skupaj z delegati republiške skupščine za ceste zahtevalo od strokovne službe republiške skupnosti, naj čimprej pripravi predlog za razdelitev nerazporejenih sredstev, ker ni nobenega razloga, da pride razprava o teh sredstvih čimprej na dnevni red republiške skupščine za ceste. Gre za dobrih 600 milijonov dinarjev, v okviru katerih naj bi gorenjsko avtocesto med Naklom in Ljubljano smatrali kot prioriteten gradbeni cestni objekt. Zato, da bi prišel prvi del gorenjske avtoceste na prioriteto mesto v okviru nerazporejenih sredstev, pa je treba pospešiti načrtovanje, saj to zaenkrat še ni možno na celotnem odseku, ker še ni dokončana študija ljubljanskih obvoznik.

V času po seji skupnosti gorenjskih občin pa se je tudi študija o ljubljanskih obvoznikah, na katere bo priključena bodoča gorenjska avtocesta, že premaknila z mrtve točke. Zato je tem bolj upravičena

zahteva, naj republiška skupnost za ceste čimprej sporoči lokacijske smernice, da bo projektno podjetje v Kranju lahko začelo izdelovati glavni projekt bodoče gorenjske avtoceste, ki bi jo morali začeti graditi čimprej v okviru sedanjega srednjeročnega načrta izgradnje cestnega omrežja v Sloveniji.

Zahteva po razporeditvi nerazporejenih sredstev je utemeljena, s tem, da morajo vsa srednjeročna sredstva čimprej dobiti naslov, saj se je le tako mogoče ogniti ugibanjem o njihovem namenu in raznim načrtom, ki bi bili lahko tudi nesamoupravno obarvani.

V preteklosti smo namreč na Gorenjskem in v jeseniški občini že doživeli, da celo sredstva z naslovom niso bila uporabljena takrat, kot je bilo z načrti in drugimi dokumenti določeno, češ da niso pripravljeni projekti ali urejene zemljiške zadeve. S pospešitvijo projektiranja želi predsedstvo gorenjskih občin odstraniti ovire, ki bi preprečevale uporabo sredstev, z opredelitvijo doslej še imaginarnih sredstev pa izločiti vse eventualne neobjektivne tendence in vplive, ki bi se lahko pojavljali na račun teh sredstev.

Z.

OB ODKRITJU SPOMENIKA TALCEM NA KOROŠKI BELI

Ob slovesnem odkritju spomenika talcem v parku na Koroški Beli v soboto, dne 27. novembra, je množico ljudi presevala trpkost in boleča misel na trenutek pred 35 leti, ko je pod streli nemških vojakov ob zidu padlo pet mladih ljudi. V tistem trenutku, ko se je v tisoč srčih ponavljala zakletva: NIKOLI NE BOMO POZABILI, ni bilo prostora za razmišljanje o obrobni stvarih, ki pa tudi sodijo v zgodovino in ki razlagajo sedaj in za prihodnji čas odločitev, da so ljudje proti koncu 20. stoletja na tem mestu postavili pomnik za svoje potomce v spomin in svarilo.

Konec 19. stoletja je pokopališče ob cerkvi na Koroški Beli postalo premajhno. Fari so pripadala nasebja Javorniški Rovt, Potoki, Trebež in Javornik. Javorniško naselje se je razširilo do Save. Tu, na Borovljah, je začelo rasti delavsko naselje železarjev. Leta 1893 so odprli novo pokopališče pod vasio na Koroški Beli. Obdali so ga z zidom, da bi tako zaščitili kraj pred divjadjo in pred drobno skruitvijo, ki jo nehoti nosi življenje s seboj. Dve vojni vihri sta zmotili mir na pokopališču, posebno druga, ki je nam bližja in v kateri je ta rod in rod pred nami krojil prihodnost ljudstva na Slovenskem.

Četrtega septembra 1941. leta so ob pokopališkem zidu ustrelili pet talcev. Odgnili so krvavo rušo in jih na tem mestu pokopali. V narodno-osvobodilni borbi je 146 krajanov dalo življenja v neenaki borbi za osvoboditev in svobodo. Umirali so v taboriščih, umirali od nacističnega in fašističnega nasilja, padali so kot kurirji in borci v partizanskih odredih. 51 jih je pokopanih na tem pokopališču.

Sedem desetletij so na tem koščku zemlje krajanje pokopavali svoje. 1. junija 1961. leta je občinska skupščina sprejela sklep o ukinitvi pokopališča, ker je bila za mesto Jesenice in širši okoliš izbrana lokacija na Blejski Dobravi.

Od tega trenutka dalje sta bili v domačinih prisotni misel in želja, da se pokopališče preuredi v spomin-

ski park in da se na njem postavi spomenik.

Združenje borcev NOV Koroška Bela je leta 1972 naročilo glavni projekt. Decembra meseca tega leta je bil projekt predložen naročniku. Avtorji projekta so:

arhitekture: GREGOR VELEPEC, dipl. inž. arhitekt, hortikulture: JANEZ PŠENICA, dipl. inž., spomeniške skulpture: JAKA TORKAR, akademski slikar.

Projekt je bil javno razgrnjen. Po široki razpravi je bil v letu 1973 v originalni zasnovi in v celoti sprejet. Ljudje so sprejeli globoko idejo projektantove zasnove, ki je v razlagi zapisal: »Misel o nedotakljivosti zemljišča, kjer je v smrt omarilo pet mladih ljudi in kjer so tudi pokopani, je narekovala premostitev tega zemljišča. Izoblikoval sem most krožne oblike z dvema polkrožnima izrezoma. V levem večjem izrezu leži grobišče, posajeno z rdečimi rožami...«

Istega leta je odbor krajevne skupnosti Koroška Bela — Javornik imenoval devetčlanski gradbeni odbor in tričlanski odbor za finančna sredstva.

Gradbeni odbor je odločil, da izgradnjo in ureditev parka izvede v štirih etapah v naslednjem obsegu: I. ETAPA: izravnavna pokopališča in ureditev parkovnega dela na zgornjem delu pokopališča do 1. 9. 1974.

II. ETAPA: urejanje spodnjega dela pokopališča z izgradnjo podstavka za spomenik do 4. 9. 1975.

III. ETAPA: dokončna ureditev sprehajalnega dela parka, odlitje in postavitev spomenika 4. 9. 1976.

IV. ETAPA: ureditev grobišča borcev v letu 1977.

Izgradnjo smo pričeli s prostovoljnim delom. Glavna gradbena dela so opravili delavci komunalnega podjetja Kovinar. Urejanje in zasaditev zelenic je vodila Nataša Torkar. Pri drugih delih so sodelovali še: Elektro Žirovnica, Vodovod Jesenice in železarna Jesenice.

Letos v začetku leta je pričel z oblikovanjem spomenika naš akademski slikar Jaka Torkar. Livarji TOZD Talilnice so sprejeli naročilo in prevzeli model. V rekordnem času so izdelali in odlili kos za kosom z vso natančnostjo. S pravo livarsko ljubeznijo do svojega dela so izoblikovali sleherno gubo, ki vsaka zase predstavlja delček v mozaiku celovitosti.

Zahvaljujemo se Jaku Torkarju in livarjem za edinstveno skulpturo, v kateri sta izraženi naša skupna misel in zahvala in iz katere nenehno vstaja ideja po čuvanju naše svobode.

Na otvoritvi so se učenci šole na Koroški Beli zavezali, da bodo varovali spomenik, na nas pa je, da ga vgradimo v samoupravni sporazum za varstvo spomenikov.

Odboru je uspelo z dvemesečno zakasnitvijo dokončati tretjo etapo. Brez velike in enotne podpore krajevne skupnosti, Socialistične zveze, krajevne in občinske zveze združenj borcev, naloge ne bi mogli opraviti.

Gradbeni odbor se zahvaljuje vsem, ki so pomagali urejati park talcev in postaviti spomenik na Koroški Beli. Računamo, da bodo lahko take podpore deležna tudi ključna dela, ki naj bi bila gotova v letu 1977.

Odbor

Na 67. seji izvršnega sveta OS Radovljica, 23. novembra, so obravnavali predložene predloge srednjeročnih planov razvoja za obdobje 1976—1980 tovarne Iskra Otoče, tovarne Iskra Lipnica in delovne organizacije Lip Bled. Plane so izvršnemu svetu obrazložili predstavniki omenjenih delovnih organizacij.

V sredo, 24. novembra, so na 30. seji občinskega komiteja ZK Radovljica najprej preučili informacijo o jugoslovansko-bolgarskih odnosih, nato pa so spregovorili o nalogah komunistov v kmetijstvu po seji predsedstva ZKS in po akciji za oblikovanje aktivov komunistov v samoupravnih interesih skupnosti. V obravnavi je bil tudi predlog predračuna komiteja OK ZK za 1977. leto.

Na 3. seji predsedstva OK ZSMS Radovljica, 18. novembra, so razpravljali o poročilih republiške konference ZSMS ter o gradivu za volilno-programsko konferenco RK ZSM Slovenije. Obravnavali so tudi osnutek družbenega dogovora o ustanovitvi INDOK centra v občini. Člani propagandno-informativnega centra so na seji izrekli vrsto kritičnih pripomb, ki jih je osvojilo predsedstvo in sklenilo, da takšen osnutek, zlasti kar zadeva naloge INDOK centra, za OK ZSMS ni sprejemljiv, zato družbenega dogovora ne bodo podpisali.

Izvršni svet občinske skupščine Radovljica, ki šteje 11 članov, je v času od 1. avgusta 1975 do 31. oktobra 1976 imel 42 sej, v vsej mandatni dobi pa 67 sej, ali na vsakih 10,6 dni po eno sejo. Skupno je doslej izvršni svet obravnaval 421 zadev in sprejel 780 sklepov, ali v poprečju po 18,5 sklepov, oziroma zaključkov na eno sejo. Največ, 302 sklepov, je bilo sprejeto s področja gospodarstva in financ, 229 s področja gradbenih, urbanističnih in komunalnih zadev, 72 s področja družbenih dejavnosti, 7 davčnih, 9 geodetskih in 6 sklepov iz področja notranjih zadev.

V skladu s stališči predsedstva CK ZKS bodo še v decembru ustanovili aktivne komunistov v vseh občinskih SIS. Sekretariati aktivov so po enotnih vprašalnikih pripravili oceno samoupravnih odnosov, delovanje delegatov, načrtovanja srednjeročnih in letnih programov ter usklajevanja o vzajemnosti in solidarnosti v občini, regiji in v republiki. Do 15. decembra bodo te ocene obravnavali na aktivih komunistov vseh SIS.

Po podatkih občinskega sveta zveze sindikatov Radovljica so do 10. novembra delovni ljudje in občani radovljške občine zbrali 3.592.000 din pomoči za prizadete prebivalce Posočja. Občinski odbor Rdečega križa pa je na zadnji seji, 18. novembra, ugotovil, da so aktivisti RK, ki so zbirali prispevke po KS, zbrali 320.000 din.

V četrtek, 25. novembra, je bila v okviru praznovanja dneva republike v dvorani radovljške graščine slovesnost, na kateri so sprejeli v ZK 78 novih članov. Vsi novo sprejeti so uspešno opravili uvodni seminar. V kulturnem programu so na slovesnosti nastopili mladinski mešani zbor KUD Ljubno in recitatorska skupina DPD Svoboda Bohinjska Bela.

Ob zelo dobri udeležbi se je v četrtek, 18. novembra, sestel v Radovljici aktiv komunistov v kmetijstvu in gozdarstvu. Beseda je tekla o razvoju kmetijstva na območju občine po 1970. letu in o izvajanju sklepov II. konference ZKS, ki je obravnavala kmetijsko problematiko. Spregovorili so tudi o nalogah in usmeritvi kmetijstva v srednjeročnem obdobju ter sprejeli akcijski program za razprave na zborih delavcev in kmetov in organizacijah ZK, SZDL in ZS. Na seji so izvolili sedemčlanski sekretariat aktiva.

Na slovesnosti ob prazniku KS Podnart, ki je bila v nedeljo, 28. novembra, v kulturnem domu, so hkrati proslavili tudi dan republike. Ob tej priložnosti je govoril sekretar OO ZK kemične tovarne Podnart Franc Polajnar, sledil je kulturni program, na katerem so sodelovali moški zbor in dramska skupina DPD Svoboda Podnart ter pionirji odreda Alojza Rakovca iz osnovne šole Ovišje. Krajevna skupnost je podelila pismeni priznanji Stefanu Hajdinjaku in Arturju Šilerju.

Na Bledu je od 23. do 25. novembra zasedala mešana avstrijsko-jugoslovanska komisija, ki je pregledala programe in načrte izgradnje predora pod Karavankami in se dogovorila o nadaljnji realizaciji tega pomembnega skupnega načrta.

Po srednjeročnem programu stanovanjske skupnosti bo v obdobju 1976—1980 zgrajeno na območju radovljške občine 724 družbenih stanovanj. V Radovljici načrtujejo izgradnjo 368 stanovanj, na Bledu 102, v Bohinju 79, v Lesah 60, v Kropi 64 in v Begunjah 51 stanovanj. V tem obdobju planirajo tudi izgradnjo okoli 310 zasebnih stanovanjskih hiš.

Zadnji znani demografski podatki v radovljški občini kažejo, da je število kmečkega prebivalstva v nenehni upadnji. 1975. leta je kmečko prebivalstvo predstavljalo le še 8,8 % celotnega prebivalstva v občini. Srednjeročni plan razvoja gospodarstva zagleda predvideva, da se v organiziranem pospeševanju in posodabljanju kmetijstva ta odstotek ne bo zmanjšal, navzile zmanjšanje kmetijskih površin kot posledica urbanizacije, gradnje cestnega in plinovodskega omrežja.

Na območju Bohinja so imeli kmetje pred vojno in po osvoboditvi nekaj nad 3.000 glav goveje živine, od leta 1971 dalje pa le še okoli 2.000 govedi. Navzile temu, da je tudi 25 % manj obdelovalne kmetijske površine, je že od 1971. leta odkup mleka v stalnem porastu, kar kaže hitro posodabljanje živinoreje. Medtem ko je 1971. leta gozdarsko kmetijska zadruga Srednja vas odkupila 1.124.000 litrov mleka, računajo, da bo letošnji odkup že za 40 % višji. Lani so odkupili namreč že 1.564.000 litrov mleka.

280 članski kolektiv veletrgovine Špeceja Bled te dni proslavlja 20-letnico ustanovitve. Slavnostna seja delavskega sveta OZFD in obeh TOZD je bila ob udeležbi številnih gostov v četrtek, 26. novembra, v hotelu Krim na Bledu. Podjetje, ki ima danes že 40 obratov, ki ustvarjajo letno okoli 200 milijonov prometa, se je že konstituiralo v skladu z novim zakonom o združenem delu.

Na kvizu Tekstilci se predstavljamo, ki so ga skupno pripravile OO ZSMS Almira Radovljica, Sukno Zapuze in Vezanine Bled v soboto, 20. novembra, v nabit polni avli radovljške osnovne šole, je največ točk dosegla ekipa OO ZSMS Almire, ki je šele z dopolnilnimi vprašanji o zgodovini stavk tekstilcev in o poznavanju tekstilnih tovarn v občini, prehitela zelo dobri ekipi Sukna in Vezanine. Na prireditvi so vse tri tovarne s svojimi manekenkami organizirale modno revijo lastnih izdelkov, v kulturnem programu pa so sodelovali recitatorji in pevci iz vseh OO ZSMS.

Na prvi skupščini kluba zadovoljnih abstinentov Radovljica, ki je bila v soboto, 20. novembra, so člani in številni gostje iz občine in drugih krajev zelo ugodno ocenili rezultate enoletne dejavnosti kluba, ki šteje že 56 članov. Letos so jih sprejeli devet, izključili pa enega. Organizirali so tri poučne izlete, opravili 152 patronažnih obiskov, poleg tega pa so organizirali tudi več proslav in drugih prireditev. Zelo aktivni so bili v organizaciji RK, zlasti pri krvojadalskih akcijah in zbiranju pomoči za Posočje.

Po predlogu samoupravnega sporazuma o osnovah plana telesno-kulturne skupnosti Radovljica za obdobje od 1976—1980, ki je v javni razpravi v OZD, TOZD in KS, bi za telesnokulturno dejavnost po cenah iz 1975. leta zbrali iz bruto OZD zaposlenih 19.004.000 din. Od tega bo namenjeno za občinske potrebe 16.108.000 in za dogovorjeni program TKS SRS 2.896.000 din. S temi sredstvi bi do 1980. leta zagotovili možnosti vključitve 25 % prebivalstva v redno in 27 % v občasno in rekreativno telesnokulturno dejavnost.

Od 6. do 20. novembra so v okviru jubilejne proslave 10-letnice sodelovanja med RKUD Sloboda-Vis Varazdin in ZKPO Radovljica, v organizaciji foto-kluba Sloboda Varazdin, v tamkajšnjem razstajniškem domu razstavljali črno bele fotografije člani foto-kino kluba Radovljica Joco Balant, Adi Fink, Jakob Gnilšak, Mujo Hadžić, Franc Jensterle, Zdravko Lukar, Milan Ropret, Marko Smrekar in Slavko Vengar. Barvne diapozitive pa so razstavljali: Joco Balant, Tončka Benedik, Adi in Just Fink, Mujo Hadžić, Darko Hribar, Magda, Marjeta in Uroš Jensterle, Diana Lavrih, Ivan, Ivka in Štefica Pipan, Janez Pretnar, Janez Resman, Milan Ropret, Niko Rupel, Janez Senica in Franci Vovk. Razstava je pri občanah Varazdina zbudila veliko zanimanja.

Proslavo dneva republike so pripravili v Ribnem člani DPD Svoboda Rudi Jedretić v petek, 26. novembra, v dvorani zadruga doma. V kulturnem programu so se predstavile članice pevskega zbora Teloh iz internata vzgojiteljske šole v Ljubljani. Ob tej priložnosti so otvorili tudi razstavo domače likovne skupine. Njihova dela so bila na ogled vsak dan od 15. do 17. ure do 3. decembra.

V petek, 26. novembra, so na slavnostni seji DPD Svoboda Bohinjska Bela ob njeni 30-letnici delovanja prejeli pismeno priznanje — diplome ZKPO Radovljica za posebne zasluge dolgoletni organizatorji in aktivni amaterski delavci: Zdenko Cund, Anton Kelbl, Ludvik Knafelj, Viktor Ravnik, Mihael Ropret in Franc Sušnik.

V nedeljo, 21. novembra, so člani smučarskega kluba Bohinj opravili prostovoljno delovno akcijo pri čiščenju in urejanju prog za smuk in na terenih novega rekreativnega smučarskega središča nad Bohinjsko Bistrico. Takoj, ko bo zapadel sneg, bodo vsa smučišča že lahko sprejela prve smučarje.

Spomenik talcem na Koroški Beli — delo ak. slikarja in kiparja Jaka Torkarja

KOMUNISTI – DELEGATI O DELOVANJU KULTURNE SKUPNOSTI

V četrtek, 2. septembra, se je na konstituantnem sestanku sešel aktiv komunistov – delegati v obeh zborih skupščine kulturne skupnosti Jesenice. Poleg izvolitve sekretarja aktiva Janeza Ambrožiča in njegovega namestnika Slavka Ileniča, so na prvem sestanku aktiv obravnavali oceno delovanja kulturne skupnosti Jesenice, s posebnim poudarkom na uveljavljanju novih družbenoekonomskih odnosov na področju kulture. Uvodne misli v razpravi je podal sekretar kulturne skupnosti Jesenice Janez Kavčič, dopolnil pa ga je sekretar stalnega aktiva kulturnih delavcev – komunistov Nace Smolej o ugotovitvah na podobnem sestanku na republiškem nivoju in o delu aktiva, medtem, ko so v razpravi sodelovali domala vsi navzoči.

Janez Kavčič je v uvodu poudaril, da je bilo od konstituiranja kulturne skupnosti v občini januarja 1975 do sedaj pet skupnih sej obeh zborov skupščine, dvakrat se je ločeno sešel zbor izvajalcev, enkrat zbor uporabnikov, medtem ko je izvršni odbor imel 18 sej. Pomemben je tudi delež delegatov jeseniške občine v skupščini kulturne skupnosti Slovenije in v njenih organih. Medtem, je dejal, je delal govornik, ko občinski delegati v republiški skupščini in njenih organih dobivajo izhodišča za svoje nastope v republiških organih v skupščini kulturne skupnosti Jesenice in v njenih organih, delegati v skupščini kulturne skupnosti občine nimajo ustrezne povezave s svojo bazo. Delegatski sistem in delegatska razmerja imajo v občini še vrzeli in slabosti, ki jih bo potrebno s drugo delegatsko organiziranostjo intenzivno odstranjevati. Delovanje skupščine, izvršnega odbora in ostalih organov kulturne skupnosti Jesenice je bilo mnogo bolj naglašeno na vsebinska vprašanja, idejnopolitična izhodišča, oziroma uveljavljanje novih družbenoekonomskih odnosov, kot na ostala materialna finančna vprašanja. Pri tem so namreč izhajali s stališča, da le dosledno uresničevanje novih družbenoekonomskih odnosov v vseh samoupravnih interesnih skupnostih družbenih dejavnosti, lahko prinese objektivnejša merila in svobodni menjavi dela. Sekretar je zatem govoril še o nekaterih slabostih dela republiške kulturne skupnosti, ki se kažejo še v prisotni proračunski miselnosti, v obsežnih gradivih in kratkih rokih za razpravo o njih in podobno. Poudaril je, da se skupščina kulturne skupnosti Jesenice v občini še ni uveljavila kot četrti zbor skupščinskega sistema. Odprto pa je tudi še vprašanje boljšega regijskega povezovanja, kakor tudi ustanavljanja temeljnih kulturnih skupnosti v občini, na primer, za glasbeno, gledališko, filmsko, likovno-galerijsko in druge dejavnosti. Pri tem je omenil stališče izvršnega odbora skupščine KS Jesenice, da moramo v občini najprej izboljšati in okrepiti primarno delegatsko delovanje v sami kulturni skupnosti, potem pa postopno preiti na konstituiranje temeljnih kulturnih skupnosti. Menil pa je, da bi v občini morali predvsem razmišljati o imenovanju iniciativnih odborov, ki naj bi pripravili vse potrebno za konstituiranje temeljnih skupnosti.

V nadaljevanju je Nace Smolej posredoval nekaj ugotovitev s podobnega sestanka v republiškem merilu. Tam je predvsem poudarjeno, da osnovne organizacije Zveze komunistov namenljajo premalo pozornosti uresničevanju kulture v socialistični samoupravni družbi in da so vodstvene strukture preveč odmaknjene od kulturne problematike. Na tem sestanku so tudi ugotovili, da delegatski sistem še ni zaživel, kar je seveda pogojeno s številnimi, tako objektivnimi kakor subjektivnimi slabostmi. Komunisti na republiškem aktivu so naglasili, da mora biti Socialistična zveza delovnih ljudi v občini osnovna gibalna sila na področju kulturne politike. Na tem sestanku je bil tudi govor o neustreznih informiranih delegatov in delovnih ljudi ter občanov nasploh, kar pa prav gotovo ne velja za jeseniško občino, ki je v tem pogledu prek železarja in lokalne radijske postaje Triglav naredila velik premik.

Govornik je ob sklepu seznanil navzoče o delu stalnega aktiva komunistov-kulturnih delavcev v občini, ki je imel, tako v lanskem kakor tudi v letošnjem letu, po en razširjeni sestanek na občinskem nivoju in po enega v največji delovni organizaciji v občini, v železarji.

V zelo razgibani in kakovostni razpravi, ki je sledila, je bilo naglašeno, da pri ocenjevanju uveljavljanja novih družbenoekonomskih odnosov v občini moramo izhajati iz štirih temeljnih dokumentov, to je:

- iz stališč in sklepov, sprejetih na 18. seji predsedstva CK ZKS, ki je bila 10. 12. 1975,
- iz sklepov razširjene seje republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije, ki je bila 26. februarja letos,

– iz sklepov četrte seje republiške konference SZDL, ki je bila 21. maja letos in

– iz zakona o združenem delu, ki je bil sprejet 26. novembra letos.

Vsi navedeni dokumenti, je bilo poudarjeno v razpravi, so bili stalno prisotni v delu skupščine in izvršnega odbora kulturne skupnosti Jesenice. Na osnovi teh dokumentov so se soočili z delovanjem delegatskega sistema in delegatskih razmerij v občini. V razpravi so bila izpostavljena predvsem naslednja vprašanja in naloge:

– Neodtujljiva pravica delavcev v temeljnih organizacijah združenega dela, ki izhaja iz ustave in zakona o združenem delu, je, da v vseh oblikah združevanja dela in sredstev odločajo o doseženem dohodku, torej tudi o tistem njegovem delu, ki ga združujejo za skupne in splošne potrebe, oziroma konkretno za kulturo. Iz tega izhaja, da je potrebno dosledno izvajati delegatski sistem in delegatska razmerja znotraj TOZD, kakor tudi znotraj krajevnih skupnosti in zagotoviti, da delegatske postanejo enakopravni sestavni del samoupravljanja v temeljnih in drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih. Tesno s tem pa je povezano tudi dosledno uresničevanje dohodkovnih odnosov.

– Zagotavljanje pogojev, da bodo delavci prek delegatskega sistema dejansko lahko vplivali na oblikovanje programov kulturne skupnosti, pri čemer imata še posebno ustavno nalogo SZDL in sindikat. Na sestanku so ugotovili, da so bili za kulturno področje v tem pogledu doseženi določeni premiki, da pa bodo v okviru svobodne menjave dela potrebna še velika prizadevanja, da se doseže resnični vpliv delavcev.

– Tako kot doslej, se bo kulturna skupnost morala še v bodoče prizadevati, da se odpravi tako imenovano indeksiranje porabe in posameznih družbenih dejavnosti. Indeksiranje se namreč povezuje še s proračunsko miselnostjo in s tem, da so nekatere družbene dejavnosti zadržale prednost ali privilegij, ki so ga dosegle v proračunskem obdobju. Tako kot doslej, se bo kulturna

skupnost zavzemala za objektivno vrednotenje programov, za sprejem minimalnih standardov, za večje usklajevanje med interesnimi skupnostmi, ki nastopajo še vedno preveč zaprti. Tudi v bodoče bo vztrajala pri tem, da se določijo dosledni kriteriji in merila pri koriščenju sredstev solidarnosti in vzajemnosti republiške skupščine kulturne skupnosti.

– Še bolj vztrajno in dosledno bo kulturna skupnost zahtevala, da se uresničujejo sprejeti sklepi in stališča v sestavku navedenih dokumentov. Pri tem so še posebej poudarili, da se mora uresničiti stališče republiške konference SZDL v pogledu cen storitev, oziroma meril pridobivanja dohodka interesnih skupnosti družbenih dejavnosti, ki naj vsebujejo stroške enostavne reprodukcije in modernizacije dejavnosti, da pa je sredstva za razširjeno reprodukcijo treba praviloma združevati s posebnimi samoupravnimi sporazumi ali zagotavljanji s samoprispevkom. Tega se dosledno drži kulturna skupnost občine.

Ob vsem tem so na sestanku v razpravi ugotovili, da v večini TOZD še niso dosledno uveljavljeni dohodkovni odnosi in zato tudi ni dovolj spodbujen interes delavcev pri oblikovanju skupne in splošne porabe. Sedanje splošne delegacije so mnogo preozke za doslednejše uresničevanje delegatskega sistema in delegatskih odnosov. Mnogo premajhen je še vpliv komunistov v osnovnih organizacijah Zveze komunistov na uresničevanje nalog kulture v socialistični samoupravni družbi. To se povezuje ali z ozkim razumevanjem, da je to stvar samo komunistov, ki delajo na področju kulture, ali z nepoznavanjem vloge in nalog kulture v socialistični samoupravni družbi. Se prav posebno je bilo poudarjeno, da je v tem pogledu treba dosledno uresničevati sklepe pete seje centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije in skrbeti za trajno usposabljanje, tako delegatov kot vseh delovnih ljudi in občanov.

Na sestanku so predlagali, da se skliče skupen sestanek vseh komunistov-delegatov, ki delajo v interesnih skupnostih družbenih dejavnosti, in podprli predlog, da se skliče sestanek predstavnikov krajevnih skupnosti in organizacij združenega dela, na katerem bodo obravnavali vlogo in naloge le-teh pri uresničevanju kulture v samoupravni socialistični družbi. Na osnovi uvodnega referata in kvalitetne razprave bodo izdelali posebno oceno in jo posredovali centralnemu komiteju ZKS.

DRUGO SREČANJE PEVSKIH ZBOROV SLOVENSkih ŽELEZARN

V soboto, 4. decembra, je bilo sklenjeno zadnje srečanje kulturnih poudarjalcev slovenskih železarn, ki jih prireja komisija za akulturo pri sindikalnem svetu SOZD SZ. Po uspešnih srečanjih pihalnih orkestrrov v Štorah in gledališčnikov na Jesenicah so se tokrat srečali pevci na Ravnah. Nastopilo je kar sedem zborov, in to: moški pevski zbor Fužinar z Raven, oktet tovarne Verig iz Lesc, oktet iz Prevalj, mešani pevski zbor z Raven, ženski pevski zbor Jesenice, komorni pevski zbor iz Kroke ter moški pevski zbor Vres iz Prevalj.

Vsi pevci so nastopili v novi telovadnici osnovne šole, ki je, poleg športnih prireditev in rekreacije, namenjena tudi kulturnim prireditvam. Telovadnica ima tribuno, na kateri je prostora za okrog 1000 obiskovalcev. Bila je nabito polna, kar vsekakor kaže izredno veliko zanimanje Ravenčanov za zborovsko petje. Na tem srečanju so resnično lahko prišli na svoj račun. Visoka kvaliteta vseh zborov in zelo zahteven program ter več kot odlično podajanje so elementi, ki so navdušili vse obiskovalce.

Pevci so nam predstavili koroško narodno pesem, slovenske umetne, delavske in borbene pesmi. Največ priznanja pa sta si prislužila ženski pevski zbor z Jesenic in moški pevski zbor Vres iz Prevalj. Oba sta za svoj nastop izbrala pesmi, s katerima sta nedavno tekmovala v Mariboru. Kot je znano, je ženski pevski zbor Jesenice osvojil bronasto plaketo, moški zbor Vres pa srebrno plaketo mesta Maribora. Ženski pevski zbor Jesenice je bil sicer okrnjen. Zaradi službenih obveznosti je bilo precej pevk odsotnih. Kljub temu pa so pevke s pevovodjem Milkom Škobernetom odlično izvedle svoj nastop in pri občinstvu pozele buren aplavz.

Impozanten je bil nastop pevskega zbora Vres iz Prevalj. To je izredno močan pevski zbor, saj šteje preko 40 pevcev. Odlikoval se je s svežino, volumnom in čistostjo petja. Svoj program so podali prepričljivo, z veliko mero tehničnega znanja in ubranosti ter tako potrdili, da sodijo med vodilne pevske zборе v Sloveniji. Tudi komorni zbor iz Kroke je z nastopom navdušil in

potrdil, da spada v vrh zborovske ustvarjalnosti na Slovenskem. Ne smemo pa pozabiti ostalih zborov, ki so s svojim nastopom dokazali visoko pevsko kulturo in prav tako zaslužijo vse priznanje.

Na koncu so vsi pevci, združeni v en zbor, pod vodstvom Egidija Gašperšiča s pesmijo pokazali enotnost in trdno povezanost železarstva na Slovenskem. To je bil veliki finale celotnega večera. Ubrana delavska, narodna in borbena pesem je mogočno donela in ponovno dokazala, da nas združuje v celoto, ne glede na krajevno ločenost. Naj zaključim z mislijo, ki jo je ob tej priliki podal generalni direktor Slovenskih železarn Gregor Klančnik: »Tako kot moramo v proizvodnji plemeniti naše delo, naše proizvode, naše jeklo, za večji napredek in boljši jutri, tako nam pesem plemeniti duha, našo notranjost in nas kulturno dviga. Le z vsestranskim plemenitenjem in enotnostjo bomo sposobni premagovati vse napore, na katere bomo naleteli.

Vsem nastopajočim iskrene čestitke za izvrsten program in prijeten večer, organizatorjem pa priznanje za odlično organizacijo in pozornost, ki smo ji bili dolžni.

Na svidenje na tretjem srečanju pevskega zbora Slovenskih železarn prihodnje leto. Sk.

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

V NEDELJO NA POKLJUKI SLOVESNOST V SPOMIN NA JUNAŠKI BOJ TRETJEGA BATALJONA PREŠERNOVE BRIGADE

Petnajstega decembra mineva 33 let od enega najbolj presunljivih dogodkov narodnoosvobodilnega boja na Gorenjskem. Tega dne 1943. leta je v neenakem, večurnem boju z nadmočnimi nemškimi silami, ki so obkolile utrjene borce 3. bataljona Prešernove brigade v Lovčevem hotelu na Gorenjskem, padlo potem, ko jim je zmanjkalo streliva, večina borcev.

V spomin na ta junaški boj bo letos prvič večja prireditev, ki so jo na Pokljuki pripravile organizacije ZZB NOV v sodelovanju z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami jeseniške in radovljiske občine. Prireditev z nazivom Memorial zmage mrtvega bataljona, ki naj bi postala vsakoletna, ima za cilj seznaniti mlada pokolenja z junaško zgodovino in izročili NOB na tem delu Gorenjske, s poprišči najhujših bitk na območju partizanske Pokljuke, hkrati pa praktično uriti pripadnike teritorialnih, partizanskih in mladinskih enot ter športnike v izpolnjevanju borbenih nalog v najtežjih zimskih pogojih, po zgledu borcev NOV.

Pobudniki te velike spominske manifestacije želijo poleg tega usmerjati in razvijati v duhu izročil NOB vsestransko športno in turistično dejavnost na celotnem območju Pokljuke.

Smučarska tekmovalnica, ki jih organizirata TVD Partizan Gorje in občinska zveza smučarskih organizacij Jesenice v sodelovanju s SZS, bodo tudi na dan proslave v nedeljo, 12. decembra. Ob 9.30 bo okoli 150 kategoriziranih smučarjev v teku s streljanjem na Pokljuki tekmovala za deveti memorial Prešernove brigade. Ob 11. uri bo množični smučarski pohod BELE POKLJUŠKE STEZE VABIJO, rekreativcev in vojakov na šest km dolgi progi brez merjenja časa. Od 10. do 12. ure bo na poključki skakalnici tekmovalanje v skokih za pokal »Dan JLA«, na katerem bo sodelovalo okoli 90 starejših pionirjev, mladincev in članov iz vse Slovenije.

Ostali udeleženci proslave – člani ZZB NOV, mladinci, lovci, pripadniki teritorialnih enot, športniki in drugi pa se bodo v nedeljo, 12. decembra, z avtobusi odpeljali na Zatrnik, oziroma na Koprivnik. Odhod avtobusov z Jesenic in iz Radovljice bo ob 7.30, iz Bohinjske Bistrice pa ob 8. uri.

Prva kolona »Partizanski odred heroja A. Žvana-Borisca«, ki jo bodo sestavljali udeleženci z Bleda, Gorj, Jesenic in Radovljice ter iz drugih krajev Gorenjske, bo odšla iz Zatrnika na Pokljuko ob 8.30. Druga kolona »Po zadnji poti 3. bataljona Prešernove brigade«, z udeleženci iz Bohinja, ima odhod s Koprivnika ob 9.30, istočasno kot prva pa bo iz Krme krenila na pohod tudi tretja kolona, »Zadnji boj komisarja Staneta Bokala«. V tej koloni bodo odšli preko Lipanjskega vrha na Pokljuko samo izkušeni alpinisti, v večini člani himalajskih odprav.

Zbirališče vseh udeležencev pohoda, smučarskih tekmovalcev ter drugih, ki bodo prišli na proslavo, bo ob 12. uri na prireditvenem prostoru pri spomeniku padlim borcem 3. bataljona Prešernove brigade na Pokljuki.

Po slavnostnem govoru bo kulturni program. Nastopili bodo pihalni orkester jeseniških železarjev in recitatorji z Jesenic.

Za prevoze z avtobusi bodo iz vseh krajev jeseniške in radovljiske občine poskrbele ZZB NOV in druge organizacije. Na pohodu in na prireditvenem prostoru pa bodo organizatorji poskrbeli tudi za prvo pomoč ter za okrepitev udeležencev osrednje proslave. V primeru slabega vremena bodo avtobusi vozili do Mrzlega studenca, starejše in bolehnne udeležence pa do Pokljuke.

Pripravljalni odbor posebno vabi na proslavo svojce padlih borcev na Pokljuki, ki naj se predhodno javijo občinskimi organizacijam ZZB NOV Jesenice in Radovljica. JR

PEVCI NA BLEJSKI DOBRAVI O SVOJEM DELU

Redni letni občni zbor pevskega društva Vintgar na Blejski Dobravi, ki je bil pred kratkim, je, po udeležbi in razpravi sodeč, dosegel svoj namen in pokazal na dosežene uspehe. Iz poročil je bilo razvidno, da je zbor od novembra 1975 dalje nastopil dvanajstkrat, da je imel 60 vaj in da šteje trenutno 33 pevcev. Sprejeti program dela je bil presežen, o čemer pričča število nastopov. Po občnem zboru so pevci še nastopili na proslavah za dan republike, pripravljajo se na proslavo dneva JLA, izvedli pa bodo še tri pevske večere, in to v Lipcah, na Kočni in Dobravi, kot propagandno akcijo za vključevanje novih pevcev. Zbor vodi poštvovalni pevovodja Janez Ponikvar.

Člani zbora so tudi udarniško obnovili oder v dvorani šole na Dobravi in pripravili kurjavo za zimске mesece. Od koncerta za zaposlene

v Iskri so izkupiček 1.000 din nakazali za pomoč prizadetim ob potresu v Posočju. To je bilo lepo dejanje solidarnosti, kljub finančnim problemom zbora.

Po razpravi o težavah in uspehih so sprejeli program dela za leto 1977. Priredili bodo samostojen celovečerni koncert za Prešernov dan na Dobravi in koncerte za 8. marec, v Grgarskih Ravnah za vaški praznik in sodelovali pri proslavah in prireditvah ostalih društev in organizacij v vasi.

Novi odbor z manjšimi spremembami bo vodil še naprej dosedajni predsednik Stane Begeš. Želja Dobravcev je, da bi zbor rastle in se razvijal ter uspešno posredoval lepo slovensko pesem. Pevci v zboru pa pričakujejo več sodelovanja, posebno mladim, ki naj bi zbor številčno okrepili in pomladili. AL.

Iz slavnostne seje delavskega sveta Železarne, med govorom vodja gradnje hladne valjarne Bela Emila Ažmana

RAZMIŠLJANJE O FILMSKI UMETNOSTI – PREHOD IZ MEDIJA V MEDIJ

Kako prehod iz enega medija v drugi preoblikuje fabulativne, idejne in ne nazadnje umetniške prvine nekega dela? Ali lahko govorimo o neki indentiteti med literarnim delom in njegovim prenosom na filmski trak? Sprašujemo se, ne da bi posegali na strokovno področje filmske ustvarjalnosti, zlasti ne na njen tehnični del. Osnovna razlika med obema umetniškima zvrstema je v sredstvih, literatura uporablja besede, film pa operira z vizuelnimi prikazi, pri katerih se meje med prostorom in časom lahko zabrisajo ali bitveno spremenijo. Vplivajo pa tudi ustvarjalci. Prav zato je težko enačiti literarno delo s filmsko realizacijo, čeprav je želja po čim bolj natančnem prenosu na filmski trak še tako prisotna.

Konkretni primer lahko poiščemo kar v današnji slovenski kulturni stvarnosti: prenos Cankarjevega Martina Kačurja v filmski medij, lahko bi za primerjavo dodali še dramatisacijo tega dela in njegovo odsko postavitev. Ker pa gre tu za preveč obsežen sklop vprašanj, ki zahtevajo strokovnost tako v literarni zgodovini in kritiki kot v filmski kritiki in dramaturgiji, po drugi strani pa je bilo o tem dosti napisanega v dnevnem in v revialnem tisku, si bomo izbrali za primer nekaj lažjega: Jamesa Bonda.

Pred leti je na Slovenskem izšlo nekaj prevodov Flemingovih del v obliki zvezčičev, tudi v nekdanji Tedenski tribuni, verjetno pa so že pozabljeni ali pa nedostopni, kolikor jih niso ohranili ljubitelji. Pa še od štirinajst boljših del jih je bilo prevedenih le nekaj. (Za ljubitelje Jamesa Bonda naj jih naštejemo v originalu: Casino Royale, Goldfinger, You Live Only Twice, Thunderball, From Russia with Love, Diamonds are Eternal, Dr. No, Live and Let Die, The Man with the Golden Gun, Moonraker, Octopussy, On Her Majesty's Secret Service, For Your Eyes Only, The Spy Who Loved Me. Vse so izšle pri Pan Books Ltd v Londonu in se včasih tudi dobiti tudi pri nas. V Flemingovi maniri je Robert Markham napisal še delo Polkovnik Sun, po katerem so posneli tudi ponesrečen film.)

Zanimivo, da so ta dela na literarni tržišča drugih jezikovnih področij prodrla šele po prvih, uspešnih filmih o Jamesu Bondu. Tako nam o avtorju Ianu Flemingu ni dosti znanega. (1908–1964. Solanje v Etonu, Sandhurstu, v Münchnu in v Genévi. Bil je dopisnik Reuterja in Timesa v Moskvi. Prvo delo Casino Royale je izdal leta 1952, za življenja pa skupaj trinajst knjig.) Bolje verjetno poznamo filme in igrance, ki so Jamesa Bonda upodobili: Sean Conneryja, Georga Lazenbyja (tega manj, ker je posnel le en film, v skrivni službi njenega veličanstva) in v zadnjem času Rogerja Moora, nekdanjega »Svetnika«.

Prav zadnji film iz te serije, ki smo ga videli na slovenskih platnih, Moža z zlato pištolo, bomo primerjali z njegovim literarnim predhodnikom. Ves čas pa se bomo vračali tudi na predhodne filmske realizacije Flemingovih del.

Literarna zasnova je tipično flemingovska: James Bond kot gentleman, ki mu tisti dve ničli pred številko dovolita ubijati, kot snob, ki ima natanko določen urnik za ves dan, ki kadi cigarete, posebej pripravljene zanj, in jih prižiga samo z vžigalnikom znamke Ronson. Skratka, njegovo življenje je sklop mučnih snobovskih pravil, ki ga ves čas oklepajo in v katerih, vsaj tako se zdi, je tudi smisel njegovega življenja. Ženska je samo potreben dodatek, nekaj takega kot njegovo jutranje jajce, ki se sme kuhati natanko tri minute in pol. In prav tak način življenja naj fascinira bralca, ki je, tako kot 007 sam, zamišljen po idealni malomeščanski podobi. Obadva, junak in bralec, sta kot vzeta iz časopisnih ali televizijskih reklam, sta zgolj zmes reklamnih gesel, ki priporočajo le uživanje in zabavo, začinjeno s seksom, nasiljem in sadizmom.

Bond je seveda skrajno pozitiven junak, strokovno podkovan na vseh področjih (Tudi ta univerzalnost diši po malomeščančini), od ubijanja do rodovnikov in grbov. Je gentleman na angleški način, podobno kot Tarzan. Zato ni čudno, da je tudi v Flemingovih delih veliko razizma in šovinizma. Edino pozitivno merilo sveta je »stara, dobra Anglija«. Ves preostali svet je manj vreden in ideološko neustrezen.

Njegov nasprotnik, »mož z zlato pištolo«, Francisco Scaramanga je agent KGB, profesionalni morilec, ki ga James Bond po številnih zapletih spravi s poti. Manj znano je, da so nasprotniki v večini primerov agenti KGB in SMERSH (smrt špijonov), ki je prav tako ruskega izvora. Scaramanga je torej tudi Bondov ideološki nasprotnik, ima celo kubanske

potni list (Delo je bilo pisano v času kubanske krize,) in je potencialno nevaren skrivni službi njenega veličanstva, zato mora izginiti. Šele v kasnejših delih rekrutira Fleming Bondove nasprotnike iz organizacije SPECTRE in zlati pošilja zoper njega Ernsta Stavro Blofelda.

V filmu o ideoloških nasprotjih ni sledu. Zaplet povzroči Solex, aparat za pridobivanje energije s pomočjo sonca (ponesrečeno sličevanje na energetske krize). Scaramanga je najeti morilec, ki najprej odstrani tvorca Solexa, potem pa še lastnika, da bi dobil monopol v svoje roke. Od Scaramange kot literarnega junaka je ostalo zelo malo, njegovo razpoznavno znamenje je še vedno tretja prsna bradavica, ki velja za znamenje posebne seksualne moči, še vedno rabi žensko pred ubijanjem, ker mu to ostri oko. V filmu ga je nadvse simpatično upodobil Christopher Lee, ki ga ljubitelji filmskih grozljivk poznajo iz filmov o Drakuli. Tudi prizorišče dogajanja je spremenjeno, iz Jamajce je nastal Hongkong. Veliko elementov je prevzetih iz prejšnjih filmov o Jamesu Bondu, zlasti akcijskih. Še vedno tekmujejo s hitrimi avtomobili, po vodi in po zraku. Ženske so tako kot v literarni predlogi seksualno blago, le da je njihova neumnost še poudarjena. Zlasti malo pameti so prisodili nekdanji Bondovi tajnici Mary Goodnight.

Obrati so stereotipni, agent 007 se znajde v smrtni nevarnosti, ko že pokonča nasprotnika, a se srečno reši. Tudi konec je stereotipen, James Bond drži v objemu Mary Goodnight in film se smešljivo konča, še preden bi gledalci lahko videli kaj več kot nekaj slučajno golo kožo.

Prav ta dvočlona, razvpita seksualna potencia 007 na eni strani in le nakazan seksualni odnos na drugi, ostaja značilna za vse filme o Jamesu Bondu. V literarni predlogi je preko besede ta stran veliko bolj prisotna, nekaj se je v filmu zgubilo verjetno zaradi prenosa v drug medij. (Izrazno sredstvo filma je veliko bolj podvrženo cenzuri.) Seks je za akcijski film te vrste nekaj samoumevnega, ni pa v centru dogajanja. Prevladuje seveda akcija, ki preide tudi v nasilje. Boleče, če ne že odvratno deluje prizor, ko James Bond Scaramangovi ženski zvija roko, da bi zvedel kaj več o gospodaru. Tudi obračun med njima nima v sebi nič viteško izenačujočega, kot smo navajeni iz drugih filmov te vrste. James Bond Scaramanga hladnokrvno ustrelji, brez opozorila.

Tudi literarna predloga nima nobenih etičnih kvalit, kaj šele vzgojnih ali socialističnemu humanizmu primernih, da o umetniških niti ne govorimo. Bralcu in gledalcu, ki pričakuje od filma, oziroma knjige kaj več, ki pozna shemo dogajanja že od prej, je pri branju, oziroma gledanju lahko le pošteno dolgčas. Grobost, nasilje, seks, snobizem lahko le kvarno vplivajo na mlade gledalce. Pa še Roger Moore s svojim svetniškim sijem deluje medlo v primerjavi s Seanom Conneryjem, ki nam je, kar priznamo si, ostal v spominu kot tisti pravi James Bond.

Nekoliko bolj človeški so komični elementi. Teh je v filmu precej: ameriški šerif, ki je že prava karikatura omejenega Američana na dopustu, od smešne obleke do naglasa; prizor, ko James Bond zapre Mary Goodnight v omaro, ker mora svoje seksualne sile porabiti v službi. Pa še ti delujejo neizvirno, obrabljeno, šablonsko.

Kaj se konec koncev lahko vprašamo ob literarni in filmski upodobitvi Jamesa Bonda? Kot literarno delo spada v trivialno literaturo najslabše vrste, poleg tega ima še vsiljivo vidno ideološko poanto. Ta nas spravi v začetku v smeh, tako je nerealna. Počasi pa nas angleški snobizem Flemingove sorte spravi v bes, tako zelo nečloveški postaja. (Ne glede na to, da Jugoslavlani nismo predstavljeni v najbolj luči, smo le balkanska podružnica firme KGB and Co.) In če nam je, revčkom, ubogim, zaostalim, res potreben James Bond kot »Kulturträger« zahodnega potrošniškega sveta, potem je vse tisto, kar smo si ustvarili in si še vedno ustvarjamo, od materialnih dobrin do medsebojnih odnosov, neke vrste vprašljivo, zlagano, nepotrebno.

Tudi film nas pušča brez globlje umetniške, kaj šele etične poante. Res da nam polni dve uri bijejo v oči najrazličnejše barve in čari bogatega sveta, da nam akcijski prizori poženejo kri v glavo, to pa je tudi vse.

Samo, ali smo zmožni kritično preseči to zlaganost, to »kulturregerstvo«?

Hans-Otto MEISSNER: **Sorge.** Roman na podlagi resničnih dogodkov. Založba Borec 1976.

Ljudje, ki sestavljajo programe naših založb, po vsem videzu trdno verujejo v veljavnost takimenovnega »eho-efekta«, sicer nam ne bi tako radi servirali kar naprej ista dela, dela istih avtorjev in knjige o istem predmetu. Še zdaleč nimamo biografij o vseh pomembnih ljudeh; zato pa imamo tudi po tri ali več biografij o nekaterih, ki so živeli bolj razgibano življenje. Tako so počastili zlasti slikarje in glasbenike (Gauguin, Liszt, Chopin), zadnje čase pa tema dvema poklicema uspešno konkurirajo vohuni. (Mogoče bi bilo na mestu, če zdaj razložimo, kaj naj bi bil to »eho efekt«.) Ta pojem sodi verjetno v psihologijo množic: ljudje naj bi se po neki teoriji bolj in bolj odzivali na ponovljene dražljaje in tega se poslužujejo zlasti tvorniki reklam. Naj to uvodno kramljanje ne izpade kot kritika ali protest. Tudi med našimi bralci je mnogo takih, ki bojo z zanimanjem segli po najnovejši knjigi o »največjem vohunu vseh časov«, in to kljub temu, da poznajo že prejšnje knjige o njem (npr. Kirstovo ali Maričev), ali pa prav zato, ker jim je predmet že od prej znan, in vejo, da je zanimiv.

Ne glede na »eho efekt«, pa založniki morda le ne bi tvegali nove knjige o Sorgeju, ko ne bi vedeli, da radovedna domišljija bralcev kljub mnogim knjigam in časopisnim člankom pravzaprav še ni potešena in da pravzaprav tudi ne more biti do konca potešena. V časnikih se spet in spet pojavljajo poročila, v katerih se izraža dvom o tem, da je Richard Sorge res končal tako, kot pove japonsko uradno poročilo (to je, na vislicah). V občinstvu se združuje neka napetost, ki je stalni vir različnih ugibanj. Podobne stvari že poznamo od prej. Spominimo se samo, kako dolgo so ljudje iz starejših generacij ohranjali živo radovednost za kakšno dvorsko afero iz zadnjih let kakanjske monarhije. Sorge je vsaj za nekatere mogoče prav tako zanimiv, kot sta bila za naše babice prestolonaslednik Rudolf in Mary Vetsera. No, za ta dva se ve, da sta umrla skrivnostno smrti. Sorge pa bi menda celo utegnil biti še živ. In če je zares živ, se vsekakor lepo zabava ob tem cirkusu.

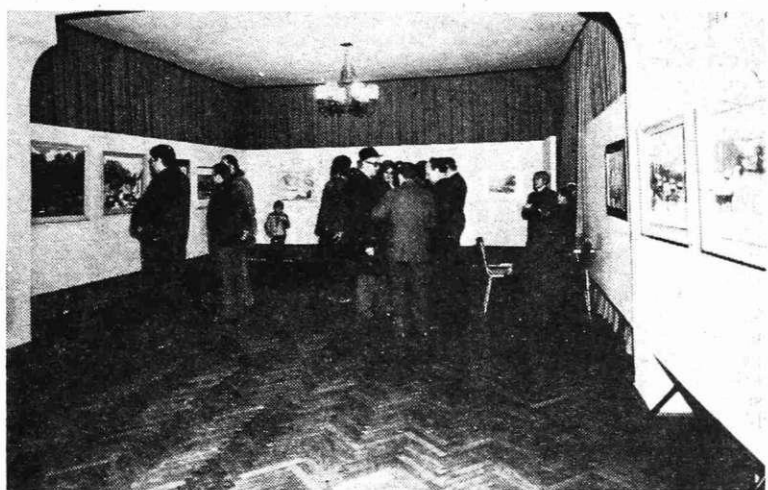
Za tiste bralce, ki jim zadeva mogoče ni znana, pa le povejmo vsaj nekaj besed o Sorgeju. Njegov pomen je bil prav zares velik. Iz Tokia – kjer je delal kot časopisni reporter – je posredoval Stalinu informacijo, ki je bila verjetno odločilna za potek druge svetovne vojne: zagotovilo, da Japonci ne bodo napadli Sovjetske zveze. Rdeča armada je tako lahko umaknila divizije z Daljnega vzhoda in jih vključila v obrambo Moskve. Meissnerjev roman se začne s časom Sorgejevih največjih uspehov, postavi nas v sredo dogodkov, v obdobje, ko mu je bila japonska protioveščevalna služba že na sledi. Tako kot druge Sorgejeve biografije seveda tudi ta obilno izkorišča možnosti, ki jih daje romanopiscu izjemnost tega lika.

Sorge v nobenem obziru ni bil povprečen človek; bil je velik pivec in osvajač žensk, posebej, ki je zbujal pozornost s tem, da se je poživljal na družabna pravila. Kljub temu pa je bil izjemno sposoben, zanesljiv, predan svoji nalogi. Meissner nas morda s svojimi opisi ne zna tako pritegniti kot poklicni pisatelj Kirst, zato pa je njegova prednost v tem, da pozna zadevo iz lastne izkušnje. V času, ko se je vse to dogajalo, je bil namreč uslužbenec nemškega veleposlaništva v Tokiu. Dobro je torej poznal razmere, v katerih je Sorge delal, pa tudi Sorgeja samega.

NOVOSTI NA POLICAH JESENIŠKE KNJIŽNICE

Robert MERLE: **Muškarci pod zaštitom.** Zagreb, Znanje 1976.

Za kramljanje o krajšem romanu smo porabili toliko prostora, da nam ga za daljšega ostane prav malo. Na ščitnem ovitku te knjige beremo, da gre za takimenovano »politično fantastiko«. Ta specifikacija pravzaprav ni potrebna, saj pojem »znanstvena fantastika« prav lepo zaobsega tudi »politično fantastiko«, kolikor sociologiji in politologiji priznamo status znanosti. Merle je avtor romana **Smrt je moj poklic**, ki je pred leti izšel pri Prešernovi družbi.

Po otvoritvi kolektivne slikarske razstave jeseniških Dolikovcev

KIPARSTVO V JEKLU

Pod pokroviteljstvom skupščine občine Jesenice in železarne Jesenice, odbor za muzej delavskega gibanja na Gorenjskem pri kulturni skupnosti Jesenice ob praznovanju dneva republike, 35-letnice vstaje jugoslovanskih narodov in ob otvoritvi hladne valjarne Bela organizira v dneh od 25. novembra do 15. decembra v Kosovi graščini na Jesenicah, Titova 64, razstavo Toneta Svetine »Kiparstvo v jeklu«.

Tone Svetina, filozof, zgodovinar, pisatelj in kipar je jeseniški javnosti dobro poznan. 1971. leta je v Delavskem domu na Jesenicah predstavil svoja kiparska dela, ki tridimenzionalno izražajo umetnikov pesimizem in optimizem, absurd in protest, hlad in žar, ogenj, nasilje in bratstvo, upor, boj, rast in padanje, hrepenenje, svetlobo in mrak, življenje in smrt, nasilje, sen in resničnost, idejo, tezo in antitezo, uničenje in izgrajevanje, stalnost in preobrat, svobodo itd.

Tone Svetina-Vojko se je rodil 1925. leta na Bledu. Med vojno so ga Nemci januarja 1943 mobilizirali v delovno službo, nato pa v vojsko. Decembra 1943. leta je pobegnil iz Münchna in se priključil NOV. Do konca vojne je bil v Prešernovi brigadi in v jurišnem bataljonu XXXI. divizije. V vojni je bil dvakrat ranjen. Po vojni je opravljal različne vojaške in politične funkcije, kot pisatelj pa je začel 1950. leta, ko je začel pisati črtice z vojnimi in lovskimi motivi, ki jih je objavljval v raznih revijah.

Predajanje knjižni besedi, epska miselnost in nemirujoči značaj Toneta Svetina so obogatili slovensko literarno zakladnico s povestjo Lovčeva hči, novelo Špikova sled, za katero je prejel prvo nagrado Lovske zveze Slovenije, zbirko novel Orlovo gnezdo, epsko trilogijo Ukana, za katero je 1963. leta prejel prvo Kajuhovo nagrado, 1970. leta pa Prešernovo nagrado Gorenjske, nagrado Prešernovega sklada SRS, nagrado Vstaja slovenskega naroda, plaketo JLA in plaketo varnosti SRS; roman Stena, kroniko NOB v bohinjski in blejski kotlini Rdeči sneg Triglava, zbirko esejev O boju, porazih in zmagi ter monografijo skulptur Poezija upora.

Pisatelj, epik in esejist Tone Svetina je v nenehnem iskanju izraznih sredstev svojih filozofskih, zgodovinskih in umetniških sporočil

To je pretresljiva študija o značajskih osnovah nacističnega ljudožrstva, pisatelj je v njej desetletja pred Erichom Frommom podal na umetniški način »anatomijo človeške destruktivnosti«. Kako, da se je ta pisatelj zdaj podal na spolkza tla futurologije – ugibanja o prihodnosti? Ne da bi knjigo prebrali, lahko rečemo, da je v njej podan – verjetno ne brez duhovitosti – nadaljnji razvoj ženske emancipacije, kakor ga lahko zasluţimo iz tega, kar se dogaja že danes.

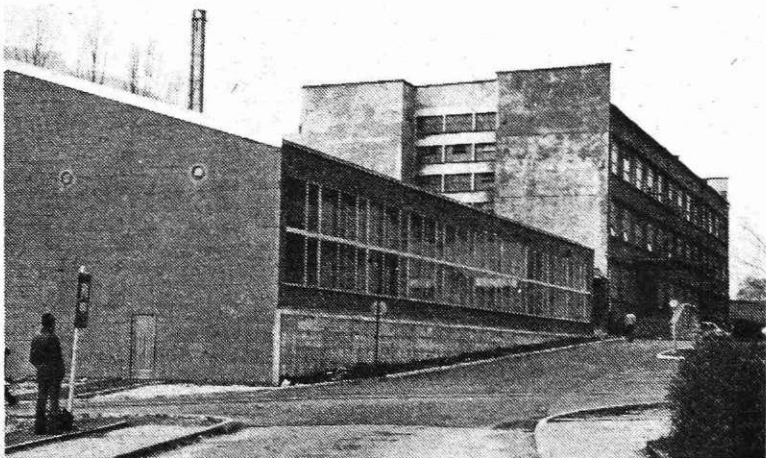
človeštvu postal nezadovoljen z zgolj literarnim izrazom, zaradi česar je 1960. leta posegel po kovini. Z varilno tehniko pod njegovimi rokami, ki jih vodijo ideje človeka z mnogoterimi spoznanji, izkustvi, hotenji in upanjem popolnega filozofskega izraza, nastajajo skulpture iz ostankov ubijalskega orožja, pušk, bajonetov, granat itd., ki že sami po sebi izražajo kruto resničnost absurda, nasilje, strah in smrt, pa zopet jekleno pest tlačnega naroda, upor, vstajo, boj za pravičnost in svobodo. Smrt postane nesmrtnost, nesmrtnost pa večnost do naslednjega absurda, nasilja in upora naroda za svojo pravico in svobodo.

Svoje originalno in samoniklo svojstveno kiparstvo Tone Svetina povezuje z izvirno filozofsko prežetostjo velikega protesta proti uničevanju. Protest zoper uničevanje plastično izraza s samimi sredstvi uničevanja. Spremenne besede Toneta Svetine pogujejo umetniški izraz kovinskih skulptur v prikazu in ideji izpovednega sporočila umetnika.

»Nihče ne gre v boj zato, da bi bil poražen«, ob skulpturi Borec izraza Tone Svetina vero v končno zmago trpinčenega in zatiranega naroda, ki pod nasiljem okupatorja s puško v roki stopi v boj za svobodo v prepričanju, da je njegov boj pravičen, kar mu daje up v končno zmago za svojo svobodo. »Smrt je manjše zlo, kakor suženjstvo. Kdor upa v boju, vztraja v upor. Kdor vztraja, zmaguje«, je nadaljevanje sporočila Toneta Svetine v Stolpu odvisnih. Ob skulpturi Revolucija pa Tone Svetina razmišlja o revoluciji kot eksploziji nako-pičnega nezadovoljstva in upanja.

Teško je zajeti celovito obsežnost umetniškega dela Toneta Svetine, ki poln ustvarjalnosti in poleta, s svojimi literarnimi in kiparskimi deli oblikuje v literarnem in kiparskem umetniškem snovanju izraz lastnega sporočila protesta zoper krivico in nasilje, hkrati pa spodbuja k upor zoper krivico in nasilje za osvoboditev človeka.

Janez Zurec

V soboto, 20. novembra so slovesno izročili javnemu namenu novo telovadnico ZIC

GORENJCJI!

Te dni lahko
GLAS

naročite
pri vašem pismonoši.
Do konca leta ga boste
prejemali brezplačno

ZORA MALACKO IN VANDA VRDOLJAK NA TURNIRJU REPUBLIK 76

V Novem mestu je bil v počastitev dneva republike tradicionalni košarkarski turnir, na katerem se že tradicionalno pomerijo reprezentance republik in pokrajin. V reprezentanci Slovenije sta nastopili tudi dve igralci košarkarskega kluba Jesenice, Zora Malacko in Vanda Vrdoljak, ki sta povsem upravičeno zaupanje selektorjev, saj sta bili obe med boljšimi v slovenski reprezentanci. Poseben uspeh pa je dosegla Zora Malacko, ki je bila ob sklepu turnirja proglašena za najboljšo igralko Turnirja republik 76. Uspeh obeh skromnih športnic je tako velik, da je prav, da jih predstavimo jeseniški javnosti s kratkima razgovoroma.

ZORA MALACKO je bila rojena 24. 3. 1960 na Jesenicah. Sedaj obiskuje drugi letnik jeseniške gimnazije.

Zora, kdaj si se pričela aktivno ukvarjati s košarko?

Pred tremi leti v osnovni šoli. Tam sem igrala v šolski ekipi, nato pa sem isto leto začela nastopati tudi za člansko ekipo Jesenice.

Tvoji izredni nastopi v dresu Jesenice, še posebej pa na nedavnem turnirju republik v slovenski mladinski reprezentanci, so prav gotovo rezultat trdega dela?

Treniram štiri do petkrat tedensko z ekipo, poleti pa vsak dan treniram še sama met na koš. Žal, zaradi pomanjkanja telovadnic pozimi ni mogoče več.

ga jekla kalijo tudi mladi perspektivni športniki.

Na istem turnirju je poleg Malackove v slovenski reprezentanci z uspehom nastopala tudi Vanda Vrdoljak in ker sta povrh vsega še dobri prijateljici, tudi njo predstavljamo z nekaj vprašanji.

Tudi Vanda Vrdoljak je rojena leta 1960, in sicer 3. decembra, prav tako kot Zora obiskuje drugi letnik jeseniške gimnazije, košarko igra dve leti, najprej je začela v osnovni šoli, nato pa v pionirski ekipi Jesenice.

Tvoja športna pot je kratka, vendar pa si še vseeno oblekla dres republiške reprezentance. Kdaj in koliko treniraš?

Treniram štirikrat, včasih tudi petkrat tedensko po dve uri z ekipo, če pa mi dopušča čas, pa treniram tudi sama.

Zenska ekipa Jesenice je v letošnji sezoni dosegla vrsto uspehov. Kaj je pogojevalo tako hiter napredek?

Prav gotovo ima zato veliko zaslug trener Muharemovič, kakor tudi trener Kotnik, pri katerem je začela trenirati skoraj vsa sedanja generacija. Seveda pa moram omeniti izredno lepe odnose v ekipi. Vse igralke smo nerazdružljive prijateljice, zaljubljeni v košarko, tako da zavzetosti in borbenosti na tekmah in treningih nikoli ne zmanjka.

Kakšen pa je odnos do ženskega športa v Sloveniji in na Jesenicah?

Lahko rečem, da ženskemu športu posvečajo povsod preloso pozornost, kar ni pravilno. Na Jesenicah pa je, poleg splošnih problemov, še vprašanje prostora in različne obveznosti igralk do šole, tako da je težko organizirati treninge, še posebej sedaj, pozimi.

ZAČELO SE BO PRVENSTVO ŽELEZARNE V NAMIZNEM TENISU

Desetega decembra se bo začelo letošnje prvenstvo železarne Jesenice v namiznem tenisu za leto 1976. Organizator prvenstva je komisija za športno rekreacijo pri izvršnem odboru osnovnih organizacij sindikata železarne Jesenice, izvajalec pa namiznoteniški klub Murova. Tekmovanje bo ekipno, in sicer mora ekipa šteti tri tekmovalce, sama igra pa bo potekala po enokrožnem liga sistemu na pet dobljenih iger.

Prijave za to prvenstvo morajo obratni športni referenti poslati najkasneje do danes, 9. decembra, do 12. ure, ko bo v sejni sobi sindikata opravljeno žrebanje. Razpored tekmovalcev posameznih ekip bomo objavili kasneje, prav tako pa bomo tudi redno objavljali rezultate odigranih tekem. Vodja tekmovalcev za naslov prvaka Železarne v namiznem tenisu bo Franci Ravnikar.

J. R.

PROGRAM DRSANJA IN DRSALNIH PRIREDITEV

V ŠPORTNEM PARKU V PODMEŽAKLI DO ČETRKA,
16. DECEMBRA 1976

REKREACIJSKO DRSANJE:

za železarno Jesenice:
petek, 10. decembra, od 20. do 22. ure,
za javnost:
petek, 10. decembra, od 10.30 do 12.30,
sobota, 11. decembra, od 14. do 16. ure in od 17. do 19. ure
nedelja, 12. decembra, od 14. do 16. ure, od 17. do 19. ure in od 20. do 22. ure,
četrtek, 16. decembra, od 10.30 do 12.30.

HOKEJSKE PRIREDITVE:

torek, 14. decembra, ob 18.30 tekma za državno prvenstvo HK Kranjska gora: HK Medveščak - Zagreb, vstopnina 10 din,
sreda, 15. decembra, ob 17. uri tekma za državno prvenstvo HK Jesenice: HK Olimpija Ljubljana, vstopnina 20 din.

GORENJSKA LIGA:

petek, 10. decembra, od 22.15 do 23.45 Kokrica,
sobota, 11. decembra, od 20. do 21.30 Jesenice - Podmežaklja,
nedelja, 12. decembra, od 7.30 do 9. ure Jesenice - Pristava, in od 9.15 do 10.45 Blejska Dobrava,
ponedeljek, 13. decembra, od 22. do 23.30 Blejska Dobrava,
sreda, 15. decembra, od 21. do 22.30 Tržič,
četrtek, 16. decembra, od 22. do 23.30 Ljubno.

Iz pisarne SD Jesenice

Košarka ti vzame veliko časa. Kaj pa tvoj prosti čas?

Največ časa mi vzameta šola in košarka. Svoj prosti čas pa koristim za drsanje, smučanje, skratka, tudi prosti čas posvečam športu.

Tvoji največji uspehi?

Poleg vseh letošnjih uspehov, ki jih delim z ekipo Jesenice, je prav gotovo največji uspeh uvrstitev v reprezentanco Slovenije in proglašitev za najboljšo igralko turnirja republik.

Kaj pa tvoji nadaljnji načrti?

Se naprej želim igrati košarko, želim pa tudi po končani gimnaziji nadaljevati šolanje na visoki šoli za telesno kulturo.

Sedaj, ko si s svojo igro opozorila nase strokovnjake v Sloveniji in drugih republikah, ali bi zapustila Jesenice, v primeru kakšne boljše ponudbe?

O tem je še prezgodaj razmišljati. Še najmanj dve leti bom igrala za Jesenice, kasneje pa je vprašanje šolanja v drugem kraju ter seveda možnosti za nadaljni razvoj košarke na Jesenicah.

Skromni športniki čestitamo, saj je s svojim uspehom na tako pomembnem turnirju, v dresu republiške reprezentance, dokazala, da se na Jesenicah poleg dobre

Tudi tvoj brat Sašo je znani jeseniški judoist. Ali navijaša eden za drugega, kdo od vaju je uspešnejši in kako gledata starša na vajino športno udejstvovanje?

Vsekakor se zanimava eden za drugega, težko je reči, kdo je uspešnejši, športna pot je pri obeh enako kratka, Sašo še ni bil v reprezentanci, vendar pa je že nastopal na državnem prvenstvu. Starša v prvi vrsti zahtevata uspeh v šoli, vendar pa naju spodbujata tudi na športnem področju in se veselita najinih uspehov.

Kaj pa tvoje želje in načrti za prihodnost?

V prvi vrsti šola, dokončati vsaj višjo šolo, kajti od košarke (posebej ženske) se ne da živeti. Ne nazadnje pa si želim uspeh tudi v privatnem življenju.

Obema sogovornicama hvala za odgovore, za željo, da bi bili tudi v bodoče uspešni v šoli kot pri košarki.

Branko Jeršin

TRADICIONALNO STRELSKO TEKMOVANJE V POČASTITEV PRAZNIKU

V torek, 30. novembra, je strelska družina Janez Mrak Doves-Mojstrana v sodelovanju z OO ZRVS izvedla tradicionalno strelsko tekmovalstvo zračno puško v počastitev dneva republike, 16. decembra - krajevnega praznika Doves-Mojstrana, in 22. decembra, dneva JLA. Letošnje tekmovalstvo je še posebno potrdilo vse večje zanimanje krajanov Doves in Mojstrane ter okoliških krajev za to privlačno športno disciplino.

Letošnja udeležba je bila rekordna v vseh pogledih, saj je nastopilo okrog devetdeset strelcev, oziroma trideset ekip vseh krajevnih družbenopolitičnih organizacij in društev, organov krajevnih skupnosti, milice, pripadnikov JLA in delovnih organizacij z območja krajevnih skupnosti Doves-Mojstrana.

Največ uspeha na letošnjem tekmovalstvu so imeli člani strelske družine Janez Mrak, ki so zasedli vsa najvišja mesta. Razglasitev rezultatov ter podelitev diplom in pokalov s tega tradicionalnega tekmovalstva bosta na osrednji proslavi krajevnega praznika Doves-Mojstrana, sredi decembra.

REZULTATI - EKIPNO: 1. strelska družina Janez Mrak (II. ekipa), 228 krogov,

2. SD Janez Mrak (I. ekipa) 227, 3. SD Janez Mrak (III. ekipa) 202, 4. gozdno gospodarstvo Bled - revir Mojstrana 196, 5. Karavla Belca 194 itd.

NAJBOLJŠI POSAMEZNIKI: 1. Franc Rabič (SD Janez Mrak) 84, 2. Miha Rabič (SD Janez Mrak) 80, 3. Viktor Nedeljković (gozdno gospodarstvo Bled - revir Mojstrana) 79, 4. Vojko Grabenšek (SD Janez Mrak) 78, 5. Slavko Rabič (KUD Jaka Rabič) 77 itd.

Omenimo naj še, da so člani strelske družine Janez Mrak zaključili tudi družinsko tekmovalstvo za leto 1976. Poglejmo si najboljše posameznike:

ZRAČNA PUŠKA - ČLANI: 1. Andrej Janša 163 krogov, 2. Franc Rabič 160, 3. Ivan Volarič 152, 4. Franc Kotnik 149, 5. Franc Meteljt itd.

ZRAČNA PUŠKA - ČLANICE: 1. Dora Potočnik 110, 2. Erika Krznarič 108, 3. Mara Smolej 79.

ZRAČNA PUŠKA - MLADINCI: 1. Vinko Otovič 115, 2. Bogdan Kotnik 111, 3. Iztok Pergar.

MALOKALIBRSKA PUŠKA - ČLANI: 1. Andrej Janša 200, 2. Franc Rabič 191, 3. Jože Hlebanja 189, 4. Franci Kotnik 180, 5. Franc Potočnik 165 itd.

J. R.

Šah

HITROPOTEZNI TURNIR V POČASTITEV DNEVA REPUBLIKE

SD Jesenice vsako leto organizira v počastitev dneva republike hitropotezni turnir. Letos je bil zaradi zasedenosti drugih terminov turnir odigran na sam praznik, 29. novembra. Turnirja se je udeležilo enajst igralcev, ki so po zelo izenačeni borbi dosegli naslednja mesta: 1.-3. Ravnik, Pavlin, Jan, 4. Krničar, 5.-6. Tramte, Laharner, 7. Koranter itd. Da je bil boj res izenačen, je razvidno iz vrstnega reda, saj so si prvo mesto razdelili kar trije igralci.

ŠD KRANJ: ŠD JESENICE

V počastitev dneva republike so jeseniški šahisti odigrali tradicionalen dvoboj za 24 deskah z ekipo Kranja. Ta dvoboj se igra za prehodni pokal občinskih sindikalnih svetov občin Kranja in Jesenice. Ekipi sta nastopili na 15 članskih deskah, dveh ženskih in sedmih mladinskih in pionirskih deskah. Pred tem dvobojem je bil rezultat 2:1 za Jesenice. Kranjčani pa so bili tokrat boljši nasprotnik in so zmagali z rezultatom 14:10 ter tako skupni rezultat izenačili na 2:2. Jeseničani so tokrat dvoboj izgubili zaradi slabše igre mladincev in pionirjev, saj so ti izgubili s 7:0, medtem ko so člani zaigrali zelo dobro in zmagali z rezultatom 10:5. Za Jesenice so zmagali: Krajnik, Železnik, Ravnik, Men-

cingar, Ivelja, Jan, Globočnik in Pazlar, remizirali pa so: Zorko, Ciuha, Simčič in Lužnik.

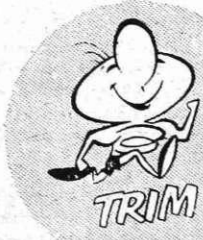
JESENICE: RUDAR TRBOVLJE - 6:4

V borbi za obstanek v prvi slovenski šahovski ligi so Jeseničani premagali SK Rudar iz Trbovlj z rezultatom 6:4 in s tem povečali svoje možnosti za obstanek v ligi. Tokrat so zelo dobro zaigrali člani, ki so zmagali z rezultatom 3,5:2,5. Ravno tako pa sta dobro zaigrali tudi članici, ki sta nasprotniki premagali z 1,5:0,5. Mladinci pa so si točke razdelili.

Za Jesenice so celo točko osvojili naslednji igralci: Zorko, Pavlin, Korošec, Pongarčeva, Železnik, remizirala sta Krničar in Marušičeva, izgubili pa so Krajnik, Tramte in Dejan Svetlin.

V predzadnjem kolu igrajo Jeseničani z ekipo Radenske v Murski Soboti.

M. Jan

Kegljanje na ledu

PREHODNI POKAL 29. NOVEMBER EKIPI UNIVERSALA

Zveza za kegljanje na ledu Slovenije je tudi ob letošnjem prazniku, dnevu republike, priredila že tradicionalno tekmovalstvo kegljatev na ledu za prehodni pokal 29. novembra. Turnirja, katerega organizacijsko-tehnično vodstvo je bilo zaupano jesenskemu klubu kegljatev na ledu, se je po razpisu udeležilo skupno 15 ekip, in sicer iz KKnL Jesenice šest ekip, iz KKnL Bled štiri ekipe, iz KKnL Kranjske gora dve ekipe in po ena ekipa iz KKnL Rateče, Zirovnica in PGD Bled.

Tako se je 75 tekmovalcev - kegljatev na ledu v torek, 30. novembra na umetnem drsalisti v Podmežakli pomerilo za prehodni pokal.

Prvo mesto je ponovno osvojila, kot že v preteklem letu, in s tem tudi prehodni pokal, ekipa jeseniškega kluba Universal, z doseženimi 25 točkami. Tako je ta ekipa v desetletnem obdobju, to je, od leta 1966, že četrto osvojila ta pokal.

Ostale ekipe pa so se uvrstile: 2. s 24 točkami je bila ekipa KKnL Jesenice Murka, 3. z 19 točkami (kol. 1,075) ekipa KKnL Bled Piber, 4. z 19 točkami (kol. 1,053) ekipa KKnL Kranjska gora - Markelj, 5. s 16 točkami (kol. 1,260) ekipa KKnL Jesenice - Vatrostalna, 6. s 16 točkami (kol. 0,662) ekipa KKnL Bled - Zaka, 7. s 14 točkami (kol. 1,009) ekipa KKnL Jesenice - Slovenijašport, 8. s 14 točkami (kol. 1,039) ekipa kegljatev Zirovnica itd.

C.

MEDNARODNI TURNIR

Tako kot lanska, je tudi letošnja sezona zelo pestra s treningi. Tako je bil v nedeljo, 5. decembra, organiziran že četrti letošnji turnir v tej sezoni, in sicer ga je tokrat organizirala ekipa Vatrostalne z Jesenice za prehodni pokal. K sodelovanju so povabili tudi ekipe iz Avstrije, Italije in Nemčije ter domače ekipe iz Kranjske gore, Rateč, iz Bleda in Jesenice.

Ko bomo pregledali rezultate turnirja, bomo opazili, da so imele domače ekipe več športne sreče kot tuje. Tako je tudi prehodni pokal in pokal prvega mesta osvojila domača ekipa.

REZULTATI:

1. Universal Jesenice 26 točk, 2. Murka Jesenice 23 točk, Sava Jesenice 21 točk, 4. F. Wank Avstrija 18 točk, 5. Vatrostalna Jesenice 16 točk (količnik 1,655), 6. Sava Bled 16 točk (količnik 0,863).

PRIČETEK TEKMOVANJA V BLIŽANJU IN ZBIJANJU

V ponedeljek, 6. decembra, so pričeli z drugo disciplino metov pri kegljakem klubu na ledu, to je, v bližanju in zbijanju. Ta disciplina je bolj zanimiva kot ekipno klubsko tekmovalstvo, saj mora tu pokazati vsak posameznik sam, kaj zmore, za kar najboljše uvrstitev. Kot mi je znano, v tej disciplini tekmujejo tudi železarji in zato jih vabimo, da si ogledajo naslednje tekmovalstvo v ponedeljek ob 18.30.

C. M.

ŽELEZARSKI IZOBRAŽEVALNI CENTER JESENICE

razpisuje
prosti delovni mesti za nedoločen čas, in sicer

- UČITELJA za poučevanje strojnih predmetov na TŠ (absl.)
- UČITELJA za poučevanje metalurških predmetov na TŠ (absl.)

Pogoji za spejem:

- diplomirani inženir strojništva
- diplomirani inženir metalurgije

Nastop službe takoj, oz. po dogovoru, razpis velja do zasedbe delovnega mesta. Na razpolago imamo dvoinspolno stanovanje do 15. 12. 1976. Osební dohodki po samoupravnem sporazumu OD ŽIC.

VABILO KRAJANOM KS ŽIROVNICA IN OKOLICE

DPD Svoboda France Prešeren Žirovnica - Breznica vas vabi, da si ogledate spevoigro SVOJEGLAVČEK, s katero gostuje pri nas DPD Svoboda Ribno.

Predstava bo v soboto, 11. decembra, ob 16. uri, v kulturnem domu na Breznici.

USPEH MLADIH JESENICANOV

V nedeljo, 5. decembra, je bilo v izvedbi domačega kluba gorenjsko prvenstvo za mladince in mladinke. Tekmovalja se je udeležilo 38 mladincev in 16 mladink iz vse Gorenjske. Na tekmovalju, ki ga lahko ocenimo, poleg množičnosti, tudi za precej kvaliteten, so imeli največ uspeha igralci jeseniškega namiznoteniškega kluba. Od petih možnih naslovov so osvojili kar tri, in to Slavko Legat med mladinci, Milana Štrumbil med mladinkami, naš par Korbar in Legat pa je bil tudi najuspešnejši, saj je osvojil prvo mesto med dvojicami.

Poleg teh igralcev, ki so igrali glavno vlogo na prvenstvu, pa so dokaj dober vtis zapustili še igralci Babič in Vidmar ter ostali, ki so dokazali, da bodo z voljo lahko dosegli še več takih uvrstitev, kot so jih dosegli Legat, kot najuspešnejši tekmovalci turnirja, ter Milana Štrumbil in

Matjaž Korbar. Upamo, da se igralci ne bodo usvajali na latorikah, ampak, da bodo še bolj zavzeto trenirali in poskušali doseči podobne rezultate v republiškem merilu.

Tekmovalje, ki je bilo v domu TVD Partizan na Jesenicah, je bilo, tako kot vedno, zelo dobro organizirano, za kar gre velika zasluga neutrudljivemu predsedniku kluba Ljuzetu Štrumbilu.

Rezultati finalnih dvobojev:
mladinci: Legat: Rehberger 2:1;
mladinke: Štrumbil: Blažič 2:0;
mladinci - dvojice: Legat-Korbar: Jauh-Zupanc 2:1;
mladinke - dvojice: Štrumbil-Blažič: Štrkelj-Mesec 1:2;
mešane dvojice: Pavlič-Habjan: Mesec-Rehberger 2:1.

JESENICE: SAVA (KRANJ) 4:5

V predzadnjem kolu gorenjske lige so igralci Jesenice doživeli nepričakovan poraz z ekipo SAVA iz Kranja. Največ krivde za poraz nosi Jernej Korbar, ki je izgubil vsa tri srečanja. Poleg njega pa sta nastopila še Rudi Buh, ki je dosegel dve zmagi, ravno toliko kot Legat. S tem porazom si ekipe Jesenice, Save in Gumarja delijo prvo mesto, vsaka z desetimi točkami.

V zadnjem kolu prvega dela lige bodo gostovali v četrtek v Kranju, kjer se bodo pomerili z ekipo Triglav II. proti kateri računajo na popoln uspeh.

MUROVA: TRIGLAV II (KRANJ) 5:0

Igralci Murove so po dolgem času zopet osvojili dve novi točki, ki jim precej pomenita za boljšo uvrstitev na lestvici. V dvorani na Murovi so gostili ekipo Triglava II in jo premagali z rezultatom 5:0. Po dve zmagi sta dosegla Lavtižar in Ravnikar, eno pa je prispeval Filipovič. S to tekmo je ekipa Murove končala s prvim delom tekmovalstva v gorenjski ligi, kajti v zadnjem kolu bi se morala pomeriti z ekipo Lesc, ki pa je izstopila iz lige, zato ker nima prostorov za treninge in tekmovalja. Precej žalostna stvar, da ekipa, ki bi lahko posegla po dobrih rezultatih, zaradi nerazumevanja športnih delavcev v Lescah ne more nastopati.

V soboto bo na Jesenicah, s pričetkom ob 9. uri, drugi pozivni turnir za člane, katerega se bodo udeležili igralci Vidmar, Buh, Legat in Korbar. Upajmo, da bodo tokrat dosegli boljše rezultate kot na prvem turnirju.

r. f.

VPLAČANI NOVI PRISPEVKI V SKLAD ZA IZGRADNJO POKOPALIŠČA

V mesecu novembru je bilo v sklad za izgradnjo pokopališča na Blejski Dobravi vplačanih skupno 91.070 din novih prispevkov. Iz delovnih organizacij je svoj prispevek vplačalo podjetje Vatrostalna - TOZD Jesenice, in sicer za preteklo in tekoče leto, v skupnem znesku 90.000 din. Od podpisnikov samoupravnega sporazuma iz zasebnega sektorja pa je vplačal Janez Jenko, Jesenice - 800 din; krajevna skupnost Podmežaklja pa je od prodanih vrednostnih bonov vplačala 270 din.

Po zadnjem finančnem poročilu, katere gradbeni odbor redno mesečno prejema, je bilo, po stanju 23. 11. 1976, skupno vplačanih prispevkov v sklad za izgradnjo pokopališča v višini 8.443.892,95 din, od tega je porabljenih 7.292.369,55 din, tako da je bil saldo žiro računa na ta dan 1.151.523,40 din.

Novim vplačnikom se za prispevke gradbeni odbor iskreno zahvaljuje.

AVTO-MOTO DRUŠTVO JESENICE

sprejema - vpisuje kandidate za šolanje

INŠTRUKTORJEV AVTO ŠOLE

Pogoj je tri leta izpit »B« kategorije ali višje kategorije. Rok prijave je vključno 20. december 1976.

Vse ostale informacije dobite vsak delovni dan popoldan v pisarni AMD Jesenice.

IŠČEMO DELAVKO

Društvo upokojencev na Jesenicah vabi k sodelovanju

DELAVKO ZA STREŽBO GOSTOV
v gostišču Doma upokojencev na Jesenicah za določen čas.

Delovni čas je samo popoldan, in sicer od 15. do 22. ure. Prosti dan je vsako sredo. Plača po dogovoru.

Prijave pošljite pisмено na naslov: Društvo upokojencev na Jesenicah, Pod gozdom 13. Ali pa se osebno zglasite v pisarni društva upokojencev, vsak torek in petek od 16. do 18. ure, na razgovor. Razpis je odprt do zasedbe delovnega mesta.

Društvo upokojencev Jesenice

KRAJEVNA SKUPNOST JAVORNIK - KOROŠKA BELA

Upravni odbor rekreacijskega centra na Kresu

razpisuje honorarno delovno mesto v RC KRES

UPRAVLJALEC ŽIČNICE

Zaposlitev je primerna za upokojence, ker je delo v dopoldanskem in popoldanskem času. Prejemki po dogovoru.

Pismene prijave pošljite na tajništvo krajevske skupnosti Javornik - Koroška Bela.

Razpis velja do zasedbe delovnega mesta.

DRUŠTVO UPOKOJENCEV JESENICE

VABI

člane, prijatelje šahovske igre na sestanek, ki bo v torek, 14. decembra, ob 16. uri v domu društva upokojencev na Jesenicah, Pod gozdom 13.

Vabi odbor

TBJ OZD Tehnični biro Jesenice
C. M. Tita 22/I

Komisija za medsebojne odnose

razpisuje prosto delovno mesto

TEHNIČNI RISAR

Pogoj: tečaj tehničnega risanja ali nedokončana srednja tehnična šola

Delo je za določen čas (6 mesecev) s polnim delovnim časom. Možnost nastopa službe takoj oz. po dogovoru.

Pismene ponudbe s kratkim življenjepisom in podatki o dosednji izobrazbi naj kandidati pošljejo v roku 10 dni po objavi.

GLAS

v vsako

gorenjsko hišo!

ZAHVALA

Najlepše se zahvaljujem sindikalnemu odboru strojne vzdrževanja za denarno pomoč ob potresu, ki mi je prizadejal veliko materialno škodo.

Hvala za razumevanje!

Anica Sodja

ZAHVALA

Osnovni organizaciji sindikata nabavnega sektorja se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč in pozornost v času bolezni.

Zinka Bregant

DEŽURNE TRGOVINE

V soboto, 11. decembra, bo na Jesenicah od 15. do 19. ure odprta

SAMOPOSTREŽNA TRGOVINA ŠPECERIJA BLED, Supermarket Union, Titova 22.

V soboto, 11. decembra, od 15. do 19. ure in v nedeljo, 12. decembra, od 7. do 10.30 bo v Kranjski gori odprta trgovina

ZIVILA KRANJ, trgovina Škrlatica.

V Gozd-Martuljku je odprta samopostrežna trgovina od 1. decembra 1976 dalje vsako soboto do 19. ure in vsako nedeljo od 7. do 10.30.

ZAHVALA

Ob smrti

JANKA KOROŠKA, st.

se zahvaljujem vsem znancem, sedem, prijateljem in sodelavcem za izraženo sožalje, za cvetje in spremstvo na zadnji poti. Posebno se zahvaljujem DOLIKU za izkazano pozornost in Jožu Varlu za tople besede.

Vsi njegovi

ZAHVALA

Ob prerani izgubi dragega očeta, starega očeta, dedka, strica in bratranca

ŠTEFANA BEGUŠA

se iskreno zahvaljujem vsem prijateljem in znancem, ki ste nam v teh trenutkih pomagali in sočustvovali z nami ter nam izrazili osebno in pismeno sožalje.

Prisrčna hvala dr. Mencingerju in osebju internega oddelka bolnice Jesenice za vso skrb in nego.

Posebna hvala sosedom Jukiču, Kramarjevi, Ivanki Ravniki in Dragosavcu za nesebično pomoč. Sostanovalec se zahvaljujem za poklonjeni venec in denarno pomoč. Iskrena hvala njegovim prijateljem, upokojencem za denarno pomoč, pevcem za žalostinke in vsem, ki so poklonili cvetje in ga v tolikem številu spremili na njegovi zadnji poti.

ZALUJOČI: hčerka Jelka Gogala, vnuk Franci z družino in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru strojnih delavnic se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč, ki mi je bila zelo dobrodošla pri zdravljenju v toplih.

Ana Smolej

ZAHVALA

Osnovni organizaciji sindikata železarne Jesenice se iskreno zahvaljujem za odobreno pomoč ob smrti moža.

Ana Merhar

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem dr. Čehu za hitro nudeno prvo pomoč ter za zdravniško in bolniško nego, katere sem bil deležen v času mojega zdravljenja v bolnici Jesenice.

Posebno zahvalo pa sem dolžan izreči za izkazano pozornost dr. Markežu, dr. Mencingerju, dr. Vidaliu ter medicinskim sestram in njihovim pomočnicam v koronarni enoti internega oddelka bolnice Jesenice, ki so s svojo pozornostjo prispevali k mojemu hitremu okrevanju.

Zahvaljujem se tudi organizaciji ZB NOV Plavž in vsem, ki so me obiskali v bolnici, za vse spodbudne besede.

Vsem iskrena hvala.

Stane Pretnar

ZAHVALA

Ob odhodu v pokoj se obratovodstvu ter sindikalnemu odboru elektrojeklarne, zbranim na poslovnem srečanju, za tople poslovilne besede in za lepa spominska darila, ki mi bodo ostala v trajnem, lepem spominu, najlepše zahvaljujem.

Tudi jaz z velikim zadovoljstvom sledim in se veselim vaših delovnih uspehov, kakor da bi bil še vedno med vami. Vsem skupaj želim veliko uspehov, sodelavkam in sodelavcem pa se zahvaljujem za sodelovanje.

Karel Markovič

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

11. in 12. decembra italij.-franc. barvni film **AMAZONKE**, režija Terence Young, v gl. vlogi Alena Johnston, ob 17. in 19. uri.

13. in 14. decembra angl. CS barvni film **CRNI MLIN NA VETER**, režija Don Siegel, v gl. vlogi Michael Caine, ob 17. in 19. uri.

15. decembra amer.-italij. barvni film **CJAMANGO**, režija Edward G. Muller, v gl. vlogi Sean Todd, ob 17. in 19. uri.

16. decembra zaprto!

17. decembra amer. barvni film **BLIŠČ IN BEDA HOLLYWOODA**, režija John Schlesinger, v gl. vlogi Donald Sutherland, ob 17. in 19.30.

18. in 19. decembra amer. barvni film **ZALJUBLJENI BOLNIČAR**, režija F. Taschlin, v gl. vlogi Jerry Lewis, ob 17. in 19. uri.

Kino PLAVŽ

11. in 12. decembra angl. CS barvni film **CRNI MLIN NA VETER**, ob 18. in 20. uri.

13. in 14. decembra italij.-franc. barvni film **AMAZONKE**, ob 18. in 20. uri.

15. decembra zaprto!

16. decembra amer. barvni film **POROČILO O UMORU**, ob 18. in 20. uri.

17. decembra amer.-italij. barvni film **CJAMANGO**, ob 18. in 20. uri.

18. in 19. decembra italij. barvni film **DOBRO JE TREBA LJUBITI**, ob 18. in 20. uri.

Kino KRANJSKA GORA

11. decembra amer. barvni film **PEKLENSKI STOLP**, ob 20. uri.

12. decembra jugosl.-sovj. barvni film **UKLENJENI ŠOFERJI**, ob 20. uri.

15. decembra angl. CS barvni film **CRNI MLIN NA VETER**, ob 20. uri.

18. decembra italij.-franc. barvni film **AMAZONKE**, ob 20. uri.

Kino DOVJE - MOJSTRANA

11. decembra angl. barvni film **ZLATO**, ob 19.30.

12. decembra amer. barvni film **PEKLENSKI STOLP**, ob 19.30.

18. decembra angl. CS barvni film **CRNI MLIN NA VETER**, ob 19.30.

Gledališče

SOBOTA, 11. decembra, ob 19.30, Tone Partljič, O, ne, Ščuke pa ne.

NEDELJA, 12. decembra, ob 15.30, Tone Partljič, O, ne, Ščuke pa ne.

Vstopnice, ki ste jih že dobili za predstavi, ki sta odpadli zaradi smrti družinskega člana igralke, veljajo za sobotno in nedeljsko predstavo.

Na podlagi 60. člena statuta OZD ELIM Jesenice, delavski svet

razpisuje delovno mesto

VODJE TEHNIČNEGA SEKTORJA MONTAŽE
(reelekcija)

Poleg splošnih pogojev mora kandidat izpolnjevati še naslednje posebne pogoje:

- da ima VŠ izobrazbo elektro smeri, oz. višjo šolo za organizacijo dela s predizobrazbo elektrotehnika,
- da ima sedem let delovnih izkušenj na vodilnih delovnih mestih,
- da ima sposobnost organiziranja in vodenja tehničnih služb, ljudi in dela,
- da ima strokovni izpit iz varstva pri delu,
- da pozna predpise v montažni dejavnosti,
- pasivno znanje tujega jezika,
- da je moralno-politično neoporečen.

Pismene prijave z vsemi potrebnimi dokazili ter priloženim kratkim programom razvoja montažne dejavnosti v OZD ELIM Jesenice naj kandidati vložijo v roku 14 dni od objave na naslov: OZD ELIM Jesenice, Hrušica, kadrovske oddelke.

ČLANOM AMD JESENICE IN OSTALIM VOZNIKOM

Tako kot vsako leto, je AMD Jesenice tudi letos že začelo obnavljati članstvo in vpisovati nove člane za leto 1977. Pogoji in višina članarine ostanejo nespremenjeni. Pojavljajo pa se predvsem tehnične težave v zvezi z obnavljanjem članstva, zato dajemo kratko informacijo.

Poleg običajnega članskega gradiva, prejema člani na dom tudi brezplačno Moto revijo, glasilo AMZS, ki izhaja vsak mesec. Januarsko številko bodo prejeli še vsi člani, februarško pa le člani, ki bodo pravočasno poravnali članarino. Le-ta znaša za avtomobiliste 150, motocikliste 80 in člane brez vozila 50 din. Kasnitev ali odlaganje s plačilom članarine povzroči društvu le težave in dodatne stroške. Zato ne odlašajte in se v popoldanskih urah zglasite v pisarni AMD ali pa na kak drug način sporočite svoje stališče, sporočite tudi morebitno spremembo naslova.

Članstvo je sicer prostovoljno, pa naj kljub temu tisti, ki želi izstopiti ali pa se na novo vključiti, to sporoči. V letu 1976 je odpovedalo članstvo, predvsem zaradi tehničnih razlogov, okrog 150 članov, na novo pa se jih je vpisalo 207.

Ker je letošnji potres prizadel tudi AMD Tolmin, ki ima 824 članov, in je AMZS spodbudila solidarnostno akcijo za obnovo društvenega doma, se je v akcijo vključilo tudi AMD Jesenice in prispevalo 1.750 din.

Na območju jeseniške in radovljiske občine deluje šest AMD s 3.150 člani, kar predstavlja dobro tretjino vseh lastnikov osebnih avtomobilov, ki jih je na tem območju 9.440. Razen društva v Podnartu, ki ima 377 članov in skrbno urejen dom s številnimi delavnicami ter učilnico, so ostala AMD na Bledu; to je bilo ustanovljeno že pred 30 leti; v Bohinjski Bistrici, na Jesenicah, v Radovljici in Zirovnici več ali manj prostorsko omejena in zaradi tega tudi tehnično nezadostno opremljena za vse odgovornejšo nalogo, vzgajanje novih voznikov.

Društva so dala pobudo za ureditev sodobnega centra, nekje na področju med Lescami in Jesenicami, kjer naj bi zgradili tudi bazo AMZS. Poleg sodobne šole, ki bi delovala za celotno območje, bi tu uredili službo za tehnične preglede, manjše delavnice in del službe »pomoč in informacije«. Vse gostejši promet na naših cestah in varnost terjata od novih voznikov več znanja in izkušenj. Teh pa ni moč doseči brez sodobnih pripomočkov in tehnično dobro opremljene avto šole, kar pa terja od posameznih društev veliko finančnih in umskih sil, to pa zmorejo le večja, oziroma številčnejša društva. Zato tovrstna ideja zasluži v resnici široko podporo vseh zainteresiranih, od krajevnih skupnosti navzgor. Taka rešitev bi vsekakor nudila pomembno racionalizacijo v dejavnosti AMD, saj bi bili stroji in naprave smotrnejše izkoriščeni. Hkrati pa bi se celotna dejavnost bolj konkretno vključila v turizem, ki je v tem delu Gorenjske pomembna gospodarska veja. Zlasti bi morala odigrati svojo vlogo tehnična služba AMZS in bolj učinkovito pokrivati zlasti pomembne turistične gorske ceste, denimo, povezavo čez Vršč in Jelovico s Primorsko itd.

V takem primeru pa društva lahko več časa namenijo skrbi za šport in rekreacijo članov, pridobivanju novih članov in preventivni vzgoji.

JESENIŠKA LIGAŠA MED SEBOJ

V soboto je bilo v dvorani v Podmežakli prvenstveno srečanje med jeseniškimi ligasema, Jesenicami in Kranjsko goro. Zmagalo je moštvo Jesenic z rezultatom 16:3 (4:0, 4:3 in 8:0). Hokejski Kr. gore so bili enakovrednejši le v drugi tretjini, ko so rezultat zmanjšali na 6:3, v prvi in zadnji pa so bili hokejski Jesenic veliko boljše in so povsem prekosili mlajše kolege. Kljub visoki zmagi Jesenic je bila igra dokaj zanimiva in hitra.

Pavle za Jesenice so dosegli: Hafner in Gavič po 4, Tomaž Košir in Pristov po 2

ter Hiti, Ivan Ščap in Sašo Košir po 1, za Kranjsko goro pa: Kern, Šuvak in Stefan Ščap.

Po tem kolu vodijo še naprej Jesenice, ki imajo 18 točk in tekmo manj, na drugem mestu je Medveščak z dvajsetimi točkami, kolikor jih ima tudi Olimpija, ki pa ima tekmo manj. Četrta je Kranjska gora s šestimi in zadnji Partizan brez točke.

V soboto, 11. decembra, bodo jeseniški hokejski gostovali v Zagrebu, kjer se bodo pomerili z Medveščakom, Kranjska gora pa bo prosta.

Košarka

JESENICE : BRANIK
(ČLANI) 62:59
(34:24)

Jesenice, 4. decembra, prvenstvena tekma četrtega kola slovenske košarkarske lige, gledalcev 50, sodila Frelj (Medvode) in Gregorič (Velenje).

Po štirinajsturnem premoru, ki so ga Jesenice izkoristile za uigravanje mlajših igralcev, so se v soboto pomerili z močno ekipo Branika iz Maribora. Ker so igralci med prazniki pridajevno trenirali, jim je uspelo v precejšnji meri odpraviti vrzel, ki je nastala z odhodom treh starejših igralcev. Moštvo, ki sedaj zastopa jeseniške barve, je tako postalo najmlajše v ligi. V ekipi je kar šest igralcev, rojenih 1960, tako da je povprečna starost ekipe 19 let.

Srečanje proti Braniku je bilo zelo težko in na koncu dramatično. V prvem polčasu je bila igra izenačena. Pri rezultatu 22:22 pa so Jesenice zaigrali konksi pressing in zmedli goste ter si v nekaj minutah priigrali deset točk prednosti.

V drugem polčasu so gostje že na začetku močno pritisnili, vendar so Jesenice vodstvo še povečale na štirinajst točk. Ker pa je sodnik Gregorič vneto dosegal osebne napake Jesenic, so le ti ostali kmalu brez Smoleja in nato še Božiča, ki je imel štiri osebne napake. Ko se je štiri minute pred koncem Božič vrnil v igro, mu je Gregorič takoj dosodil še peto osebno napako in domači igralci so ostali brez pomoči svojih najvišjih igralcev.

Prednost je znašala le štiri točke in marsikdo je podvomil v uspeh domače ekipe. Igralci pa so z borbena igro povsem onemogočili goste v napadu in s taktično zrelo igro uspeli zmagati.

Tekma je bila zelo borbena, čeprav so igralci obeh moštvev precej grešili, kar pa je razumljivo, saj zagrizenost igra v obrambi manjša zbranost v napadu. Omeniti pa je treba tudi sodnika Gregoriča, ki je sodil pristransko v korist gostov in razburjal domače igralce in gledalce. Sodnika sta tudi dovoljevala ostro igro gostov, ki so si po nasvetu trenerja Petkoviča skušali priigrati zmago na nešporten način s poško-dovanjem domačih igralcev. Še vedno je v spominu spomladanska tekma v Mariboru, ko so dvema igralcema Jesenic razbili arkade.

Nastopili so: Vidic, Berginec, Matučec, Eržen 4, Smolej 4, Šter, Božič 16, Lozar 6, Mišič 4, Vauhnik 12, Smid 6, Noč 10.

Včeraj so Jesenice nastopile v Ljubljani proti Ježici, v soboto pa bodo igrali v Lipici proti Krasu iz Sežane.

Lestvica po 4. kolu:

Domžale	4	4	0	376:284	8
Dolenjska	4	3	1	325:256	6
Trnovo	4	3	1	362:340	6
Jesenice	4	3	1	281:284	6
Fructal	4	2	2	337:333	4
Elektra	4	2	2	326:323	4
Vrhnika	4	2	2	312:332	4
Kras	4	2	2	361:387	4
Branik	4	1	3	307:301	2
Ježica	4	1	3	364:373	2
Rudar	4	1	3	325:339	2
Radenska-Pomurje	4	0	4	244:367	0

NI

TUDI PIONIRKE IN PIONIRJI PRIČELI
S PRVENSTVOM

V prvem kolu prvega dela gorenjske košarkarske lige za pionirje so pioniirji in pionirke, predstavniki SSD Tone Čufar, gostovali pri sovrstnikih osnovne šole Mojstrana.

Najprej so igrale pionirke. Zmagale so domačinke z rezultatom 24:21 (14:8). Pri Jesenicah sta bili najboljši Vavpotičeva in Bajtova, ki je morala v drugem polčasu oditi iz igre zaradi petih osebne napake.

V drugi tekmi pa so se pomerili pionirji. Pri vodstvu domačinov s 4:1 je trener gostov Pogačnik izkoristil minuto odmora. To je odločilno vplivalo na potek igre, saj so gostje prevzeli pobudo, zaigrali bolje in ob polčasu vodili s 16:6. Nato je trener

zamenjal prvo peterko z drugo in poskusil s pressingom. To pa ni bila najboljša poteza, saj so na ta način dosegli le dva koša, domačini pa deset, iz igre pa sta morala zaradi petih osebne napake drugi najvišji igralci Lončner in najboljši branilec Vidali, ki se je predvsem odlikoval z dobrimi podajami pod koš. Takrat je v igro spet prišla prva peterka. Čeprav ni mogla popolnoma ujeti tempa igre, se je vendar poznala premoč in gostje so zasluženo zmagali z rezultatom 30:26 in odnesli obe točki. Koše za SSD Tone Čufar so dosegli: Lončner 2, Primož Kosmač 17, Čarni 9 in Vojko Kosmač 2.

Za Mojstrano pa so bili uspešni: Teraž 11, Adamek 3, Ozebek 4, Skumavc 4 in Benet 1.

JUDO

NAGAOKA 76 IN TURNIR ALPSKIH DEŽEL

Judoisti pri TVD Partizan Jesenice so imeli preteklo soboto in nedeljo, 4. in 5. decembra, bogat spored tekmovalnih dni.

V soboto, 4. decembra, so pionirji in mladinci nastopili na VIII. mednarodnem judoističnem turnirju za pokal Nagaoka 76. Prvi so na blazine stopili najmlajši. Jesenice, ki nimajo v tej konkurenci še veliko izkušenj, so pokazali veliko srčnosti, pozna pa se jim, da je bil to večini prvi nastop in da jim manjka podobnih srečanj, saj se bodo le v nastopih s sovrstniki kalili in napredovali. Najbolje se je odrezal in pokazal največ Borut Brelih, ki se je prebil med osem najboljših. Vsi drugi pa so izgubili v prvem kolu, največ od teh je prikazal Igor Benkovič. Nastopili so še: Janez Žlebir, Matjaž Rizmarič, Nino Cvetkovič, Miro Benkovič in David Dvoršak, ki je bil tudi najmlajši udeleženec turnirja in je dobil od prireditelja spominsko diplomu.

Za pionirji so nastopili mladinci, kjer so imeli Jesenice štiri predstavnike. V kategoriji do 55 kg je nastopil Ranko Maletič in izgubil z Očkomo (Impol), ki je kasneje zasedel tretje mesto. Za mlade Maletiča je bil to prvi nastop v tako hudi konkurenci. V kategoriji do 78 kg sta nastopila Čebulj in Vrdoljak. Največ je dosegel Čebulj, ki se je s tremi zmagami uvrstil med prvih sedem, medtem ko se je Vrdoljak z dvema zmagama uvrstil do 7. do 10. mesta. V tej kategoriji je nastopilo največ tekmovalcev, kar 54, zmagal pa je Poljak Zeganek. V kategoriji nad 86 kg je nastopil Anderle. Z eno zmago si je priboril nastop v polfinalu, kjer je izgubil s kasnejšim zmagovalcem Leskovarjem (Impol) in zasedel dobro tretje mesto.

Na tem turnirju je nastopilo skoraj 500 judoistov, od najmlajših do članov, iz Jugoslavije, Italije in Poljske.

V nedeljo pa so Jesenice s člansko ekipo odpotovali v Bischofshofen v Avstrijo, kjer so nastopili na prvem turnirju alpskih dežel. Na turnirju so nastopile še ekipe iz Italije, NDR, Švice in Avstrije. Nastopilo je 80 tekmovalcev iz 12 klubov, Jesenice pa so bili kot edini vabljene predstavniki Jugoslavije zelo toplo sprejeti.

V kategoriji do 78 kg sta nastopila Vrdoljak in Bečirovič. Oba sta pokazala solidno znanje in borbost ter prispela do polfinala, kjer sta naletela na boljše nasprotnika, in si delila četrto mesto. V kategoriji do 86 kg je nastopil Dvoršak; tudi ta si je priboril pravico nastopa v polfinalu, kjer pa je nesrečno izgubil in zasedel četrto mesto. Najbolje se je odrezal Anderle v kategoriji nad 96 kg, v kateri si je priboril zelo dobro tretje mesto in s tem lep pokal.

Na turnirju je bila konkurenca zelo močna, nastopilo je več mojstrov, mladinskih in državnih prvakov, predvsem iz Avstrije. Jesenice so se tudi tokrat dobro odrezali. Pokazali so, kljub utrujenosti (pot ter nastop na turnirju, ki se je začel kar do enih po polnoči), zelo veliko in si nastopov na tako močnih turnirjih še želijo, predvsem s še številnejšo ekipo,

DOGOVOR MED UPRAVLJALCI
ŽIČNIC IN SMUČARSKO ZVEZO SRS

V Ljubljani je bil 10. novembra sestanek, katerega so se udeležili predstavniki upravljalcev slovenskih žičnic, ki jih je vodil predsednik odbora za žičnice Dušan Zalokar, in delegacija smučarske zveze Slovenije, ki jo je vodil predsednik Janez Kocijančič. V zvezi s samoupravnim sporazumom o posebnih ugodnostih, ki jih bodo dajali podpisniki sporazuma članom smučarskih organizacij v SR Sloveniji, je bil dosežen dogovor, da bo za sezono 1976/77 znašal popust na vseh slovenskih žičnicah 10 %. Vsak član smučarske organizacije bo s člansko izkaznico lahko dvignil dnevno ali poldnevno vozovnico s popustom, kar pa ne velja za točkovne karte in vozovnice.

Na skupnem sestanku je bilo ugotovljeno izredno kritično gospodarsko stanje slovenskih žičnic, ki celo grozi, da se bo v več centrih zaradi izgub v zadnjih »zelenih zimah« obratovanje ustavilo. Ugotovljeno je bilo, da imajo smučarska zveza in upravljalci žičnic skupne poglede in interese, zato se bodo tudi skupno prizadevali, da se problemi žičnic sistemsko rešujejo. Ob tej priložnosti je bil govor o konverziji kreditov, o regresih in o drugih problemih in predlogih.

Razgovor je bil izredno konkreten in deloven, saj so vsi udeleženci izhajali iz prepričanja, da je perspektiva slovenskih žičnic in smučanja tesno povezana in skupna.

Slalom zaenkrat še na suhem

Smučanje

ČAKAJO NA SNEG?

V Planini pod Golico imajo športno društvo Golica, v katerem deluje smučarska sekcija. Predsednik društva je Mirko Kljnar, tehnični vodja smučarjev pa je Ciril Čop.

Smučarji imajo trenutno 31 pionirjev, od teh jih je 12 iz Plavškega Rovta. Od tega je osem deklet. Pripravljajo se za zimsko sezono. Trenirajo na suhem vodi Dušan Vidmar, trenirajo dvakrat tedensko, želeli pa bi še večkrat, pa trenerji nimajo časa.

Njihov osnovni namen je, da bi naučili vse otroke smučati. Pozneje pa bi na področnih tekmovalnih, kjer lahko tekmujejo vsi, izbrali najboljše, ki bodo potem deležni večje pozornosti in podpore. Eno teh tekmovalj pa bodo organizirali tudi sami.

Opremo si morajo otroci nabaviti sami, oz. njihovi starši, le pri socialno šibkih, ki bodo pokazali nadarjenost, bo nekaj prispevalo tudi društvo.

Otroci imajo veliko veselja in volje za delo, žal pa nimajo zadosti trenerjev in funkcionarjev za delo. Zato želijo, da bi starši in bivši tekmovalci ter drugi funkcionarji pomagali pri uresničevanju načrtov.

Finančna sredstva za osnovno dejavnost jim je dodelila TTKS občine Jesenice, ta pa ne bodo v celoti zadostovala. Tudi sami bodo skušali dobiti še kakšna dodatna sredstva s reklamami.

Mladi športniki v Planini pod Golico pa se lahko pohvalijo, da imajo lepe klubске prostore, katere jim je v hotelu Dom pod Golico odstopilo hotelsko podjetje Gorenjka, za kar so mu zelo hvaležni. Želijo urediti tudi športno igrišče, da bi lahko pritegnili vse mladino k športni dejavnosti, starejše pa k rekreaciji.

F. Č.

TRIDNEVNI TRENING
MLADIH SMUČARJEV

Odbor SK Jesenice je za praznike pripravil tridnevni trening v Bad Hofgasteinu. Tega treninga se je udeležilo 11 mladih tekmovalcev. Trenerja sta bila Branko Aleš in Drago Ravnikar, vodja treninga pa Dani Kavčič in Joža Štravs; ti so svoje delo dobro opravili.

Vreme nam je bilo naklonjeno, smučišča pa so bila zelo dobro pripravljena za novo smučarsko sezono. Le na nekaterih delih, zaradi pomanjkanja snega, vlečnice niso obratovali. Od parkirnega prostora do gondole smo se prepeljali z majhnim vlakom. Na zgornji postaji gondole pa se že prično lepa smučišča, kjer smo pridno vadili.

ABE

Odbojka

PORAZ IN ZMAGA

V drugem kolu enotne republiške lige so odbojkarice OK Jesenice ponovno gostovale, in sicer v Mariboru pri ekipi Branika.

JESENICE : BRANIK 1:3
(12:15, 16:14, 8:15, 9:15)

Jeseniceanke so nastopile v postavi: Mahnič, Rabzelj, Baloh, Toman, Lužnik, Lukek, Purger, Tomažič, Kelbl in Tušar.

Ze prvi set je pokazal, da bo to dvoboj enakovrednih ekip. Po začetnem vodstvu naših igralk s 6:1, so domačinke z dobro igro na mreži kmalu vzpostavile ravnotežje in rezultat izenačile. Vendar so gostje ponovno povedle z 11:8, igralke Branika pa ponovno izenačile in v velikem boju za vsako točko odločile set v svojo korist.

Tudi vsi ostali seti so potekali podobno kot prvi. Nivse igralke vodijo do sredine seta, nato pa popustijo in dovolijo domačinkam izenačenje in končno zmago. Izjema je bil le drugi set, ko so pri vodstvu

domačih igralk 14:12 uspelo z dobrimi servisi Lukekove izenačiti in zmagati.

V celoti sta ekipi prikazali dobro in zanimivo odbojko, le, da so bile igralke Branika bolj zbrane v zaključnih akcijah.

Mladinke pa so v prvi tekmi drugega kola, v postavi: Tušar, Lukek, Purger, Kelbl, Baloh, Rabzelj, Golob, Pazlar in Prime, premagale ekipo Gorij.

JESENICE : GORJE 3:2
(13:15, 15:8, 9:15, 15:8, 15:0)

Mladinke OK Jesenice so z zelo slabo igro razočarale. Kljub temu da je trener uvajal v igro igralke, ki so začele s treningi šele pred nekaj meseci, si igralke, ki uspešno nastopajo v članski vrsti, ne bi smele privoščiti tako neodgovorne igre. Razigrane so se le v zadnjem setu, ko gostjam niso dopustile osvojitvi niti točke.

V naslednjem kolu članice gostijo v osnovni soli T. Čufar ekipo večkratnega prvaka Fužinarja z Raven. Tekma bo v soboto ob 17. uri. Mladinke pa v nedeljo ob 9. uri gostijo ekipo Merkurja iz Nove Gorice.

ACO

ZASLUŽENA ZMAGA ČLANOV V GOSTEH
IN MLADINCEV DOMA

OK BRANIK MARIBOR : OK JESENICE
ČLANI 1:3 (13:15, 11:15, 15:8, 11:15)

Jeseniski odbojkarji so tudi drugo prvenstveno tekmo igrali v gosteh, in to proti ekipi Branika iz Maribora ter zasluženo zmagali s 3:1 (13, 11, 8, 11). Rezultat je pravzaprav nekoliko presenetljiv, saj so domačini veljali za favorite.

Jesenice, ki so nastopile v postavi: Bergelj, Divjak, Gasar, Kravanja, Omejc, Bogataj, Čučnik, Svetlin, Domjan in Štravs, so z boljšo igro na mreži, tako v napadu kot v obrambi, v prvih dveh nizih povsem zmedli domačine, ki so delovali precej nesigurno.

Visoko vodstvo z 2:0 bi se Jesenicam kmalu maščevalo, saj so v tretjem nizu popustili, zaigrali pasivno in slabo v polju ter ga zasluženo izgubili.

V četrtem nizu so Jesenice začeli silovito in povedli z uspešnimi akcijami na mreži s 6:1, vendar je domačinom uspelo rezultat izenačiti na 11:11. Zmagovite točke pa je Jesenicam prinesel predvsem uspešnejši blok.

Igra Jesenic je bila v glavnem dobra, čeprav pogrešamo moderne in duhovite akcije na mreži. Slabosti pa so se pokazale predvsem v slabšem sprejemu, netočnih podajah in nepravčasnem štečanju bloka. Zelo uspešna je bila vrnitev

Bogataja v ekipo, saj je bil poleg Divjaka, Divjaka, Berglja in Gasarja med najzaslužnejšimi za zmago.

Tekmo sta dobro vodila sodnika Levar in Krstić.

Tekma tretjega kola med ekipama OK Jesenice in OK Sempeter bo v soboto, 11. decembra, ob 18. uri v telovadnici osnovne šole Toneta Čufarja.

Boj

OK JESENICE : OK BLEDE MLADINCI
3:0 (15:5, 15:8, 15:6)

Mladinci OK Jesenice so kot domačini prepričljivo in brez težav premagali svoje vrstnike z Bleda. Tekmo je dobro sodil Ravnikar.

Jeseniski mladinci so nastopili v postavi: Gasar, Omejc, Domjan, Svetlin, Čučnik, Kos, Štravs.

Svoje nasprotnike so prekašali prav v vseh elementih odbojke, predvsem pa v igri na mreži. Tudi sistem dveh podajavec so uspešno igrali vso tekmo, manjkalo jim je le potrebne hitrosti in iznajdljivosti, kar bodo potrebovali v težjih tekmah.

Naslednjo tekmo bodo naši mladinci igrali v nedeljo, 12. decembra, ob 10.30 doma proti zelo močni ekipi Salonita iz Kanala.

Boj

Med otvoritvijo prvenstva v odbojki med ekipami Slovenskih železarn

ŽELEZARNA RAVNE PRVAK
SLOVENSKE ŽELEZARN V ODBOJKI

V soboto, 27. novembra, je bilo ob praznovanju dneva republike in pričetka obratovanja nove hladne valjarne Bela v novi telovadnici ŽIC na Jesenicah izvedeno prvenstvo Slovenskih železarn v odbojki za leto 1976.

Sodelovala so ekipe petih organizacij sestavljenih organizacij združenega dela Slovenske železarne.

Po slovesni otvoritvi, ki jo je predsednik športne komisije železarne Jesenice Milan Polak pozdravil navzoče tekmovalce, jim zadel prijetno bivanje na Jesenicah in čimveč športnega uspeha, se je pričelo tekmovalje.

Rezultati posameznih srečanj so bili naslednji:

Plamen Kropa : Žična Celje 2:0, Železarna Jesenice : Veriga Lesce 2:0, Plamen Kropa : Veriga Lesce 2:0, Železarna Ravne : Žična Celje 2:0, Železarna Ravne : Veriga Lesce 2:0, Železarna Jesenice : Plamen Kropa 2:0, Železarna Ravne : Železarna Jesenice 2:1, Veriga Lesce : Žična Celja 2:1, Železarna Jesenice : Žična Celje 2:0, Železarna Ravne : Plamen Kropa 2:1.

Končni vrsti red ekip: 1. Železarna Ravne 8 točk, 2. Železarna Jesenice 6 točk, 3. Plamen Kropa 4 točke, 4. Veriga Lesce 2 točki, 5. Žična Celje 0 točk.

Uvrstitev ekip je povsem realna, saj je ekipa Železarne Ravne nastopila v zelo močni postavi, s kar štirimi igralci, ki nastopajo v II. zvezni odbojkarjski ligi.

Ekipa železarne Jesenice, ki je nastopila v postavi: Prešeren, Divjak, Heine, Bergelj, Pintar, Eržen, Bajt, Končnik, Kalan, se je po kvaliteti še najbolj približala Ravenčanom, saj je tekmo z njimi tesno izgubila z 1:2 (15:7, 8:15, 13:15). Posebno v zadnjem nizu je bila borba ogrožena za vsako točko posebej, prikazana odbojka pa na precejšnji kvalitetni ravni. Ostale ekipe so pokazale povprečno igro.

Organizacijo tekmovalja je dobro izvedel odbojkarjski klub Jesenice, tako da je le-to potekalo hitro in tekoče.

Republiški sodniki Smolej, Strajnar in Paul so vodili srečanja dobro in v zadovoljstvo vseh sodelujočih.

Ob koncu zanimivega tekmovalja je vodja tekmovalja Dušan Prešeren podelil trem prvovršnim ekipam lične pokale z željo, da bi se na podobnem tekmovalju prihodnje leto spet srečali.

Boj

REŠITEV NAGRADNE KRIŽANKE

NAZADNJAK, LIMAR, TOK, ALINEA, ZADRGA, AMALJA, RADIRKA, LAERT, RIMESE, OMA, AL, NONPAREJ, ATA, O, DORA, ETE, UNIVERZA, TV, K, PLUG, BANAT, ALI, I, ROKAV, AM, ALTA, A, NO, AR, ETA, RAKEK, IA, D, Z, NANA, PI, SATAN, KK, MIKADO, EN, SAT, NOE, LORD, SAS, PP, AGADIR, KARIERISTI, OA, NRAVI, PROD, VALTER, DRZEN, AKROSTIH, ASKEZA, ETAMIN, TUR, ANIS, TANIN, SEL, COPATAR, KARTE, IJ, TRAVAR, TALK, AT, ARAKAN.

V torek, 7. decembra, je posebna komisija, ki so jo sestavljali: Janez Kežar, Janez Iskra, Jerca Šimic in član uredništva, izrebal nagrajence nagradne križanke, objavljene v 47. — 48. številki Železarja. Prejeli smo 399 rešitev, komisija pa je izvekle 16 rešitev, da je dobila 10 pravih.

125 din prejme JULIJANA SMOLEJ — odd. za obračun osebnih dohodkov, 90 din prejmeta DOLFI JELENC, TSS, III. razred — ŽIC, in TONČKA PODOBNIK — nabava, 65 din prejmejo FRANC ŽVEGELJ — soc. zdrav. služba, MARJANA STOJAN — valjarna 2400 in VLADIMIRA SODJA — fakturni oddelk, po 40 din prejmejo MAJDA JASNIC — OPTIO, TONE RAZINGER — RO, DARJA ČRV, C. 1. maja 32, Jesenice, in ALEŠ DROBNAK, Hrušica 58, Jesenice.

Vsem nagrajencem iskreno čestitamo!

Nagrajenci bodo prejeli nagrade po 15. decembru pri obratnih posrednikih, nagrajenci izven Železarne pa po pošti.